

9002

Bibl. Jag.

III

1
Weather Bureau,
U.S.A.
Washington, August 24, 1897

Prof. Dr. Wl. Natanson,
The University,
Cracow,

Dear Sir:-

I notice in the last number of "Nature" some comments on a memoir by yourself "On Vortex Motion." I should highly esteem the privilege of a copy of your memoir. On the other hand, I take pleasure in sending you by this mail a copy of the "Mechanics of the Earth's Atmosphere."

Hoping that you will apply your studies to meteorological phenomena, I remain,

Yours very truly,

Cleveland Abbe

Prof. & Editor.

1874

55

1. The first part of the book is devoted to a general survey of the history of the subject.

Weather Bureau,
Washington, Sept. 17, 1897

Dear Prof. Natanson:-

I have to thank you very much for your kind note of September 5th and the accompanying five pamphlets, some of which, of course, I had already seen in the Philosophical Magazine. The mathematical expression of your views as to the dissipation function seems to me to apply quite as properly to the larger phenomena of the atmosphere as ~~they do~~ ^{it does} to the molecules, or molecular currents, of a smaller mass of gas. The disturbances - or more properly the local phenomena - occurring everywhere within the atmosphere are perpetually dying out and being again renewed. In this way a large proportion of the energy communicated to it by the sun's thermal action - to say nothing of its gravitation or tidal action - is being dissipated as fast as received. The phenomena are generally non-periodic and irreversible and I can but think that if you will apply your powers of analysis to the ³tumutuous motion of the atmosphere - as Boussinesq has done to the tumultuous movement of rivers - you will deduce general laws that will be of great value to dynamic meteorology.

With highest regard, I remain,

Very truly yours,

Cleveland Abbe

17.9.1992

U. S. Department of Agriculture,

Weather Bureau.

Washington, D. C.,

March 24, 1902.

Prof. L. Natanson,

The University,

Cracow, Austria.

Dear Sir:

I beg to acknowledge the receipt of your pamphlet on "The Propagation of a Small Movement in a Viscous Fluid." As your general theory will undoubtedly apply to a fluid whose co-efficient of viscosity changes with change of position in the fluid, I shall be especially interested if you can give us a new solution of the problem of the propagation of sound, from the outer limit of the atmosphere, where temperature is low and viscosity is zero to the earth's surface where it is higher and viscosity appreciable. In 1874, I endeavored to maintain the thesis that when a shooting star passes through the atmosphere at a great height in a line perpendicular to the observer's line of sight, it produced a series of noises or concussions, as it were simultaneously along the whole line of its rapid motion. The waves of feeble sound starting in this thin air simultaneously from many miles of path reached the observer's ear at the same moment and produced an intense sound, like the discharge of a cannon, followed by a rattling of musketry. This occurs when the shooting star is demonstrably from 100 to 300

Department of Agriculture
 miles distant. To what extent would such a wave of sound be affected by the fact that the upper atmosphere is so cold as to be appreciably less viscous than the lower air?

Apologizing for this intrusion upon your time, I remain,

Yours very truly,

Prof. J. J. Watson,
 The University of
 Cleveland, Ohio.

Prof. & Editor.

Dear Sir:

I beg to acknowledge the receipt of your paper on "The Propagation of a Small Vortex in a Viscous Fluid." As your general theory will undoubtedly apply to a fluid whose viscosity changes with change of position in the fluid, I shall be especially interested if you can give us a new solution of the problem of the propagation of sound, from the outer limit of the atmosphere, where temperature is low and viscosity is high to the earth's surface where it is higher and viscosity appreciable. In 1874, I endeavored to maintain the thesis that when a shooting star passes through the atmosphere at a great height in a line perpendicular to the observer's line of sight, it produced a series of noises or concussions, as it were simultaneously along the whole line of its rapid motion. The waves of feeble sound starting in this thin air simultaneously from many miles of path reached the observer's ear at the same moment and produced an intense sound, like the discharge of a cannon, followed by a rattling of musketry. This occurs when the shooting star is demonstrably from 100 to 300

U. S. Department of Agriculture,
Weather Bureau.

Office of Editor of Review.

Washington, D. C.,

May 27, 1902.

Prof. L. Natanson,
The University,
Cracow, Austria.

Dear Sir:

I take pleasure in acknowledging the receipt of your recent letter and also a copy of your pamphlet "Sur la Conductibilité Calorifique d'un Gaz en Mouvement." In this latter connection, two points have interested me: (1) the bearing of your studies on the proper interpretation of the results of the experiments by O. Lummer and E. Pringsheim, on the ratio of the specific heats of air and other gases at constant pressure and constant volume. As you will be interested in the great accuracy of their work, I requested have the Secretary of the Smithsonian to send you a copy by mail. You will notice from the diagram given on page 3, that these authors attempt to measure the temperature of the expanding gas, by means of the bolometer strip s placed in the lower portion of a spherical enclosure and that the gas escapes by expansion through an orifice H at the top of the sphere. It seems to me certain that a small correction to the temperature of s is necessary in order to obtain the true temperature of the whole mass of gas and that this correction, depending on the conductivity must be larger for hydrogen than for the other gases that they experimented on.

(2). Your reference to Fourier's paper (Memoires Acad. Paris,

• 1992 •

— 223 —

[illegible]

1990-1991

t. XII, 1833) reminds me of my notes on his paper in the same volume, pages 515-530, which is, I presume, the same one that you had in mind. It was, so far as I know, the first discussion of the combined simultaneous changes of density and temperature in moving gases but this discussion, pages 529-30 is really but a fragment and has always made me regret that he did not live to finish him the work that he had in mind, since it would have led to a proper study of the earth's atmosphere.

respectfully
Cleveland Abbe
Prof & Editor

Handwritten text, possibly a signature or date, located in the center of the page. The text is faint and appears to be written in ink.

Lwów 15/4 916

Wielbiciele mojego Pamięć Kolego!

Proszę wybaczyć, że na Jego tak rychli-
wy list z wyrażeniami: dotąd mi o spo-
wiadaniu, leć, jak już może Jędrzej
Koledze wiadomo, owa notatka skien-
nikowska o mojej nominacji była
całkowicie mylna. Nie czuję w sobie
zastępczych się nawet fizycznych
do podjęcia się tak ciężkiego i tak
w obec całego społeczeństwa wyso-
wiedzialnego stanowiska. Licho-

nam jednak zawsze ze wdzięczną
pamiętą przestam mi pisać Jstb.
Koleż, tak serdecznie i tak pooblebnie
Na mnie wypisy.

Łączę z najłepszą miłością
i serdecznością
wesołą i głęboką pracownią
i powołaniem

W. Abraham

ij
 P.
 lber
 a
 rki

9
Kakow dn. 16/I. 1823

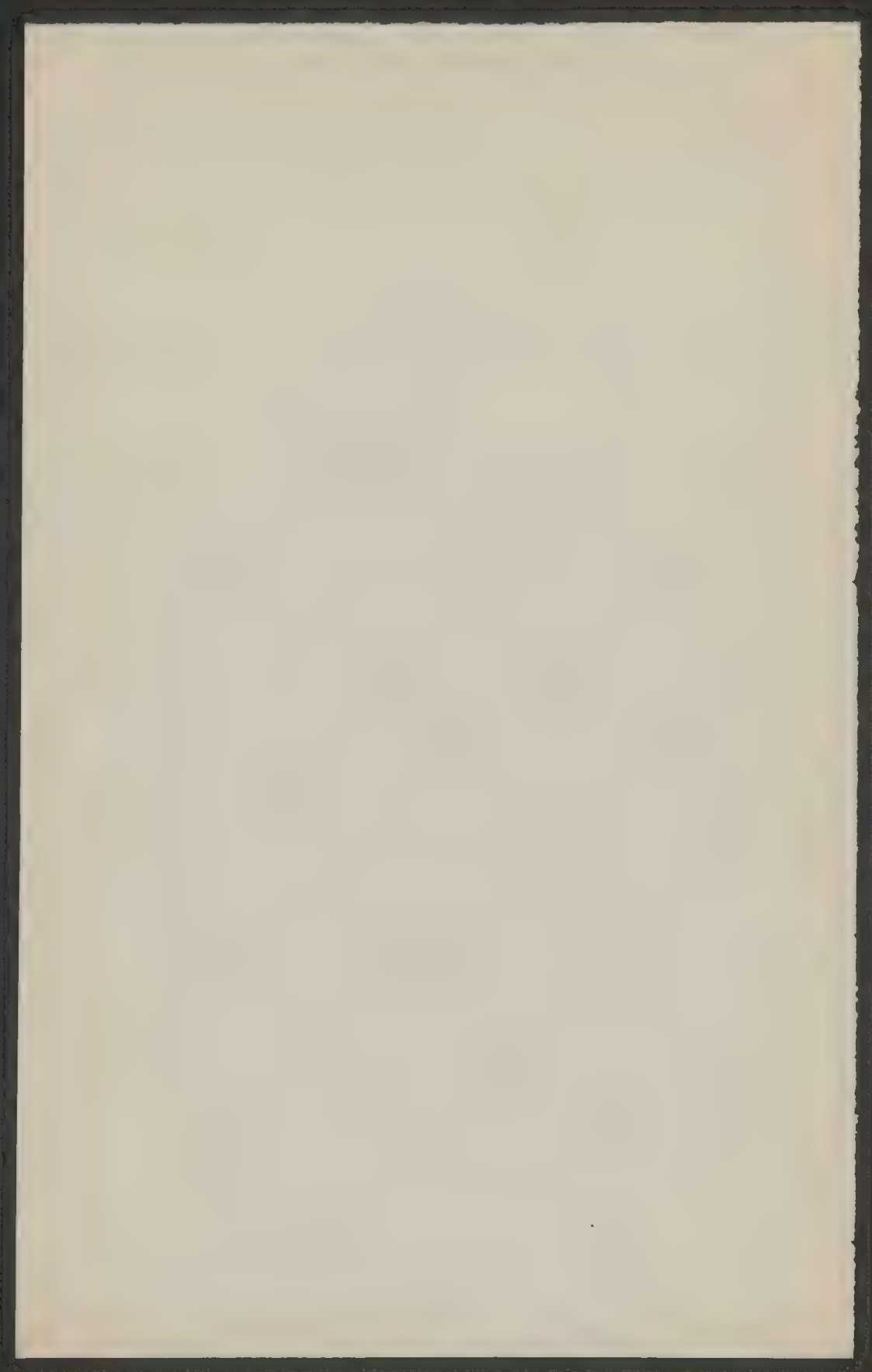
Magnificency
wielce szanowny Panie Rektorze!

Mając co dzień wykładady ad
12 da 1⁴ nie mogę się osobiscie przed-
stawić W. sz. Panu Rektorowi
w odpowiednich godzinach.

Proszę więc Magnificency
o łaskawie pozwolenie żeby m
się zgłosił pisemnie a Magnif.
Wykładać już drugi godzin
dn. w. Kawkowce

Z wyśokiem szacunkiem

Oddamety.

AKAD. KOŁO PRZYRODNIKÓW WSZECHNICZY LWOWSKIEJ

Lwów dn. 29/I 1913.

Wielmożny Panie Profesorze!

Upraszamy najuprzejmiej o łaskawą informację, czy możemy otrzymać na nasz naszą bibliotekę od Akademii Umiejętności Bulletin'y Wydziału przyrodniczego z lat 1910, 1911, 1912., ewentualnie czy mogli byśmy je dostać po zmniejszej cenie.

Na tych samych warunkach pragnęlibyśmy je również i w przyszłych latach nabywać.

Prosimy uprzejmie o łaskawą odpowiedź
kreśląc się z wysokim
szacunkiem i poważaniem
za Wydział.

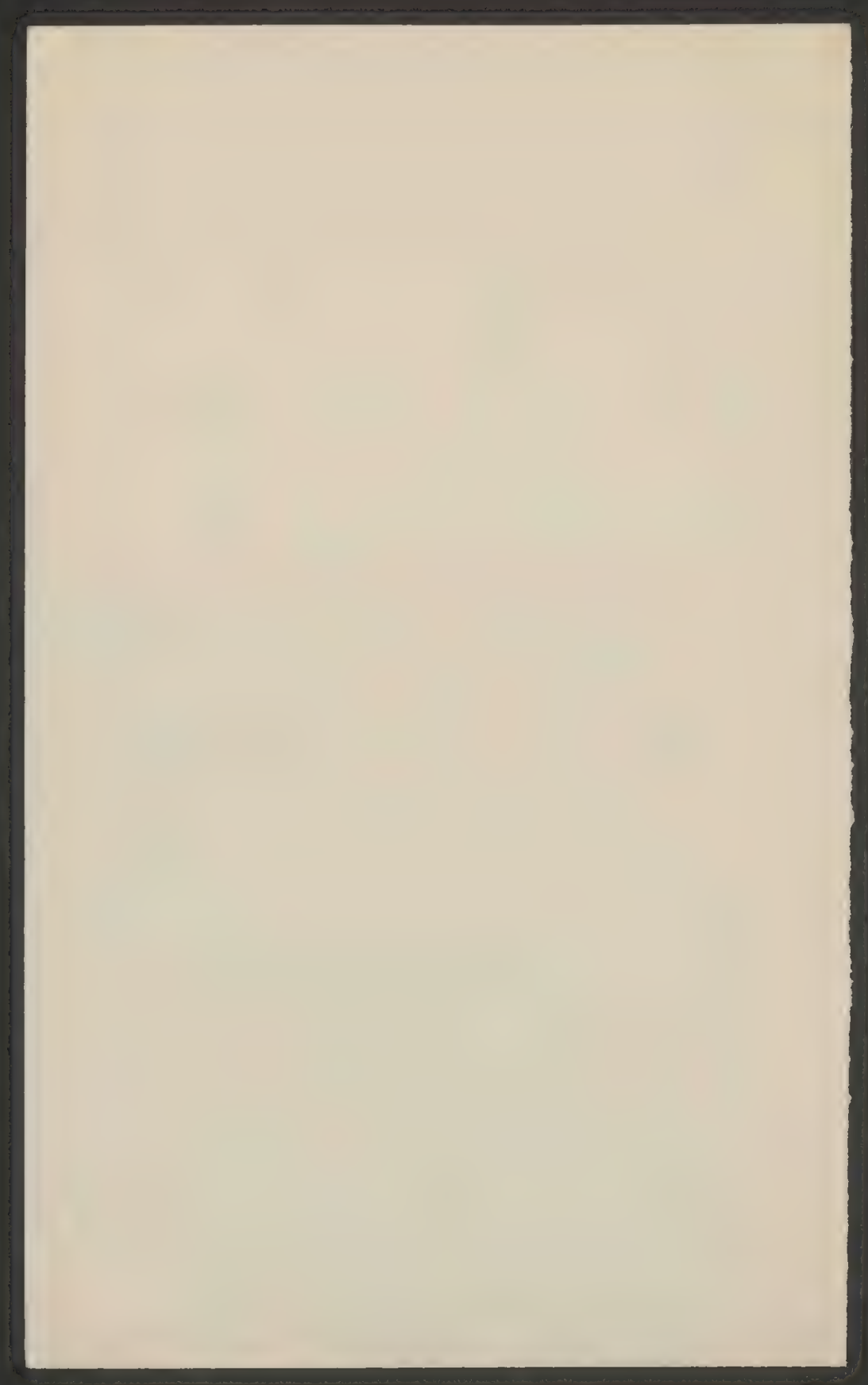
AKAD. KOŁO PRZYRODNIKÓW
Wszelkiego Lwowskiej

Sekretarz:

Jan Mydlarski.

Przewodniczący:

Stefan Blesner

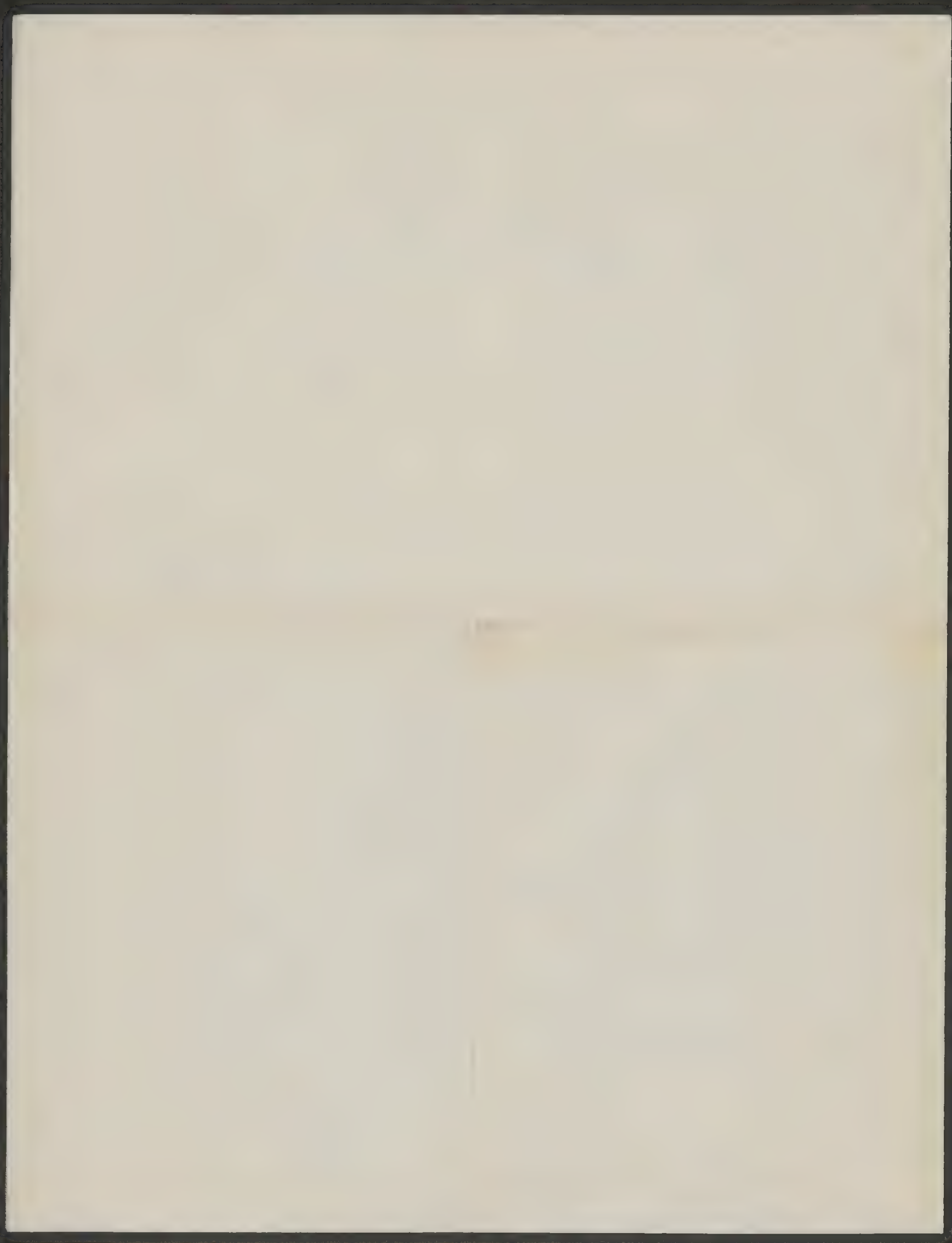
We Lwowie 29/XV 03.

Wielmożny Panie Profesore!

Życzę sobie, aby list i powyższe wyrażenie wyrażało moje
obowiązki. Czy po dniu 4-go stycznia będzie można prace owe publikować
za granicą, z powrotem się na Akademię? Również radzę dowiedzieć się,
po poświęceniu pracy czy też zaraz drukować.

Z głębokim szacunkiem

M. Mienberg

12
BERLIN N. den 14 Februar 1897
Rügenerstrasse 1

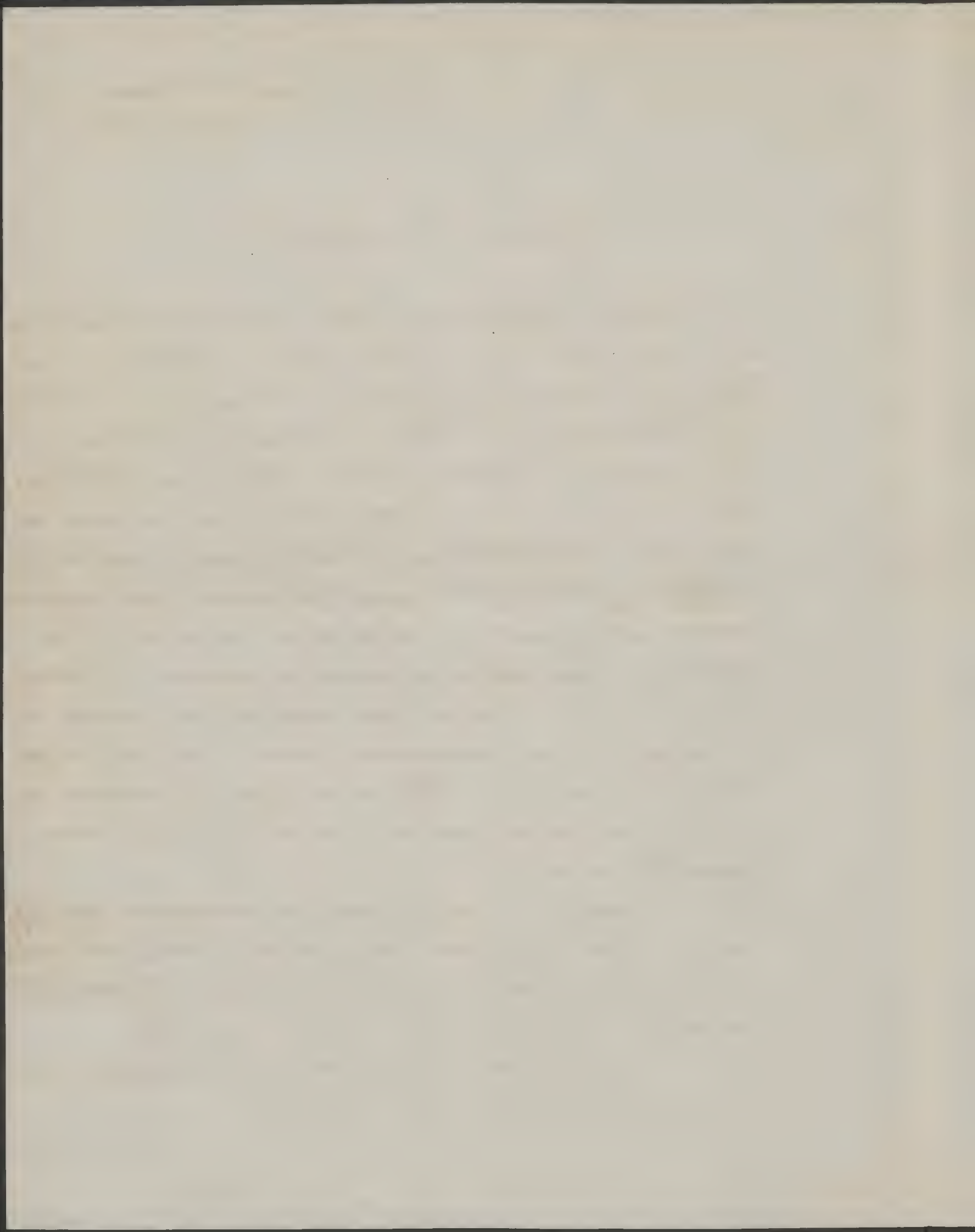
Hochverehrter Herr Professor!

Hierdurch erlaube ich mir, Ihnen ergebenst mitzutheilen, dass ich vom März d. J. ab eine „Zeitschrift für comprimirte und flüssige Gase“ herauszugeben beginne. Hervorragende Gelehrte, wie Prof. Cammerlingh-Ones (Leiden), Fürst Galitzin (Petersburg), L. Grätz (München), P. de Heen (Lüttich), Victor Meyer (Heidelberg), Raoul Pictet (Paris), van d. Waals (Amsterdam) u. a. haben mir ihre freundliche Unterstützung bereits zugesagt, und ich hege die Hoffnung mit meinem jungen Unternehmen einen internationalen Sammelplatz zu schaffen für alle, welche sich mit der Erforschung dieses wichtigen Wissensgebietes befassen. Ein Bedürfniss für ein solches Centrum dürfte um so eher anzuerkennen sein, als in den einzelnen europäischen Ländern auf dem betreffenden Gebiete nur wenige Forscher arbeiten, die gewonnenen Resultate infolgedessen zerstreut und dem Einzelnen schwer zugänglich werden.

Indem ich hoffe, daß auch Sie, hochverehrter Herr Professor, ein derartiges Unternehmen gutheissen werden, bitte ich Sie ganz ergebenst, mich gelegentlich oder beständig durch Ihre geschätzte Mitarbeiterschaft unterstützen zu wollen.

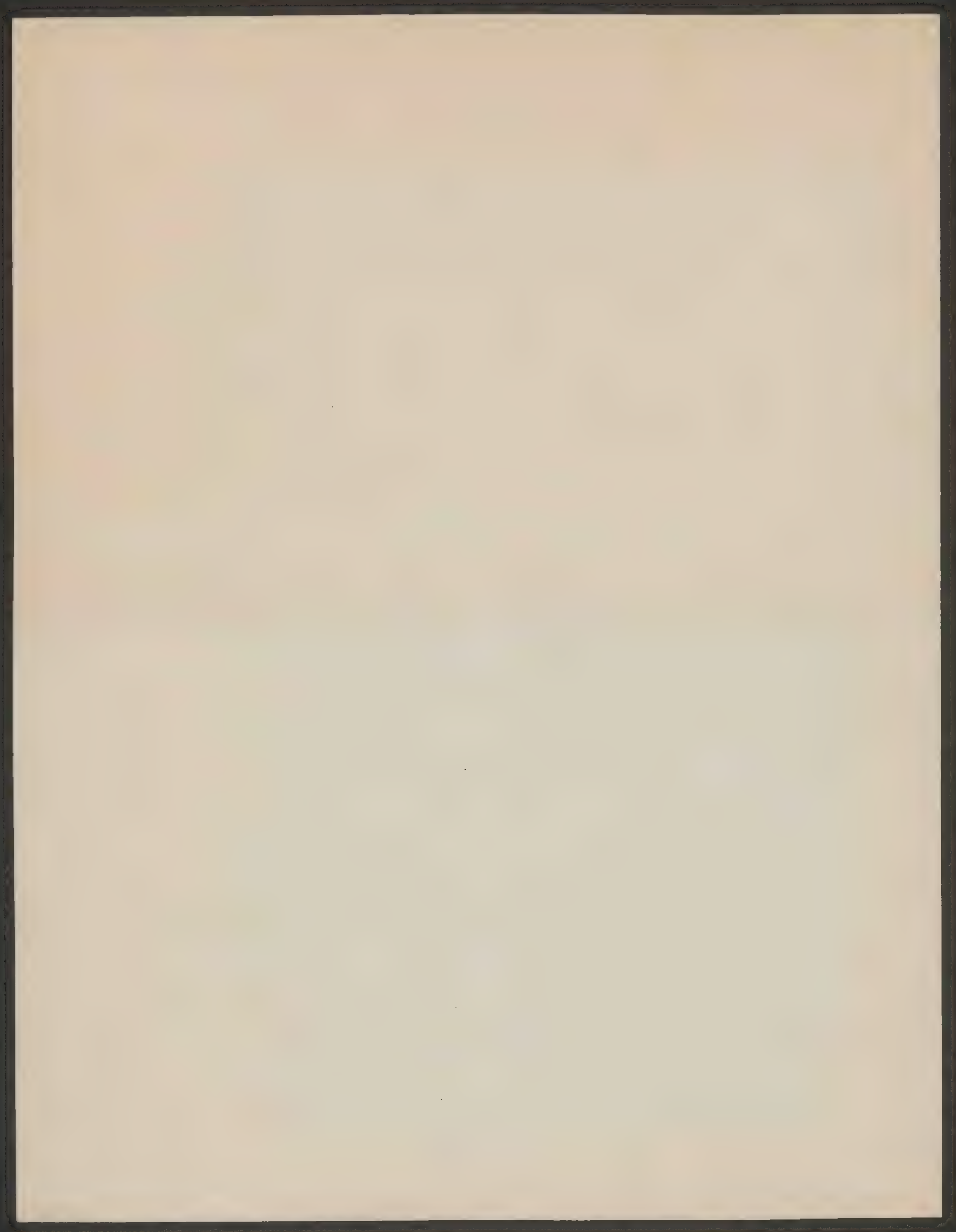
Ihrer geneigten Rückantwortung entgegensehend, zeichne mit vorzüglichster Hochachtung

D. M. Altschul

DE. M. ALTSCHUL.

BERLIN N. *Den 17. Februar 1897*
*Rügenerstr. 1.**Hochverehrter Herr Professor!*

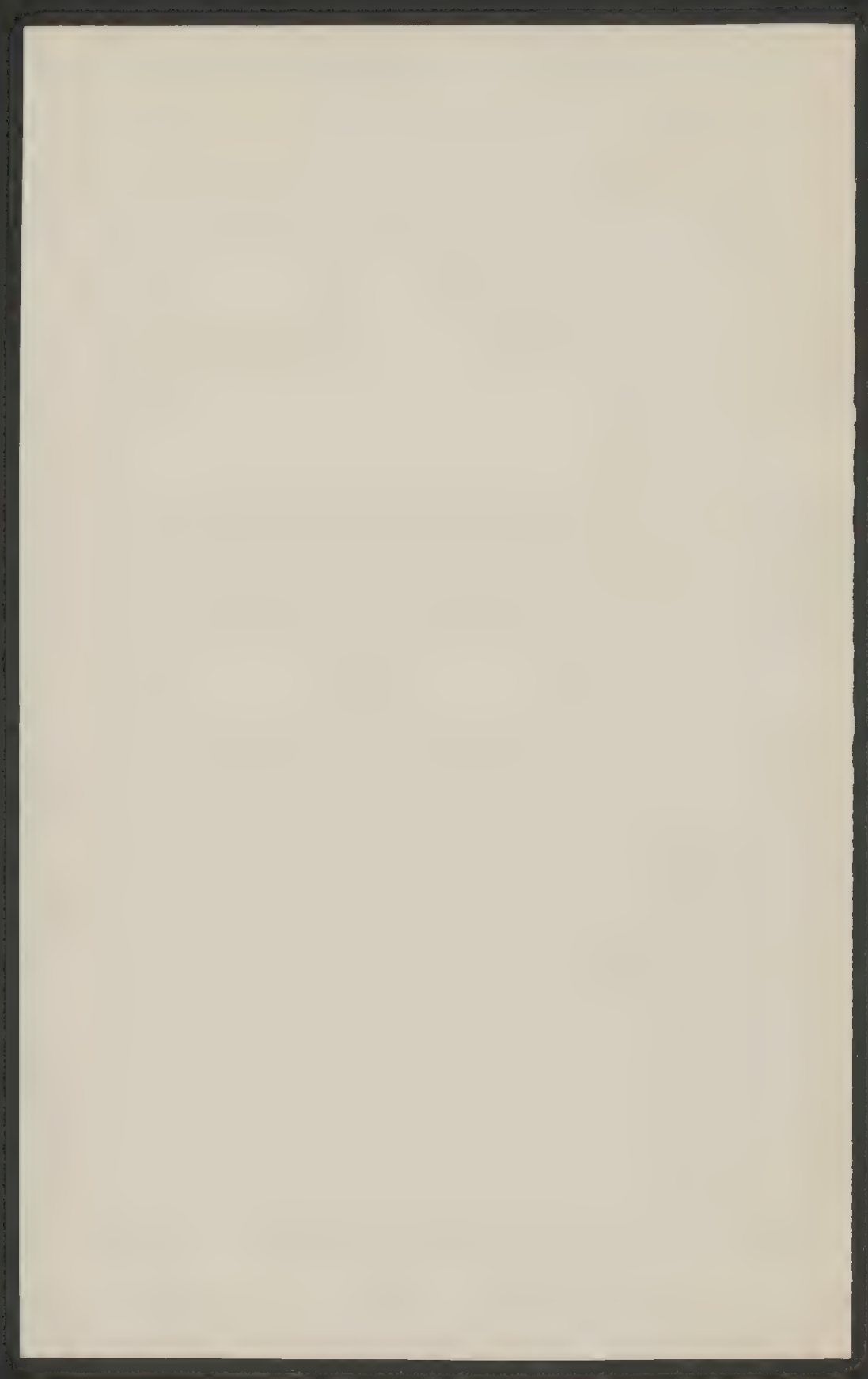
Da ich in den Besitz Ihres geschätzten Portraits gelangt, fühle ich mich durch Ihr gütiges Entgegenkommen ausserordentlich geehrt und sage Ihnen hierfür meines aufrichtigsten Dank.

Ich erlaube mir nun die weitere ergebene Bitte, Sie möchten mir gütigst gestatten, Ihren geschätzten Namen in der Liste der künftigen Mitarbeiter meiner Zeitschrift zu nennen.

Mit abermaligen Dank und vorzüglichster
Hochachtung

Ihr ganz ergebener

D. M. Altschul

DR. M. ALTSCHUL.

15
BERLIN N. 20. Februar 1897.

Rügenerstr. 1.

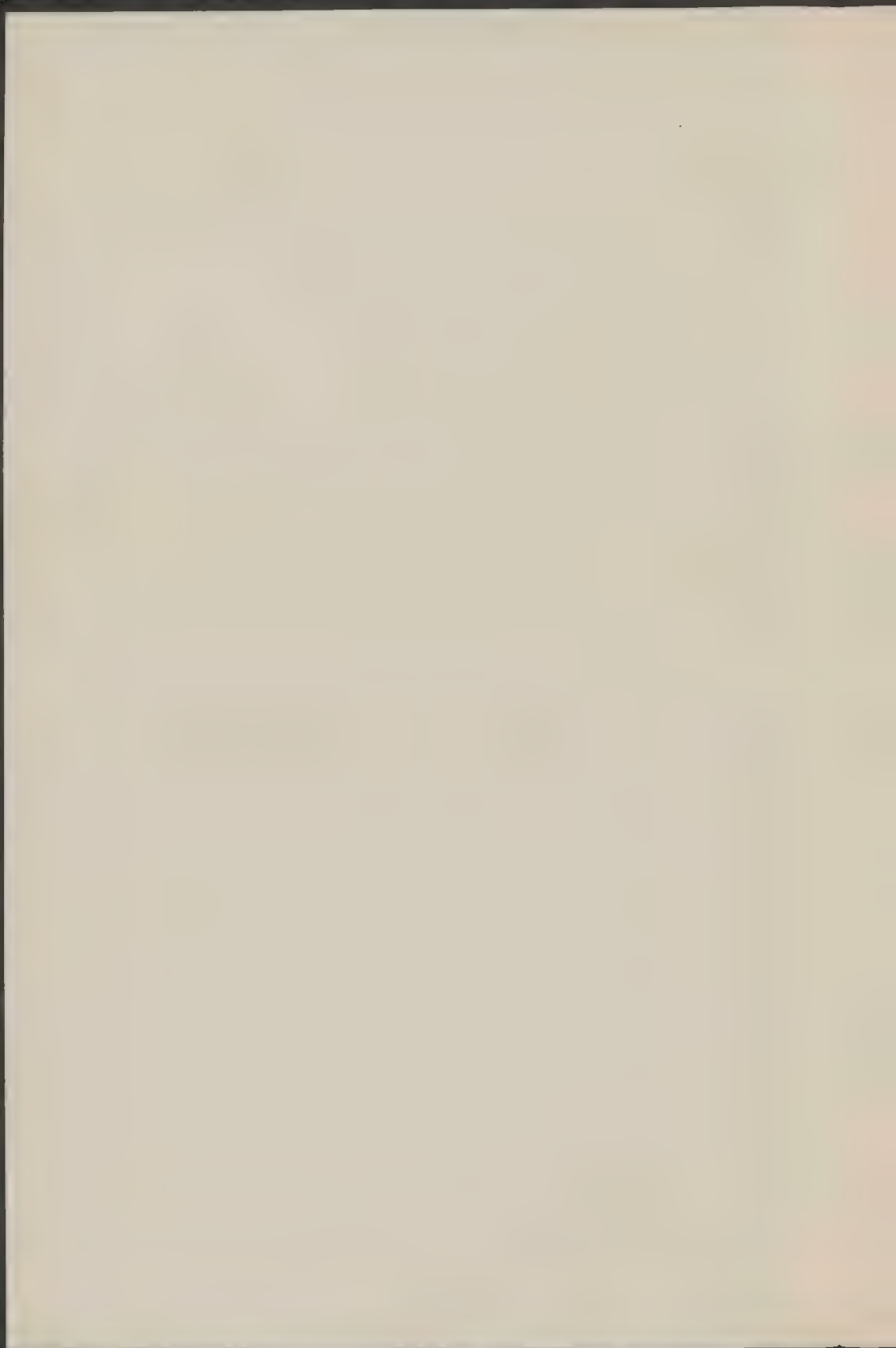
Hochverehrter Herr Professor!

Ich danke Ihnen aufrichtig für Ihre freundliche
Zuvorkommenheit und werde nicht verfehlen
von Ihrer gütigen Erlaubniss Gebrauch zu
machen.

mit ausgereicherter Hochachtung und Ver-
ehrung

Ihr ganz ergebener

M. M. Altschul

From Dr. E. N. da C. Andrade.

17

Many thanks for the copies
of your papers.

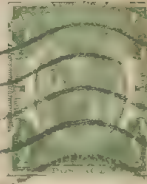
POST

MANCHESTER S.E.

CARD

7. 15 PM

9 JUN 14

Wielmożny Pan

Professor Władysław Natanson
3 Studencka

Cracow

Austria

ngerer u. öschl

VI, Hauptvertheilung 33.

— 182 —

16 April 1914

[Faint handwritten notes]

Marion Jay Lad Watsonson

Phakran

II 220 y .

receiving it in the 1808

Der Herr ist ein Mann, der die Welt
auf seine Weise regiert.

1720. *Andromeda* in
Chambray in *Andromeda*

grosses unrouble

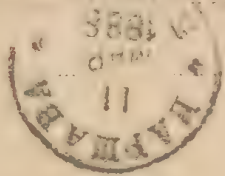
Deutsches Reich. — Allgemeine.

Postkarte. — Carte postale.

Postpostverein. — Union postale universelle.

Nur für die Adresse.
Côté réservé à l'adresse.

Lehrer L. Palansen

Warschau

10 Szolna st.

zachęcamy Kółce!
 Serdecznie dziękuję za miły list
 z dnia 10. Prześlij o nim i
 moim przeobrażeniu do brzoś. Właśnie
 mam kilka kłopotów z listem
 jak go przetłumaczyć na język
 niemiecki?

Ingerja by Tragedia.
 ale jak potem przetłumaczyć
 Kósera? Należy na podstawie
 Ingerhoi & Coëtho, ale
 prozę niemiecką, o podaniu wia-
 domościach i innych, są one mi-
 ły. Kósera po francji.

Serdecznie oddam
 Panu. P. B. B. B. B. B.
 w Warszawie 19. 5. 1900

Correspondenz-Karte.

Karta korespondencyjna.

Карта корреспонденційна.

Nur für die Adresse
Wyłącznie na adres
Виключно на адрес

Herrn Dr. Adolf von Patarsen
in Krakau, Krakau, Kung.

in }
u }
s }
Richard

Antony

Die abgebogene Karte ist für die Antwort bestimmt.
Człó zażyta przeznaczona jest na odpowiedź.
Прислужена карта предназначена емь для ответа.

TEL. CITY 9851.

WHEATSTONE LABORATORY,
KING'S COLLEGE,
London. W.C. 2.

26/9/30

Dear Sir,

I should be exceedingly
grateful if you could send me a
"space" copy of your most interesting
paper on the molecular theory of
refraction etc in

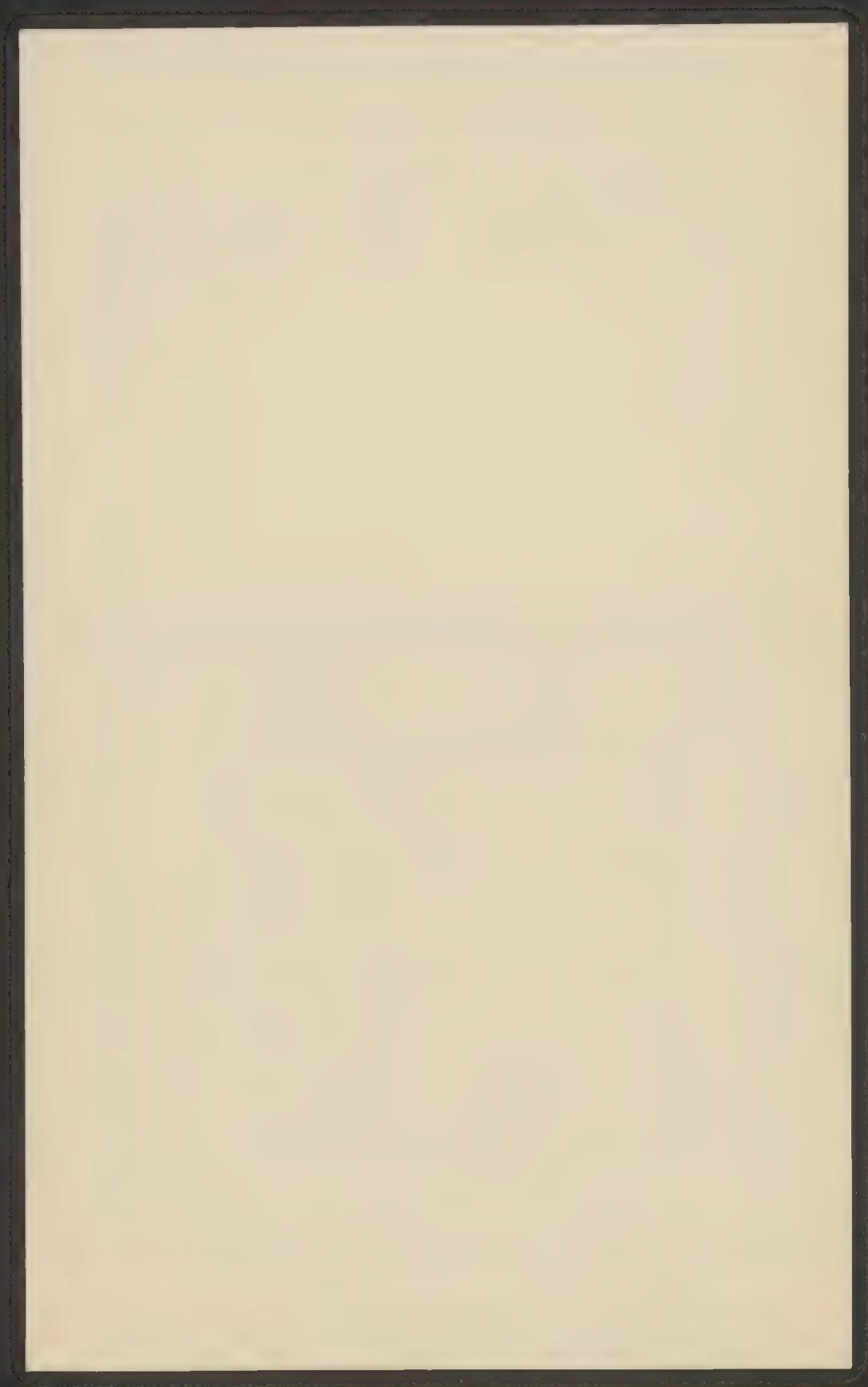
Theosophical Magazine Sept. 1919.

I think it was most
interesting in view of the new

Yours faithfully

(Prof.) J. V. Appleton

Krakowi d. 27/1, 1933 r.

Magnifico,

Proszę przyjąć w dniu dotychczasowy mój
najgłębszy mój cześć i zaważać najgłębsze
inieremii, aby, jako gorliwy i rodujący. Obwa-
del mój. Duszopokój. Akademicki, jako
niektórzy mój i badeń, smutny i brzydki
i ciężej, proś. Długo late słowit mój
przytadeń i swem słowit kłopot mój
słabo, duse

W. Fr. Chutoma

Jeżeli Symboliczny obraz interaktywnych procesów
i myślenia Guana Ludzkiego.

Ku minggu 14, 15 & Sabtu ini kudu, so wudu
ini moge baji. Aduh Biting & wasyui kagai-
kayun sriastan mungo rasuna em Oliveri ter
Sabtu pisterung?

chei stă în Căy. p. Rădărești orășelul pământ
 ăurii, de lângă ei, cu un sprâncel
 formă de micșorare, statul istoric pământ
 Sărbăntu Rădărești și zăcăra fetele de băieți și pământ
 K. H. H. H.

15

Hielu laudomų p. Reitorui.

Drauge mūsų darovai, ir nie kasan patikėsimas
na Taskanie prapstam pram o alysandrytes
mitybielais i posunkinamam pramty. Stoviedu ir iing
Dai Reitor, ir posunkam pramty idie draze b. tondiz,
jis resmetam mitybiu jednostu i atvras pokoliu,
idie porali... ai si ukie gramin, utory ja tytiu
jako ruen prosta i juse

I je tai osto raglydam mitybi to Alkasandri, gdi
kyto irodosmo medar nie kyto mitybiu
skryti kajeimnie oriatu, alfter glesmoyu
amady mady i pietne, jako rskamie kadyne

rostopkama. Nie widzieliśmy, nie słyszeli, nie
wiedzieli, to nie możemy narzekać, że
to wahać, bożym i cierpienia twoim
wypadek martwym przed głębią. A następnie
nie ma powiadzić

Serdecznie pozdrawiamy dr. p. Reutowski na powrót,
a jednocześnie życzymy ci i twoim
rodzicom i dr. p. Reutowski najłepsze zdrowie
szczęście i powodzenie

W. J. Struchan

dricle Ivanoviz p. Rektore,
 2 polceeni p. Arhmana godlovomex
 p. v. y. a. m. the p. p. r. a. v. i. o. n. y. t. e. s. s.
 m. e. p. a. r. t. , - a m. i. t. o m. i. z k. a. r. n. o.
 p. r. e. s. t. a. i. m. e. y. t. e. r. d. e. s. i. n. i. y. d. e. i. z. e. n. i.
 o. b. i. e. t. e. s. n. e. t. h. e. e. a. t. e. p. d. e. n. i.
 B. Archutov

Ms. Josef = Trchulowski
Professor Univ. Jagiell.

Heinen

Jankowski. 18.

Szanowny Panie Profesorze! Panuś dwukrotnie w Arco, jakże
mi przysłał list Pański. Dziękuję najuprzejmiej za łaskawość
powieści i za warunki postawione. Nie mogę stać ostatecznej
decyzji, lecz najdalej na dwa tygodnie będą z powrotem w War-
szawie, a wtedy ośmielę się powrócić propozycję. Tęskni mi bowiem
głównie o to, aby zobaczyć cenę galicyjską tych książek i do-
stawić do niej zrobić obliczenie, aby cena tej książki w Królestwie
nie była wyższą, gdzieś innej. Księgarnie prowadzący ją z Galicji
dla większej korzyści. Upraszam więc Szanownego Pana Profesora
o zwrotkę dwutygodniową dla decyzji. Mam nadzieję, że się znów do-
dajemy. Z wysokiem poważaniem
A. H. H.

Arco 2.7 marca 1906.

Ab-sender:
Adressat:

Korrespondenz-Karte.
Cartolina di corrispondenza.

In
An

Herrn Wladyslaw Natanson
Universitäts-Professor.

in
a

Krakau.

ul. Woloka № 8.

(Deutsch-Ruß)

Liège, d. 13. VII. 97.

Wielmoirny Panie!

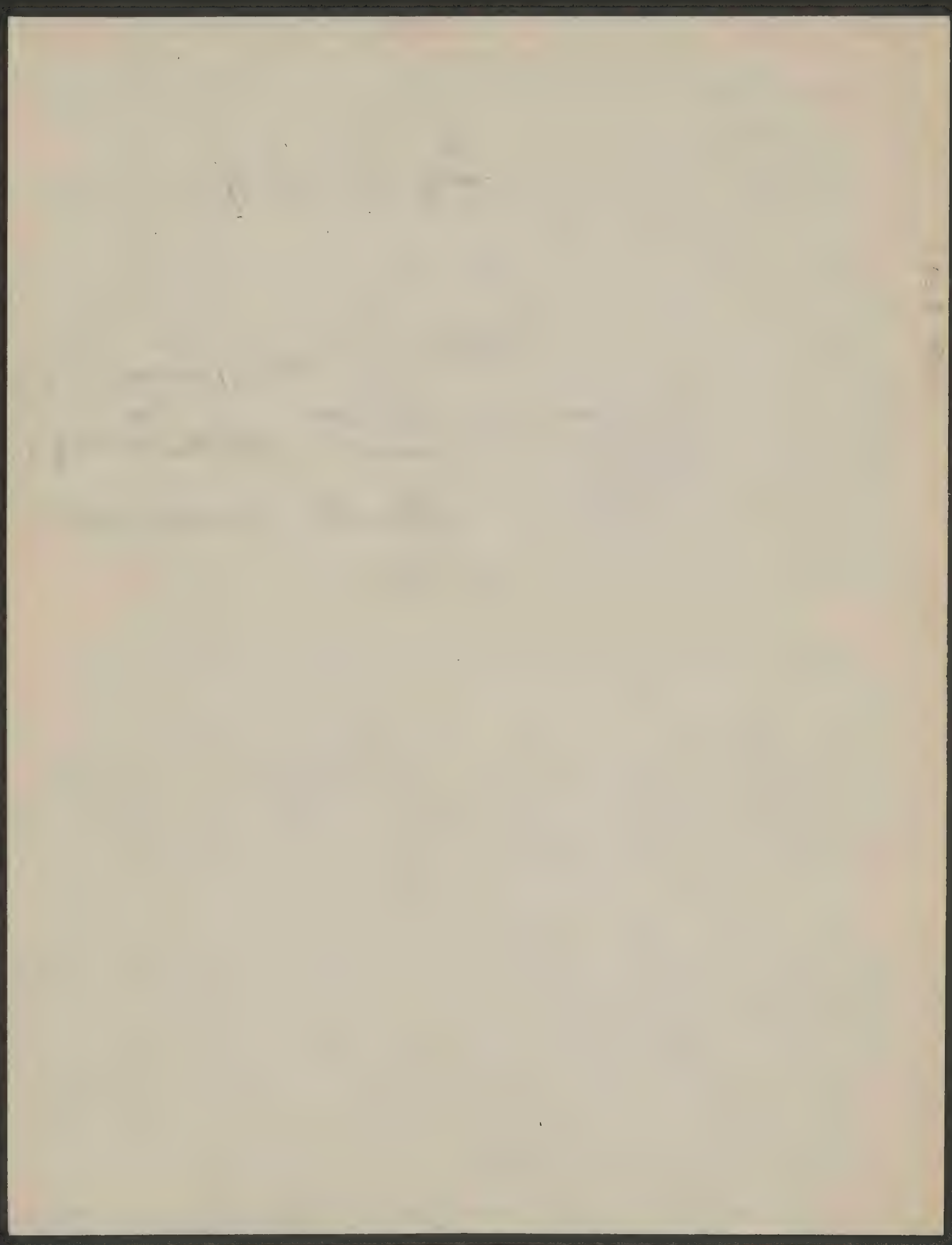
Proszę mi wybaczyć
że się osmielałam pana prosić być tak
łaskawym mi nadesłać książkę pańską:
Wstęp do for. ter.
Chciałbym ją zabrać ze sobą
w podróż.

Z szacunkiem

A. Arctowski —

k. Harcamp. 32
Liège.

28

Bruscia, d. 28. XII. 1903.
103. rue Royale.

Wielmożny Panie!

Redakcja „Annales de
Géographie” zaprosiła mnie podawać
rocznie sprawozdania z ważniejszych
prac polskich z dziedziny nauk geograficz-
nych w „Bibliographie géographique
annuelle”. Koniecznym mi jest
z tej racji mieć pod ręką „Matériaux
anthropologiques. archéologiques...” i
„Sprawozdania Kom. fizyograficzny...”

Wobec tego ie byłoby porządkiem
aieby rozprawy polskich uczonych
zostały uwzględniane w sprawozdaniach
rocznych postępu nauk, osmiciłam
się prosić wielmożnego pana by tak

Taskawem uczynić odpowiednie kroki
aby mi Akademia Mniejszości
przysłała rokrocznie:

1.º Materiały antropologiczne - arch...

2.º Sprawozdania Kom. fizyog...

od rocznika 1900^{go}, albowiem
mam podać streszczenia bibliograficzne
za lata 1900 - 03 w Marcu 1904.

2. głębokim szacunku

Henryk Brclowski -

P. S. przedmisiłem prywatnie do
pana Zakreńskiego w Leskwesty
na mój list dotychczas żadnej
odpowiedzi mi nie dotarła.

INSTYTUT GEOFIZYKI
UNIwersytetu JANA KAZIMIERZA
MARSZAŁKOWSKA 1
LWÓW

Lwów, dnia 10.IV.1930.

J.W.Pan Prof.W.Natanson
Studencka 3.
Kraków.

Wielce Szanowny Panie i Kolego,

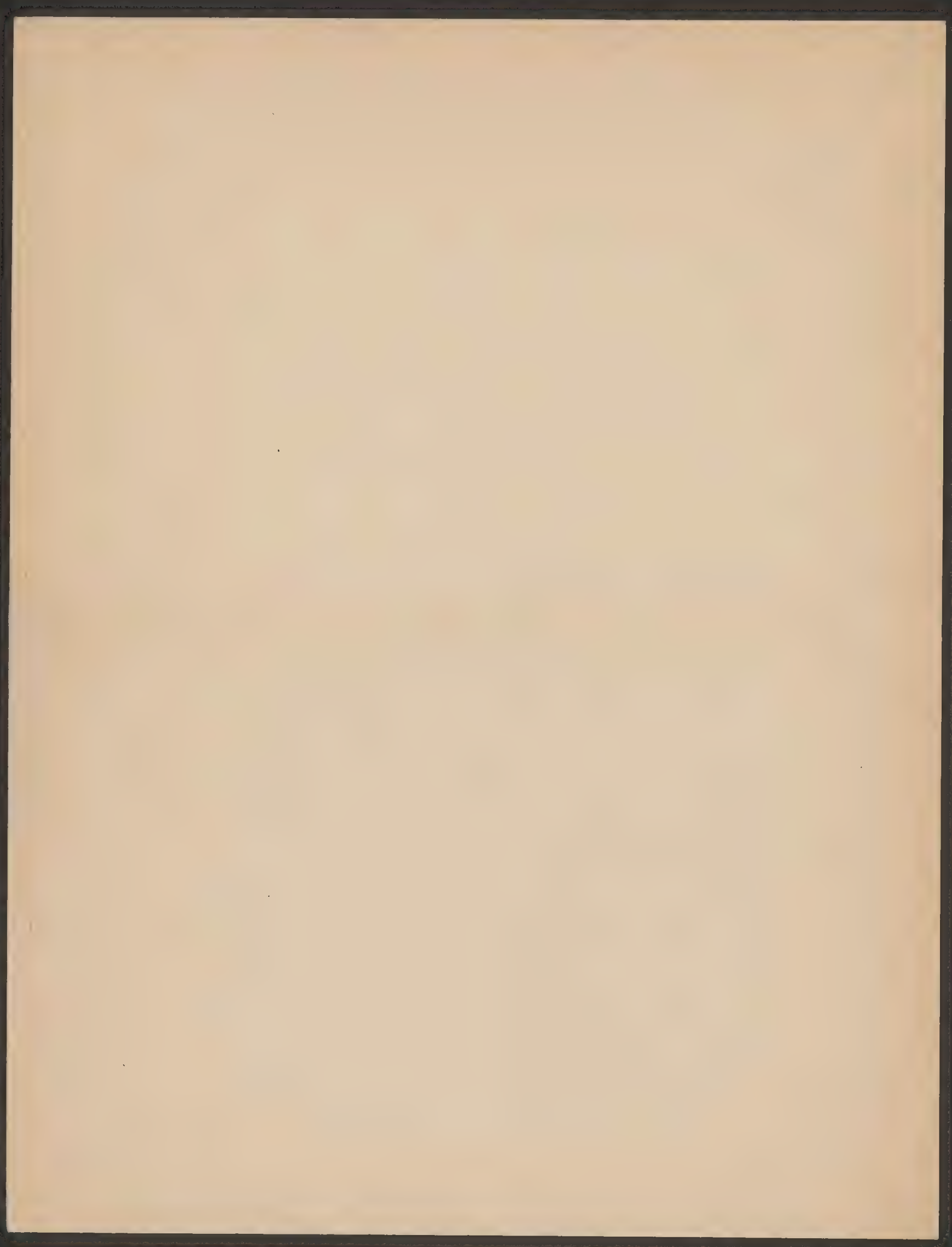
Serdecznie dziękując za życzliwy list Panski z d.8.b.m., w odpowiedzi muszę przedewszystkiem zaznaczyć, że celem mego powrotu do Polski, po 40-tu latach pobytu zagranicą, była praca w kraju i dla kraju.

I dziś też zgadzam się całkowicie z poglądem Panskim, "że trzeba pracę prowadzić w domu, zanim będziemy mogli stanąć do pracy międzynarodowej."

Lecz ta praca międzynarodowa wymaga, byśmy byli czynni w domu. Nie biorąc żadnego udziału w roku polarnym 1932-33 nie będziemy mogli usprawiedliwiać się wobec przyszłego naszego pokolenia biedą, brakiem ludzi i t.d. albowiem na zorganizowanie przyzwyczajonego funkcjonującego obserwatorium magnetycznego, obserwatorium mogącego odpowiadać wszelkim wymaganiom współpracy międzynarodowej, stosunkowo bardzo skromne fundusze wystarczą.

Dalej, na zorganizowanie kilku doskonałych stacji meteorologicznych w kraju, a przedewszystkiem przynajmniej jednej stacji górskiej, też moglibyśmy się zdobyć.

Nareszcie sondowania atmosfery w dniach terminowych należą do obowiązków Państwowego Instytutu Meteorologicznego, a codziennych wlotów aeroplanowych do 4500 m. z meteorografem i być może ob-

serwatorem nad pewną stałą miejscowością, wprost praktyka wymaga.

a nawet
- Odnosnie do obserwatorium magnetycznego Państwowego Geofizycznego Instytutu Badawczego - to mielibysmy już to obserwatorium, gdyby Pan Poseł Kalinowski w czasie 3-go czytania budżetu na rok 1928-29 w Sejmie nie wniosłby poprawki, przelewającej na dobro Państwowego Instytutu Geologicznego sumę 295.000 zł., która figurowała na rzecz Instytutu Geofizyki Uniwersytetu Jana Kazimierza w preliminarzu Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Z tej to racji, mimo protestu Pana Ministra Kwiatkowskiego, inaczej się stało-

Ustawa o stworzeniu Państwowego Geofizycznego Instytutu Badawczego, program prac i t.d. wszystko było gotowe i cieszyło się aprobatą Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

Załączony odpis listu do Pana Michalskiego podaje obecny stan sprawy.

- Odnosnie do stacji gorskiej - zaznaczę, że już w latach 1924, 1926 i 1927 Instytut Geofizyki Uniwersytetu Jana Kazimierza prowadził stację pyrhelemetryczną czynną w ciągu miesięcy letnich na połoninie Pożyżewskiej niedaleko szczytu Howerli. Okazało się, że Howerla do tego celu nie nadaje się.

Lecz nie widzę niemożliwości założenia stacji meteorologicznej szczytowej czy to na Howerli czy też w Gorganach n.p. na Doboszance na czas trwania międzynarodowych wypraw polarnych.

I w tym wypadku wydatek nie byłby zbyt wielki, a ludzi chętnych i przygotowanych do pracy mamy.

- Dalej co się tyczy wzlotów aeroplanowych i badań gornych stref atmosfery - to Instytut Geofizyki Uniwersytetu lwowskiego ma też już całą sprawę w opracowaniu, pomoc wojskowosci mamy zapewnioną, niektóre aparaty już posiadamy i na inne niezbędne aparaty prawdopodobnie dostaniemy zapomogę pieniężną, tak że pracę w tym kierunku moglibysmy zacząć już latem.

A więc tak się sprawy przedstawiają odnośnie do współpracy w Polsce, a raczej we Wschodniej Małopolsce. Ludzie są i będą o tyle o ile pieniądze się znajdą na ciąg dalszy rozpoczętej pracy.

A te pieniądze muszą się znaleźć.

Powyższe wyjaśnienia tłumaczą zdanie na str.2 mej broszurki "Polska a międzynarodowy . . . . " mianowicie:

"przypuszczając nadto . . . . ."

A co się tyczy dalszego ciągu broszurki to ja osobiscie nie widzę niemożliwości, o tyle o ile program pracy będzie skromny.

Ow dalszy ciąg mnie obecnie mało interesuje w porównaniu z tem co powinniśmy zrobić w kraju. Dopiero wówczas, kiedy program pracy w kraju będzie całkiem zapewniony, będzie można rozpatrzyc programowo możliwości pracy poza granicami Państwa.

Mnie się zdaje, że już obecnie wypada poruszyć kwestję

ewentualnych możliwości.

Za parę dni mam zamiar wyjechać zagranicę.

Rad byłbym po powrocie przedyskutować całą sprawę z łaskawym Panem, poradzić się w niektórych kwestjach a przede wszystkim postarać się zdobyć Jego poparcie.

Z wyrazami głębokiego szacunku

Henryk Arctowski.

Stockholm den 12. Aug. 1892

Sehr verehrter Herr Doctor!

Ihre angenehme Mittheilung, dass Sie nach kurzem Frist Stockholm, wo ich jetzt bin, besuchen wollen, ist mir heute angekommen und hat mich in hohem Grade gefreut. Ihre Arbeiten über die Lösungen werden mich in hohem Grade interessieren, besonders da die ersten Annäherungen jetzt so gut festgestellt sind, dass es Zeit wäre einen weiteren theoretischen Schritt zu nehmen. Ich bitte Sie also herzlich willkommen zu sein und verbleibe.

Mit besonderer Hochachtung

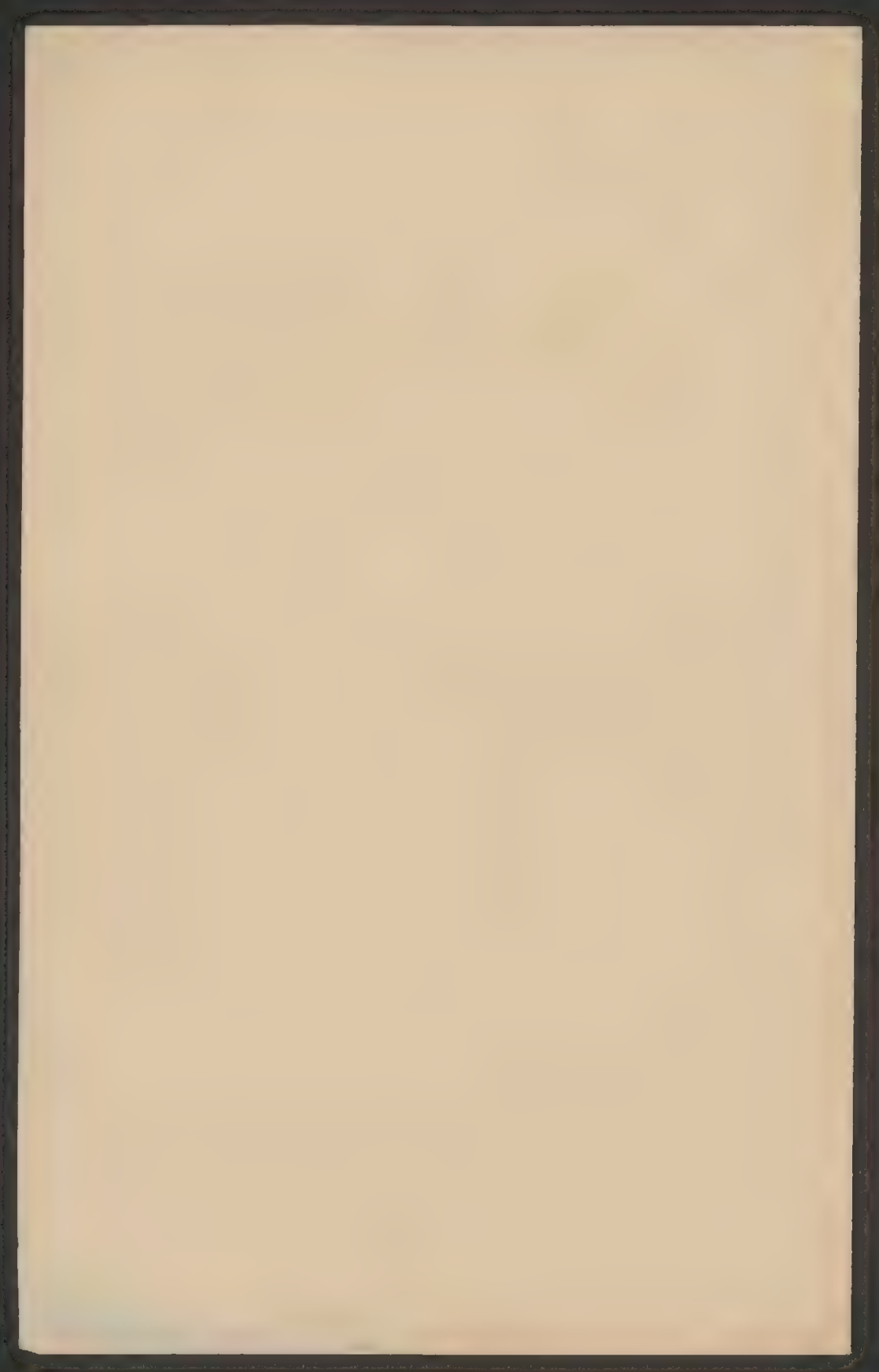
Ihr ergebener

Leante Anhemius

Stockholm den 26 Dec. 1892.

Hochverehrter Herr Doctor!

Ich bedauere sehr, dass Sie durch die Arbeit verhindert wurden Ihre Absicht durchzuführen. Schweden zu besuchen. Dies erfahre ich noch mehr nachdem ich Ihre interessante Abhandlung (leider nur in Auszug) gelesen habe, denn dieselbe behandelt genau diejenigen Probleme, worüber ich lange spekuliert habe. Ich habe mir aber teilweise recht abweichende Ansichten von den Dingen ausgebildet und es wäre mir sehr angenehm gewesen Ihre weitere Meinung darüber zu erfahren. Die Abweichung von den einfachen Gesetzen ist in den meisten Fällen bei den Elektrolyten sehr klein, erreicht aber bei Rohrzucker (nach den Gefrierversuchen) sehr beträchtliche

Werte. Was diese Abweichungen betrifft, habe ich mich
darüber in einer Abhandlung über Diffusion, welche ich
mitreife, geäußert. Eine ganz andere Abweichung
zeigen die Salze, wie Sie auch bemerken, und ich bin jetzt
zu der Ansicht gekommen, dass nur ein unendlich radikaler
Ausweg da offen steht, nämlich die Thätigkeit des os-
motischen Gesetzes für diese Körper zu suspendieren.
Das klingt wohl unheimlich, nachdem meine ganze
Arbeit in den letzten Jahren darauf gerichtet gewe-
sen ist die Thätigkeit dieses Gesetzes für alle
möglichen Zustände zu erweisen. Wie dies gelangt
zu machen ist, darüber kann ich mich hier nicht
äussern, aber ich teile gänzlich Ihre weite An-
sicht, dass ohne molekular-mechanische Betrachtun-
gen kann man sich kein Bild davon machen,
wie die Gesetze vom osmotischen Druck gefor-
men seien sollen. Diese Ihre Äusserung hat mich ganz
besonders erfreut, da heutzutage eine gewisse
personliche Betrachtungsweise sich verbreitet hat
über die Nützlichkeit der kinetischen Anschauung

Ortswald hat sich recht sehr geringschätzend
düber geäußert und van't Hoff hat gesagt, es ist
ihm ganz einerlei was die Ursache des osmotischen
Druckes sei, wenn er nur die betreffenden Eigenschaf-
ten hat (gegen Lother Meyer). Ich bin jetzt beinahe
der einzige, der neuen Schule, welche die kineti-
sche Betrachtungsweise nicht durch's Fenster hinaus-
werfen will, und habe sogar die Hoffnung, dass
sie bald ihre Überlegenheit erweisen wird.

Ich bedaure noch einmal, dass ich die aus-
führliche Abhandlung nicht zu lesen vermag, wäre
es Ihnen nicht möglich dieselbe in Ortswald's Blatt
zu drucken, sie würde ohne Zweifel nach dem Auszug
zu urteilen - viel Nutzen machen. Ortswald würde die-
selbe ohne Zweifel mit grösster Dankbarkeit anneh-
men.

Mit den aller besten Wünschen zum neuen Jahr
verbleibe ich

Ihr aufrichtiger
Leute Arkenius

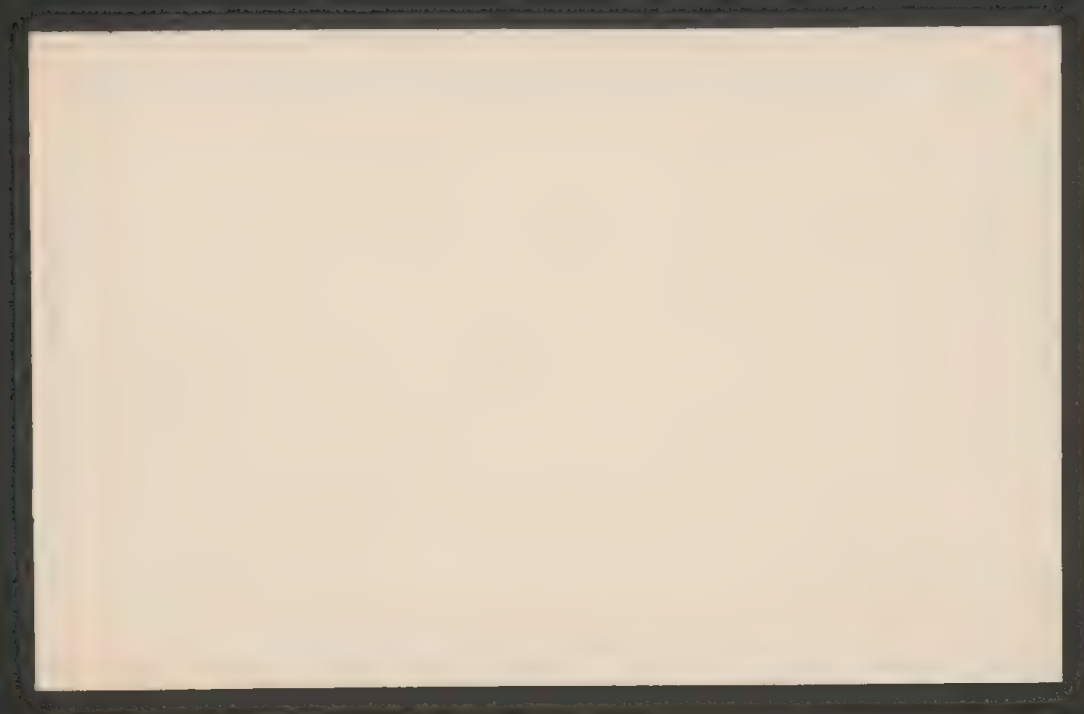

Prof. Dr. Svante Arrhenius

Rektor vid Stockholms Högskola.

mit den besten Glückwünschen.

Kraków 10/1 34

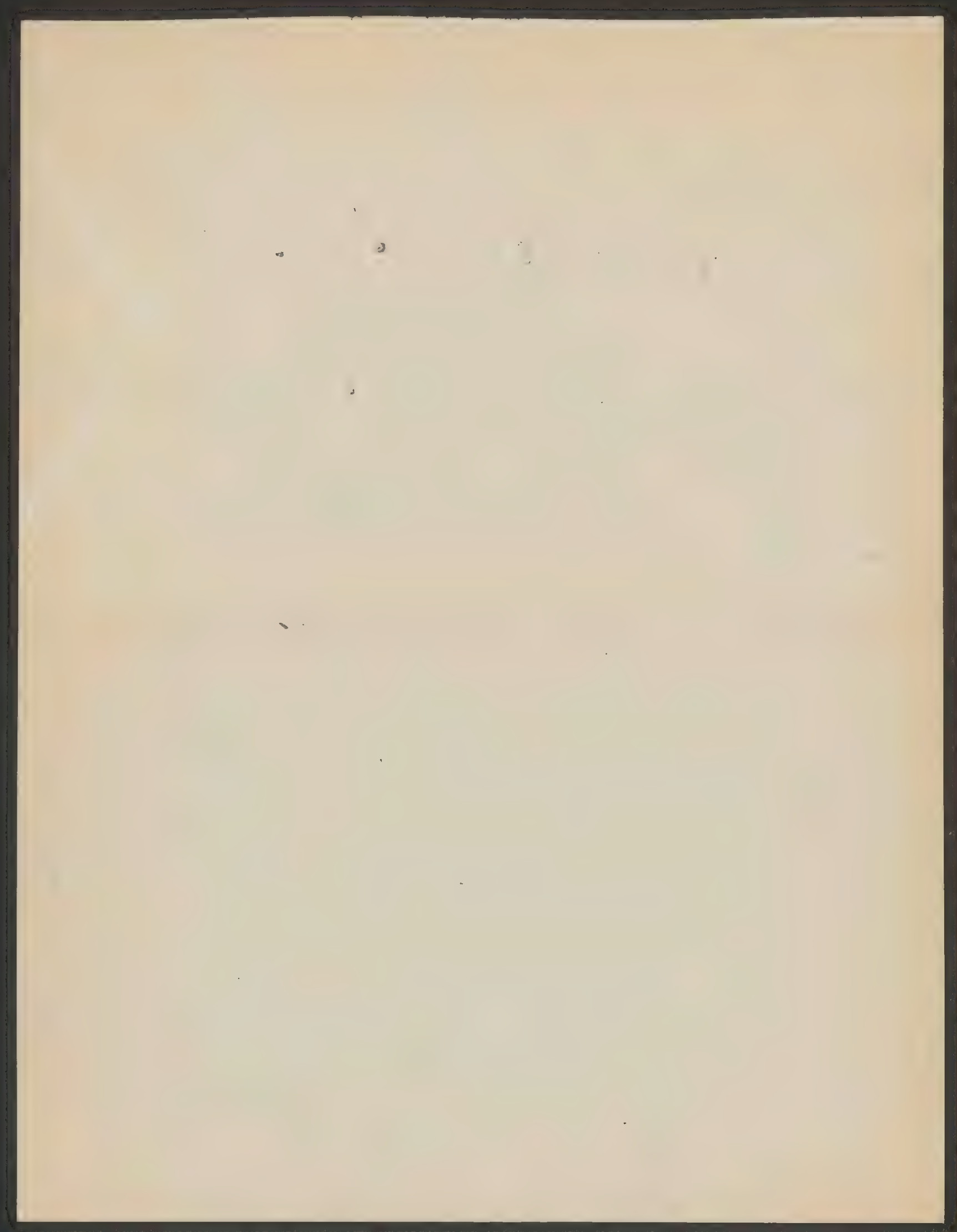
J. Wielmożny Jemiej Reklame!
 Komitetem w sprawie przesłane
 mi honorarium uzasadniając
 to, że w sprawie. Decyzja. 2. 7. 30
 do mnie jako; w sprawie. 2. 7. 30
 kolegi. 2. 7. 30. 2. 7. 30
 honorarium. 2. 7. 30. 2. 7. 30
 Jemiej Reklame

Araklowi mój drobiazgi
jako drobiazgi, który jacyś
mnie sprawni wielki przyjaciel
i mienić mój i uszy
J. W. & Reklamow, jako leżący.

Przez przyjaciół robcu nic nie
mógł najgłębszego uczucia
i przeżycia
J. W. & Reklamow

Wielmożny Henry Revere!
Przepraszam cię za
kawałek czasu mi braku
i osmielać się przy
zobaczyć cię z pewnością
mojego najbliższego sąsiada
i oczywiście bardzo
P. S. Wier

Sehr geehrter Herr!

Im Interesse hier beabsichtigter Discussionen und Untersuchungen würde ich Ihnen dankbar sein, wenn Sie die Güte hätten, mir Abzüge Ihrer werthvollen Abhandlungen zur meth. Wärme- und Gastheorie zukommen zu lassen.

Im Voraus dankend

ergebenst

Lena, 10. 6. 90.

Prof. F. Auerbach.

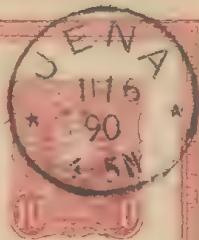
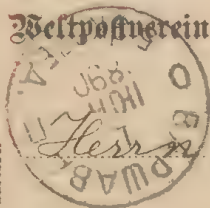
Deutschland.

Allemagne.

Postkarte. — Carte postale.

Weltpostverein. — Union postale universelle.

Nur für die Adresse.
Côté réservé à l'adresse.

Herrn Prof. L. Natanson

Warschau

C. Dr. Auerbach

Hochgeehrter Herr College!

42

Für die grosse Freundlichkeit, mit welcher Sie meine Bitte erfüllt haben, sage ich Ihnen meinen besten Dank. Ob ich für das mir in Aussicht gestellte Buch die Hilfe eines polnischen Hörers zur Verfügung haben werde, beweifle ich, hoffe aber, dass es mir eventuell auch mit Hilfe des Lexicons gelingen werde, wenigstens die Hauptpunkte zu verstehen.

Ihr Nachweis, dass ein Gas den Maxwell'schen Zustand erst asymptotisch erreicht, hat mich besonders interessirt.

Dass demnächst eine neue Auflage von O. E. Meyer's „Kinetischer Theorie der Gase“ erscheint, wissen Sie wohl.

Mit bestem Grusse
Ihr ergebener

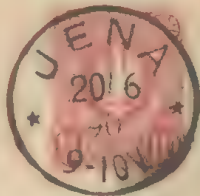
Leina, 20. 6. 90.

F. Stuerbath.

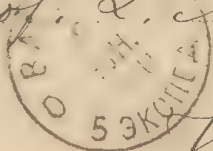
Deutschland. -- Allemagne

Postkarte. — Carte postale.

Weltpostverein. — Union postale universelle.

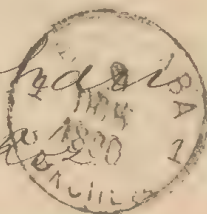

Herrn Prof. L. Katanson

Warschauer

9, Aleja Re

Mar für die Adress.
(Cinq francs à l'adresse.)

Prof. Dr. Auerbach

1906.

1
Tutya! Ist es Herr Professor! Ich mich mit be-
sonnener Freude über den Brief beständige, erlaube ich
mir Ihnen durch den Fall, dass Sie Zeit zur
Überbachtung Ihres Buches finden daselbst vor-
liefern zu machen diese Überbachtung in sach-
licher Hinsicht zu revidieren resp. unter mei-
ner Aufsicht revidieren zu lassen, auch ma-
che ich Sie darauf aufmerksam, dass in dem
Heft Nr. 1 schon existiert noch in den letzten
Jahren zwei hervorragende Physiker arbeiteten
welche ganz gut denken konnten, und vielleicht
für Sie in Betracht kommen. Ich weiss alles
eingerufen, und blickte auf mich nicht; sie
wissen sicher, falls sie in Marburg leben,
jedemfalls zusammen mit einem Donner und me-
ich noch bemerke, dass ich Anfangs dieses
Jahres Monat verließ, und mit der H. H. H. H.
Blau, falls ich, kann und sein vor mir
zu drücken bin ich. Ich, er, b, n, r

Frei, 10. 7. 90.

V. Auerbach.

Postkarte — Antwort. — Carte postale — réponse.

Weltpostverein. — Union postale universelle.

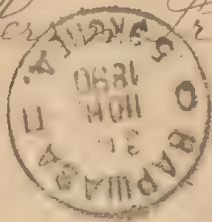
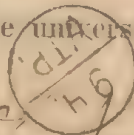
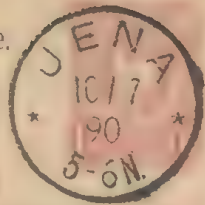
Nut für die Adresse.
Cité réservé à l'adresse.

Prof. Dr. Auerbach
Wien.

Herzliche Prof. Dr. Auerbach

Wassmann

2. Alja. Ritz

Geliebter Herr College! Ich erlaube mir,
Ihre Nachricht theils bei Ihnen
in aller Eile mit, dass ich Ihnen
Bedauern mit Verengungen entgegen
nehmen. Mit der Bitte mir gegen die
Künfte Ihres Anknüpf mit zu
teilen, damit ich Sie von der
Bahn abholen kann,

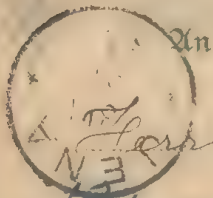
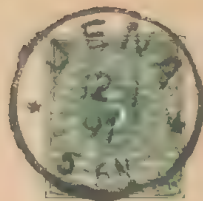
Süderbacher

Wien, 12.1.91.

F. Huebner.

Postkarte
Deutsche Reichspost
München

An

Herrn Dr. L. Katanson
Bismarckstr. 10
Warschau

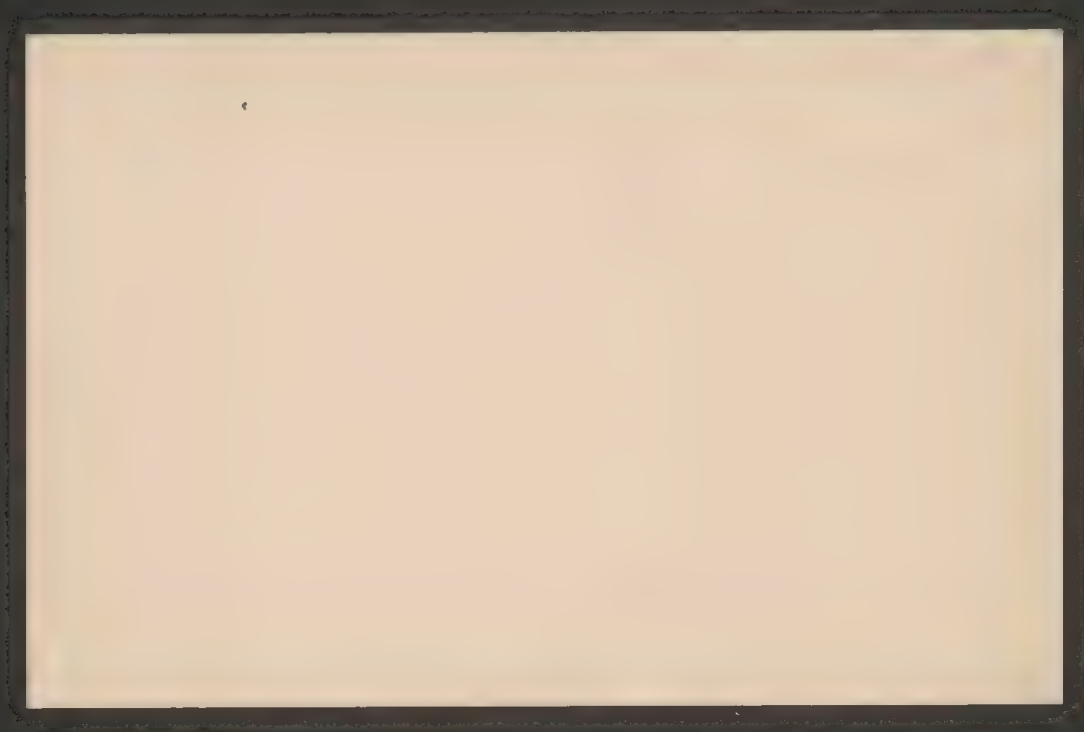
in

~~Leipzig~~ Leipzig

Wohnung
(Straße und Hausnummer)

Hôtel Kaupe

Professor Luerbach und Frau
mit herzlichem Glückwunsch
Jann, 1. 4. 1901

49

Lieber Herr Dr. !

Ich danke Ihnen für die freundl.
Zusendung Ihrer 2 sehr interessan-
ten Arbeiten.

Mit freundl. Gruss
P. Bachmetjew

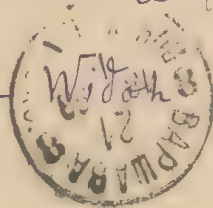
ПОЧТОВИКА КАРТА
ЗА БЪЛГАРИНА КОРЕСПОНДЕНЦИЯ

СЪСТАВИЛА СЕ ВЪЗЛ. ПОЧТ. ДИРЕКЦИЯ

Monsieur le Dr. L. Natanson

Rue Wigand 10

Bapnaba.

Lwów, 9. III 914.

62

Cieszący Panie Kolego!

Moje przedwzrostkiem przyjęcie
najsewniejsze podziękowanie
za dobre, ciepłe słowa, przesłane
Towarzystwa z powodu wyshłego
dam. Co do Tashawego nrośnic.
stwa w naszym wydawnictwie,
to, choi nieśledy lud nie daje
pewnego przyzwolenia, przecier
przyznajemy nie odbiera hotel-
kiej nadziei. Niechże mi nie
wolno będzie jeszcze raz powi-
moje polecić najgorzej Tasha-
wym względem W. S. Pana

Kolegi, serdecznie, i bardzo,
ucieszyłbyś się, gdyby mogła
być spełniona.

Życzę miłej myśliwego
szczęśliwego i powołania

powołany stęga

O. Balcer

to,
ra

co

ly

Krasin, mai 1912.

70

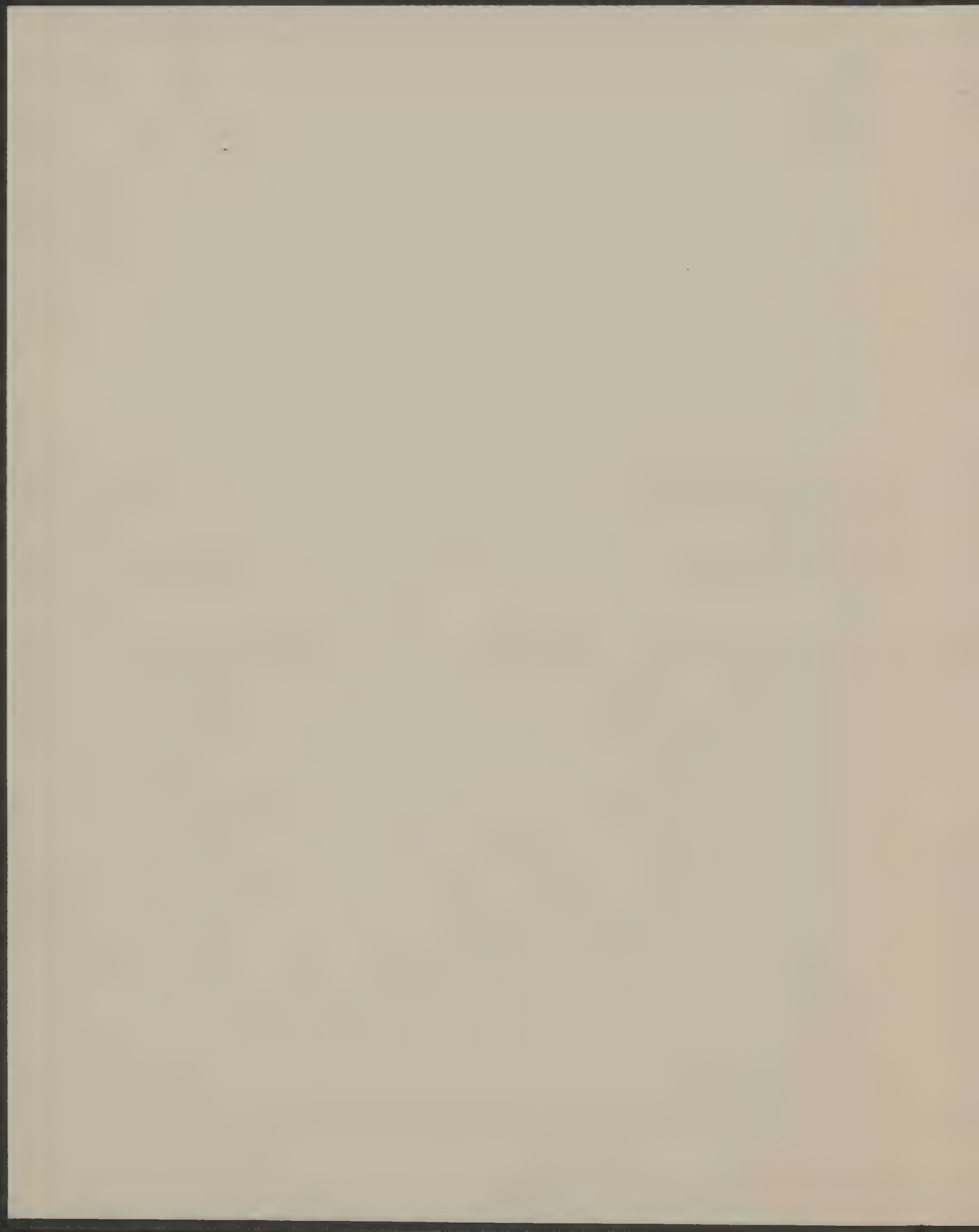
Dear Mr. Prof. Dr. [Name]

I have received your letter of the 15th inst. and am very glad to hear from you. I am sorry that I cannot answer you more fully at present, but I am very busy at the moment. I will try to do so as soon as possible. I am sure that you will understand my position. I am very much interested in your work and hope to see you soon. I am very much interested in your work and hope to see you soon. I am very much interested in your work and hope to see you soon.

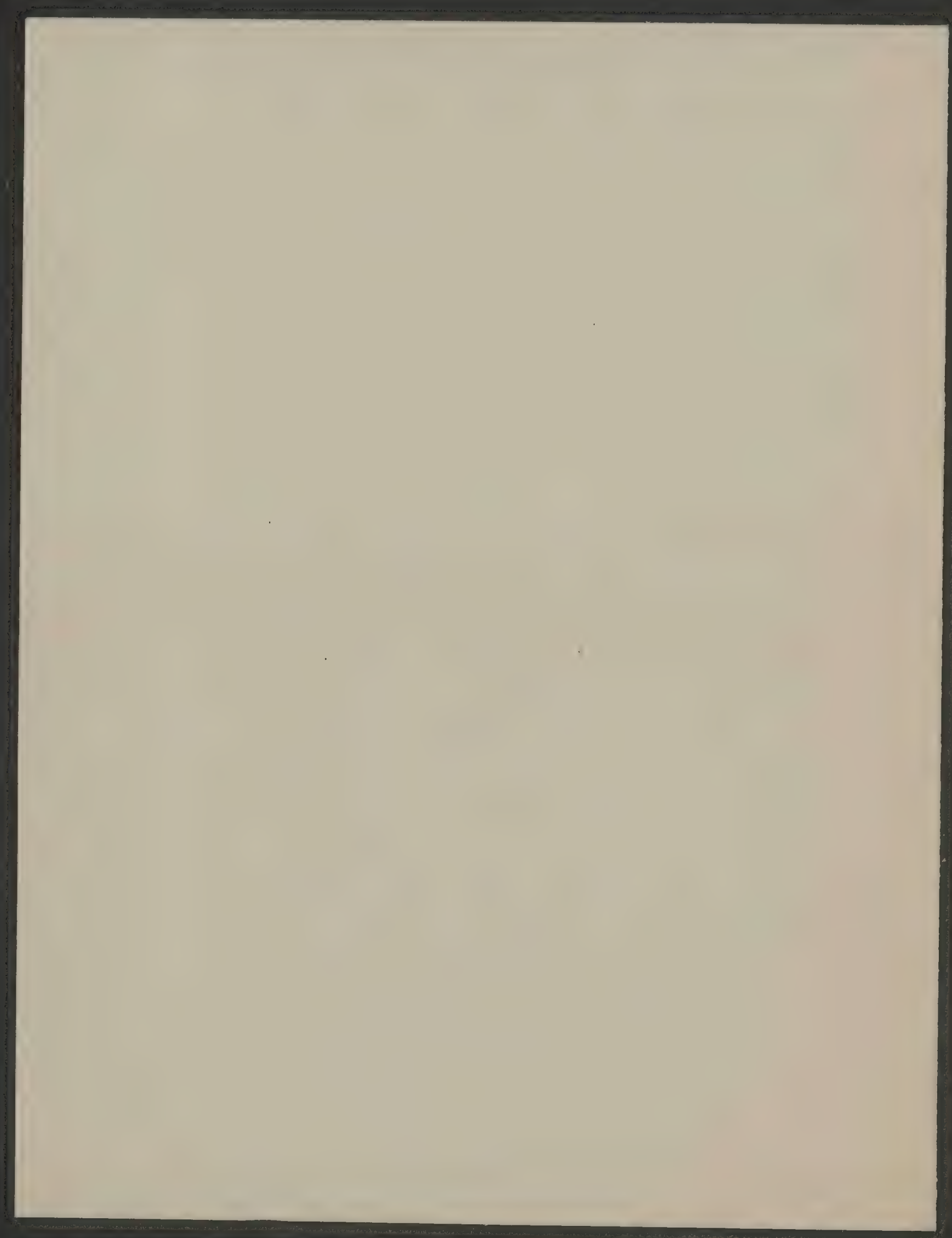
Yours very truly,
[Signature]

Prof. Dr. [Name]

Kraków, 12 czerwca 1919r.

Wielce Szanowny Panie Profesore
i Kolego!

Byłem w ostatnich dniach w Królestwie i
list Szanownego Pana Profesora z dnia 8 b.m. nie
został mnie w domu. Wiadomości, zawarta w nim,
i Szanowny Pan zdecydował się ul. nelegieniom
niepoważniejszych Kolegów, uczucia mnie niczemnie,
i to zarówno z powodów publicznych, jak i osobistych.

Primo, w Akademija, dristki zgodzie w Szanownego
Pana Profesora, będzie miała na zjeżdżać tak wy-
bitnego prezydentem, secundo - i, wobec wiele
lepszego a tak szczęśliwego obrotu sprawy, zaiste
poczernie stanowisko okierato się dobrze.

Szczegół driskuj₂ za swócone do mnie zapytanie
w kwestji ewentualnego współudziału naszego w mis-
dygnarodowych przedsiwzięciach astronomicznych, względnie
geofizycznych. Przypuszczam, że zaświadczanie o
naszej gotowości do pracy, w razie odpowiednich ku-
temu warunków, może przysłużyć się sobie wydatne
konieczności dla rozwoju u nas astronomji praktycznej.
Zgodnie z notatką przesłać po pierwszym zastanowieniu
się.

Przy tej sposobności pozwalam sobie pisać, i
pisać o przyjęciu do ~~naszej~~ biblioteki, — kłopotanie
drobnych przesłanie mych prac. Zapewne i innych
w nich niema, porostawia do zyczenia, jeżeli prze-
słanie niech go nie kłopotować.

Przez pierwsze wyrażenie swe głębokie zadowolenie
z powodu podjęcia się przez W. Senowskiego Pana
Prokuratora misji zagranicznej, także wyrażę

prawdziwego uczunku i poświęcenia
oraz szczerze ukłony

T. d. Banachiewicz.

Wannawa
Krakow, 15. I. 1920.

511

Wielce Szanowny Panie Profesore
i Kolego!

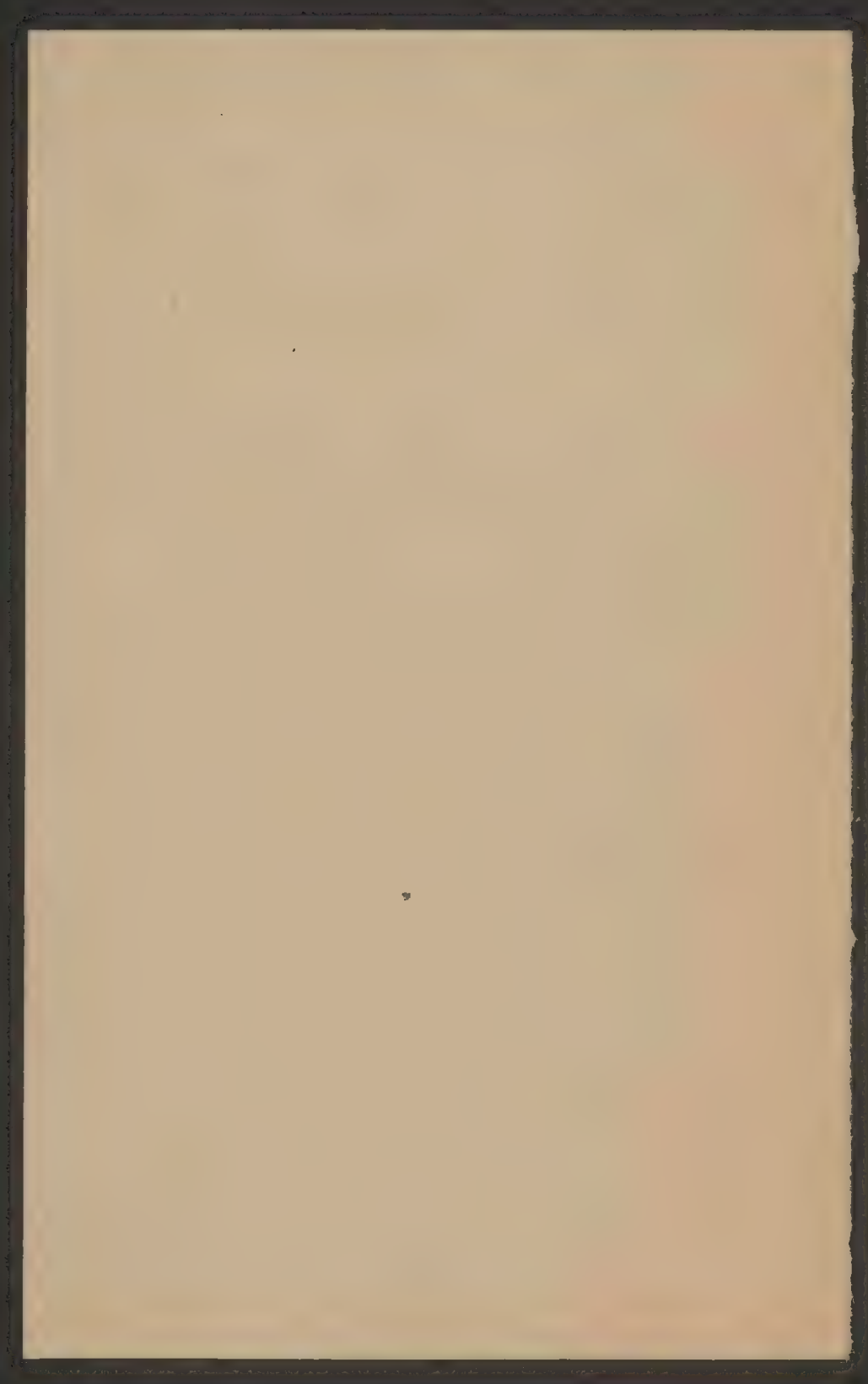
Mito mi było podpsiać uprzejmie
prezowane mi pisma w sprawie utworze-
nia Polskiego Towarzystwa Fizycznego.
Preferemam za podziękuję, spso-
wodowane moim pobytom w Wamencie.

Dziękuję 4 pisma podpisane pre-
zennie.

Łasz uprzejmy głębokiego nasunku

i uprzejme pozdrowienia

Jad. Banachowski.

Łraków, 25 marca 1921r.

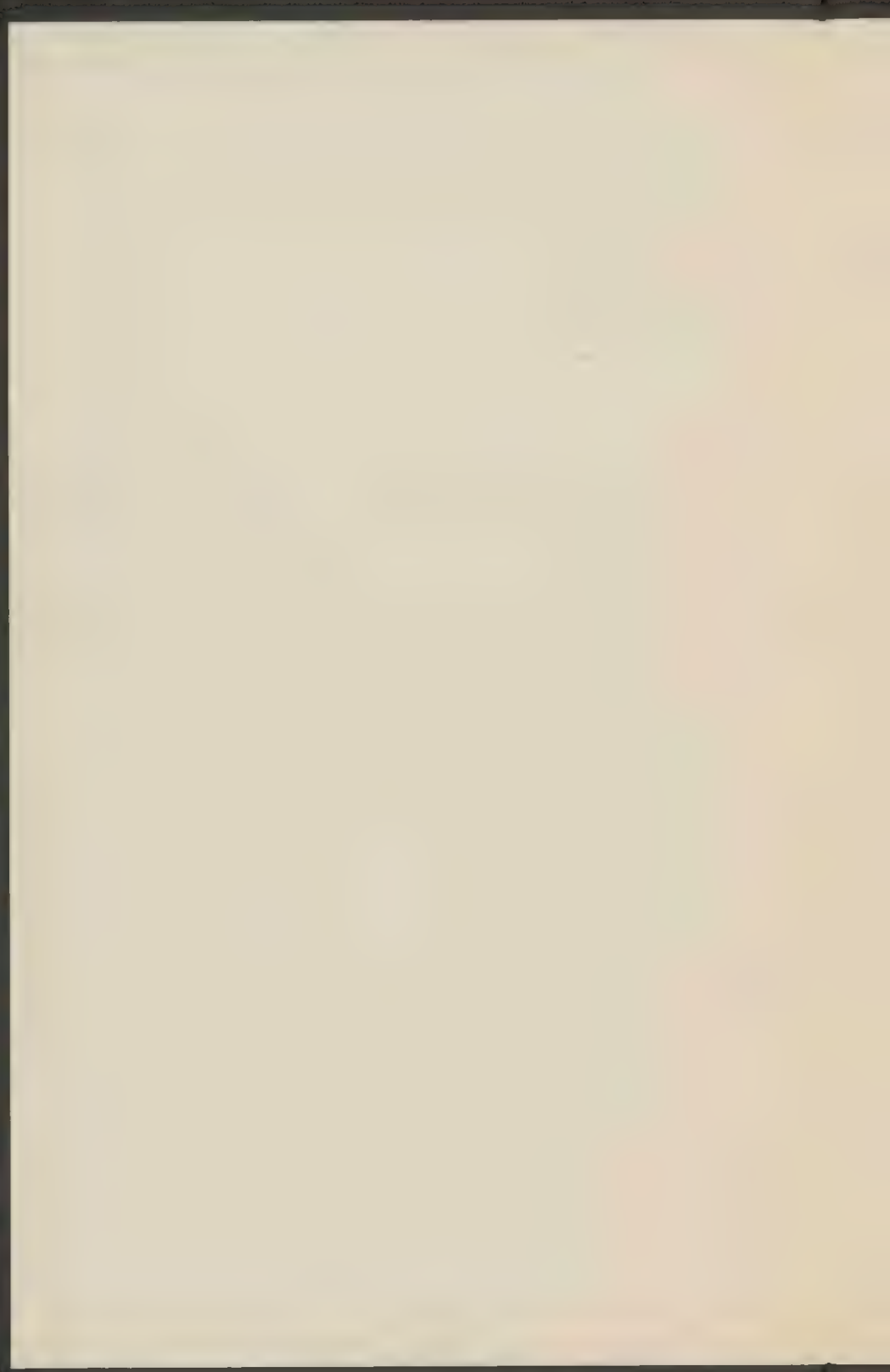
Szanowny Panie Profesorze i Kierowniku!

Także nie mógłbym nie być, nie bym,
to jednak nie mógłbym odmówić tak miłemu
zaproszeniu i stać bym się niechybnie, gdzie
nie wyjazd mój na Święta, damo uprzedza-
my, do Państwa, bo i y powróci w następ-
stwie z pewnością nastąpi.

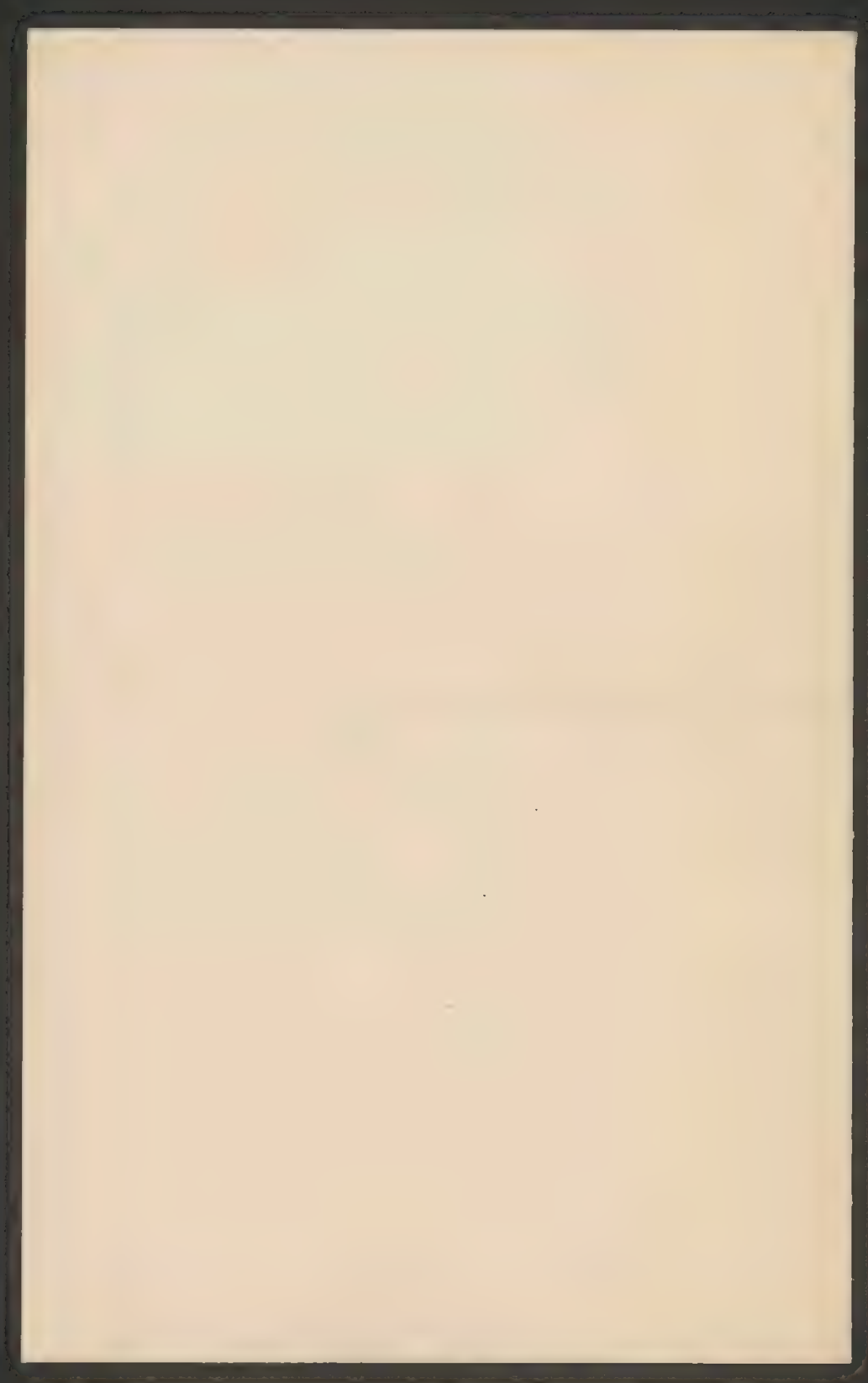
Wielkie uprzejmie za zaproszenie, bo
wraz z wyjazdem naszym, uprzejmie po-
dobnie i na pewno.

J. P. P. P. P.

1

with a thin iron

[illegible]

Roma - Castel S. Angelo e Ponte Ello

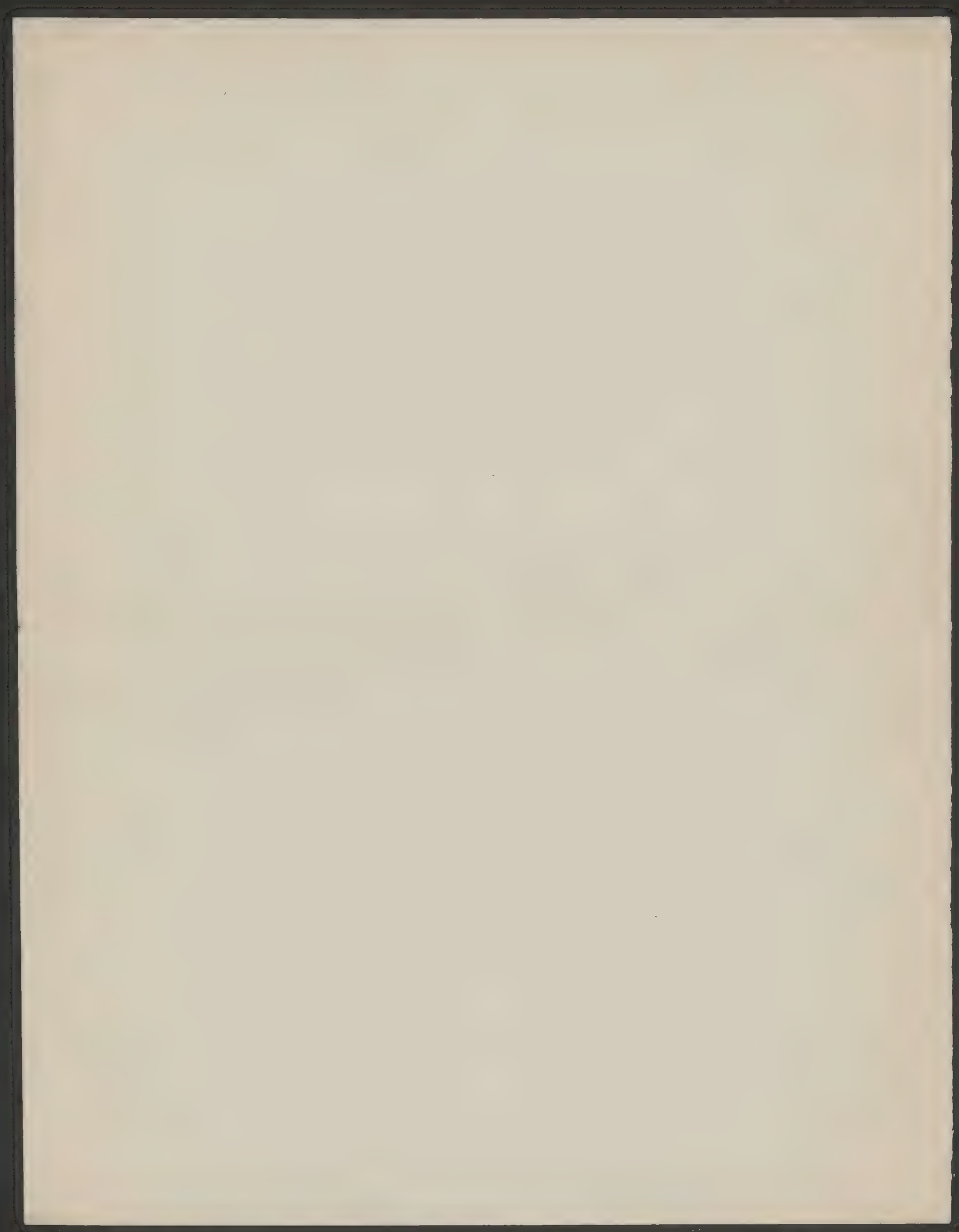
Kraków, 28 września 1922r.

Wielce Szanowny Panie Kolego!

Z prawdziwym zadowoleniem dowiedziałem się, że Ws. Pan Kolega
raczył przyjąć jałomyślny wybór na Rektora naszej starej Wszechnicy
Jagiellońskiej. Osmucham się złożyć Ws. Panu najserdeczniejsze powinszowanie
z powodu objęcia przez Ciebie tego stanowiska, zastępowanego dla Gł-
ównych rzeczy.

Proszę tej sposobności użyć wyrazić najgłębszego szacunku
i uprzejme pozdrowienia

Jad. Banachiewicz

W nieszczęśliwej okoliczności z jakiego powodu
linguae, z którego nie ośmielamy skompletować
p. L. . Oczywiście, nawet edukacja wślan Kocz
znaczący nie na przejęcie rekonstrukcji (w co, nie-
stety, wątpię) całkowita odpowiedzialność za wy-
przedzenie tam osoby obywateli tylko
musi być.

Prace p. L. ruszają za kompletnie chybione.
Czy się nie definiować ciasto tęgę we wszystkich
układach siłowności, czy nie, nie, ca nie ma
żadnego związku z ~~tem~~ ~~tem~~. Która re-
latywnością objawienia do ~~relacji~~ Michelsona
i Mołaya (str. 25) oparta jest na gnieźnie. Co się
tyczy relatywności nienotowania ciast tęgich
(str. 39) jest ona znikomo mała. Ale i z punktu
widzenia matematycznego prace p. L. jest wprost
niezrozumiała.

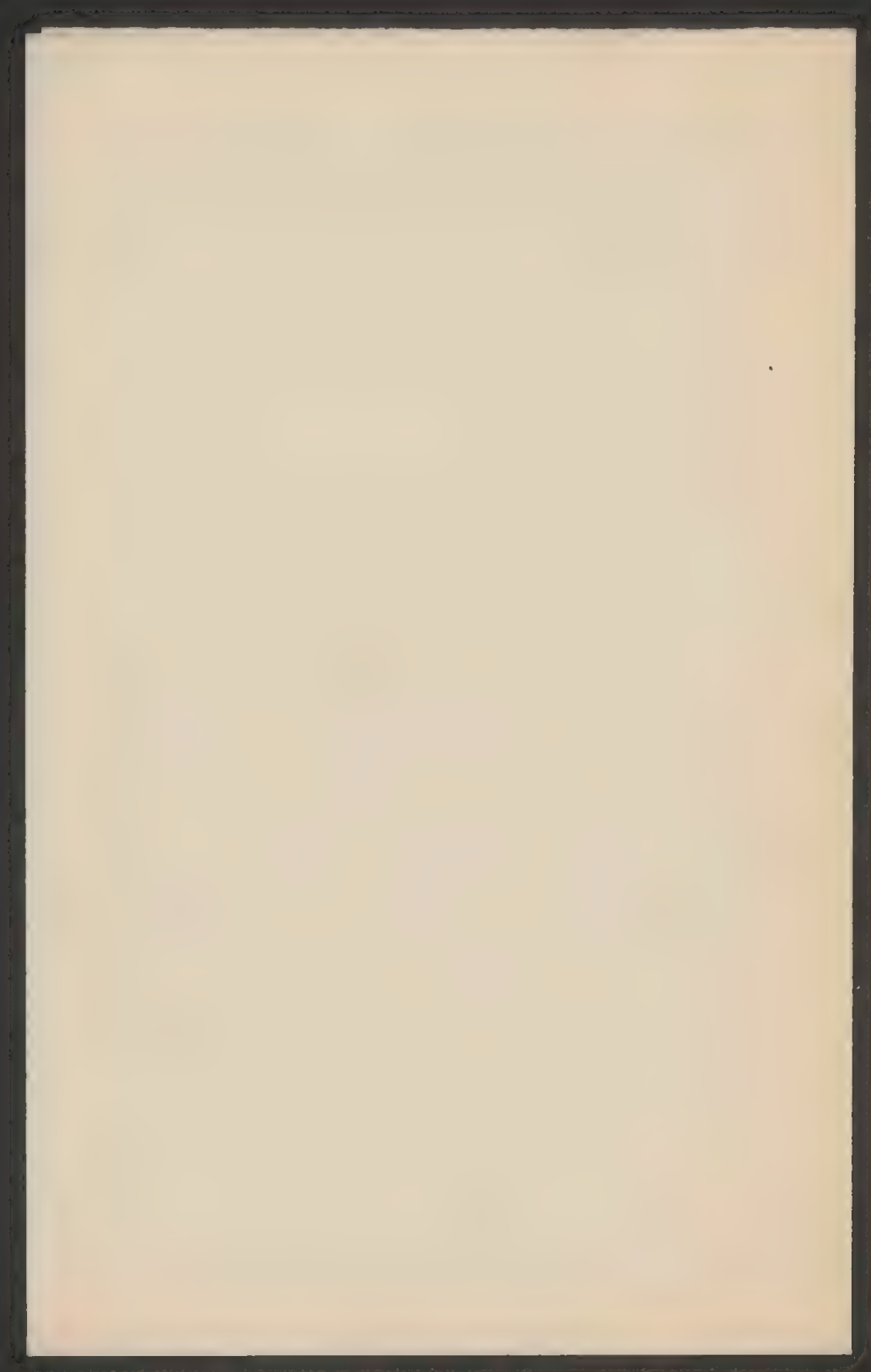
Na górné hranice nie vyplývajú. Povrch
dokladu zima zohriata. Zima istá obkryta
snehom.

Diagram 22 imbuizovaný hár
1

Kým uplynú negatívne hranice
i vlna zimná

Tu hľadajú

Kraków 17 stycznia 1923r.

Wilee Dranowicz : Craig and Pamie Kolego.

Test mi niesmiernie przykro, że skutkiem szeregu qui pro quo Dr. Panu
Kaledzie nasunęła się myśl, iż niedoświadczam całej Jego Taskawej dla mnie
zyskowności i gotowości przyjęcia - w razie potrzeby - z jakiegobardziej efektywną
i natychmiastową pomocą. Jedynym moim desideratium tyjącem się choroby,
był samochód, któryby mnie wywiózł z Łysiny, i kiedy mi powiedziano, że
właśnie to takie przesennie posiadane auto - o które byłoby nader trudno -
mogłoby otrzymać za wtawienictwem Dr. Pana Kolegi, bytem Mu za to prze-
świadczenie i serdeczne odziwiny. Pomysłka zanęta zrenty tylko co do powodu
odróżnienia, nie zaś co do intencji Dr. Pana. - P. Bawienicki przypisał Ma-
gnificencji - jak to uste idzie z względem osób, stojących na stanowisku -
tę, nigdy przesłania nie wyprzedzanie. P. Witkowski zaś, mówiąc o zdrowiu
nader kruszem a przytem impulsywnym, przejmując się bardzo cudzemi chorobami,
i, ledwie wogóle skłonny do przesady (jak to widzę w szczególności z astmą
i teorią względności, pełnego republikanów, który mi dał do Rocznika Astronom.)
w piśmie do Senatu wyraża się nieścisłe, o co zrenty zrobieć mu wypada.

Ale nie bądź już więcej zapustat głowy S. Pana kolegi kłami, tak
 ... niego doobremi sprawami. Wierzę że natomiast jeniez niepowie, że mimo
 całej swojej swobodę przyczynem dla niepowodzenia jego, który tak jest
 niewinny. Dlatego że jest niefortunnie się stało, nie mojej winy, ale

z mojej korespondencji. P. Ładomski, który nie zatelefonował do Magnificencji
(jak mi mówił, skutkiem spóźnionej pory?; nieajutno rano wyjechał) dostanie
„patio notat”. Dla jeszcze raz do przesłania.

Wskazyję Dr. Pannę za obywatelkę polskiego chrześcijaństwa i
tytułu z. Ładomski. Wreszcie jednak gładzą Magnificencji i wreszcie
Ładomski ^{nie może} (najmniejszych skrupułów nie otrzymał i nie otrzymał tytułu).
Jest on nie tylko Ładomski, nie otrzymał go na tytuł, a na tytuł
Ładomski, a nie Ładomski. Ładomski nie otrzymał - inaktem się
w końcu się dowiedzieć, które mi nie pozostało już żadnej wady. Cudnie.

Ładomski może być Ładomski, ale jeszcze nie mógł się z siebie zwrócić.

Ładomski wyjechał najpóźniej - Ładomski, a Ładomski.

Ładomski.

... ..

... ..

... ..

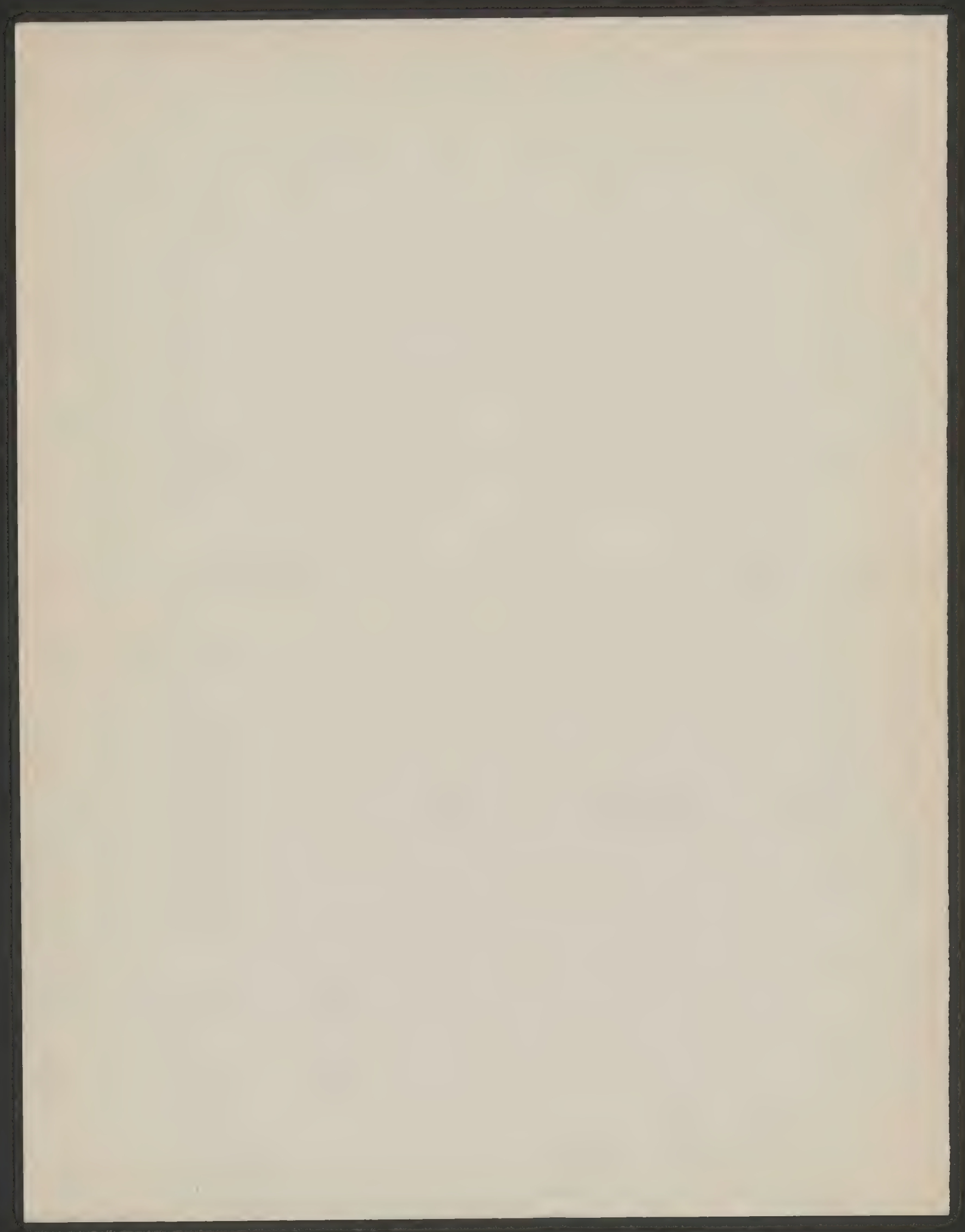
... ..

... ..

... ..

... ..

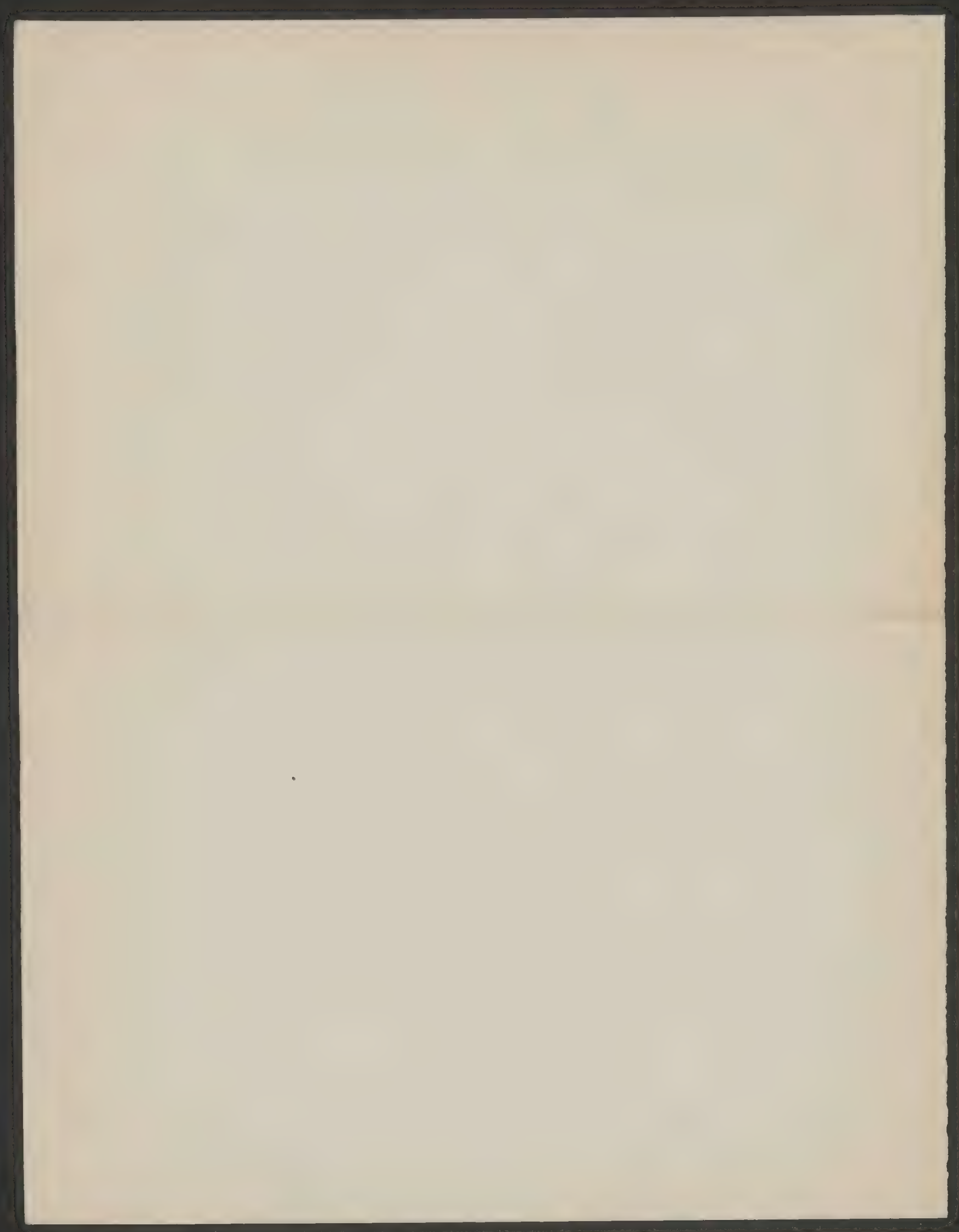
... ..

Kraków, 18. III. 1923r.

Wielce Szanowny Panie Kolego!

Przy niniejszem przesyłam notatkę po
angielsku o uwypięszeniach Koperni-
kowskich, wraz z 2-ma zdjęczeniami
z Tonina fotografjemi, oddając wyprętkę
do rozpoznania Pana Kolegi. Prze-
praszam bardzo za pełne opóźnienie,
ale w czasie wakacji trudno mi
było zajmować się czerkholisk innem.
W związku z wykładami badaniem własności
pełnego tworu matematycznego
(zespół współpracowników podtawien linjograph),

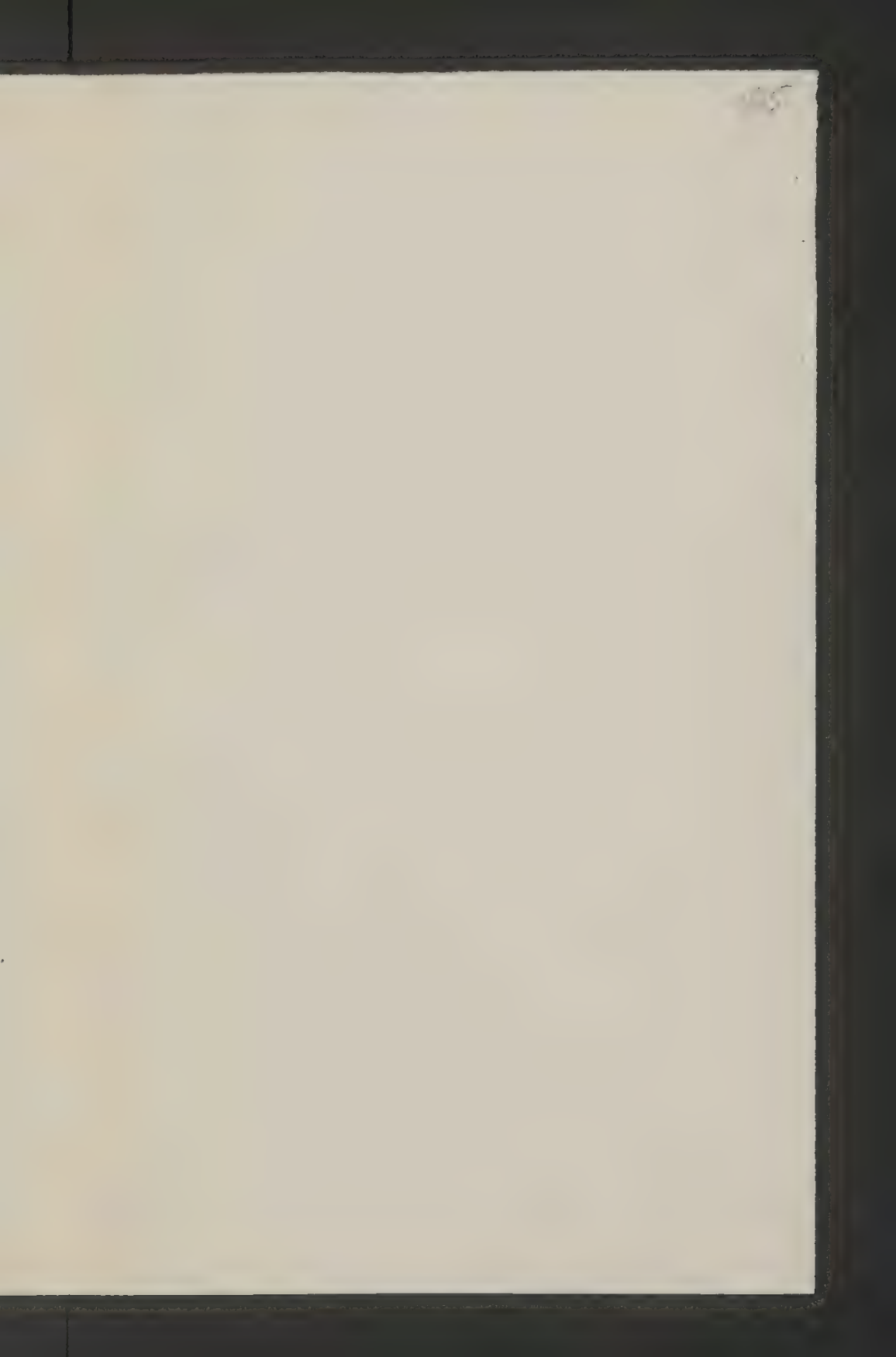
który winien odegrać rolę pioniero-
wą w upromieniowaniu wiedzy astrono-
mji rachunkowej. Obecnie skontaktam
z Jemj, aby opracować artykuł w tym
przedmiocie

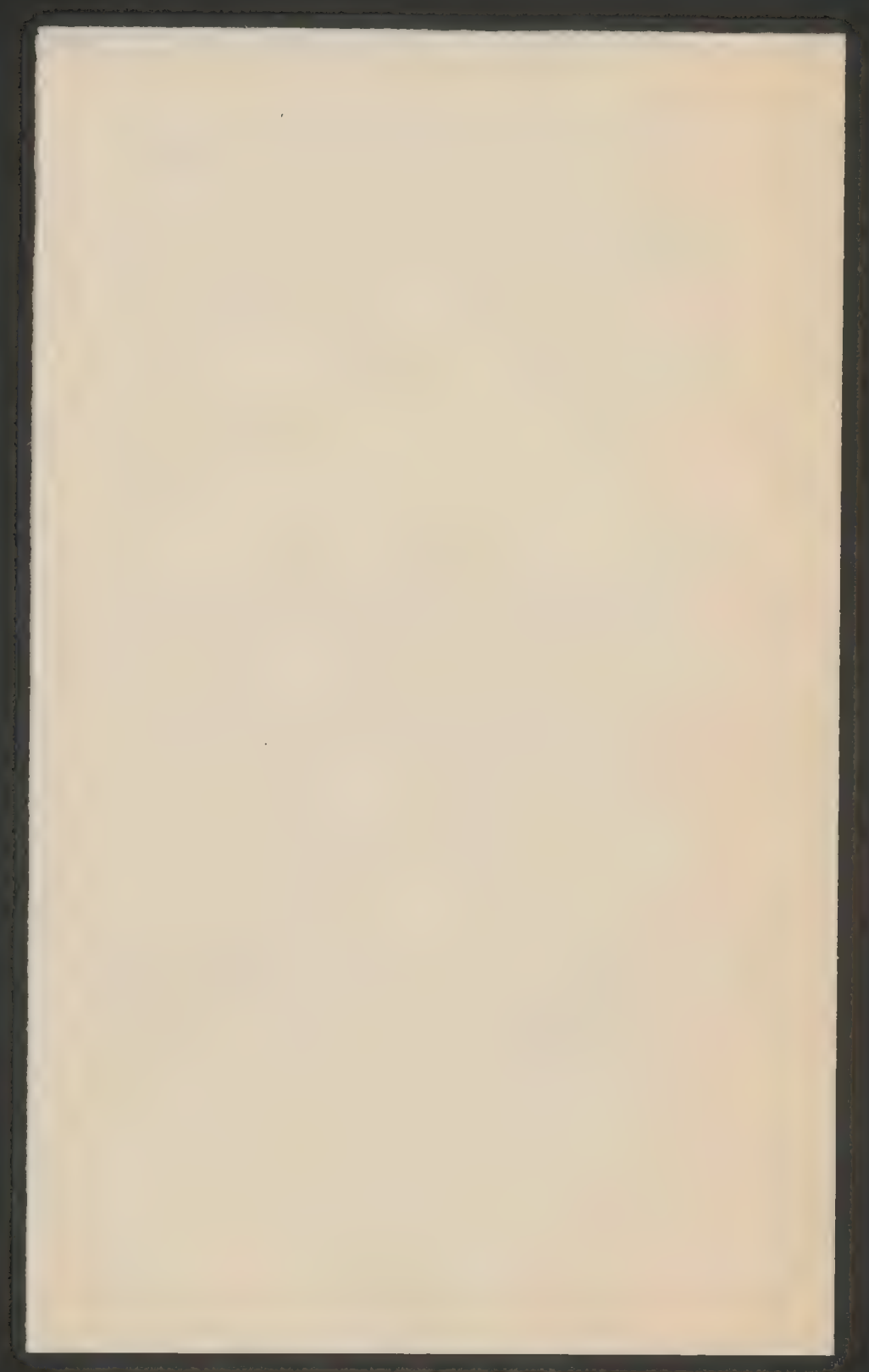
By tej sposobności też uprzą
najbardziej licunku i powiadu

Tad. Danashvili

P. S. - Fotografie „Nature” mogłyby zrobić.
Nie są one, niestety, bardzo udane.

C. D.

Czciwego Pana Profesora!

66

Stosownie do Pańskiego zlecenia wygotowałem projekt odpowiedzi Akademii na pismo Wydziału Nauki w sprawie Konferencji w Kelsingforsie, i dzisiaj, w godzinach przedpołudniowych, odesłałem go, wraz z aktami sprawy, do Akademii.

Życzę wyprawy najpłodniejszemu i udanemu skutkowi

Tadeusz Waniekiewicz

30. IV. 1924 r., Łódź.

PROF. TADEUSZ BANACHIEWICZ
DYREKTOR OBSERWATORJUM KRAKOWSKIEGO

Jaśnie Wielmożny Prof.Dr.Władysław Natanson w/m

K r a k ó w, 12 czerwca 1924 r.

Wielce Szanowny Panie Profesorze i Kolego !

W ostatnim tygodniu wielokrotnie próbowałem rozmówić się z Panem przez telefon, ale zawsze bezskutecznie, chodzić zaś do Niego do domu nie śmiałem, aby Mu nie przeszkadzać w zwiększonych obecnie znowu Jego zajęciach. Wiedzy nie spełniła się nadzieja zobaczenia Pana Profesora po dzisiejszym wykładzie, muszę już -- wobec wyjazdu do Warszawy na wezwanie Ministerstwa -- przedłożyć mu sprawę na piśmie.

Pan St.Michalski zobligował mnie, żebym prosił Akademię o dostarczenie mu wyczerpujących, choć "przystępnie" skreślonych wiadomości o stosunkach Akademii z międzynarodowymi unjami; zarówno przytem o teraźniejszość, jak i o zamiary Akademii w tym względzie. Chodzi mu o przedstawienie memorjału ministrowi oświecenia, i o bronienie Akademii przed zakusami różnych ministerstw w sprawach delegacji zagranicznych. Pan prof.Wróblewski polecił mi zwrócić się do Pana Profesora z prośbą o skreślenie memorjału, zwłaszcza w sprawie unij przyrodniczych.

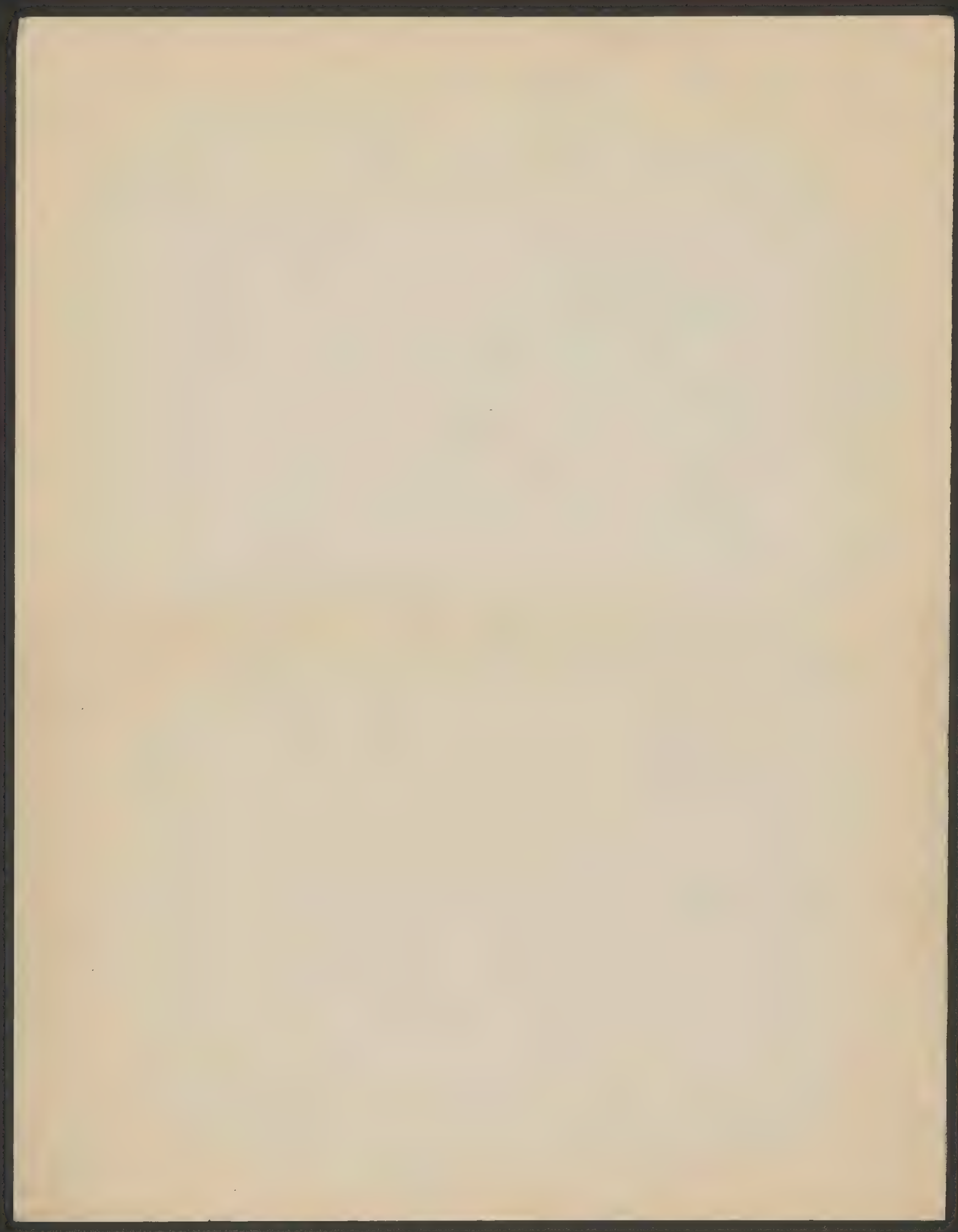
Przeglądając książkę ekspedycyjną wydawnictw Obserwatorium, zauważyłem, iż ostatnie odbitki nasze nie zostały jeszcze Panu Profesorowi przesłane. Załączam je przy niniejszem.

Na posiedzeniu Akademii zainteresował się Sz.Pan Kolega pochodzeniem empirycznych błędów deklinacji fundamentalnych, wykrytych przez p.Zaleskiego. W tej kwestji otrzymałem właśnie rozprawkę prof.Bonsdorffa, który znajduje, iż wyraz ^{p.Zaleskiego} b.tgz może być przypisany niejednakowemu pochłanianiu selektywnemu przez rozmaite obiektywy, dlatego iż obiektyw, zabarwiający gwiazdy, sprawia zmianę stałej refrakcji. Dawniejsze obiektywy były zielonkawe, obecne są bielsze, stąd zmiana stałej refrakcji.

Ostatnio zainteresowałem się bardzo lampkami katodowymi. Sądzę, iż będą one miały dla astronomji -- zarówno astrometrji, jak i astrofizyki -- znaczenie nie mniejsze, niż fotografja!

*Łączę wypracowanie z Tobuńskiego rozprawkę i uprzejmie
aktowy Jacek Bonachowski*

J.S.-W sprawie reorganizacji Akademii: jęz. napisz do Sekretariatu. J.S.

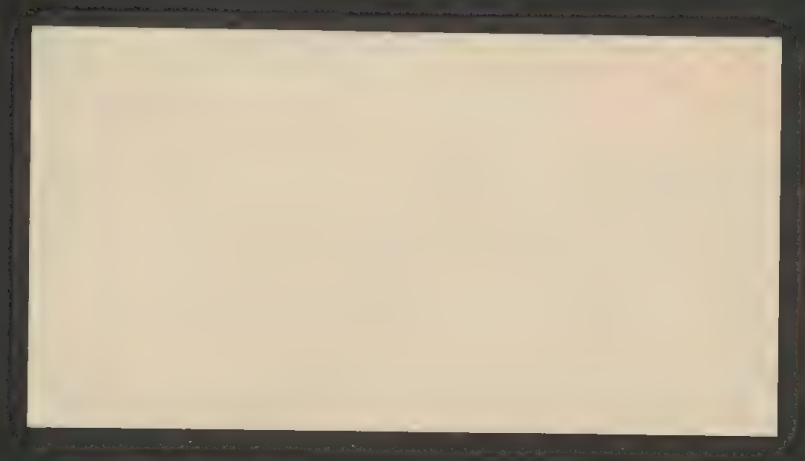
20. X. 1944

1. 11.

PROF. TADEUSZ BANACHIEWICZ
INSTYTUT CHIRURGICZNY I KARAKOWSKIEGO

Oddawca niniejszego uposażenia jest to odniesienia ni
receptom przewostana. Przepisanie za prawną treść i wypis
niezależnie od tego dziennej i dnia Prof. Tadeusza Banach
ewic:

T. Banachewicz

Kraków 13 stycznia 1925r.

Cześć Panie Profesore.

Najuprzejmie dziękuję za Tęże pytanie
pięknego dristku Panu Kolesio - tomu - stani
+ ^{2em.1,} ~~virni~~ - które da moimczas przedstawienia new
komnego języka i interesującą treści z prawdziwymi
jemnością odrytuwaj się ustępami w wolnym chwi-
lach.

Łęg wyem prawdziwego szczeru i

najuprzejmiejne serdeczności

Łaci Panachreisa).

KARTKA POCZTOWA

ADRES WYSYŁAJĄCEGO

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Łódź, 17 kwietnia 1925 r.

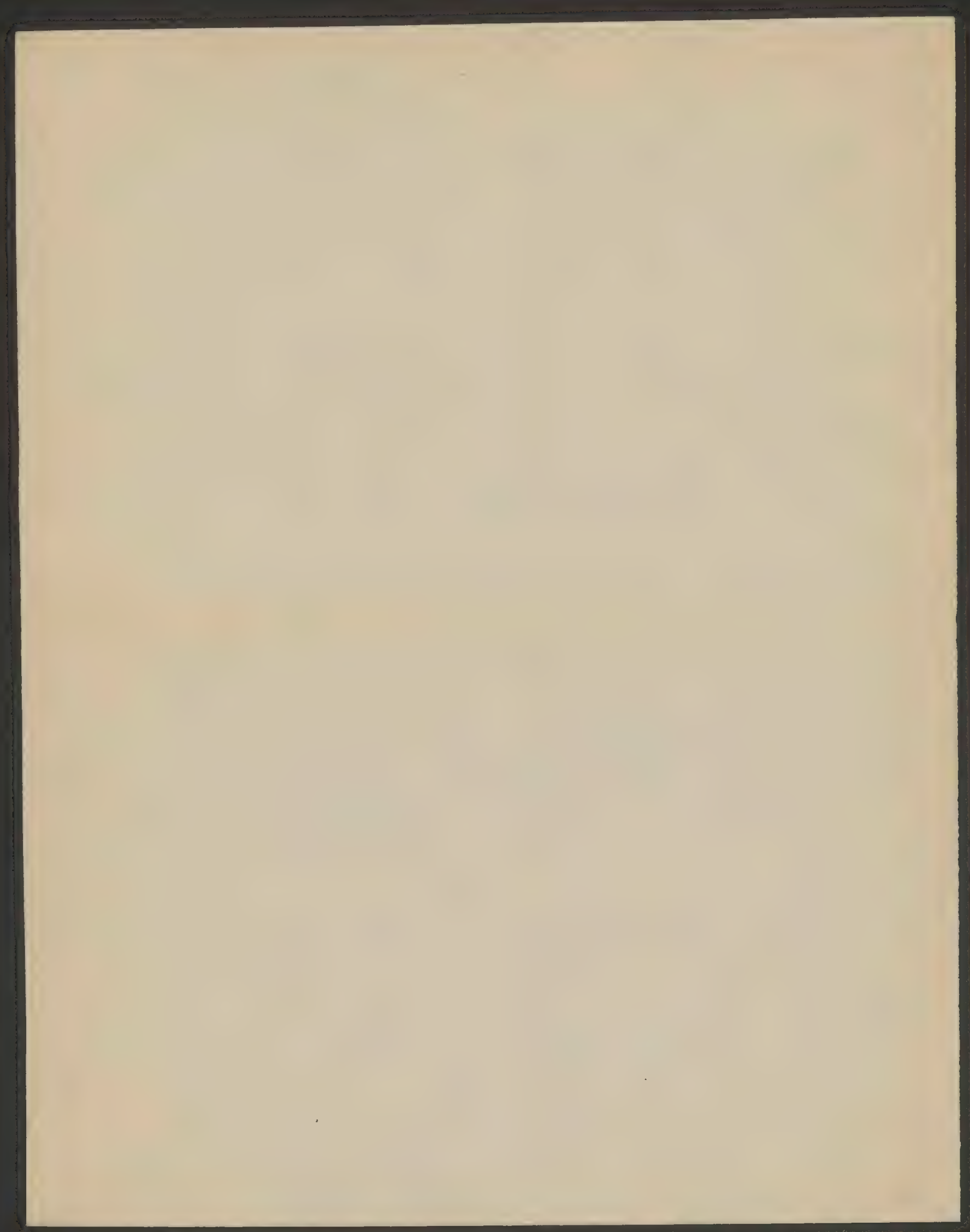
Wielce szanowny Panie Profesorze!

Zrzućmy najpierw za przykład mi pełnego treści „premiowa” po-
system „supplement” do E. Dla tej sposobności nie mi zastrzeżenia
ze o zastawianych naszymi krajami pocztami węgry bank, a także, że, dotychczas
wraz z tymczasem nietylko wstawa przestaw był już zbitym z uwagi, nieprzekraczając
wzrostu nietylko w: również wstawa astronomii, a także, tymczasem
kwestii, nietylko w: również z tego powodu nietylko w: również z tego powodu
system nietylko już wstawa ale także, że, po wstawa nietylko w: również z tego powodu
p, q, i na pełne, wstawa, wstawa.

Tymczasem nietylko wstawa nietylko wstawa nietylko wstawa nietylko wstawa
kwestii, nietylko wstawa nietylko wstawa nietylko wstawa nietylko wstawa
nietylko wstawa nietylko wstawa nietylko wstawa nietylko wstawa.

Wraz z tymczasem nietylko wstawa nietylko wstawa nietylko wstawa nietylko wstawa

Wraz z tymczasem nietylko wstawa nietylko wstawa nietylko wstawa nietylko wstawa

Warszawa, 12 maja 1933 r.

Przebiegiem dnia kolego !

Korzystając z takiegoż sposobu, postanowiłem przesyłać przy
należnościach węgla francuski swój pracy z grószą o kresie języcznym.
I węgla ewentualnie węgla się z pięć razy więcej niż węgla,
węgla nawet więcej, gdyż to było możliwe.

Stożkowo przeszedłem do trzeciego, który tymczasem
zawieszam i przesyłam dalej.

Tad. Banachiewicz

1935

...

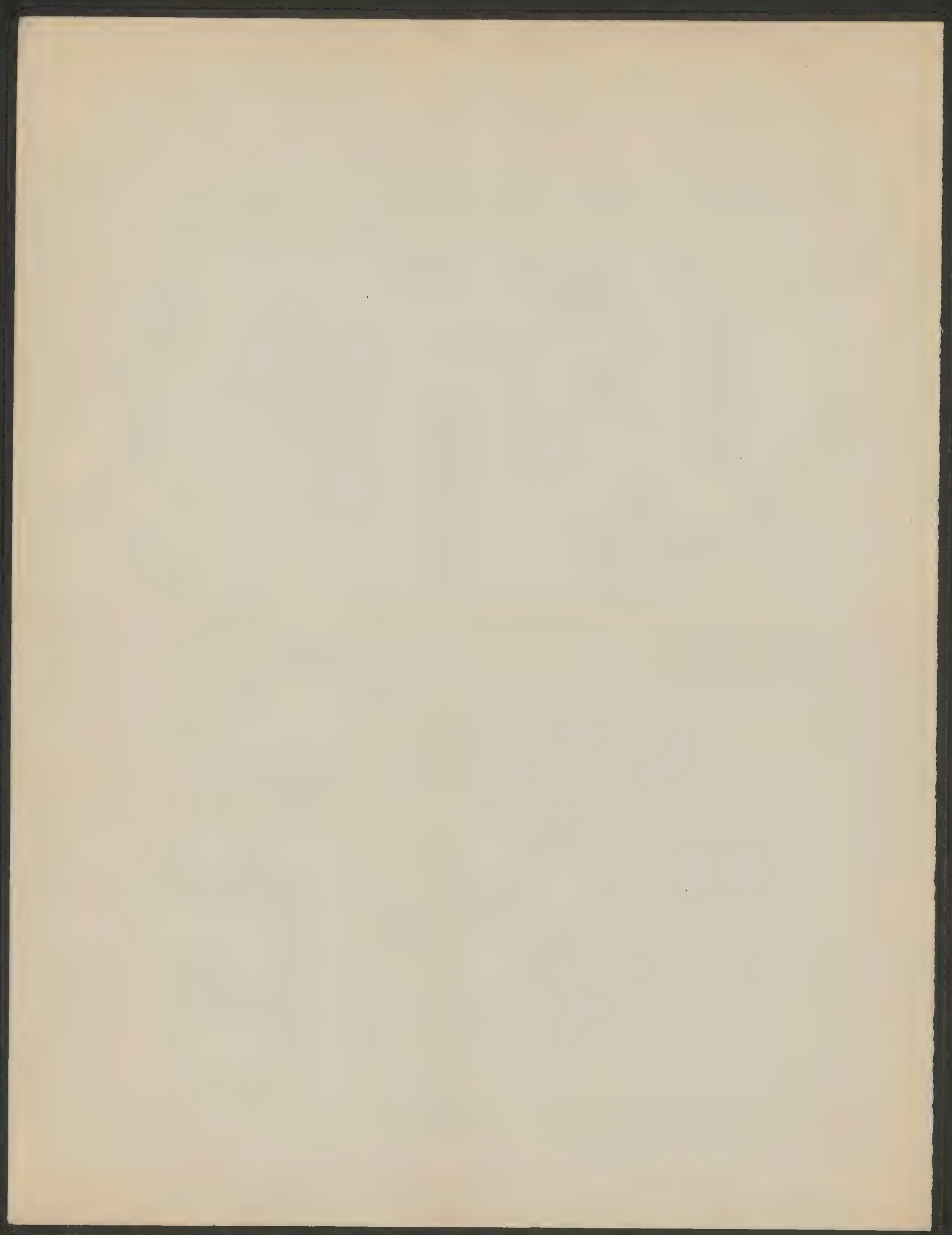
...

...

...

Tael. Banachiewicz

Kraków, 23-go lipca 1925r.

73

Cześć Panie Profesore i Kolego!

Ten Sampson, który badał biegi księżyców Jowisz, jest istotnie identyczny z R. A. Sampsonem Pariskiego listu. Ostatnio dokonał on ciekawego odkrycia, iż enigmatyczne zmiany stężeń geognostycznej obserwacji pochodzą prawdopodobnie z dwóch pyłków, orzadekujących na czołach narzędzi frezujących i powodujących błędy systematyczne przy wyznaczeniu nachylenia osi poziomej za pomocą libeli. Z pyłków i z rentek smaru.

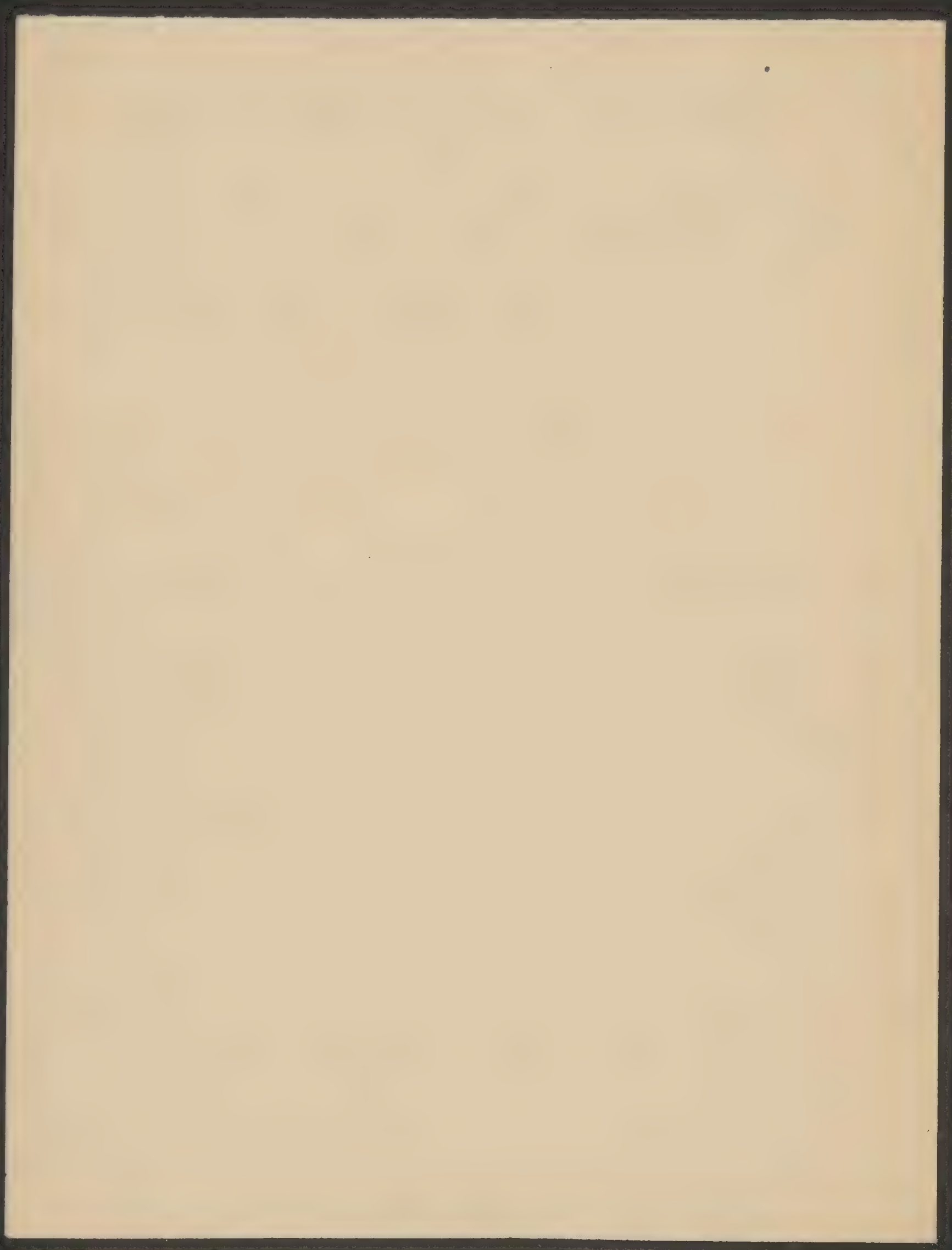
Z Cambridge, dojechał nie pojechałem, więc prof. Kamiński, który uleciał tam wraz z p. Goryńskim, że tam imię moje „wypisy postarsze (Mr. Banachiewicz)”. Dziękuje, że przesadza nieco. Prof. Shapley donosi, że afemerydy krakowskie były „highly complimented by members of the Com-

mittee on variable stars", i za Komisja występuje z wnioskiem
o subwencjonowanie ich przez Uniję. Natomiast nie mam jeszcze
wiadomości, czy i w jakim stopniu, uwzględniły ten Okólnik
Nr. 20 w sprawie rachunku nenu.

Wzrost wyprawy głębokiego oceanu
i uprzednie układy

Tak. i anachronizm }

iem

K r a k ó w, 24 września 1925 r.

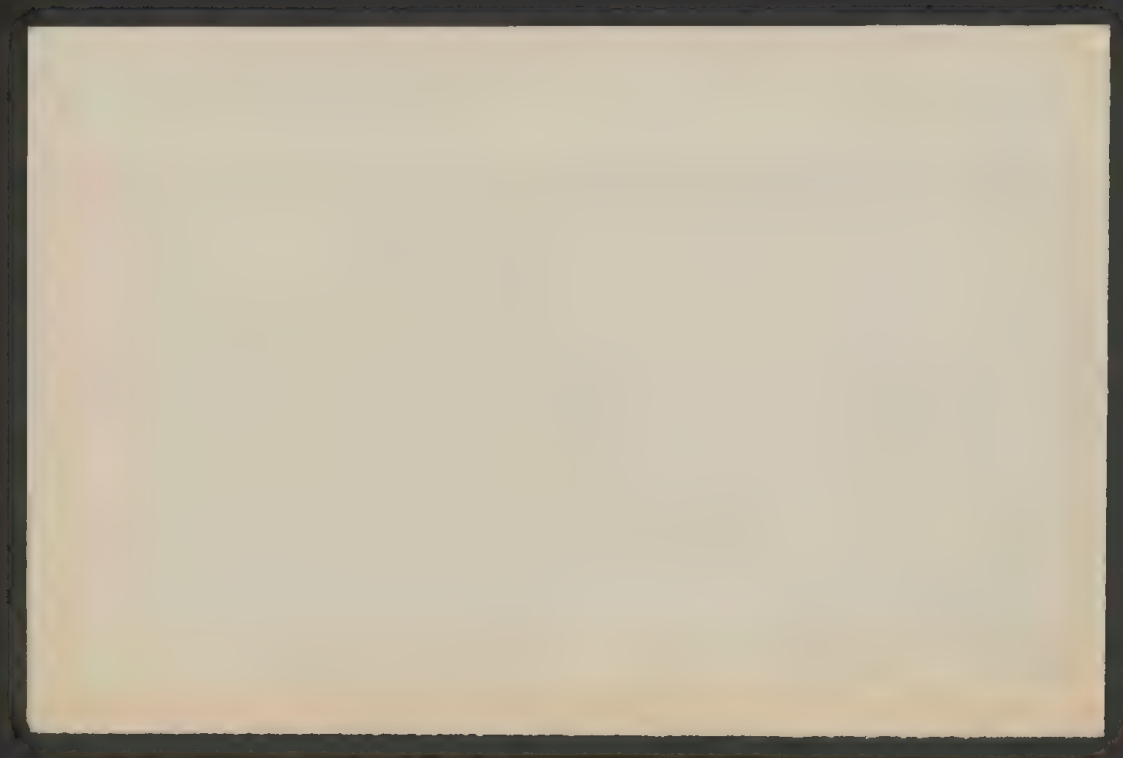
Czcigodny i Wielce Szanowny Panie Wolego !

Pozwalam sobie znowu uciec się do uczynności Pańskiej i przy niniejszem posyłam rękopis swego artykułiku po francusku z prośbą o korektę językową. Służący Muzyczka przyjdzie po rękopis jutro, jeżeli Pan pozwoli. Bardzo przepraszam za trudzenie i z góry dziękuję.

Złączę wyrazy głębokiego szacunku i uprzejme ukłony

Tadeusz Banachiewicz

74

K r a k ó w, 26 września 1925 r.

Czcigodny Panie Profesorze i Szanowny Kolego !

Bardzo dziękuję za odesłaną mi tak prędko, ze zwykłą Pańską uczynnością, korektę mego artykułu o rozprawie Wiljewa, oddanego już do druku w ACTA ASTRONOMICA. Pismo to rozpoczynam właśnie wydawać, zdecydowawszy się na trzy serie: A -- teoria, B -- obserwacje, C -- currentia. -- Podział na punkty w pierwszym ustępie jest trafny /jak również i inne dokonane przez Sz.Pana Kolegę zmiany/, i pozwolił mi dodać jeszcze trzeci punkt c/. Przez rachunki formalne rozumiałem przekształcenia algebraiczne, uskuteczniane bez rozważań nad zbieżnością szeregów.

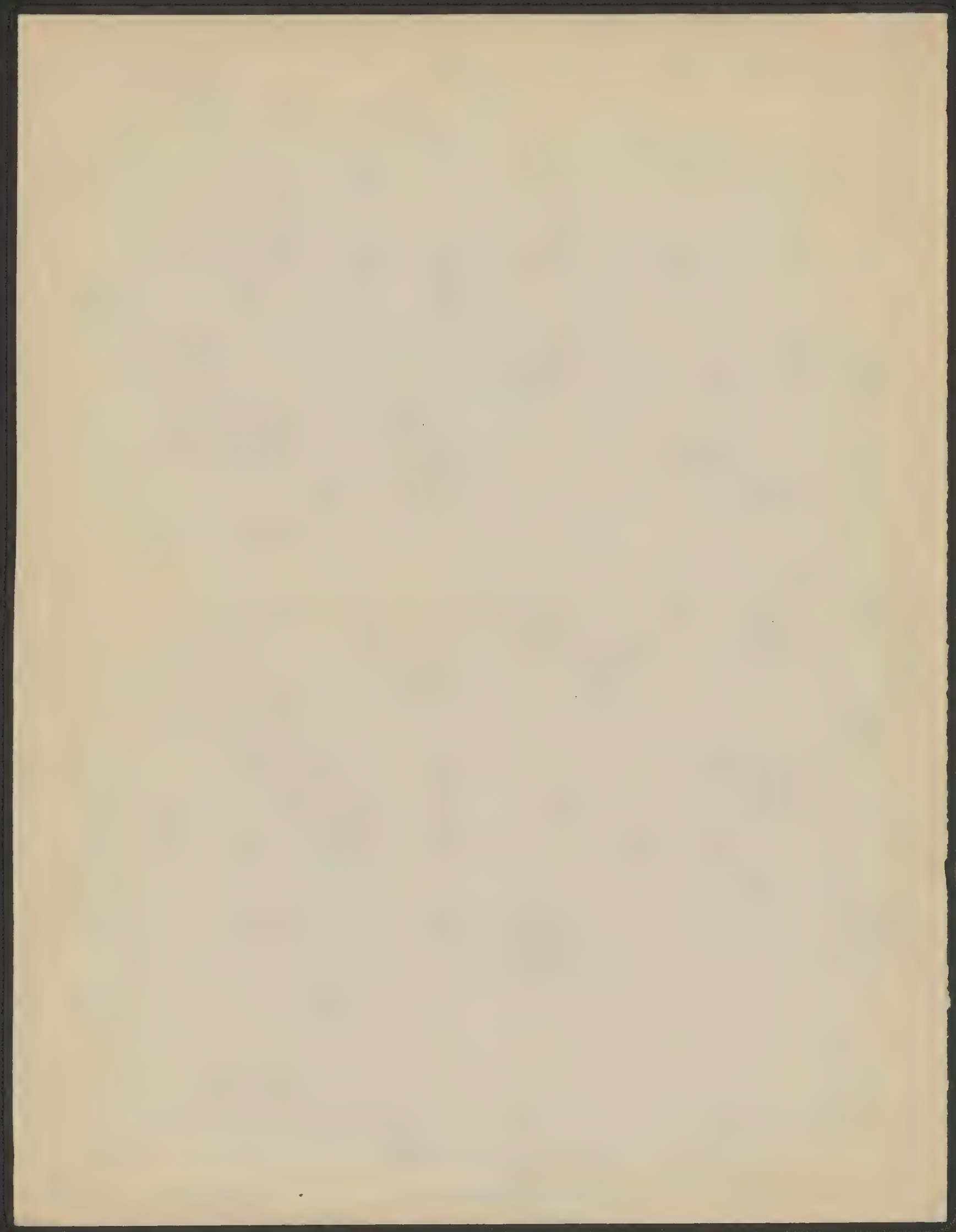
"Fizyki" jeszcze nie otrzymałem, ale zresztą kilkanaście dni -- to bagatelka w naszych księgarniach.

Łączę wyrazy głębokiego szacunku i uprzejme ukłony,
raz jeszcze dziękuję

Tad. Banachiewicz

Przy tej sposobności pozwalam sobie zażyczyć, wraz z podziękowaniem, honorarium za łaskawie dokonany w roku zeszłym korektę stylistyczno-językową międzynarodowego Sprawozdania na Kongres geodetów w Madrycie.

T. B.

44
Kraków, 8 grudnia 1925r.

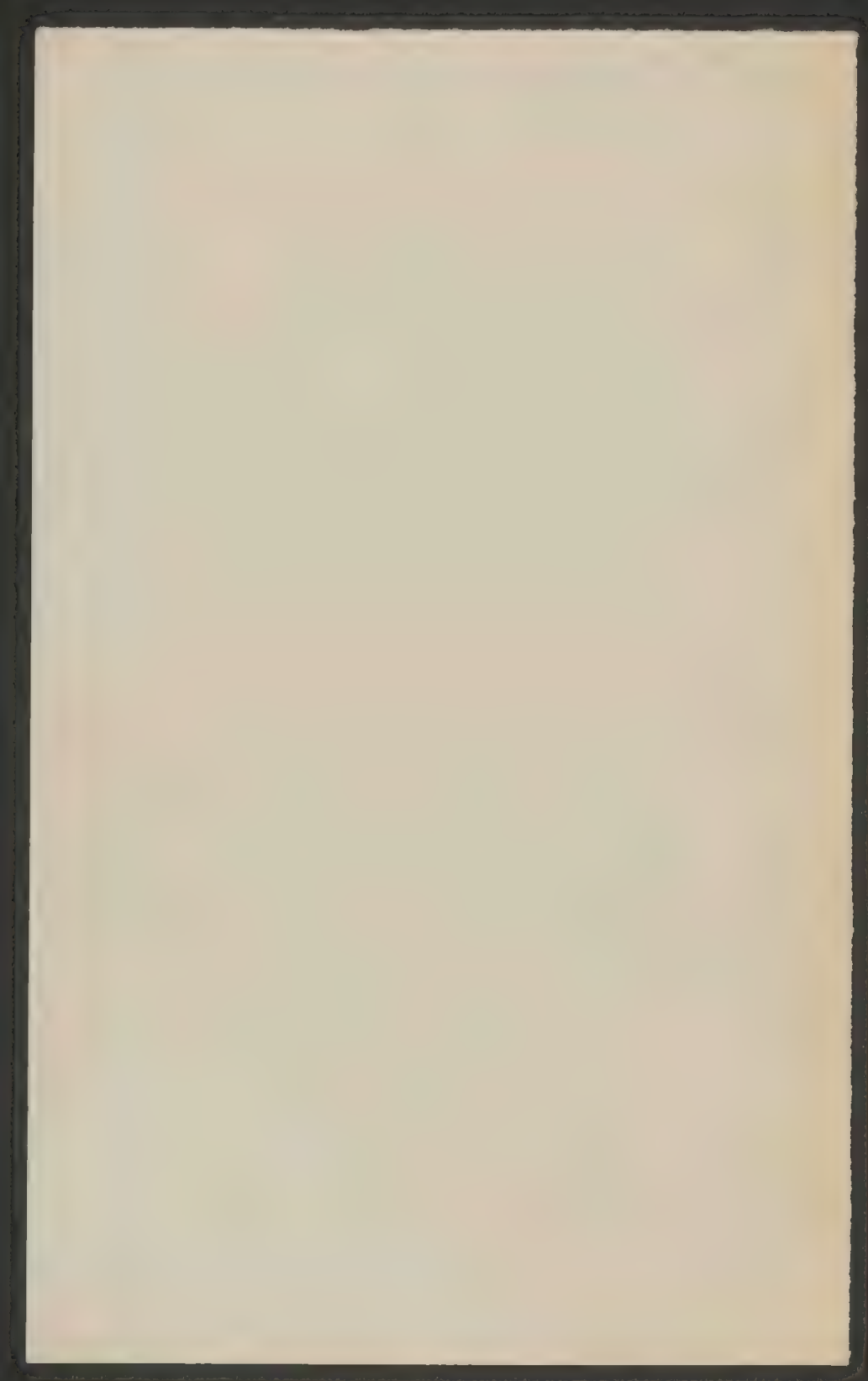
Czciworthy Panie Profesorze!

Przepraszam, że nie mogę do Państwa
Tę osobę pragnę namówić do współpracy, gdyż jestem
z wyjątkiem kilku osób. Jednakże nie mogę
w tym celu pojechać do Państwa domu,
co oznaczałoby dla mnie istotny krok w kierunku
tęchich wypracowań, które nie mogę!

Wierzę, że Państwo do współpracy jest gotów
Tę osobę, ewentualnie przyjęcie, który nie, stawać
do współpracy.

Z wyrazami szacunku
najszlachetniejszego

Prof. Włodzisław

W r a k ó w, 4 marca 1926 r.

Oczcigodny Panie Profesorze i Kolego !

Chociaż wiem, że Sz.Pan Profesor zapracowany jest bardzo, nie mogę oprzeć się pokusie zakomunikowania Mu o pewnem swem spostrzeżeniu.

Dziesięć z pół lat temu astronom paryski P.Puiseux ogłosił w Comptes Rendus główne wyniki swych badań nad ważeniem się Księżyca na zasadzie zdjęć fotograficznych z okresu 1894—1909 r., otrzymanych zapomocą wielkiego ekwatorjaku ekwatorialnego /équatorial coude/ Obserwatorium paryskiego. Wyniki te były paradoksalne; autor otrzymał na współczynnik libracji "fizycznej" Księżyca wartość 19 minut /zamiast paru minut, otrzymywanych zwykle/, skąd, w założeniu że Księżyc jest ciałem sztywnem, wypadałoby, że Księżyc obraca się naokoło swej średniej osi bezwładności, co, à la longue, jest niemożliwością. Z pracy Puiseux wynikałoby więc, że Księżyc obraca się inaczej, niż ciało sztywne, ^{lecz} rewizja teorii ruchu obrotowego Księżyca, dokonana w roku 1917 przez Jönssona, nie w tej mierze nowego nie dała. Wyniki Puiseux — które zresztą w moich oczach od samego początku były nieprawdopodobne z punktu widzenia empirycznego — pozostawały zaradką. Krytyka pracy Puiseux była jednak niemożliwa, gdyż praca jego wydana została in extenso dopiero w r.1925, przy czem do tutejszego Obserwatorium dotarła 1 marca 1926 r. -- Przeglądając tę rozprawę, umieszczoną w tomie XIX paryskich Annales de l'Observatoire de Paris, skonstatowałem przedewszystkiem, że nie jest to powierzchniowa praca, lecz przeciwnie poważny, wielki /około 200 stron in 4-o/ traktat, ujęty przedmiot *l'art de l'art*, co prawda z wyłączeniem resztki prac innych badaczy, ale że tego autor czuł się może upewniczony przez wielkie rozmiary narzędzia paryskiego. Poważna forma dzieła Puiseux, któremu dopomagało w pracy sześć osób, czyniła zasadkowość wyników też bardziej podlegającą.

Podważanie zaradki okazało się nadzwyczajnie proste. Przeglądając się różnym punktem jego badania, zauważyłem, że autor popełnił ciekawą błąd.

na swym początku dzieła, w tablicy polutowanej /str. 9/, wyraźnie oblicza-
 je zmienny perspektywiczny /paralaksy/, wynikający z położenia obserwatora
 na nosiarni Ziemi: paralaksę Księżycą we znaczeniu prostym, t.j. zmię-
 racie z niewłaściwym znakiem. Po przejściu Księżycą przez południe półkuli
 satelitę Ziemi z rektascensją mniejszą od równicy, przed przejściem
 -- w zwichniętej, u kątów zaś jest podwójt. Wzrostka ta cała była sięgająca
 spala na główną niewłaściwą problemu -- librację Księżycą, wyznaczając jej po-
 położenie. Po przybliżeniu warłównienia jej wynika, jakby na doświadczenia ród-
 zeli obserwacyjnej. Wskazuje amplitudę libracji Księżycą. Wykazuje astronomii
 tutaj to nie zanotowały w tak dokładnym dziele podobnie obserwacyjnym
 kiedyś i tak rozkładanych spotygnięć: to właśnie wydarzenia skomplikowane nie le-
 zaprzeczają uien na obłąk usteri Chłodziwego Pała Księżycy, za co najprzej-
 wiaj *So* przepraszam.

Wzrostka, czy słowem, się na wykonanie dość obszernych rachunków dla do-
 kładnego poprawienia dzieła Księżycy; prawdopodobnie przeszedł ^{lechny} zrobić to sami
 francuzi. Obecnie interesuje mnie kwestja współczesności wyprawy Księżycy-
 ca, który da się sobie wyznaczyć ~~na~~ z obszaru zmian szerokości lunarcentrycznych
 na Księżycu. Te zmiany szerokości udało się podzielić /jakobinowi/ dotych-
 czas z jednego tylko szeregu dostrzeżeń /miał słownych/, gdyż są one bardzo
 małe, i rzecz taka jest nako zbalans.

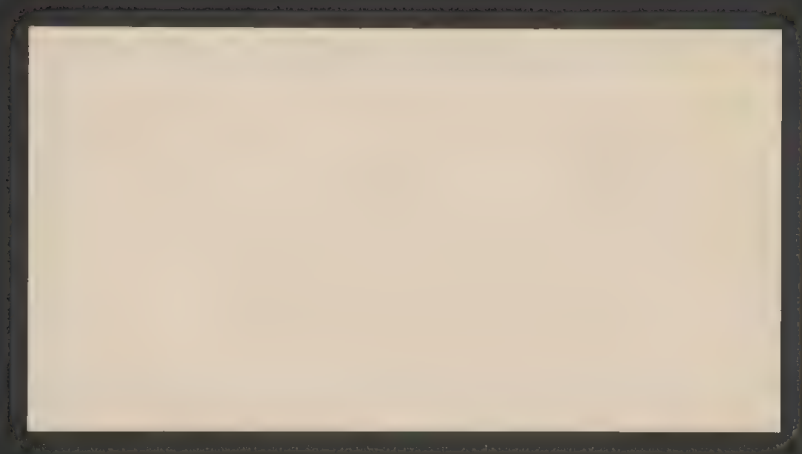
*Łezę uprzejmą i głęboką szacunku
 i uprzejmą koliristickie usterki*

Tad. Banachowski

PROF. TADEUSZ BANACHIEWICZ
DYREKTOR OBSERWATORJUM KRAKOWSKIEGO

Z wyrazami głębokiego szacunku

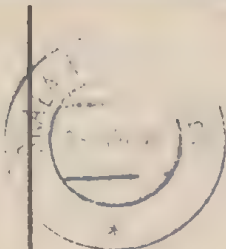
23. VII. 1926r.

20. VII. 1924.

I intend to send
to you some more up-
per sets.

Yours sincerely

John Edward

John Edward

London

London

Ojców - Wodospad w Będkovicach

K r a k ó w, 21 września 1926 r.

Czcigodny Panie Profesorze,

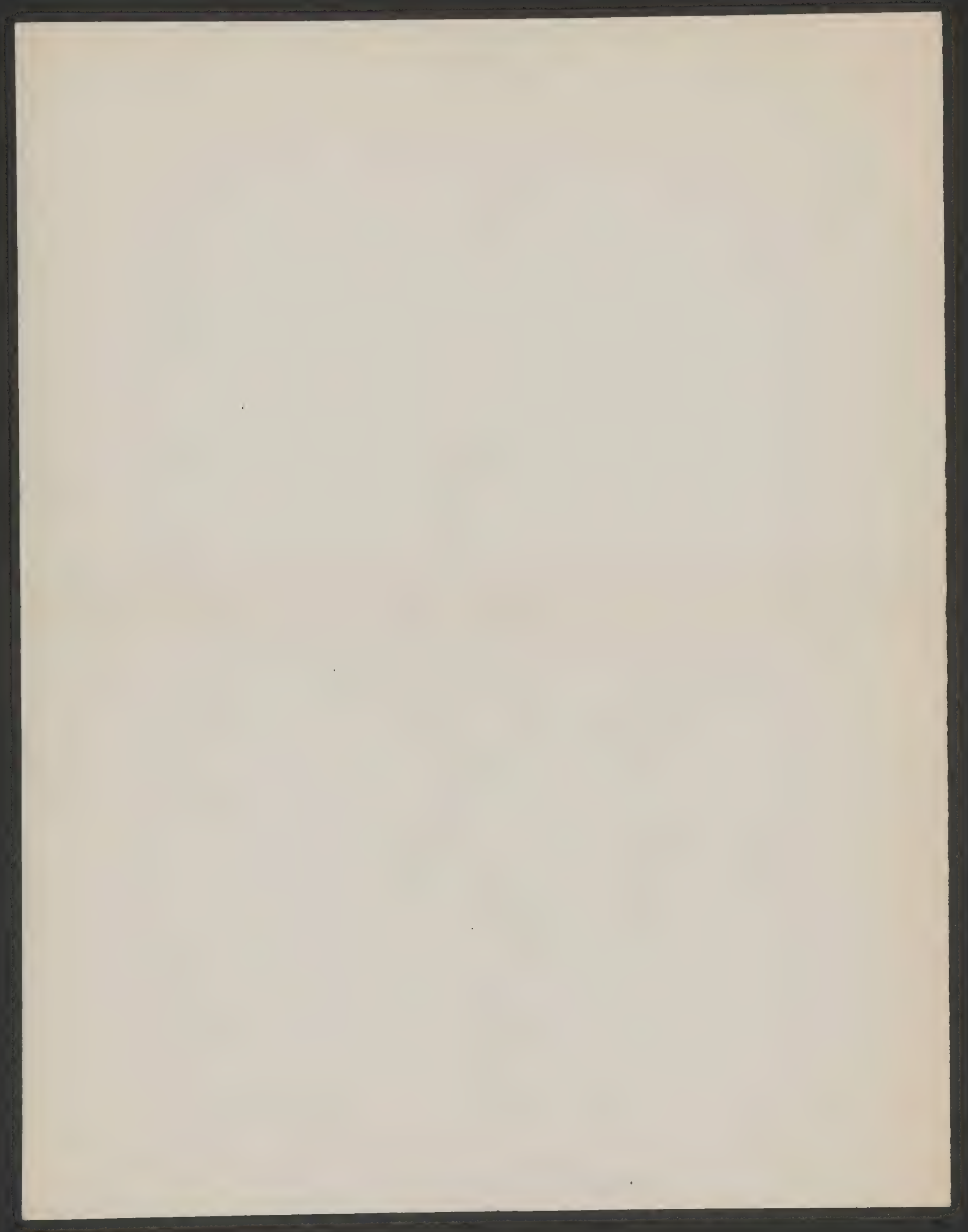
Przy niniejszem posyłam rękopis maszynowy rozprawy dr. Zaleskiego, uprzejmie sporządzony w Londynie przez p. Comrie z Nautical Almanac Office. W przesłaniu wynikło, niestety, z mojej winy pewne opóźnienie, głównie z powodu parotygodniowych prac nad ekspedycją grawimetryczną na Pomorze i innych zajęć, od których nie mogłem się oderwać dla przejrzenia rękopisu. Tem bardziej prosilibym Szanownego Pana Kolegę o możliwe przyspieszenie składania i druku. Autor prosilby o 400 odbitek.

Przyskaż mi z Drukarni korektę katalogu dla bardziej gruntownego przejrzenia posłankiem do Poznania.

Z czcąc wyrazy głębokiego szacunku i uprzejme ukłony

Jad. Banachiewicz

2

OBSERVATOIRE ASTRONOMIQUE

DE L'UNIVERSITE DES JAGELLONS
à CRACOVIE (POLOGNE).

Cracovie, le 25.X ..

1926 r.

Wielce Szanowny Panie Kolego,
Po przyjeździe z Warszawy winienam Panu Koledze
relację co do spraw geodezyjnych. Niestety, tak
jestem obciążony niecierpiącą zwłoki zajęciami,
że smuszony jestem cywilowo odłożyć sprawę geode-
zji. Znamaczy tylko, że, według opinji prof. Warcha-
łowskiego, pomiary geodezyjne mogłyby być wykonywa-
ne przez "Polski Oddział Komitetu Państwowego". Two-
rzenie do tego Instytutu uważa za praktycznie zbyt
brańne.

Łączę wyrazy najgłębszego szacunku
i uprzejme ukłony

Jad. Banachiewicz

POCZTÓWKA. — CARTE POSTALE.

L'Observatoire Astronomique de l'Université de Cracovie a été fondé en 1787. Son premier directeur fût J. Śniadecki. Ses successeurs : M. Weisse (1825—1861), Fr. Karliński (1862—1902), M. P. Rudzki (1903—1916) durent travailler dans des conditions contraires sous l'occupation autrichienne du pays. Le personnel actuel se compose du directeur (T. Banachiewicz), d'un adjoint (J. Witkowski), de trois assistants (J. Gadowski, K. Kordylewski, L. Orkisz), et d'un calculateur (J. Florkowski). L'Observatoire s'occupe principalement d'observations des étoiles variables, d'occultations des étoiles par la Lune, de travaux géodésiques du premier ordre, et il comprend aussi le service météorologique (depuis 1826), magnétique et sismologique.

Publications récentes : *Annuaire Astronomique* (en polonais, depuis 1922), avec le *Supplément Internationale* contenant les éphémérides des étoiles variables du type d'Algol et diverses Tables pour faciliter l'emploi des formules astronomiques de nouveau genre; *Circulaires* (depuis 1920; imprimées depuis 1921); divers articles dans le *Bulletin de l'Académie Polonaise des Sciences* et dans les *Acta Astronomica*.

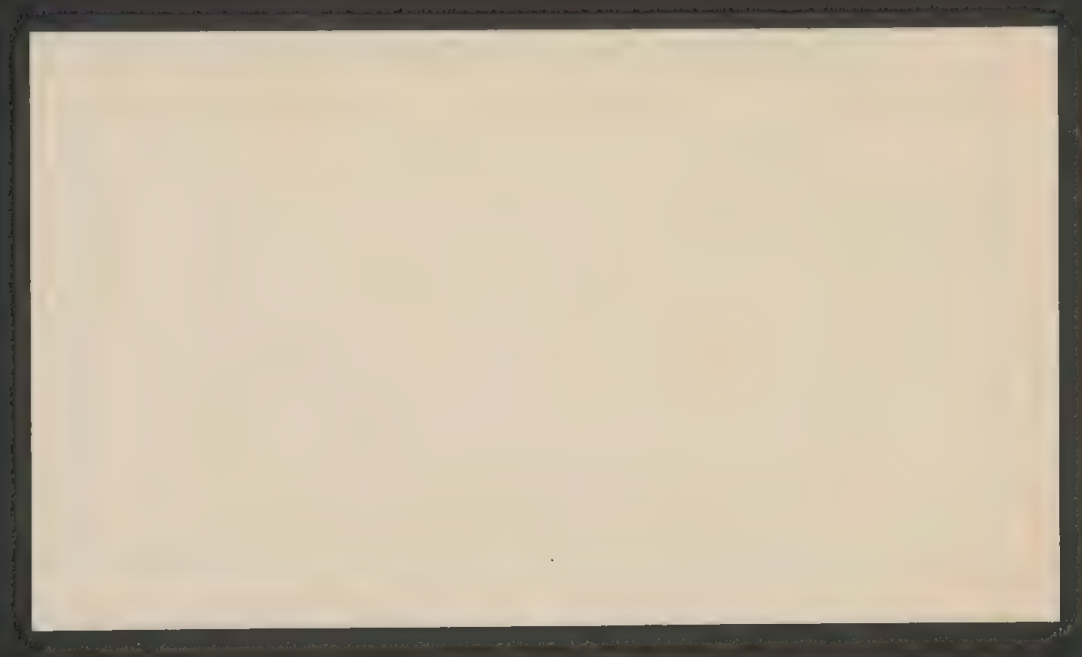
Depuis 1922 à l'Observatoire est rattachée une station provisoire de l'Institut Astronomique National dans les montagnes du Beskid; en février 1925 cette Station a acquis un équatorial photo-visuel moderne.

(mars 1925).

PROF. TADEUSZ IBANACHIEWICZ
 DYREKTOR OBSERWATORJUM KRAKOWSKIEGO

na zaszyt presei notatki, o które chodzi.

24. XI. 1926r.

Kraków, 1 stycznia 1927r.

34

Wielce Prziqodny Panie Kolego!

Na posiedzeniu w dniu 30 grudnia powołał się to-
bie obrot Prziqodnego Pana Kolegę na Preseka Narodowego
Komitetu Geometyjno-Geodezyjnego. Co do tego wyboru powo-
wała oczywiście zupełna jednogłośność, i mam niepostrze-
żenie nadzieję, że Prziqodny Pan Kolega, choć już obciążony
tytłem rajsciem, stanowisko to stałoby się dla niego przy-
jemnością. - Poza tego powołano: na Preseka Sekcyj Geodezyj-
nych - prof. H. Antkowiaka, i na Preseka Sekcyj Geodezyj-
nych - prof. H. Antkowiaka, i na Preseka Sekcyj Geodezyj-
nych - prof. H. Antkowiaka. Na posiedzeniu byli obecni pp. Antkowiak, Bis-
kup, Kaniński, Siedlecki i ja. Wybraliśmy prezesów
Sekcyj, nie zaś sekretarzy, ale wstrzymania ewentualnych

odrębnych czynności. Prof. Siedleski został wycofany.
(Właściwiej - ponięty został wniosek co do wycofania) na
członek War. Kom. Geod. - Geofiz. Podobne wnioski ponięto
co do pp. Weigla, Archutowskiego i Konera. Na delegatów
na kongres w Pradze było mnie (jakkolwiek nie mam ochoty),
Weigla i Archutowskiego. Inne rzeczy w sprawie, które
w tych dniach przedkładał p. prof. Kutachia przez Janich reze.
Wobec tego, że na bilanie w sprawie prof. Weigla, wy-
kazuje p. prof. K. Janich, jest i mój podpis, mam
zakomunikować, że kandydatura prof. Weigla na stanowisko
Szefa miejscowego powiatu instytutu pomiarowego nie wypada mi
tak dalece penna. Podobno w Instytucie Generalnym wy-
mieniane są i inne nazwiska.

Na zebraniu w d. 29 grudnia w Obserwatorium po-

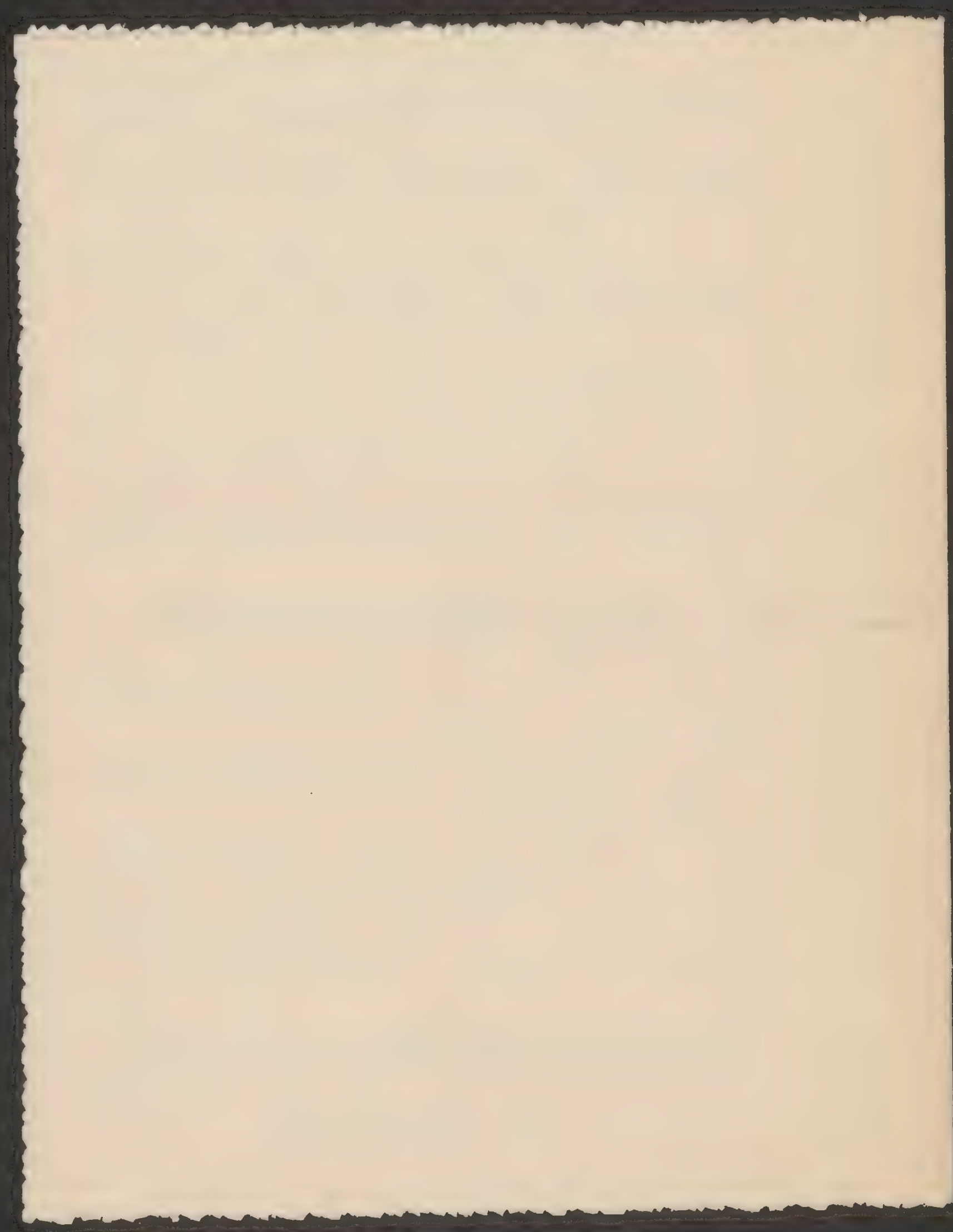
więtło umiark. (ie. ping o rzeczach najwęższych tylko)
 zwrócenia się do Iredy o zaproszenie fachowych iś do nad-
 nad projektowania instytutem pomiarowym, oraz umiano ko-
 niecność Lady Goodenowej przy Akademji. Byli obecni,
 prócz mnie, pp. Kamiński i Węgel. Prof. Warłowski
 zatelegrafował, że jest obowiązek chęć.

Przez przyjaciół me serdecznie Zyczenia Nowo-
 ronne!

Łęczy wyraz głębokiego szacunku
 i uprzejme pozdrowienia

Tail. Wanechewicz

Przepraszam typischośnie, że nie wiedzę o niedomaganiu
 Jana kolegi, fatygowałam go przez telefon. Iżmowa z Panem była,
 i iżmowa, tak interesująca, że trudno ją było przerwać.

W p a k ę w, 10 marca 1917 r.

Czcigodny Panie Profesorze.

Moje pisanie do Rady Wydziałkowej w sprawie zwolnienia mnie od wykładów w nadchodzącym semestrze pragnę uzupełnić pewnymi szczegółami, których nie chciałem wytaczać w piśmie oficjalnem. Artykuł zyskiem pragnę zaznaczyć, że proszę o zwolnienie dla uzyskania możliwości nakazawienia ~~ważnych~~ ^{następujących} pilnych spraw naukowych.

Z a ę m i e n i e z k o ń c a wymaga opracowania przez Kraków typu przyrządu i instrukcji -- czekaj na to inne nasze obserwatoria. Dodaj, że chodzi o narzędzia, które powinny znaleźć zastosowanie przy obserwacjach wszelkich wogóle zaćmienia słońca, a więc i najczęściej przytrafiających się cyflicowych. Ponadto będzie cały szereg związanych z tem zaćmieniem spraw natury finansowo-administracyjnej.

N o w e i n s t r u m e n t y a s t r o n o m i c z n e, których za-
kumno projektujemy, wymagają opracowania konstrukcji i korespondencji. Nam
na myśli pierwszej linii obserwacji z kamerami do fotografowania oraz
specjalny komparator do klisz dla wyszukiwania i badania zmianamiennych.

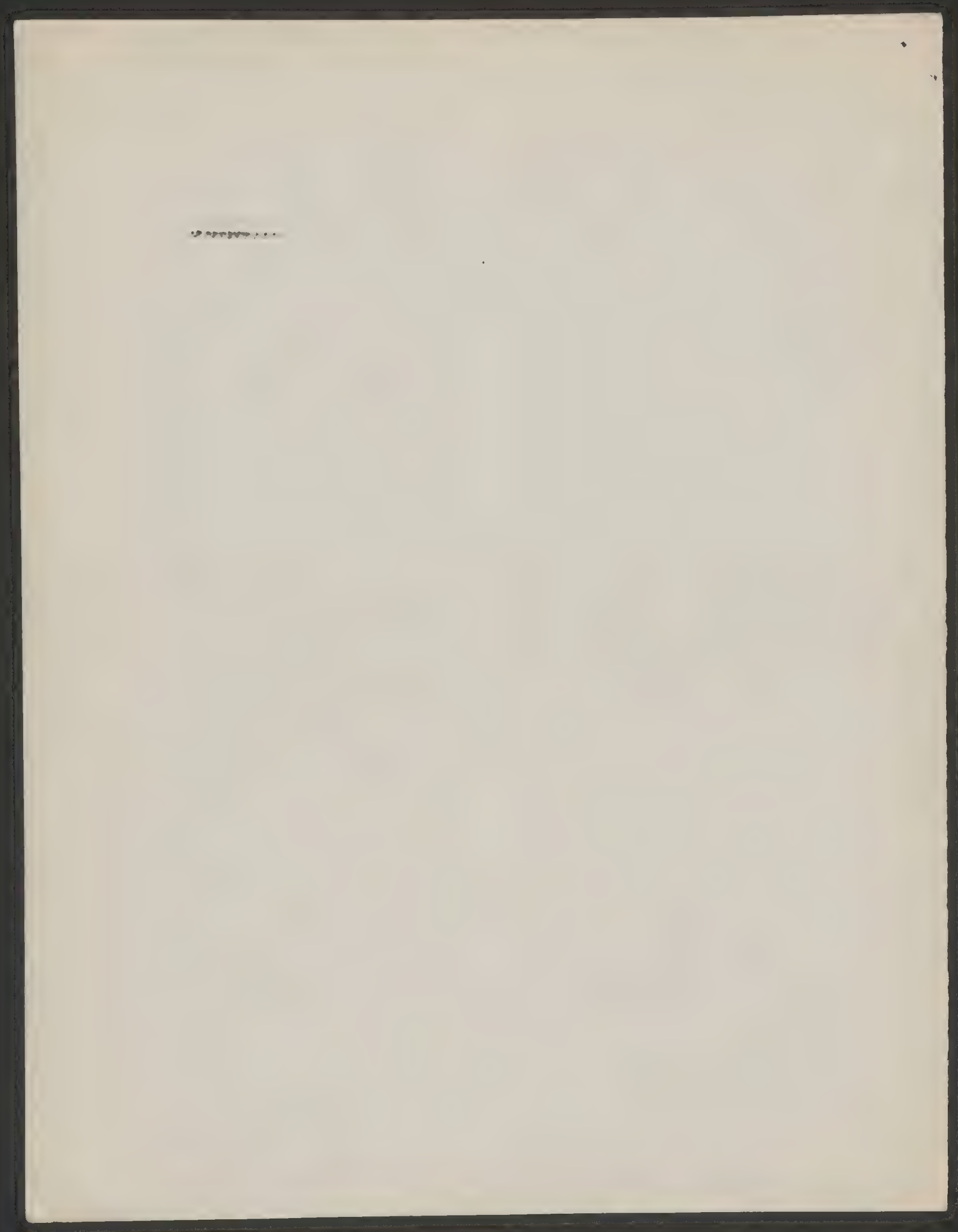
K o n f e r e n c j a g e o d e z y j n a państw bałtyckich ma się
odbyć w maju rb. w Rydze.

K o m i a r z g e o d e z y j n e na Pomorzu wymagają organizacji
korespondencji.

W y d a w n i c t w a Obserwatorium i Acta Astronomica należą, i
prace astronomów, nie zrehabilitowane przezemnie, butwiej.

Wymienięm część tylko lotnych na mnie zajęć. W wielu innych pań-
stwach są stanowiska astronomiczne, nie połączone z obowiązkami profesor-
skimi i to jest jedna z przyczyn rozwoju astronomji np. w Rosji; u nas,
gdzie tego niema i póki tego niema, pozostaje mi tylko droga zwracania się
do Wydziału dla otrzymania potrzebnej lisyansy.

Pominęłam w zestawieniu prace naukowe, bo wszyscy jednakowo jesteśmy
nimi zajęci; chciałabym tylko zaznaczyć, że ostatnio np. doszedłem do wnios-
ku, że wpływ zmiennego skutkiem przypływów ciśnienia mózgu na ściany brzo-
we kontynentów niesłusznie został pominięty (o ile mi wiadomo) przez badaczy
którzy zajmowali się ^{kr. stia} (zmienną) szybkością obrotowej ziemi. Jeżeli opracowaniem

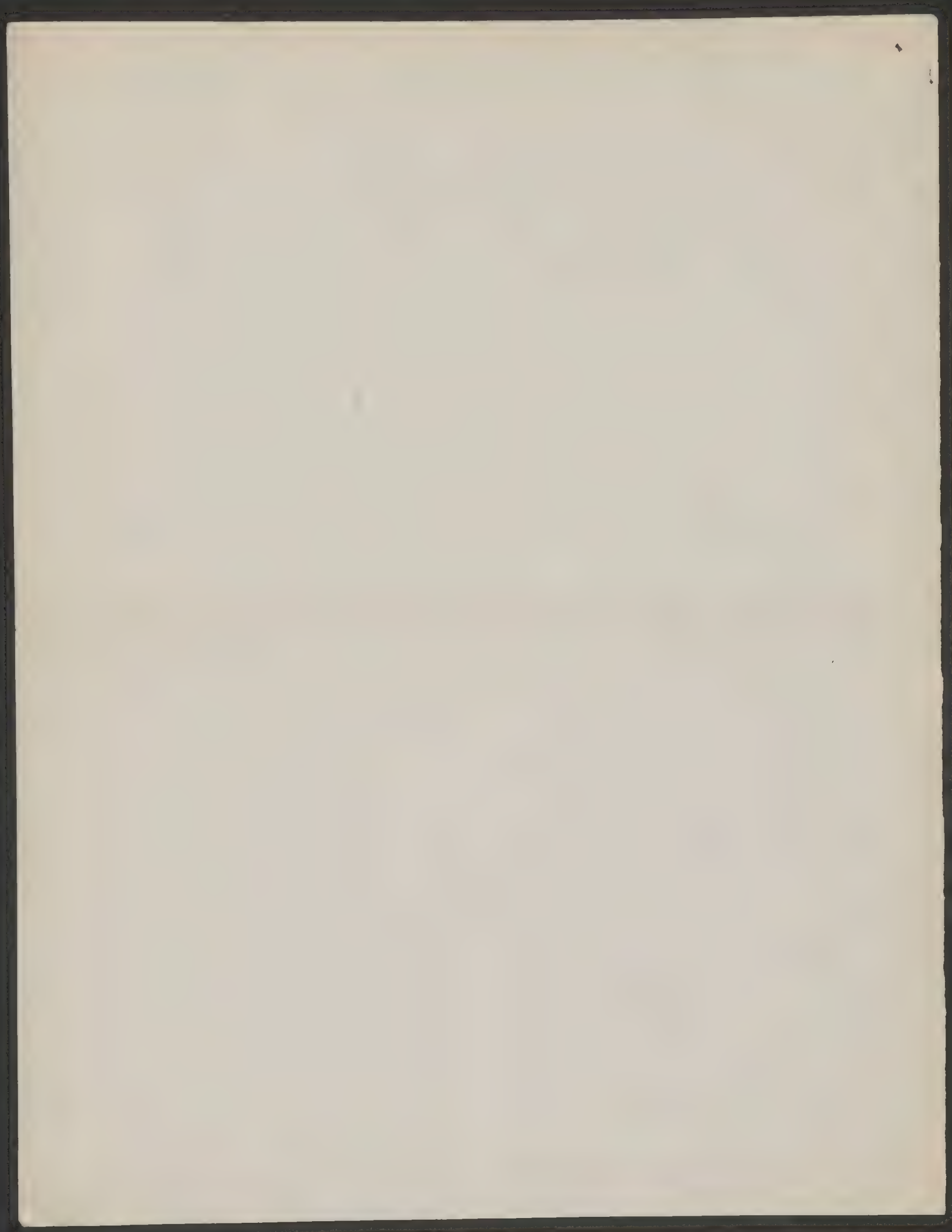
81
tego przedmiotu zajmie się kto z astronomów polskich, wypadnie mi opracować
metodę. Moje wyniki, dotyczące wzorów astronomicznych nowego rodzaju, pozostają
nieogłoszone.

Nie chcę już dłużej zawracać uwagi Czcigodnego Pana Kolegi, kończę
list, z czc. wyrazy głębokiego szacunku i poważenia

zawsz najuprzejmiejne ułtomy

Tad. Banachiewicz

Ryga, 16 maja 1927r. 88

Członkowie Panie Profesorze
i Kolego!

Chociaż suma, która została mi przypisana na
cele ekspedycji wynosi połowę tylko kwoty, o którą wy-
stąpiłem, wierzę, iż Akademia nie mogła na ten cel
asygnować więcej, a więc dziękuję Panu Kolecie nei-
słowniejszemu za poparcie.

Konstrukcja nowych aparatów chrono-kinematograficznych^{*)}
również postępuje, i pierwsze próby kinematografowania,

---

*) do obserwacji zmiennych

Dokonane 2 próbowane montuż, udaly sie dobre.

Chodziło niemało o to, by filtry świetlne okazy się

odpowiednie, co do tego mieliśmy niedostateczne punkty

oparcia a priori. W ogólnych zarysach narzędzia nasze

są to lunety, o ogniskowej 120 cm, w których zamiast

okularu zastosowany jest aparat kinematograficzny.

Wszystko umieszczone w specjalnych skupiskach metalowych

i na specjalnie przez nas skonstruowanym maszynowym po-

stawieniu, zapewniającym zarówno brak wstrząsów przy

opieraniu, jako też możliwość ruchów w amplitudzie i wy-

sokości. Te kilka aparatów (połączonych każdy z chronografem)

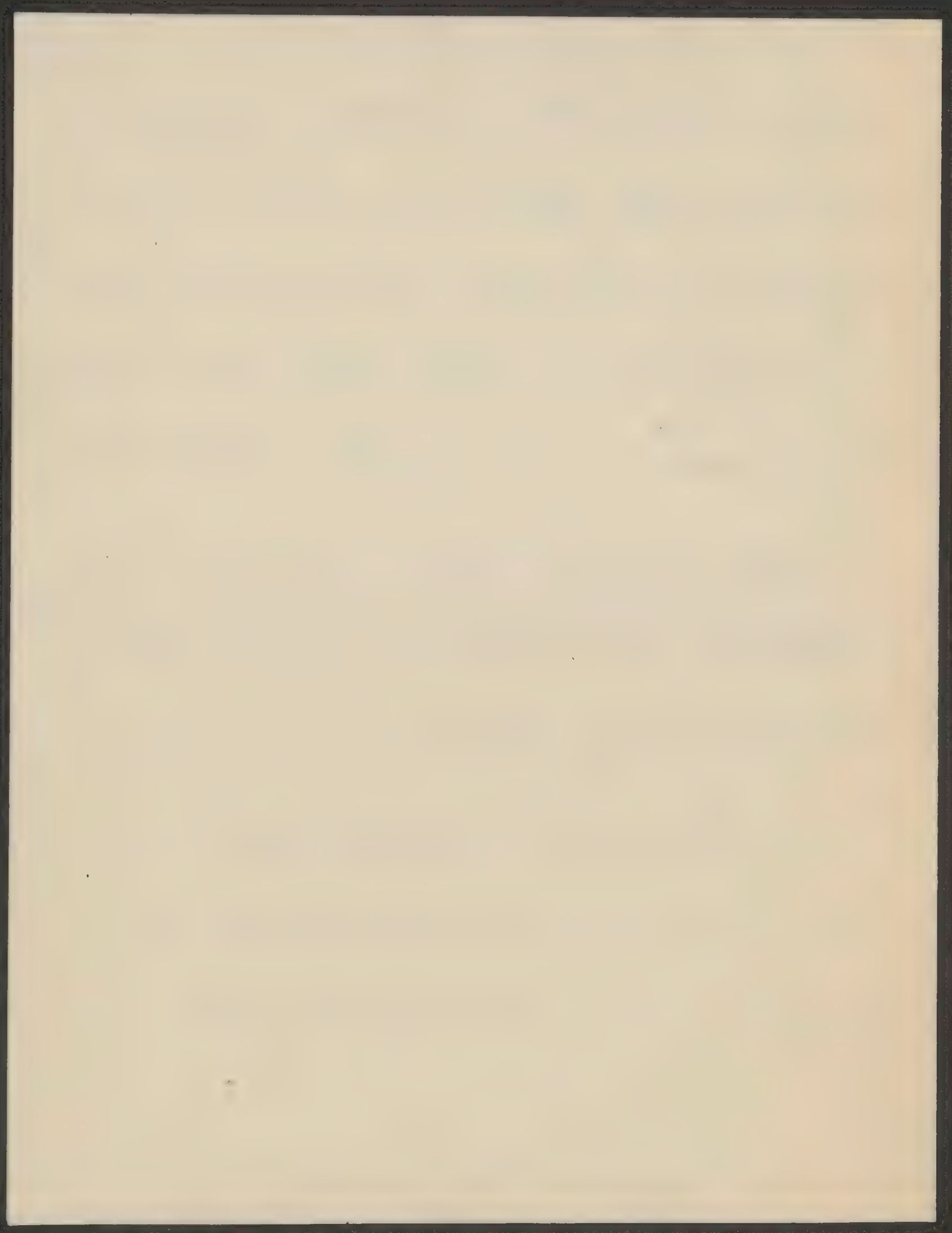
manu, a raczej wrócić nieś ledziemy, trzy, po jeonyu
 do każdej stacji. Wybieramy się w okolice Tokkmolek
 w północnej Szwecji, za północną granicą. Fran-
 cusi przypisali nam specjalne sygnały górskie z wie-
 ciffa (wybieramy se sobą trzy stacje odjazdowe).

Spróbki na wyjazd ekspedycji nie zostały jeszcze wy-
 asygnowane. Mam nadzieję, że p. Bartel otrzyma
 jednak danego nam przyznania.

Lęczy wyprawy najłatwiejszego kierunku

i uprzejme koleżeńskie podziwianie

Jad. Banachiewicz

Lorjus, za kotem bieganinem
płucanem, 6 lipca 1927r.

Cześć Panie Kolego!

2 dalszemu płucy pisałam
sobie pisać uprzą podrocznika.

Podczas zaimienia miłośny po-
gody niezaprzę, ale leżę naogół
nie inne ekspedycje. Subwencja
2 akademiji pisała się nam od-
wrażliwie, choć i tak trochę mi-
łośny byłt szeptu. Powiatem tu
jeszcze na krótko dla uprzedzenia po-
zycji geograficznych.

2 pisałam nauczycielom Jank. i nauczycielom

JW Pan

Prof. Dr. Władysław Waterson

Studencka 3

Kraków

Polen

Person in Mountain

Kraków, 25 września 1927r.

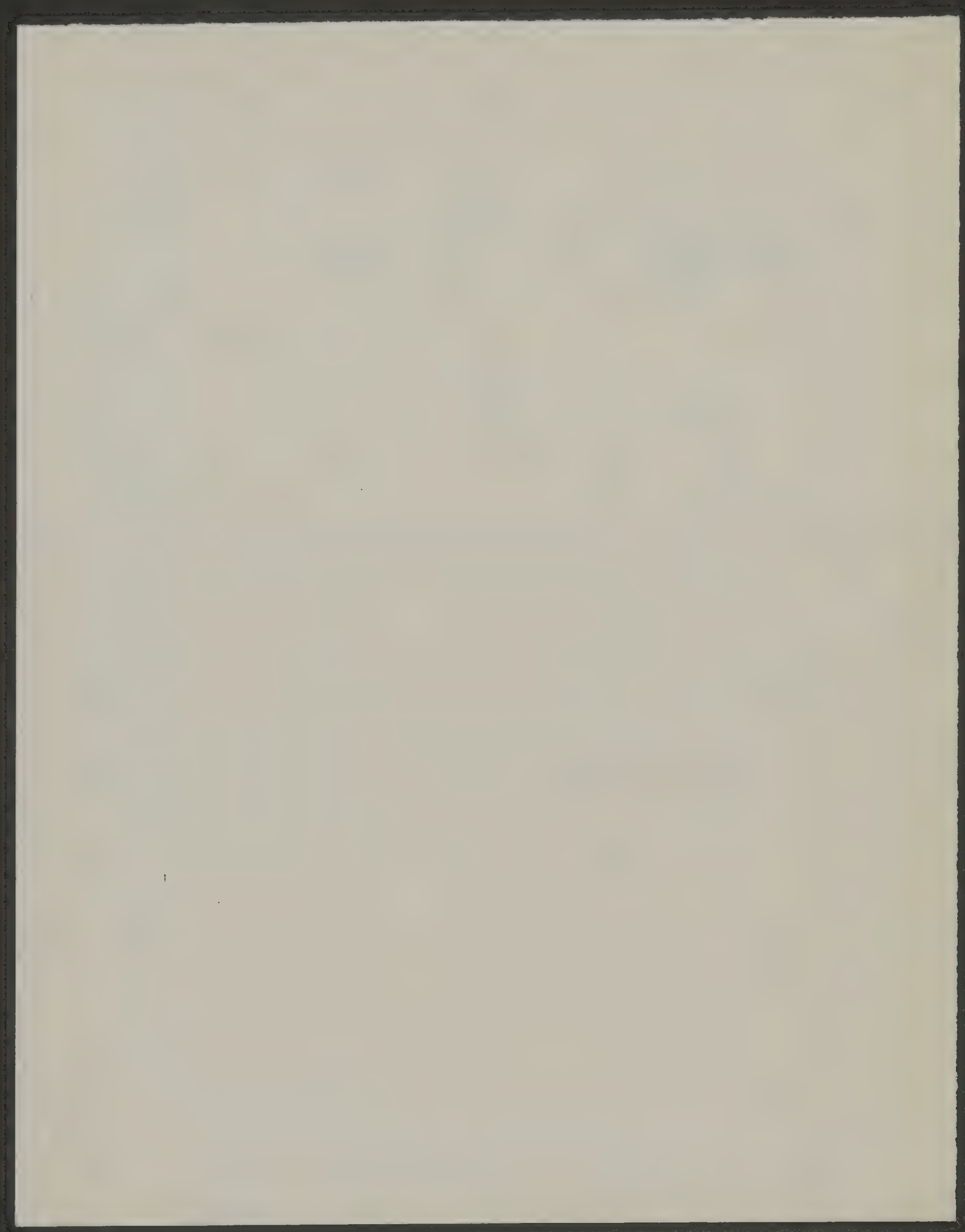
41

Cześć Panie Profesorze!

Stosownie do Twojego przyzwolenia me-
sytam przy niniejszym reżymie i tej pracy. Bar-
dzo jest dla mnie cenna ta pomoc Pana
Profesora.

Łączę wyrazy głębokiego szacunku
i uprzejme koleżeńskie pozdrowienia

Tadeusz Banachiewicz

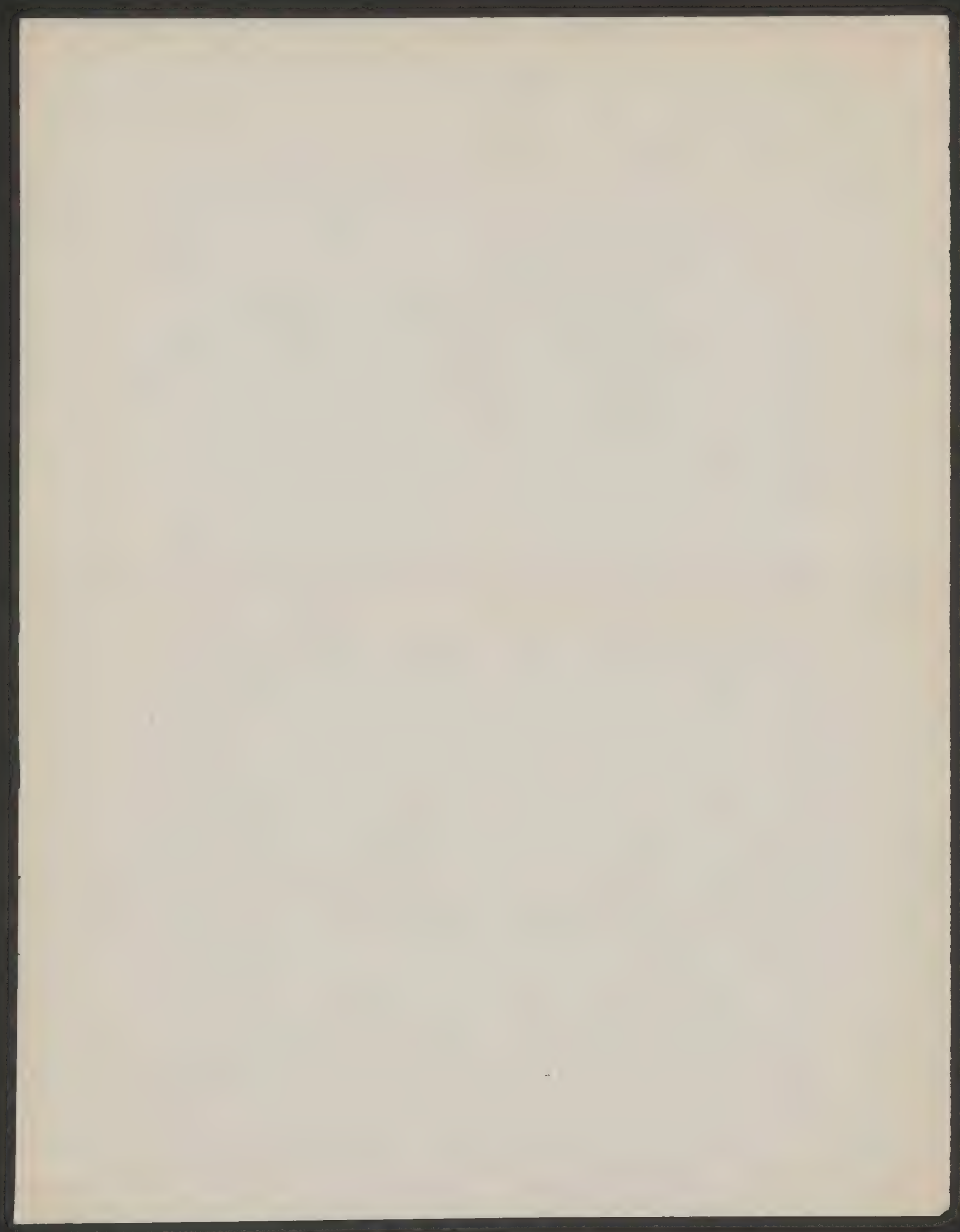
Kraków, 4 października 1927r.

Cześć Panie Kolego!

Byłbym niesmiertelnie wdzięczny za skorygowanie jeszcze
dwóch błędnych stron streszczenia, przesłanego do Okólnika
Observatorium. Dotygam je przez wczorajszego tygodnia, korzystając
z jego przejścia do Observatorium, jutro zaś rano zforty się do
nie Maryska, o ile zdrowie pozwoli mu udać się na miasto.

Przepraszając za nową pracę, życzę wspaniałego powodzenia
wasz uprzejmie uczeń

Jad. Wawelberg.

Jerzy, 10 listopada '94.

Wojciechu Janie Janeczko!

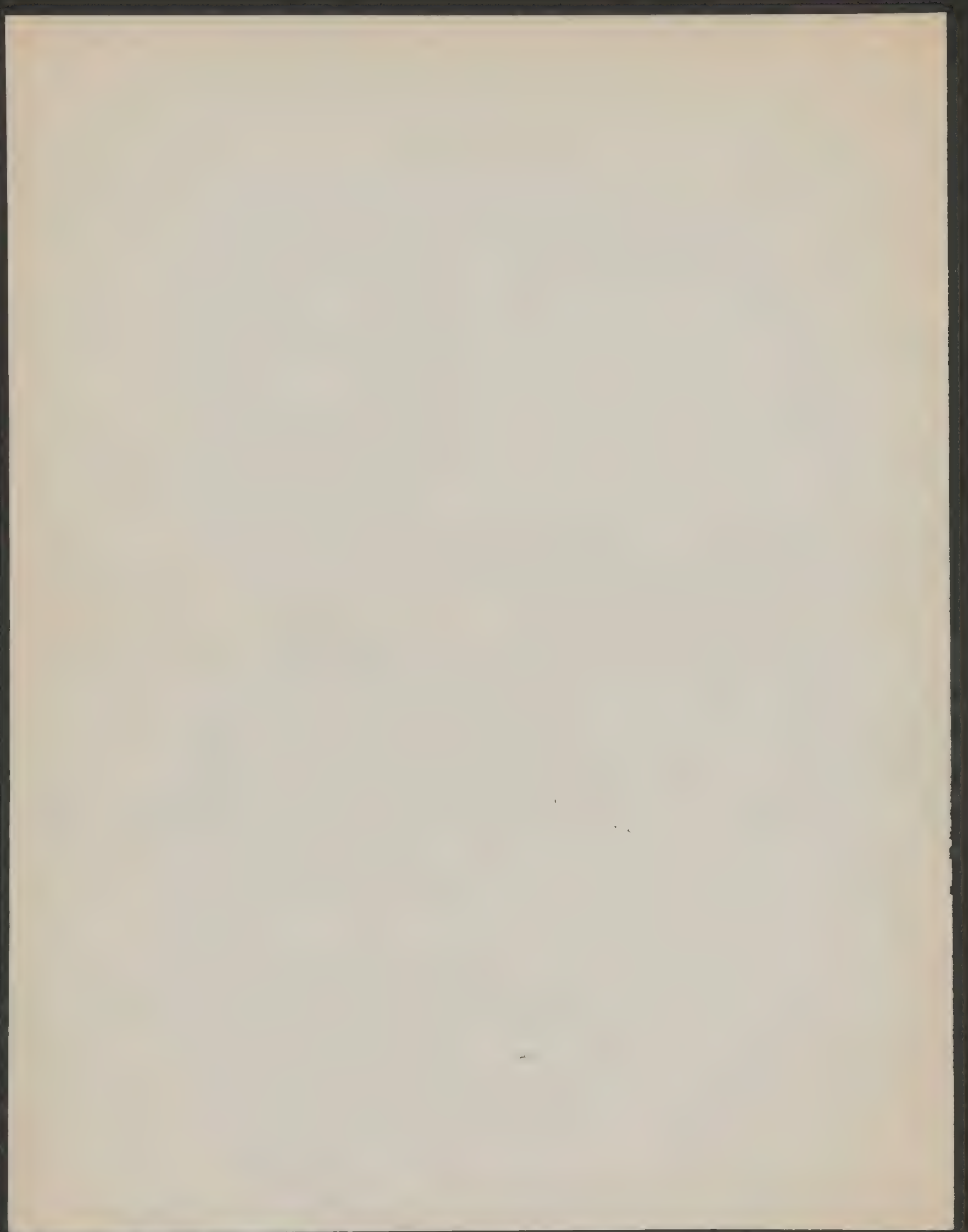
Twoje nielubiane brzośnięcie i inne sprawy przed twoją atakującą
 ręką i podług o Janeczko. Policzem Murawie i inni
 i inni, kiedy wyślesz mi to, co ci się chce.

I góry, i jeziora, i wszystkie rzeczy, które są w niej

głęboko i mocno i wyjąco i mocno i mocno

Twoje Janeczko.

4

Crigony Davis Proseme!

Bardas mias saroungt saroungt, ale is mientuany i
osobisic mientuany saroungt mias ka mientuany saroungt. Saroungt
mientuany is Kam, is saroungt tal tyfa mientuany, saroungt tyfa
tyfa mientuany saroungt tyfa mientuany tyfa mientuany, saroungt
saroungt saroungt mias mientuany saroungt saroungt saroungt, saroungt
saroungt saroungt mias mientuany saroungt saroungt saroungt.

Saroungt saroungt saroungt saroungt i saroungt saroungt
Saroungt saroungt

1. I. 1928.

Ł
powinszowaniem
Nowego Roku

7 EAST AVENUE,

ITHACA,

NEW YORK.

My dear Professor Tatanson

Before we received your letter, Mr. Wood had already called attention to the priority of your paper and this had been recognized by Mr. Freeman (vol. 10, 592, 705, 908 (1902)). You would not of course wish to have your letter published without making some reference to this

action in Mr. Freeman's expressing
his regret at having overlooked
you earlier. As it seemed

desirable under the circumstances,
whether you would care to have
your letter published or not,
I have taken the responsibility
of holding until I hear
further from you.

Believe me

Yours very truly

Wm. Lloyd Garrison

Dec. 25, 1852

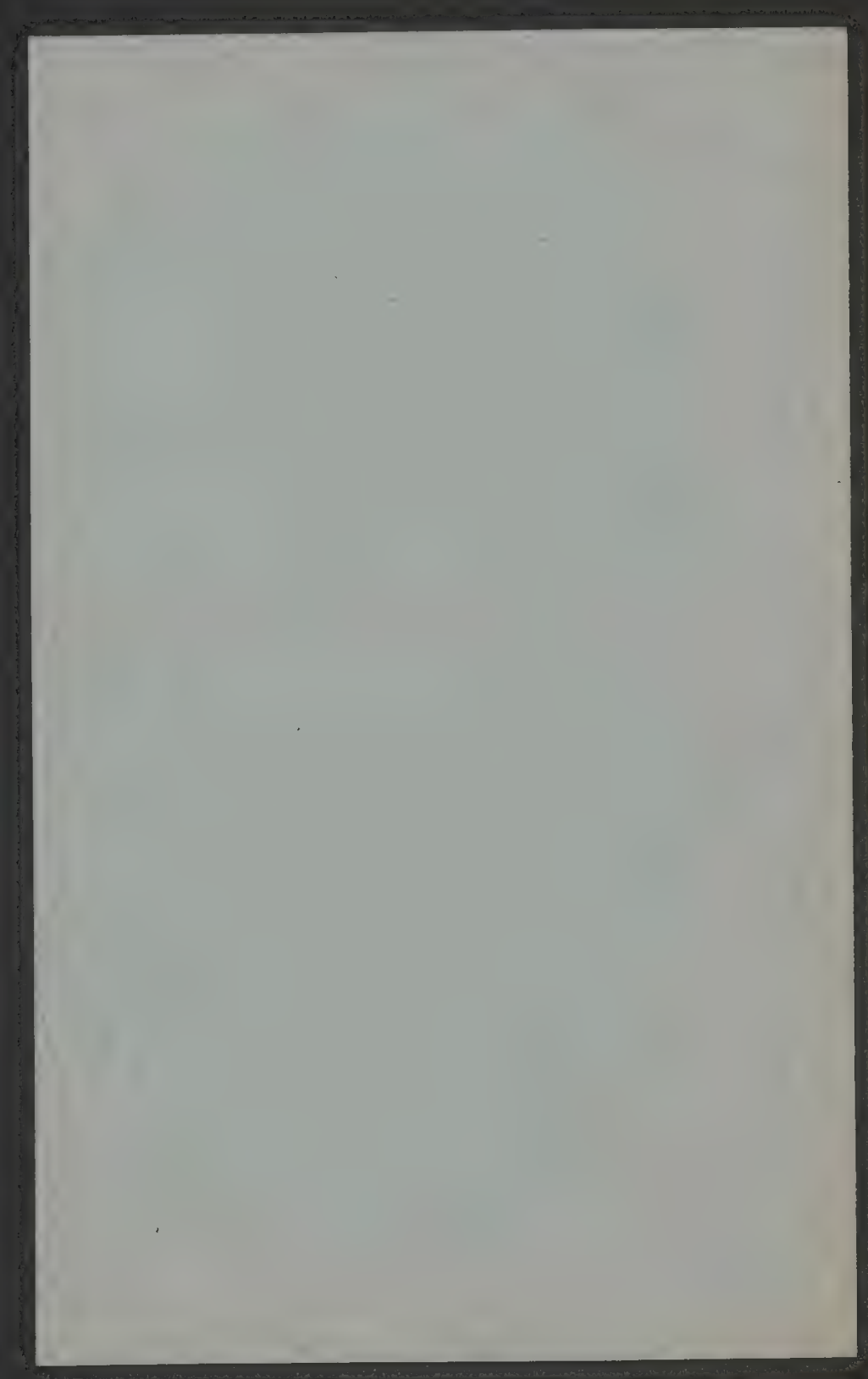
Thrup
ed

22,
13

L
4

1
—

Prof. Dr. BANDROWSKI.

Strakon, d. 6 grudnia 1894

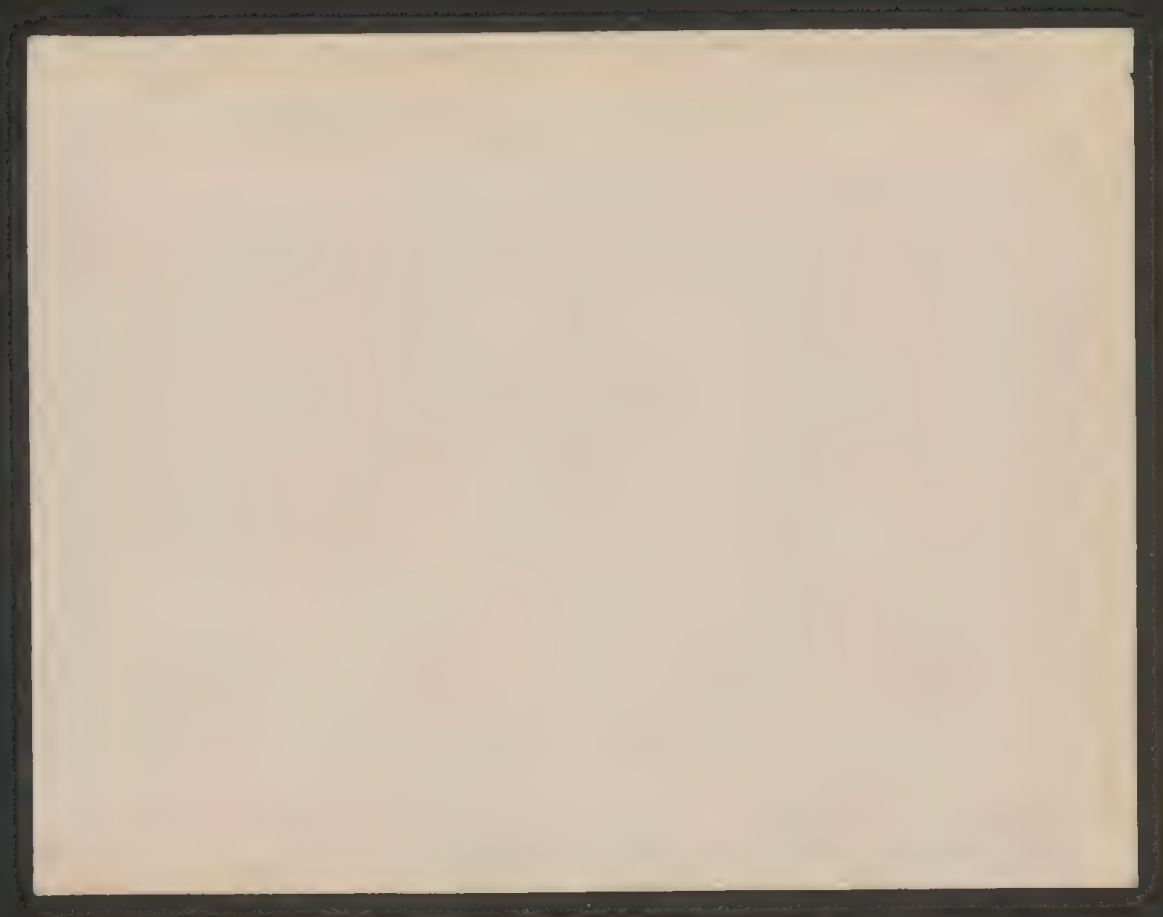
Szanowny Panie kolego,

P. Kossuth nieśmiało prosi adresować:

Dobński - l. 15, willa Różnowskiego.

Zacny wyraz prawdziwego
pozdrawianie

Bandrowski

Prof. Dr. BANDROWSKI.

Kraków, d. 25/II

1895

Przebieganie kolary!

Przebieganie, o Taskarow, odpowiedź na pyłania: Gdzie w A-
meryce znajduje się ten Smithsonian Institution?
Kiedy i jakim sposobem... ogłosił on konkurs
na pracę o zakresie powietrza? (Kiedy mi się w-
r 1891 a terminował do końca grudnia 1894). Czy
konkurs ten podobał się i czy jest Tenże Ho-
dzina czy też Ho-
dzina - ma być bowiem to i inne to
zawołanie, ale niewyrażenie? - rozwinie się
wysokie bytę i grody? Czy sobie mam je zapisać
10000 dolarów, 2000 dol., 1000 dol. i uł. - Notatki
to potrzebne mi są, a artykuły o argonie, który

choć poniosłać w jednym najbliższych numerach
Czasopisma tego:

Twoje pismo, napisane prawdziwego
growasimie Sługa

P. S. Najlepiej by było, gdyby
Mam: kolega przysłał mi, jeżeli
nie puszczalowo - do Konstanta.

Kraków, 25/4 88.

Stanway Park,

[illegible]

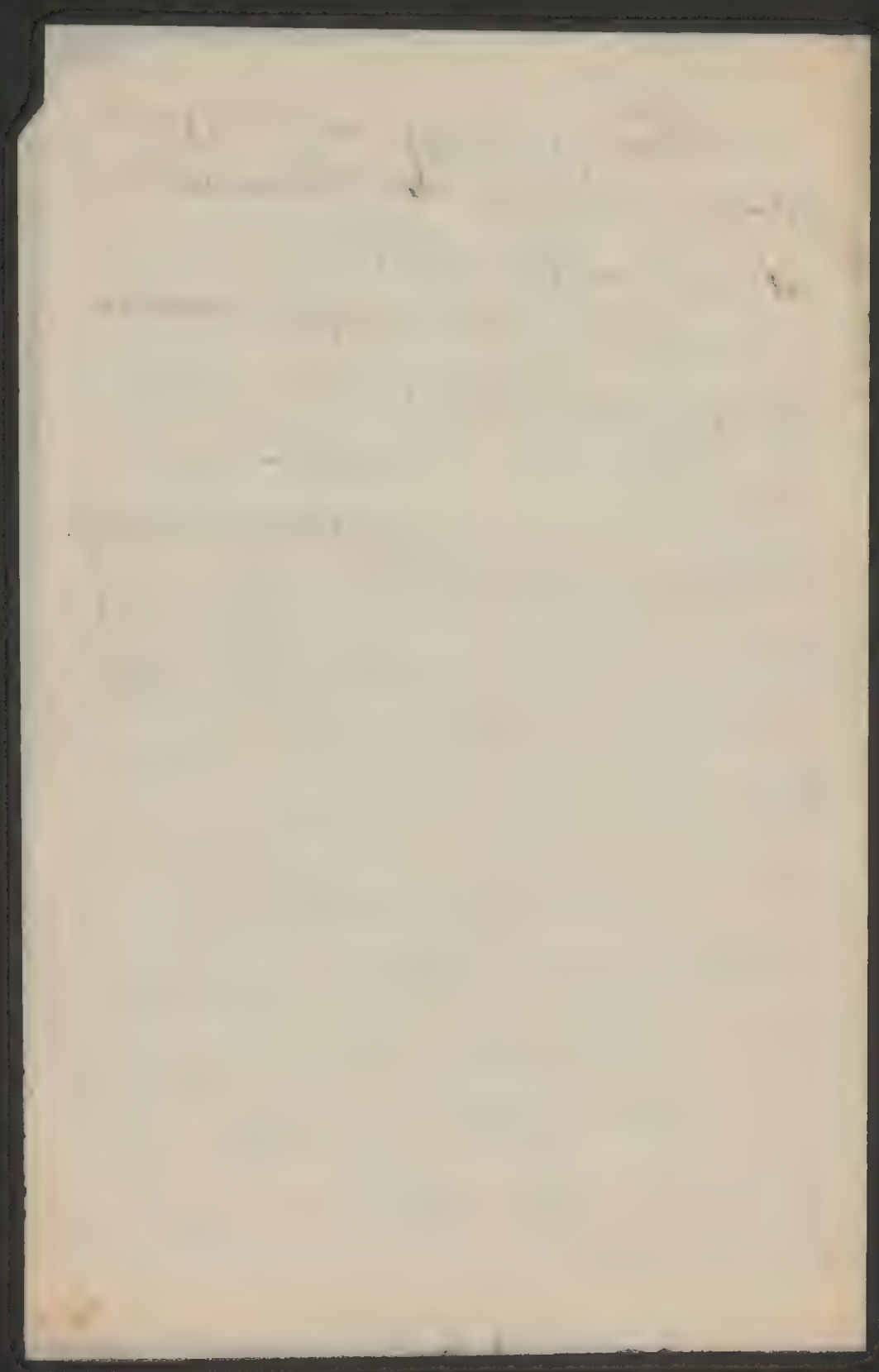
Докл. о изгубе.
Съездомъ Равн. на сѣверномъ-
Донѣ на мѣстопріемъ Дода прѣбываю:
1/2 Каса перышенъ таландъ промъ Равн.
земли въ дѣлахъ Жго & прокуръ 2 р.

Edoarden preeprawa
u niad y sauyjajjz dwatlethu
u xotw. Cy agdaat piau
sam jalka, prau, u xatkoosa
faythi doowadexalucj, alko-
kex la ka, prau, u faythi
teorekexnuj, khotrejby pautu-
roz byty pautu doowadexa-
uza. Jexeli tak, to proore
uiz, lub j, prau tai xotw.

20/ Wicau, u xacauuuy piau
uzyklat xapreii kaxudy jata.
W usinoc ray teii pelerobusitka,
Cy praxidiej u xaxymat piau
jalki xapreii uaukawy?

Krakov 3/III 93.

Drichuje Bohanem Pan za list
Moje ymakaora mo Dikstein lub Go
vieraki. Sta wielkemu... Pan...
Preprossam Pana za ktopoty, jakie mi
sprawiam. Wieraz, uskiazaj bytem mysl
u Horstawi & Panem.
Dowidzenia

Wladislaw.

WELTPOST-VEREIN (UNION POSTALE UNIVERSELLE)

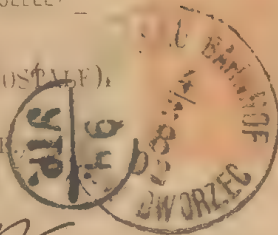
CORRESPONDENZ-KARTE (CARTE POSTALE)

(ADMINISTRATION D'AUTRICHE)

Nun für die Schweiz
Réserve exclusivement à l'adresse

Am

Mr. Henry P. R.
Dr. J. H. Johnson,
Agent in the city of Jagiellon'skiego
Warsaw
Nizak 10.

162
Wrocław dnia 1. III. 1855.

Wzajemny Panie!

Wzajemnie do Państwa Wzajemnego
Zawieszenia, iż wadzący to mój
egzemplarz ulżyłby. Wzajemnie
z powodu państwa z Wzajemnie Wzajemnie
do Państwa, z powodu państwa Wzajemnie
Wzajemnie Państwa Wzajemnego, z powodu państwa
Wzajemnie, z powodu państwa Wzajemnie
Zawieszenia z Wzajemnie Wzajemnie, które
przy tym Wzajemnie Wzajemnie Wzajemnie Wzajemnie,
Wzajemnie, ile się z Wzajemnie Wzajemnie.
Wzajemnie Wzajemnie Wzajemnie Wzajemnie,
ile Wzajemnie Wzajemnie Wzajemnie Wzajemnie,
Wzajemnie Wzajemnie Wzajemnie Wzajemnie,
Wzajemnie Wzajemnie Wzajemnie Wzajemnie,

Wzajemnie Wzajemnie Wzajemnie Wzajemnie z tym
Wzajemnie, ja z Wzajemnie Wzajemnie 13. III. 1855.
Wzajemnie Wzajemnie: Wzajemnie Wzajemnie Wzajemnie

[illegible]

DEPARTMENT OF THE INTERIOR
UNITED STATES GEOLOGICAL SURVEY
DIVISION OF CHEMISTRY

WASHINGTON, D. C.,

July 1st, 1889.

M. Ladislas Natanson, etc., etc.,

Hochgeehrter Herr Natanson!

auf Ihr
freundliches Schreiben beehre ich mich
zu antworten dass am 1. August eine
grössere Arbeit von mir, die
Continuität des flüssigen und festen
Zustands betreffend, hier herauskommen
wird. Zugleich mit derselben werde
ich Ihnen alsdann meine anderen
Arbeiten so weit ich dieselben noch in
Händen habe, recht gerne zukommen
lassen.

Für das freundliche Interesse
welches Sie meinen Arbeiten schenken
herzlich dankend, bin ich

Hochachtungsvollst Ihr
Carl Barus.

ohne wichtigen Verluste baldich erhalten und mehrere kleine
Ebenfalls wie wir dankend aus. Wird mir durch Herrn Natanson
herzlich dankend, bin ich

1871

1872

1873

1874

1875

Lwów, 10. II. 1912.

Nabulaka 24. 105

Miłe bratowu Fanie i Kolego!

W odpowiedzi na list porywający mi
opinię swoich małych niewyrobionych
mojej pracy - przede wszystkim o laskawej
ocenie manuskryptu.

Wielu najwysejszymi W. S. Sam
za przewidziany trud drukarskiego
pisania do mnie zwrócił się - odwołanie
do oceny naukowca i tuż kilka

z tej samej oceny, która W. S. Sam
laskawie nakomunikował mi przed
przejściem na stanowisko dyrektora.

ie arlykut nūj "wastare" astorony,
melota batania n arlykutem kha-
seni perestany jist spokorenany.
Kurciu nūwəl wicej - melota
n abe arlykutach jist la sama
- sam i lu jist kurciu ryndelyne.
Zauweie talj, ie isluigi nūwəl
pokuciwishto laci - kurciu nabe
ypotkach wignam inwolucy to
abrymania kurygach.

Zauweie . luu, on melota puma
butri nideres naurany his, on butika
lykno nūwəj - jist onylo nabye.

klynnu. Mi urokiem bynajmniej
 nie było wyśledzenia i przedstawienia
 i niebudowa się lekiem.

Hm, nie mam czasu, nie jestem
 nie dołączonej mi, kłopot i pomyślenia
 o obywateli i nieprzebiegiem mojej zawarte
 nie są wynikiem historii moich
 ataków" (pismo Flückera?) - jak
 było pr. naczelnicy - ale są wynikiem
 najwybitniej samodzielnego dowodu,
 sławnych i pomyślenia pomyślenia
 i pomyślenia miłości.

Także i w innych मामिका i pomyślenia
 mi.

H. Bortel.

Bergs
pencil
drawing
1895

ZJEDNOCZENIE MŁODZIEŻY POLSKIEJ

KOMISJA PRZEWODNIKA BIBLIOGRAFICZNEGO

Sekcja Naukowa

Londyn, d. 16 ^{IV} 1897.

Adres:

H. B. ARČTOWSKI

London W. C.

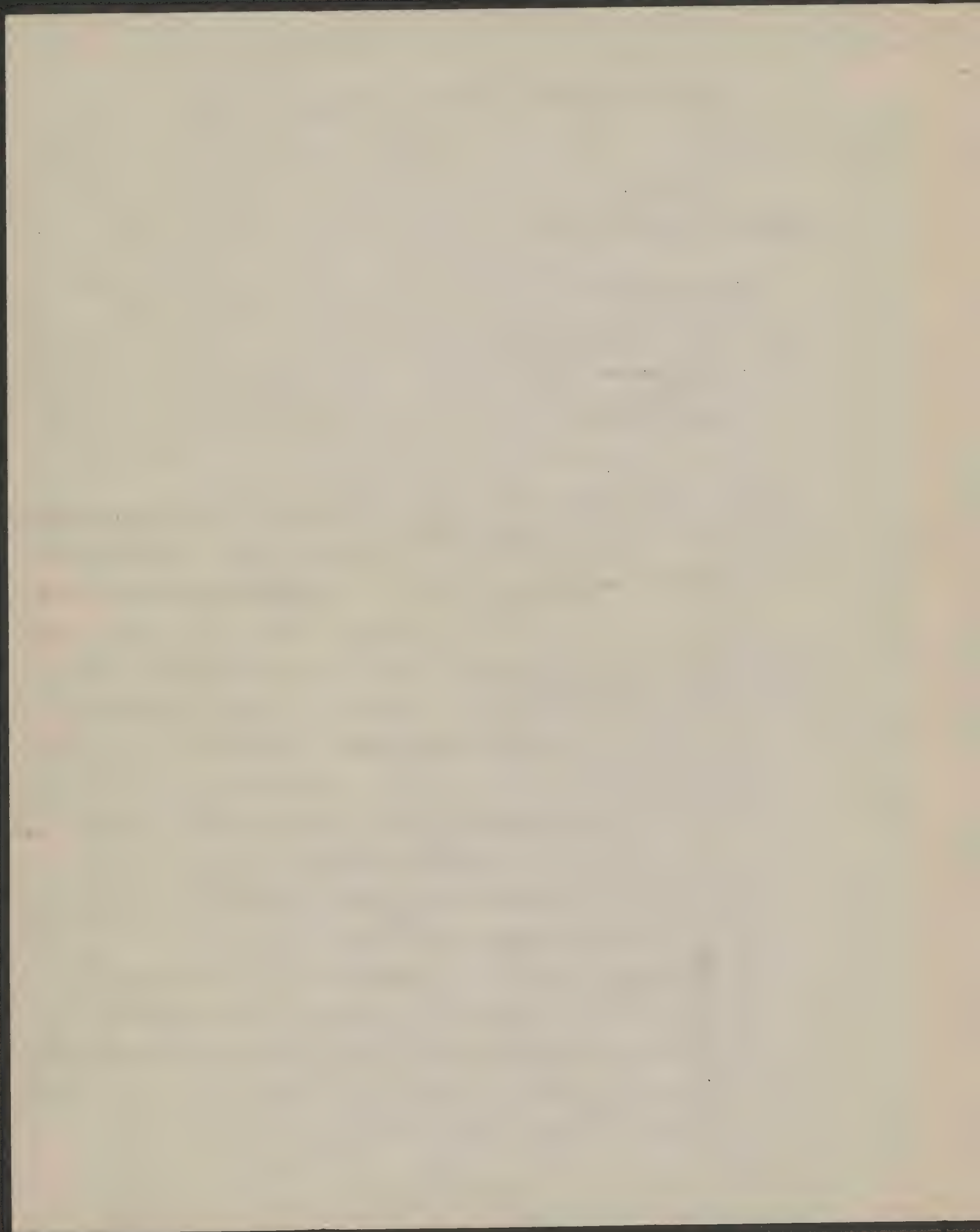
51. Upper Bedford Place.

Szanowny Panie!

- Zażerony okoliczności wyrażni Szanownemu Panu bliżej cel prośby, zawarty w niniejszym liście. Cel ten jest nam, jednemu z przedstawicieli młodzieży i kierującym doświadczenie jej potrzeby, tak bliski, że, dla osiągnięcia go, nie wahamy się prosić Szanownego Pana o ofiarę: Jego cennego czasu i o udzielenie nam pewnych wskazówek z zakresu Jego specjalności. Również do nas należy, że Szanowny Pan chce poparciem swoim pomyśleć się do pomysłowego przeprowadzenia naszej pracy, która będzie w stanie zapewnić jedną z ważnych luk naszego piśmiennictwa naukowo-pedagogicznego, jeśli pomyślemy tych, do których się zwracamy, pozwoli nam wykonać je, tak, jak została pojęta przez jej inicjatorów.

Prosimy zatem uprzejmie o łaskawe nadstanie nam listy (o ile można najbardziej srogośćowej) z pytań:

1. Najnowszych i najlepszych podręczników z dziedziny matematycznej.
2. Dwie wielkich i monografii, dotyczących do użytku specjalistów.
3. Bibliografii z dziedziny matemat., lub - w braku bibliografii specjalnie jej poświęconych — takich, gdzieby można znaleźć wskazówki co do jej literatury.
4. Dwie, dotyczących o jej literaturę.

Ostatni punkt ma dla nas wartość merytoryczną. Zamierzamy, w naszym „Przewodniku” nadać bardzo obszerny rozmiar Bibliografii do historii nauk, w tym przekonaniu, że dopiero dokładna znajomość dzieł danej nauki daje miłośnikom pracy możliwość zorientowania się w jej aktualności i nadać właściwe porównania odpowiedni kierunek. Idzie nam naturalnie, przede wszystkim o dzieła kapitalne; ale oresto i drobny artykuł może rzucić sporo światła na dany kwestyj — uprasamy zatem o wskazówki co do jednych i drugich.

Byłoby mi bardzo wdzięczni, gdyby Państwo Pan uchwilił, przynajmniej najpóźniej z rękopisów dzieł, zapisać w krótkiej ocenie.

Okoliczności, towarzyszące naszej pracy, czynią ją dość terminową. Pierwszy dzieł „Przewodnika” dzieł nauk ścisłych i przyrodniczych musi być ukończony najpóźniej do d. 1-go czerwca r. b. Dobrze było abyśmy się uprasali o uwolnienie szybkiej odpowiedzi.

W oczekiwaniu na nasz kochany Państwu Panu wyraz głębokiego szacunku i poważania.

z szacunkiem Kowalski:

Zofia Paszek

Dr. inż.

Monsieur L. Hatanow, Professeur à l'Université

Le besoin d'un manuel donnant des renseignements précis, sur les bibliothèques, les bibliographies générales et spéciales et sur le choix des livres relatifs aux différents sujets d'étude, se fait sentir très vivement dans les différents cercles d'étudiants polonais.

Il nous a paru utile de répondre à ce besoin, et à cette fin nous pensons entreprendre la publication d'un *guide bibliographique*.

D'excellents ouvrages de ce genre existent dans la littérature anglaise et il y a même un très bon „livre des livres“ russe, tandis qu'une „Bibliographie des bibliographies“ récemment publiée à Paris et un „Annuaire du monde savant“ publié en Allemagne, viennent compléter les „Livres des meilleurs livres“ anglais et américains, en nous donnant également des renseignements très utiles sur les bibliographies d'une part et sur les bibliothèques de l'autre. Pourtant, ces ouvrages ne répondent pas à nos besoins et ils ne sont du reste pas encore parfaits, — c'est ce qui nous a forcés à reprendre le travail à nouveau.

Le *guide bibliographique*, que nous avons en vue, doit non seulement fournir des renseignements sur le choix des ouvrages se rapportant aux différentes branches du savoir humain, mais il doit également donner toutes indications voulues sur les principaux matériaux bibliographiques se rapportant aux différentes spécialités. Il doit servir à l'étudiant et à celui qui commence à faire des recherches spéciales et, il doit même encourager l'étudiant à faire des travaux personnels, en lui facilitant les recherches bibliographiques, qui, généralement, désorientent le travailleur.

Notre manuel doit se composer de cinq parties :

- 1° Sciences — (comprenant également l'introduction, les ouvrages généraux et l'histoire et la philosophie des connaissances humaines).
- 2° Sciences appliquées, Beaux Arts et Musique.
- 3° Sociologie, Economie politique et Droit.
- 4° Philosophie, Histoire et Géographie politique.
- 5° Littératures et Philologie.

L'ensemble ne doit pas comprendre plus de 10.000 à 12.000 titres d'ouvrages ; les diverses parties doivent être préparées par des commissions spéciales et la publication se fera en cinq fascicules indépendants.

Pour le moment nous cherchons à recueillir les matériaux relatifs au premier volume. Nous cherchons donc à avoir des indications sur les meilleurs ouvrages scientifiques, publiés dans les différentes langues. Il ne s'agit, évidemment, pas seulement des manuels et des traités se rapportant aux différentes sciences, mais aussi et surtout des ouvrages spéciaux remarquables, des monographies les plus importantes (et avant tout de celles qui ont eu une importance historique), des oeuvres collectives, des „oeuvres complètes“ des savants les plus remarquables, etc....

L'histoire des sciences, et la philosophie des sciences, seront traitées à part ; nous serions heureux d'avoir des renseignements bibliographiques très complets relativement à l'histoire de chaque science et relativement à leur philosophie.

Nous sommes également très désireux d'avoir des renseignements sur les bibliographies, — les catalogues des bibliothèques et des sociétés savantes, les encyclopédies et dictionnaires spéciaux, les périodiques et les index de périodiques, ainsi que sur les publications des sociétés savantes les plus importantes.

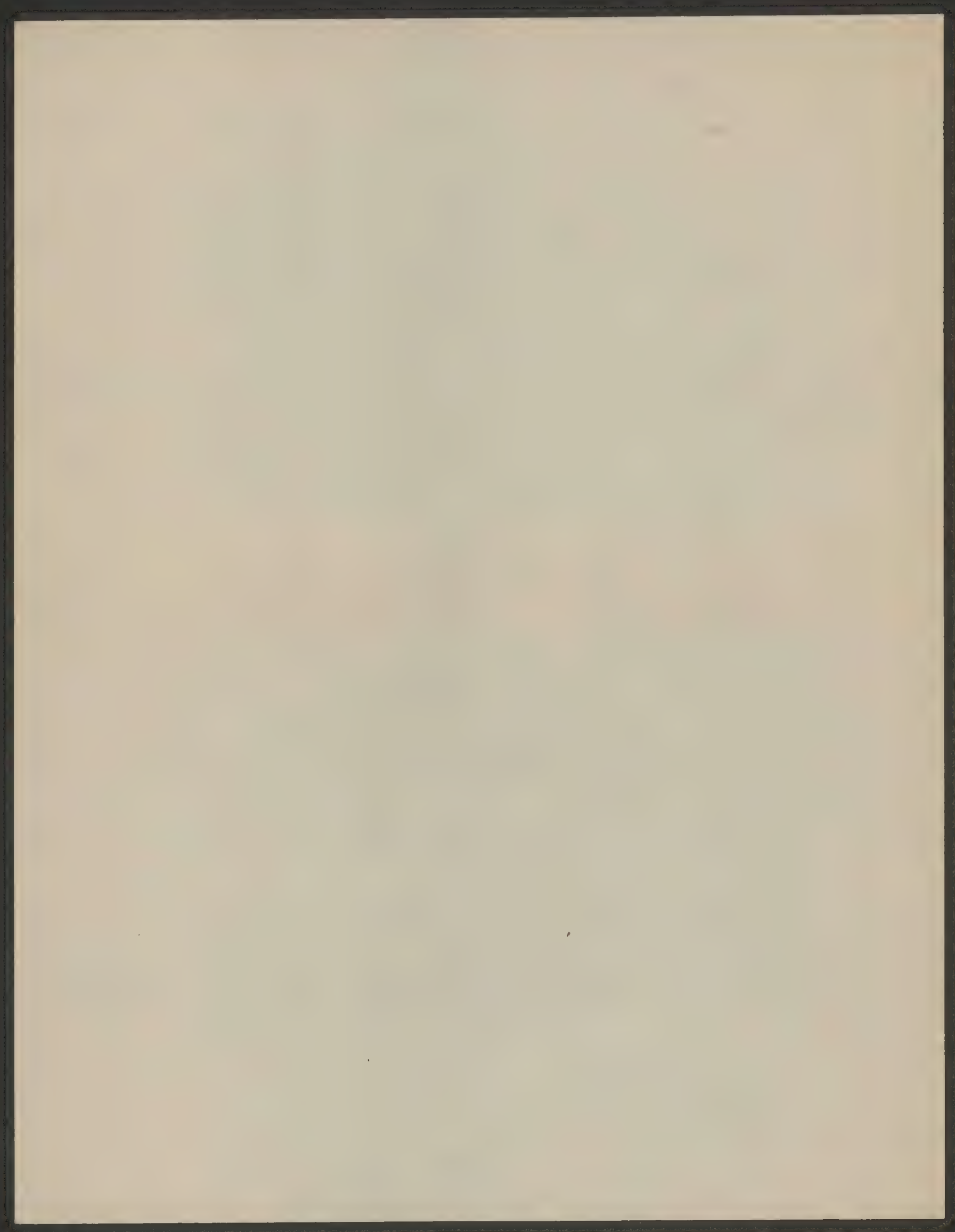
D'un autre côté, dans un chapitre spécial nous désirons donner la „liste des 100 livres“, semblable à celle des 100 meilleurs livres de Lubbock. A cette fin nous serions heureux d'avoir l'avis de différentes autorités, afin de pouvoir dresser une liste quelque peu plus variée, que celle de Lubbock. Presque chaque homme a été fortement influencé dans le cours de sa vie par quelque livre qu'il a lu et relu bien des fois et qu'il conseille à chacun de lire. Quel est cet ouvrage ? Nous sommes désireux de le savoir.

Nous nous permettons donc de faire appel à la bienveillance de ceux qui liront cette circulaire et nous les prions de bien vouloir nous fournir le plus de renseignements possible.

Il est évident que nous ne manquerons pas de citer tous ceux qui auront bien voulu collaborer à l'oeuvre.

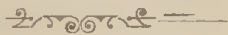
Pour la Section des Sciences
Henryk Arętowski.

British Museum, le 19 mars, 1897.

ZJEDNOCZENIE MŁODZIEŻY POLSKIEJ

KOMISJA PRZEWODNIKA BIBLIOGRAFICZNEGO

Sekcja Naukowa

Londyn, d. 8. 1897.

Adres :

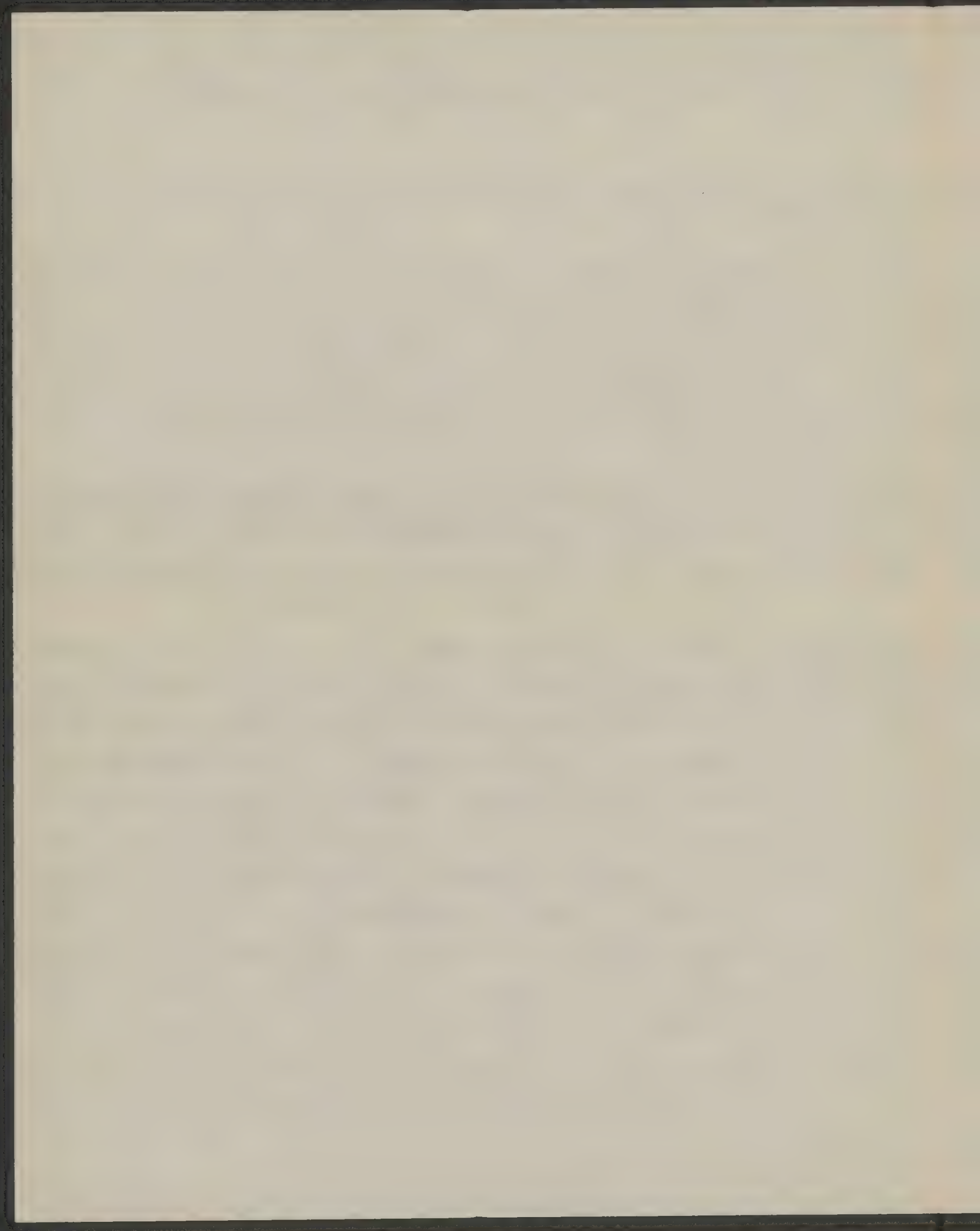
H. B. ARČTOWSKI

London W. C.

51. Upper Bedford Place.

Szanowny Panie!

W odpowiedzi na list Szanownego Pana, dnia otrzymany, pośpie-
szamy wyrazić mu serdeczne podziękowanie za nadany nam materiał i do-
rady. Notatki bibliograficzne, w tej własnej formie, w jakiej zostały nam udzie-
lone przez Szanownego Pana, będą nam nieocenioną pomocą w zamierzonym
przedsięwzięciu. Do listu niniejszego dołączamy opracowany przez p. Arctow-
skiego wstępny program tej części „Przewodnika”, z którego wynika jasno,
że celem komisji było nie podanie myślniejszej bibliografii przedmiotu (co
wobec byłoby rzecz absolutnie w naszym warunkach niewykonalne), lecz tylko
ustalenie studijczym, pewnym wskazówek kierowniczych na pierwsze lata
studjów. Temu właśnie zadaniu odpowiadają ^{„wstępny”} notatki, jakie otrzymaliśmy
od Szanownego Pana. Zamieszczenie jego nazwiska na liście współpracowni-
ków „Przewodnika bibliograficznego” byłoby z naszej strony jedynie uprzejmością
wobec tego publicznego podziękowania za tak dokładne zwrócenie uwagi
na szczegóły i za tak ciekawą pomoc w sprawie, która blisko obchodzi nasza
siedlisko; z takim punktem przypiotoby nam zastosować się do życzenia
Szanownego Pana w tej kwestji. O to, powiawiamy prosić o pozwolenie
w tym kierunku w nadziej, że zostanie nam udzielone.

W warunkach pracy bibliotecznej w British Museum przyjęcie nam
z Takwością dopełnić niektórych danych nadestane nam wskazówki. Wy-
skumakowanie ich dokonane przez Stanowczego Pana, nie nie porostawia
do ignorancji. Niektórych, ze względu na nieuprzedzone porównanie projektowanego
wykonalności, nie będziemy w stanie zamieścić w całości nadestanego nam ma-
terjału. Łatwiej tego uszczelnienie, gdyż, wobec tak umiarkowanego i dokładnego
opracowania go przez Stanowczego Pana wybór będzie nadzwyczaj trudny.
To też byłobyśmy bardzo wdzięczni, gdyby Stanowczy Pan, po dokonaniu owej
pracy wyboru, dopełnienia, pozwolił go sobie przetrzymać ponownie do oska-
zanego przejrzenia.

Wierząc, że Stanowczy Pan przejdzie wyraz głębokiego
powarunku i szacunku
w miarę kamilu.

Henryk Acton

Lafayette Bassak

Georges. Baume

Docteur ès-Sciences

Pièce Présent à l'Université

M. Louis des Eaux. Tous. Génie

mirosiguel toka o Doratg mair fah dan
 - loco o d'uelhij' i'auj' puez, te ai
 by Ten a'ofaia a'ueiaichij' k'el'el'ien
 e i'edaga f'ueiaia: ad'istai. Itey.
 f'ei p'ouda m'asit'ou f'ahie 2 r'ezg'o-
 -uai i p'ueit'ouia: e o'ob'ouga f'ueia-
 -aii f'uey p' G'auia's'hij' e
 e'el'h'ueal i'et'ag'el
 k'el'h'ij' i' b' f'ye p'ue, a f'ahie
 e'el' i'auj'el p'ueu, a f'ue m'ia'ouia-
 -e'ie p'uey p'ue Dou. J. J. Wil'ouhi
 i' h' M'oty l'ou'hij' e o'ad'ag'i
 e'el'ou'f'ag' e i'p'at'ou k'op'ou'e-
 -tyag' / ouai p' Dou. M. k'ou'f'ou'hij' e
 o' i'f'ou'g'el' h'ueia: do l'ou'ed
 e p'uei' f'ou'ga m'ou' l'ou'el'ien

hədəvə dəgəh Wəlbəstəy. Dəg. 4.
Wəlbəstəy b. 1.

Arasə hənəzəy ləyənəy hənəzəy
- ləyənəy hənəzəy ləyənəy
q. jəhənəy ləyənəy
Hənəzəy. Hənəzəy.

dəg. 2. 7. Hənəzəy. 1908.

h. 1. hənəzəy ləyənəy hənəzəy
jəhənəy hənəzəy ləyənəy hənəzəy
Wəlbəstəy hənəzəy ləyənəy hənəzəy
q. Hənəzəy ləyənəy hənəzəy.

Wielec Janoway

Paris. Rolog.

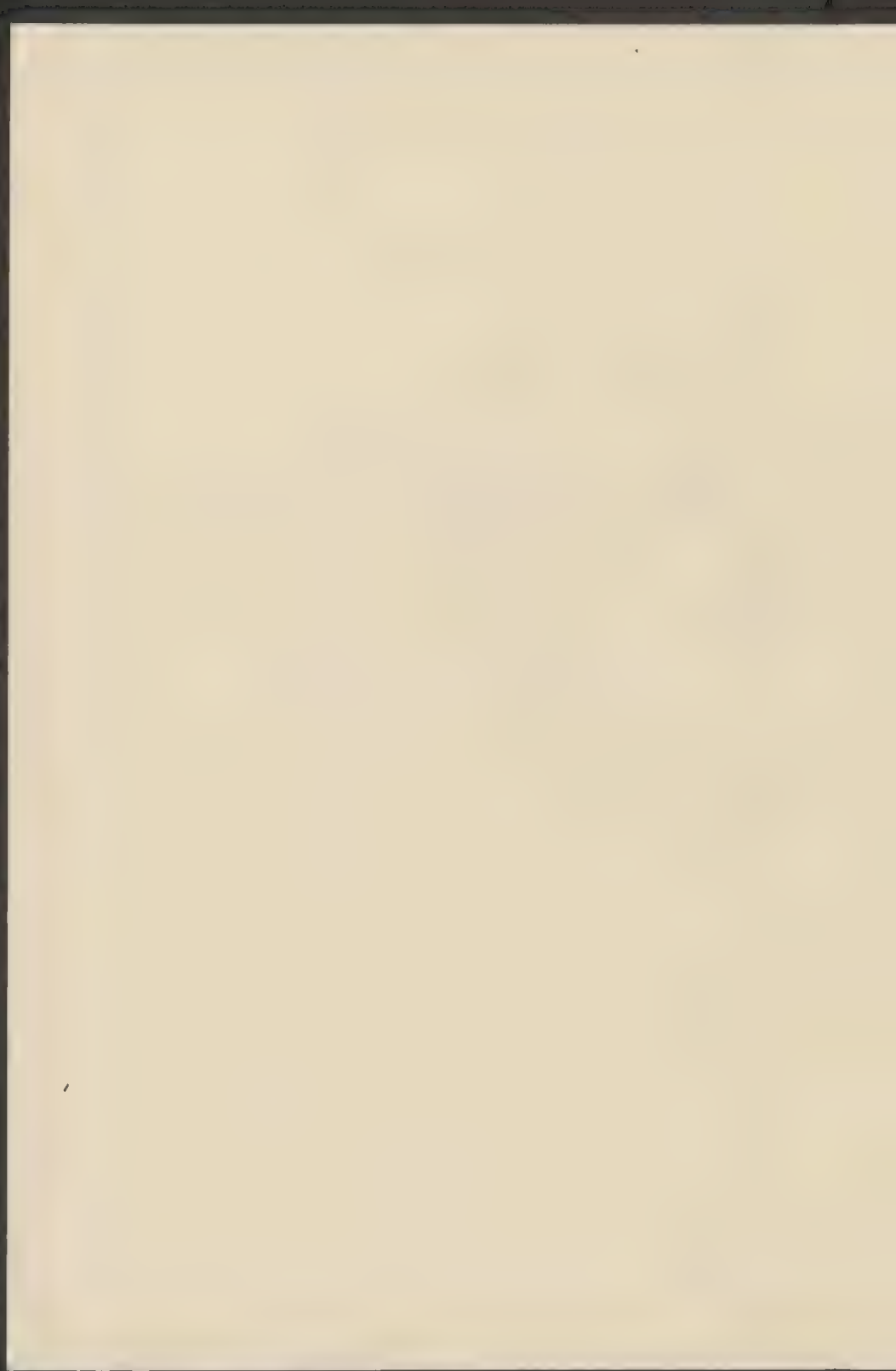
Oris kajs nejprymij za tye razie vi
dpravu iskopis s. Papielshing i Tarkau
nie domoda o jej losach.

Po dzejis sie uchale u yoziate mat-
-metzru logu dnie o, pucstaje u schie
pny repatyknie, idu tym sposobie posty-
-pucnie (kroblecie ust pów z puce pucstaje
ust pów) u yoziate. Vkaucni tyko
stancie moyu.

Prone pruzie u yozie gtschiczy
stancie i pucstaje

Stancie. B. d. d. d. d.

L. d. d. 16 Styc. 1913.

116

117
DIE UMSCHAU.

Übersicht über die
Fortschritte der Wissenschaften
Wissenschaft und Kunst

Frankfurt a. M., November 1896.

Neue Kräfte 19/21

Sehr geehrter Herr!

Mit Bezug auf den beigeschlossenen
Prospekt erlauben wir uns, Sie zur Mit-
arbeit an unserer neuen Wochenschrift,
ganz ergebenst einzuladen.

Erwünscht sind uns Beiträge aus allen
Wissensgebieten, die auch dem Nichtfach-
mann verständlich und interessant sind,
in anregender, möglichst kurzer, knapper
Darstellung, ferner die Behandlung all-
gemeiner Fragen von grösserem Inte-
resse und kurze Mitteilungen über neue
Ergebnisse Ihrer Forschungen.

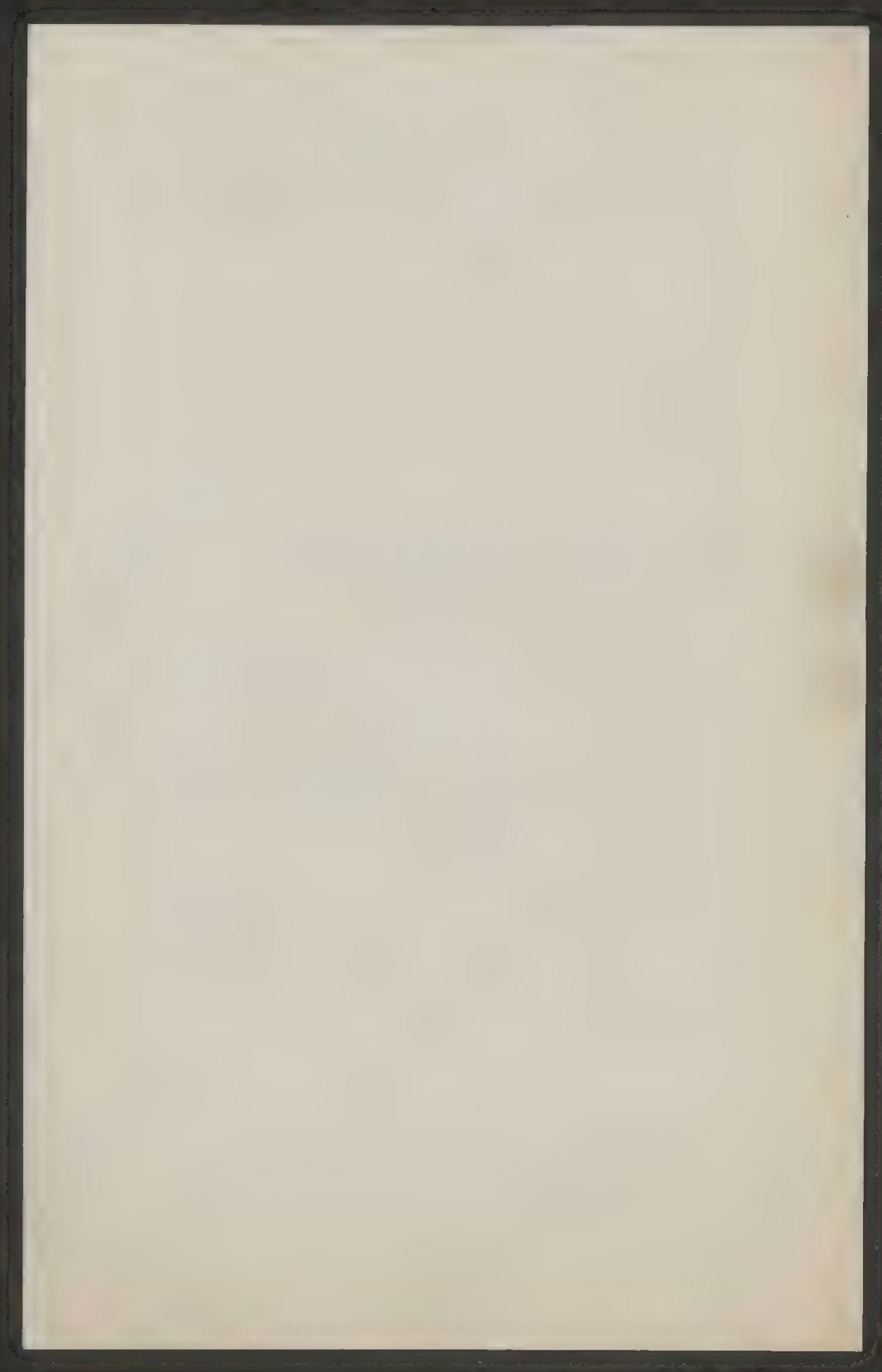
Thema-Vorschlägen sehen wir gern
entgegen und bemerken, dass alle Bei-
träge gut honoriert werden.

Hochachtungsvoll ergebenst

Redaktion der Umschau

J. Buchholz

DIE NATURWISSENSCHAFTEN

WOCHENSCHRIFT FÜR DIE FORTSCHRITTE DER NATURWISSENSCHAFT,
DER MEDIZIN UND DER TECHNIK

HERAUSGEGEBEN VON
DR. ARNOLD BERLINER UND PROF. DR. AUGUST PÜTTER
(VERLAG VON JULIUS SPRINGER IN BERLIN W 9)

DR. ARNOLD BERLINER
Kl.

BERLIN W 9, den 18. Mai 1915.
Linkstr. 23/24.
Fernspr.: Amt Kurfürst 6050 bis 6053.

Herrn Professor Dr. L. N a t h a n s o n,

B e r l i n.

Sehr geehrter Herr Professor!

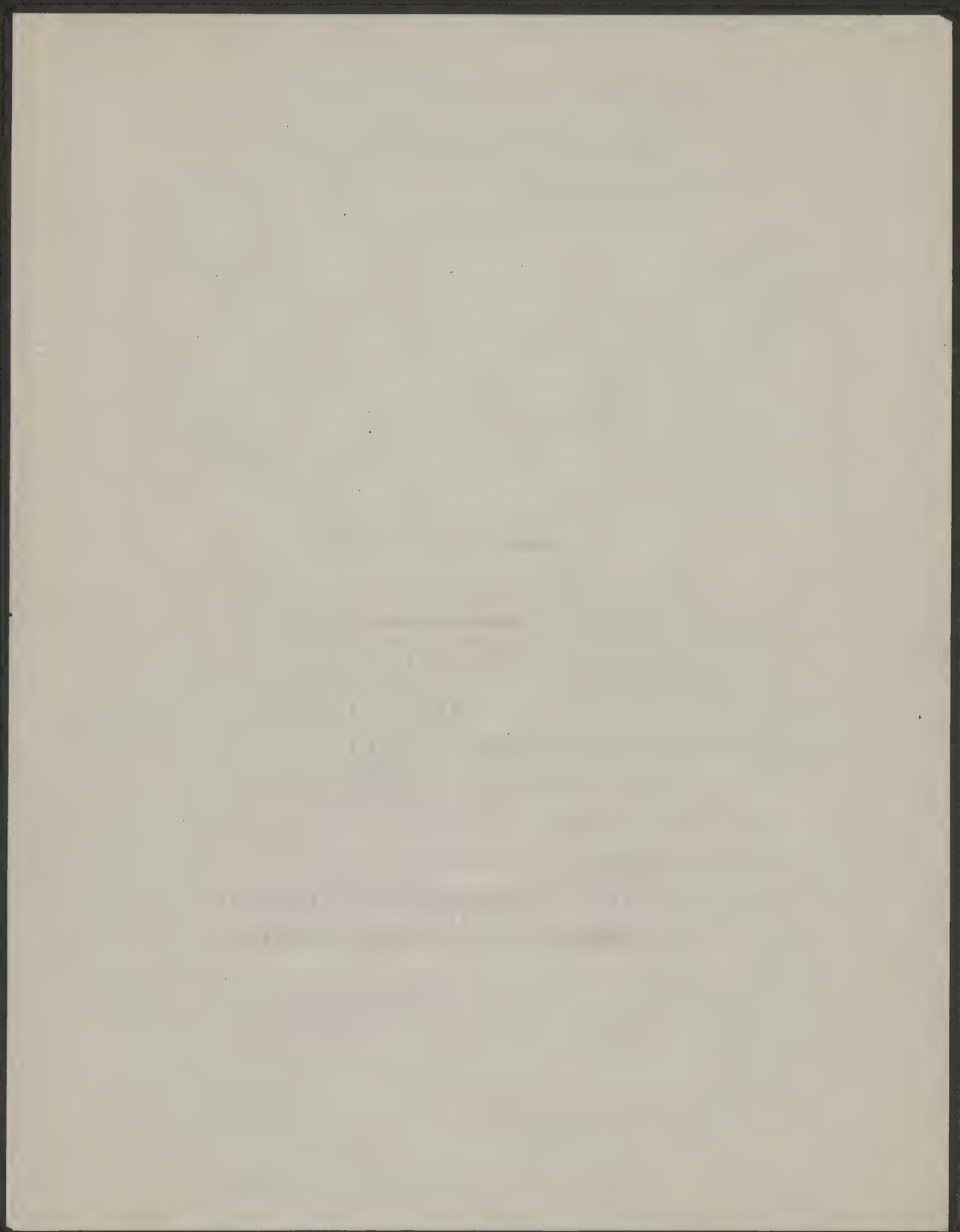
Herr Professor E i n s t e i n, der, wie Ihnen z. B. zwei von den beifolgenden Heften beweisen, ein freundliches Interesse für unsere Zeitschrift hat, glaubt, dass eine an Sie gerichtete Bitte um Ihre Mitarbeit an unsrer Zeitschrift namentlich jetzt, wo Sie Sich in Berlin aufhalten, nicht vergeblich sein dürfte. Ich bitte Sie sehr, Herrn Einstein's Optimismus zu unseren Gunsten zu rechtfertigen und Ihre gelegentliche Mitarbeit den "Naturwissenschaften" zuwenden zu wollen. Das Honorar beträgt für Beiträge und ebenso für Bücherbesprechungen pro Bogen (32 Spalten) Mk. 200.--.

In der Hoffnung auf Ihre freundliche Zusage,

mit ausgezeichnetester Hochachtung

ergebenst

Berliner

DIE NATURWISSENSCHAFTEN

WOCHENSCHRIFT FÜR DIE FORTSCHRITTE DER NATURWISSENSCHAFT,
DER MEDIZIN UND DER TECHNIK

HERAUSGEGEBEN VON
DR. ARNOLD BERLINER UND PROF. DR. AUGUST PÜTTER

(VERLAG VON JULIUS SPRINGER IN BERLIN W 9)

DR. ARNOLD BERLINER
K1.

BERLIN W 9, den 20. Mai 1915.
Linkstr. 23/24.
Fernspr.: Amt Kurfürst 6050 bis 6053.

Herrn Professor Dr. L. Natanson,

Berlin.

Sehr geehrter Herr Professor!

Ich danke Ihnen verbindlichst für Ihre freundliche Zusage und werde mich selbstverständlich bis zu jedem Ihnen wünschenswerten Termin gedulden, sehe ich doch aus der Freundlichkeit, mit der Sie auf meine Anregung eingehen, dass Sie nicht die Absicht haben, ihn ad calendas grecas zu vertagen. Der von Ihnen ausgesprochene Zweifel, ob Sie die deutsche Sprache in einem das öffentliche Auftreten zulassenden Maasse beherrschen, wird durch Ihren Brief so gründlich gehoben, dass ich nicht einmal wagen kann, Ihnen meine Hilfe bei etwaigen stilistisch notwendigen Aenderungen anzubieten. Ihre Mitteilungen über die von Ihnen geplanten Untersuchungen aus dem Gebiete der theoretischen Optik sind mir ausserordentlich willkommen und werden sicherlich unter den Lesern der "Naturwissenschaften" mit grosser Freude begrüsst werden.

Mit nochmaligem bestem Dank für Ihre freundliche Zusage,

mit ausgezeichnete Hochachtung

Ihr Ihnen sehr ergebener

H. Stiller

Szanowny Panie Profesore!

Załączam krótkie polskie skrócenie mojej
pracy, która będzie przedstawiona na styczniowym
posiedzeniu Akademii Umiejętności. Wraz z nią
Komiteta zakwalifikowała pracę do druku, prosząc
w tym imieniu Szanownego Pana Profesora o Łaskawość
zamówienie dla mnie 200 adktok; korektę proszę
skierować pod podanym poniżej adresem.

Zgłosz wyrażę głębokiego pozdrowienia

Kazimierz Białasiewicz.

Saratów. 7. X. 912..

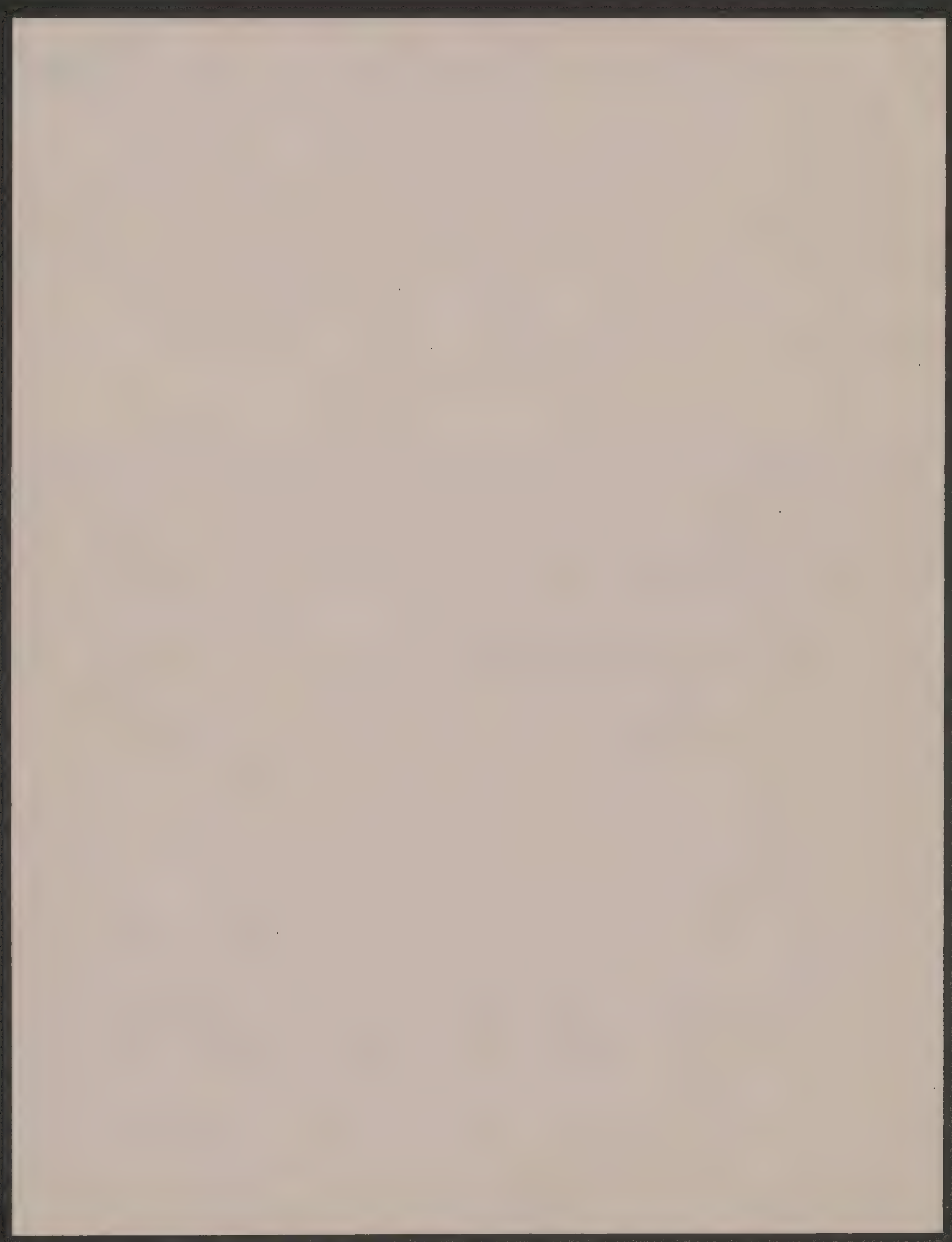
Saratow (Russia)

Laboratoire zoologique de l'Université.

Praca Karimiera Białaszwiera p.t.: „Badania osmo-
tyczne nad rozwojem żaby i kurczaka”.

Autos podaje wyniki oznaczeń obniżenia punktu
krycia w ciernach wewnątrznych i w wodach pło-
dowych zarodków żaby i kurczaka. Z oznaczeń tych wy-
pływa, że ciśnienie osmotyczne cierny wewnątrznych ujawnia
w miarę postępu rozwoju zarodków zmiany, które u
ptaków i u płazów przebiegają jednakowo i wykazują
ściśle zależność od stadium rozwojowego: przebieg krzywy
obniżenia punktu krycia dowodzi, że w początkowych
okresach rozwoju tych zwierząt ciśnienie osmotyczne
znacząco opada, gdy w czasie dalszego rozwoju nastę-
puje stale stopniowe wrastanie ciśnienia aż do
poziomu, właściwego ciernom wewnątrznym zwierząt do-
rośłych. Spadek ciśnienia wewnątrznego występuje jedno-
znacznie z wykazaniem się perivitellinu (płazy) i
cierny amniotowej (ptaki), które później względem za-
rodka rolę środowiska zewnątrznego, posiadając go małego
ciężenie osmotyczne. U kurczaka różnica ciśnień między
zarodkiem a cierną allantoiczną stale zmienia się: ta
ostatnia jest początkowo hipertoniczną względem zarodka,
w środkowych okresach - izotoniczną, zaś w końcu wy-
słania - hipertoniczną. Zmiany w stosunku ciśnień
osmotycznych między zarodkiem a otoczeniem autos
objasnia na podstawie własności osmoregulacyjnych
organizmu embryonalnego i roztworu krwistego pobiera-
nia wody, będący głównym składnikiem wzrostu
zarodka.
embryonalnego. —

Kijów

 $\frac{17}{XII}$ 1911.ul. Bełakowska
22-3.

Szanowny Panie profesorze!

Proszę przyjąć wyrazy szczerego podziękowania za Taskami mi ofiarowane, a tak interesujące rozprawy.

Pocztą w uniwersytecie Kijowskim funkcjonuje niechybnie: list Pana profesora otrzymałem ze znacznym opóźnieniem, proszę więc wybać, że odpowiedź moja na skutek tego będzie spóźniona.

Pragnęłbym bardzo przyekynić się do powodzenia projektowanego wydawnictwa na cześć prof. Witkowskiego. Uważam pomysł za

bardzo szczęśliwy: zbiór opracowań ogólniejszych może liczyć na większe rozpowszechnienie i zainteresowanie, niż zbiór przyczynków oryginalnych.

Zawazem odczuwam pewne trudności co do wyboru tematu. Prof. Kowalski wspominał mi o zamierzonym wydawnictwie podczas zjazdu tegorocznego w Krakowie.

Miałem zamiar napisać artykuł o teoriach t. zw. zjawisk anomalnych w dielektrykach statycznych, który by zawierał przegląd krytyczny różnych teorii, jakoteż oryginalny przyczynek teoretyczny.

Z uwag Pana profesora wnioskuje, że ten temat jest mniej odpowiedni.

Obecnie mię projektuję napisanie referatu o „wyładowaniu iskrowem”.

Przedstawiłbym w nim zasadnicze fakty

i prawa doświadczalne, następnie zaś
teorię społeczną tych zjawisk (Townsend,
J.J. Thomson).

Obawiając się nadwżyć uprzejmości Pana
profesora, pozwalał sobie prosić o zakomuni-
kowanie łaskawych uwag, gdyby ten mój
projekt wydał się mniej odpowiednim.

Referat wspomniany nie będzie zawierał
oryginalnych przyczynków.

Czy będę mógł przestać rękopiś do Pana profe-
sora, czy do redakcji „prae mat. fizycznych”?

Zmuszony jestem podnieść jeszcze jedną
kwestję. Lubo dbałem o wstąpienie językiem
naukowym polskim, wszelako, wykładając
w języku obcym i z konieczności niemie-
czytując po polsku prace naukowe, odsku-
wałem duże braki w tym kierunku.

Chodzi mi o poprawienie błędów językowych,

których, niestety, nie uniknę. Przypuszczam
zwłaszcza, że nie będzie takich zbyt wiele.

Pragnę bardzo skorzystać z powtórnego
listownie uprzejmego zaproszenia, abym
prace swoje za Taskanem pośrednictwem
Pana profesora przedstawił Akademii
Krakowskiej. Uważam to za wielki honor
dla siebie. Trudności zewnętrzne do pewnego
stopnia istnieją, ale nie będę na nie zwa-
żał. Gorzej jest, że niema u nas atmosfery
naukowej i trudno wobec tego pracować.

Za dużo też mam pracy obowiązkowej.

Obecnie prócz tego kończę rozprawę o
dielektrykach (dywersacja, według tutajnej ter-
minologii), która mi jeszcze odbierze sporo
czasu.

Proszę, panie profesore, przyjąć wyrazy
wysokiego poważania

Cz. Białobłen

5

Kijów

20
11 1912.

Szanowny Panie profesorze!

Oświadcam się, że się bardzo
wymagać z zadania, uprzejmie mi
zapropozowanego. Miałem taki nawet
kajęć w minionym semestrze, że
z największą trudnością i wymo-
wem mogłem znaleźć czas do napisa-
nia artykułu, który posyłam i
przedstawiam na sąd Pana profesora.
Pragnęłbym bardzo, aby okazało
się jeszcze możliwym wydrukować

go w numerze Prac matematyczno-
fizycznych, przeznaczonym do użycia
prof. Witkowskiego.

Treścią mego artykułu jest teoria
ruchu elektryczności w dielektrykach
statycznych. Wspominałem o tym tema-
cie Panu profesorowi i, jak się
zdaje, dostatek aprobaty.

Staratem się opisać zasadnicze
cechy zjawisk odnośnych i uwzględ-
nić pomysły teoretyczne w celu
ich wytłumaczenia.

Najbardziej zasługującą na uzna-
nie wydaje mi się teoria struk-
tury niejednolitej Maxwella.

W rozdziale III rozpatrzyłem
własności schematu, który

według mego mniemania, zbliżony
jest do rzeczywistości. Na końcu
znajduje się krótki opis zjawisk
w dielektryku zjonizowanym.

Było to treścią moich dawniejszych
prac doświadczalnych. Dokładne
zbadanie tych zjawisk jest rzeczy-
wiście trudną. Z zadowoleniem mogę
stwierdzić, że rezultaty moje rezul-
taty sprawdzone w całości
doświadczeniami świeżo ukończonemi
w Kijowie, przy czym ich autor
starał się uwzględnić wszystkie
możliwe źródła błędów i nie-
pewności. — O ile powodzenie
będzie mi służyło w dalszej pracy,
postaram się skorzystać z uprzejmego
zaproszenia i przedstawię moje

wyniki Akademii Praskiej.
Kilka miesięcy temu zajmowałem się
zastosowaniem równowagi masy
i energii, proklamowanej przez teo-
rię względności, do zjawisk ~~kos-~~ kos-
micznych, jak też do hipotez kosmo-
gonicznych. Zrobiłem komunikat
o tym miejscowemu Towarzystwu fizy-
ko-matematycznemu. Uważam to
za drobnostkę i nie śmiem propo-
nować w celu przedstawienia Aka-
demii. — Niezmiernie wdzięczny bę-
dę Panu profesorowi za odpowiedź
w kwestji mego artykułu i ~~napraw~~
Łaskawą radę, jeśli nie można go
wydrukować dla użyczenia prof.
Witkowskiemu.

Z głębokim uszanowaniem
Cz Białobrzesk

Adres mój do 20 Lipca:

Ostropol, gubern. Wołyńska, ~~XXXX~~

Осмонану Вольковскій

Panu Nowakowskiemu dla doręczenia Cz Białobrzesk

27
Lelachów, Wołyń

21
VII 1912.

Szanowny Panie Profesorze!

Okończoności sprawiają, że mój adres podczas bieżących wakacji ulega częstym a niekiedy dającym się ściśle przewidzieć zmianom. Obawiam się, aby z tego powodu nie wynikł pewien kłopot z korektą mego artykułu. Szanowny Pan wspomina, że druk może się odroczyć do Sierpnia: stół od 20 Sierpnia będę już stale przebywał na miejscu (Ostropol, gubern. Wołyńska, p. Nowakowski, ma CB...)

zaś od d. 10 Września (n.st.) rozpoczyna-
nam rok szkolny w Kijowie

(Marijinsko-Btagomierszczeńska, Marijinsko-
-Błagobryuczeńska, №129-10, lub Univer-
sytet, Laboratorium fizyczne).

Z prawdziwą przyjemnością przeczyta-
łem, że Pan Profesor zaprowadził
moją pracę i cieszę się, że w ten spo-
sób będę mógł wyrazić uznanie
dla zasług prof. Witkowskiego,
który jest jednocześnie bardzo sym-
patyczną osobistością. W moim
artykule istotnie są części,
które mogę uważać jako własne
pomysły. Przed paru miesiącami
pisałem do Paryża, że zajmowałem
się teorjami dielektryków; ponieważ,

jak się zdaje, ta kwestja interesuje
francuskich fizyków, strzy matem
zaproszenie, abym ja zreferował
raz z własnymi pomysłami w
Le Padim. Obiecałem to uczynić,
przypuszczam, że Pan profesor i
Redakcja Prac mat. fiz. nie będą
mi robili zarzutów z powodu, że
artykuł tej samej treści ukaze się
po francusku. Wobec tego będzie
nieodpowiednią rzeczą przedstawiać
to samo Akademii.

Po powrocie do Rjowa mam za-
miar powrócić do zastosowań
elektrodynamiki współczesnej do astro-
fizyki. Być może do tam rozwi-
nać nieco szerzej swoje przysyn-

ki, aby je warto było ogłosić.

W każdym razie przypuszczalnie
w Pańdzierniku przesłę notatkę
Pani Profesorowi z prośbą o zwięt-
kowanie, jeśli tylko będzie posiadała
realną wartość, choćby minimalną.
Boję się nadużyć Taszkowej uprzejmoś-
ci Pana, ponawiając prośbę o prze-
rzenie mojej pracy, aby najbar-
dziej rażąco wtedy usunąć.

Proszę, Panie profesorze, przyjąć wy-
razy głębokiego poważania

Cz Białobrzem

Kijów

$\frac{1-14}{IX}$ 1912.

Szanowny Panie Profesorze!

Dziękuję uprzejmie za ofiarowaną mi pracę pod tytułem: Zasady teorii promieniowania. W semestrze wiosennym mam wykładać z polecenia wydziału kurs specjalny z fizyki teoretycznej. Wybrałem właśnie teorię promieniowania; wykład Pana Profesora, przychodzi mi więc z cenną pomocą, z której pozwolę sobie szeroko skorzystać.

Widocznie druk mojej pracy uległ opóźnieniu; albowiem redakcja Prac mat. fiz.

jeszcze mi nie nadstąpiła korekty.

Obecnie jeszcze nie mogę przystąpić do opracowania tych astrofizycznych przy-
czynków, o których wspominałem Panu
Professorowi poprzednio, ponieważ poza-
tek semestru nie zostawia prawie wol-
nej chwili. Trochę mi też staje na-
przekoście brak niektórych źródeł*
w bibliotece uniwersyteckiej. Prócz tego
zajęty jestem przygotowaniem do pra-
cy doświadczalnej nad absorpcją.

W każdym razie postaram się moje
rozważania skierować do uznania
Pana o ile będę mógł przedzej.

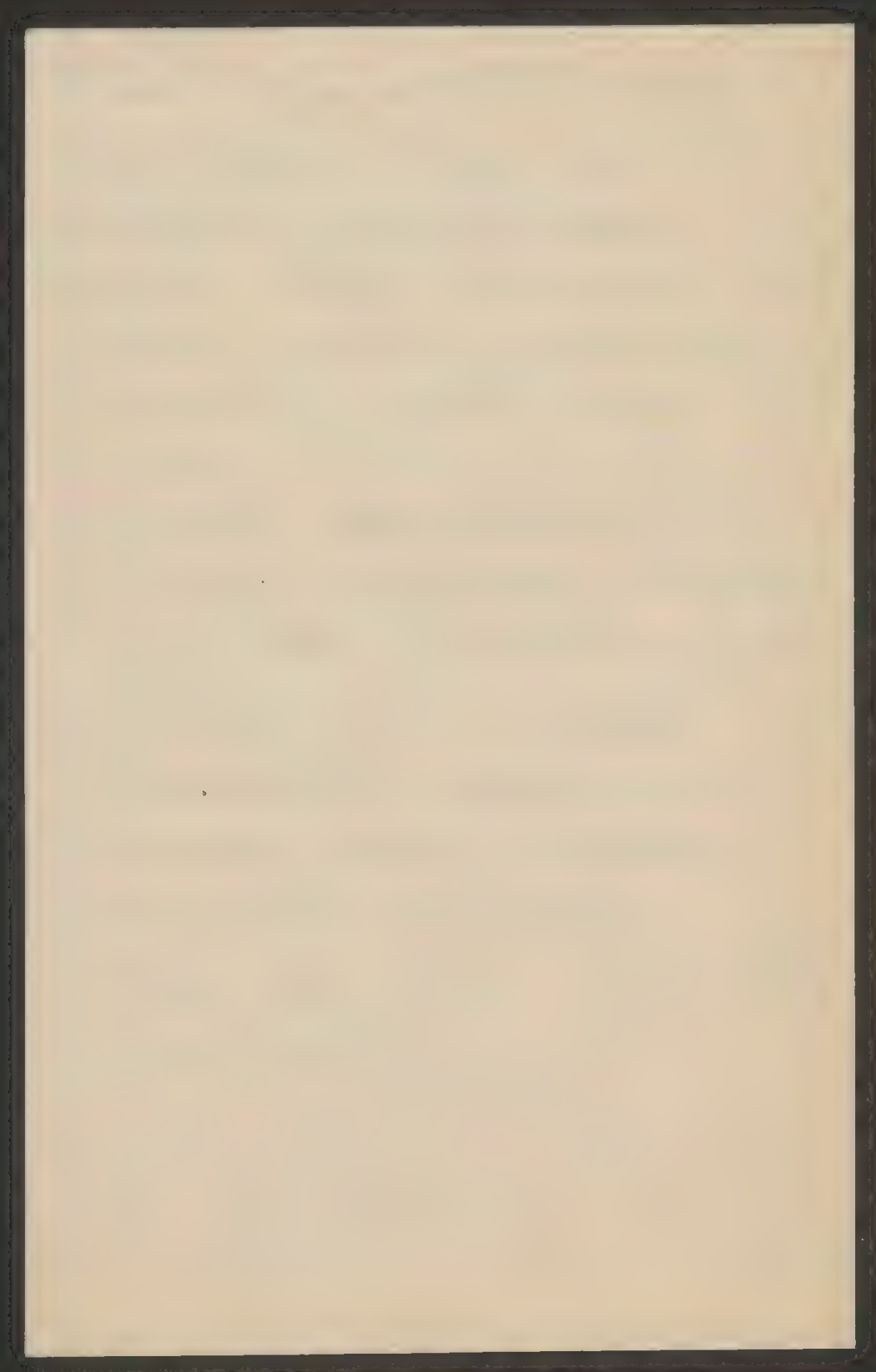
Proszę, Panie Profesorze, przyjąć wyrazy
wysokiego poważania

z Białobrzesk

Adres mój: Uniwersytet, Laboratorium fizyczne

lub Марушко-Владомірска (X129-10)
(Маринско-Благовіщенська)

do
 y-
 a-
 -
 l-
 -
 -
 -
 go
 a-
 -
 -
 -
 ry
 -
 -

Kijów

 $\frac{8}{III}$ 1913.

Маринско-Владимирская (Маринско-Бла-
говщенская) № 129-10,
lub Uniwersytet, laboratorium fizyczne —

Szanowny Panie Profesorze.!

Niedawno dopiero dowiedziałem się o
nierozmetowanej stracie, jaką poniosła
fizyka polska w osobie czcigodnego
prof. Witkowskiego.

Pragnąłbym za pośrednictwem Pana Profe-
sora dotrzeć moje kondolencje Rodzinie —
i ciążę professorskiemu uniwersytetu
Lwowskiemu.

Przyпускаjąc, że opróżnioną katedrę
objmie prof. K. Zarzewski.

Pragnę na koniec skorzystać z uprzejme-
go zaproszenia Szanownego Pana i mam
zamiar przedstawić pracę Akademii.

Zwlekam dość długo z opracowaniem,
lecz rozszerzyłem zato jej zakres, przez
co może zyskała na interesie.

W kilku słowach postaram się wyjaśnić
treść pracy. Staram się w niej rozwiązać
zadanie, mające zastosowanie w astro-
fizyce. Myśl zasadnicza, krótko mó-
wiąc, polega na wprowadzeniu ciśnienia
(promieniowania) do teorii termodynamicznej
swobodnej kuli gazowej. Za takowe
możemy uważać Słońce i gwiazdy.

Przyjmuje się zwykle (H. Lane, Lord Kelvin,
Emden i inni), że równowaga termodyna-
miczna w podobnej kuli jest adiabatycz-
na; wtedy temperatura szybko
wzrasta w kierunku środka i dosięga

tu znacznych wielkości. Ciśnienie
promieniowania słonecznego, proporcjonalne
do 4^{ej} potęgi temperatury, w przypadku
tak olbrzymich kul, jakimi są gwiaz-
dy, często, jak mój rachunek wykazu-
je, przenosi ciśnienie ruchu molekular-
nego materii gazowej.

Główną treścią rozprawy, jest rozminięcie
matematyczne tego punktu wyjścia.

Teoria kuli gazowej prowadzi do równa-
nia różniczkowego, którego rozwiązanie
w formie skończonej nie możemy.

Wprowadzenie ciśnienia, promieniowania
znacznie komplikuje zadanie, wobec
czego zdołatem rachunek doprowa-
dzić do końca tylko w pewnym szcze-
gólnym przypadku, mianowicie, gdy
równowaga jest politropiczna o wykład-
niku $\frac{4}{3}$. Przypadek ten zresztą

ma specjalne znaczenie.

Prócz tego, wychodząc z tych założeń,
czynię parę uwag, które mi nasunęło
czytanie książki Princarégo „Leçons sur
les hypothèses cosmogoniques”.

Jeśli moja rozprawa, może być przyjęta,
napiszę ją po francusku w ~~jak~~ jak naj-
krótszym czasie i wyszlę do Szanownego
Pana. Będzie miała dość znaczne
rozmiary.

Obecnie zajęty jestem pracą nad absor-
pcją i fluorescencją w nadfioletowej
części widma. Otrzymałem dodatnie
rezultaty, lecz nie chciałbym robić
publikacji, nim się utworzy praca skoń-
czona.

Z prośbą o łaskawą odpowiedź proszę
przyjąć, Szanowny Panie Profesorze,
wyrazy wysokiego poważania

Cz. Białofrzeski

Kijów,
Mamjinsko-Błagowieszczeńska
129-10
 $\frac{30}{II}$ 1913.

Szanowny Panie Profesorze!

Szczerze wdzięczny jestem za uprzejmy
list i obietnicę ogłoszenia mojej pracy
w biuletynie Akademii. Z przykrością
muszę donieść, że nie zdolatem
jeszcze jej przygotować do druku:
podczas wykładów brak mi prawie
zupełnie czasu wolnego. Właściwie
wszystko już mam przygotowane,
zostaje tylko sprząsnąć tekst

francuski. Gdy się wykładu skończy
(20 kwietnia), zabawię się z tym
w ciągu najwyżej pięciu dni, ponie-
waż i teraz potrochu pracuję.

Stosownie do życzenia Pana przesy-
łam tymczasowo krótkie streszczenie
po polsku.

Z tego streszczenia już będzie
mógł Sz. Pan zauważyć, że
ciśnienie promieniowania nprowa-
dzam w przypuszczeniu ośrodka
ciągłego, nie uwzględniając osobnych
cząsteczek gazowych. Zadanie
i w tym wypadku jest trudne;
rozwiązanie, które podaję, jest
mocno uproszczone.

Kwestja ciśnienia na osobne

czasteeski wydaje mi się bardzo ciekawą. Nie czytałem nic w tym przedmiocie. Jeśli Łz. Pan po otrzymaniu rękopisu zechce napisać do mnie parę słów, będę niezmiernie wdzięczny za wskazówki bibliograficzne.

Nie przypisuję oczywiście swojej pracy żadnego istotniejszego znaczenia, daleką jest od możliwości sprawdzenia za pomocą obserwacji; przypuszczam jednakże, że pewien interes przedstawia. Mając na widoku astronomów, pozwalałam sobie na wyjaśnienie niektórych szczegółów, zbyt ciche dla fizyka.

Pragnąłbym, ażeby piśmnia mego nazwiska została taka,

jakiej używam w artykułach
francuskich, lub przynajmniej
ażeby podana była w nawiasie.

Proszę przyjąć, Szanowny
Panie Profesorze, wyrazy wysokiego
poważania i najlepsze uctony

Cz Białobrzęski

Kijów $\frac{30}{IV}$ 1918.

Szanowny Panie Profesorze!

Wskoraj wystatem swój artykuł:
był już przygotowany do wystania
3 dni temu, lecz pocztą przesłata
funkcjonować z powodu Świąt Wielkanse-
nych, nim zdążytem oddać.

Sądząc z listu Szanownego Pana,
mogę, jak mi się wydaje, przypuszczać,
że nie będzie potrzeby odkładać
wydrukowanie mojej pracy do nowego
posiedzenia Akademii.

Barzo byłbym wdzięczny za uwagi krytyczne o ręk, w Rijmie bowiem trudno jest o radę i pomoc w kwestjach naukowych, szczególnie teoretycznych.

Istotnie terminologia, której się trzymam, nie zadowalała mnie samego, lecz, nie znajdując innej, nie mogłem jej zmienić. Nie wiem nawet, czy termin „polytropique” jest przyjęty w literaturze naukowej francuskiej.

Z dziełem Duhema nie miałem, poza osobności zapoznać się.

Boję się nadużyć uprzejmości Szanownego Pana, prosząc o wskazówki co do prae Pyrtirya i innud o ciśnieniu promienionania na cząsteczki gazowe. W tej kwestii miałem

niektóre, brzykty, lecz nie opisałoby
jeszcze nie znalazłem.

Wybieram się na początku lata
pojechać na kład, przyniesionym i b-
kazy rosyjskich, który ma się odbyć
w Tyflisie. Będę miał w ten spo-
sób okazję zwiedzić Kaukaz.

Prawdopodobnie wyjadę z Kijowa
18 Czerwca (Now. styl).

Ku końcom Lipca powrócę na
Wołyn', gdzie spędzę koniec wa-
kacji. Mój adres wołyński:

Ostropol, Gub. Wołyńska,

wieś Józefówka

Миколаюві Новакотському

(dla doręczenia).

W swojej pracy, którą oddaje na
sąd Szanownego Pana, staratem się

przedstawić rzecz w sposób zwięzły,
bez systematyczny i jasny. Może
niektóre szczegóły wydadzą się zbie-
żeni, naprz. I w całości. Doda-
tem go w przypuszczeniu, że
praca zwraca się równocześnie
do fizyków i astronomów: z tych
ostatnich nie wszyscy są au cou-
rant praw promieniowania.

Proszę przyjąć, Szanowny Panie
Professze, wyrazy wysokiego po-
noszenia i wdzięczności za
uprzejmość mi okazywaną.*

Cz Białobrzegi

Kijów
7/1913.

Szanowny Panie Profesorze!

Dziękuję szczerze za życzliwy list
i cenne wskazówki, z których skorzystam.
Doprawdy, nie wiem, w jaki sposób zapew-
nić Szanownego Pana, że wszelkie
uwagi krytyczne, dotyczące się treści lub
formy mojej rozprawy, przyjmę z
wdzięcznością i bez jakiegokolwiek
niechęci. Odczuwam właśnie brak
owej atmosfery naukowej, wspólnego
krytycznego oświeclania kwestji,

aby uniknąć błędów, które zawsze
mogą się zdarzyć mimo wybitnej czuj-
ności. To tylko chyba mogę sobie przeży-
tywać za zastęgę, że wiedzę i przygo-
towanie do pracy, chociaż by w skromnych
rozmiarach, zdobytem bez niczyjej naprawy,
pomocy. Nawet podczas pobytu w Paryżu
nie trafiłem na szczególnie warunki, abo-
wiem, p. Langevin mógł mi się udzielać
w sposób minimalny.

Jeśli więc człowiek, przemyszkający
mnie ogólną orientacją w sprawach nau-
ki i doświadczeniem, udziela mi
część drogiego czasu, z wdzięcznością
to przyjmuję i cenię.

Do czerwonego koloru odrasy też nie
czuję. — Proszę oczywiście nie przysy-
łać mi rękopisu i zrobić w rui-

wszelkie poprawki, jakie Sz. Pan uzna
za potrzebne. Pozwalam sobie przypu-
ścić, że Sz. Pan nie będzie mi miał
za złe, jeśli w jakim bądź miejscu
napiszę w korekcie inaczej, niż będzie
poprawiono.

Co do języka francuskiego uznaję bez-
warunkowo, że wyszedł z poprawy: nie mam
go w użyciu i pozbawiony różnemi zaję-
ciami, bardzo niewiele w nim czytuje.
Może by tytuł zmienić w ten sposób:

Sur l'équilibre thermodynamique des
sphères gazeuses libres, lub

Sur la théorie thermodynamique des
sphères gazeuses libres. —

Mówiąc o ziemi i planetach chciałbym
powiedzieć, że we wnętrzu ich owa-
dopodobnie znajdują się gorące gazy
pod wysokim ciśnieniem, a więc są to
kule gazowe, otoczone statą skor-

pa, lub zawarte w statce ^{bowtoce} (exorup)
- Stowo "brassage" wydawato mi się try-
mialnym, lecz nie mogtem znaleźć inne-
go odpowiedniego wyrazu. Zresztą uży-
wa je w podobnych wypadkach Poincaré
(Leçons sur les hypothèses cosmogoniques, str. 30 wyd. 1mo)
i Boser (Théories modernes du soleil, str. 186).

W rozprawie swojej nie wykazałem
istotnie, że stan promienionowania
odpowiada pojęciu promienionowania czar-
nego, dla każdej warstwy, która,
możemy wyodrębnić w kuli gazowej.
Nie jest to zapewne zadanie łatwe
tak samo jak analiza istnienia i
jednoznaczności rozwiązań w matematy-
ce. Uważam to przypuszczenie za
uprawnione, albowiem jeśli oddzielimy
w kuli gazowej objętość dostatecznie
małych wymiarów, abyśmy mogli
uważać temperaturę i ciśnienie ga-

zu za state, wtedy promieniowanie),
znajdujące ~~się~~ w równowadze z gazem,
musi być „czarne”, lub ^{raczej} bardzo mało
się różnić od tego typu.

Cheiałbym koniecznie naprawić pominię-
cie rozprawy prof. Rudzkiego, która
przeoczyłem. Przeglądając dziś

książkę Emdena znalazłem na jednej
z ostatnich stron cytate i wskazówkę
w tekście. Cyтата brzmi: P. Rudzki.

Note sur la loi de la Température dans un corps
céleste gazeux. Bulletin astronomique. Avril 1902.

Przyпускаjąc, że praca była drukowa-
na i w bibliotece Akademii.

Będę bardzo wdzięczny za wskazówki
w tej mierze.

Co prawda całej literatury przed-
miotu nie prześledziłem i
w cytatach wiele braków.

Lecz czytelnik, który chciał zapoz-

nać się dokładnie ze stanem kwestyi,
ma do rozporządzenia książkę
Emdena.

Proszę, szanowny Panie Profesorze,
przyjąć wyrazu głębokiego uzna-
nowania i uprzejme ukłony

Cz Białobrzesci

P.S. Dokładny mój adres:

Kijów, ul. Marińsko-Błagomyśzczenska
№ 129-10

lub po rosyjsku

Київ, Маринско-Благовѣщенская
ул. № 129-10

Kijów
14
V 1913.

Szanowny Panie Profesorze!

List Sz. Pana sprawił mi wielką przyjemność: wyniosłem z niego, że moja praca, mimo pewnych zarzutów względem niej uchybionych, nie jest pozbawiona interesu. Szczegółowo też wdzięczny jestem Sz. Panu za zajęcie się nią i nieprzyjemny trud poprawiania moich błędów stylistycznych. Uznaję bezwarunkowo, że zarzuty godzą w części słabe mojej rozprawy.

Pragnąłbym jednakowi podać my—
jaśnienie, w jaki sposób ja rozumia—
tem te podstawy, na których się moje
wnioski opierają.

Ku wielkiej mej przykrości nie mogę za—
poznać się z pracą prof. Rudzkiego,
ponieważ Bulletin astronomique nie
jest prenumerowany w bibliotece uni—
wersytetu. Gdzie indziej też go nie dostanę.
Jak się równocześnie dowiedziałem, nawet
takiego pisma często cytowanego, jakim
jest Astrophysical Journal, uniwersytet
nie otrzymuje. Na wątpliwość, wyra—
żoną przez prof. Rudzkiego, o ile ja
nałężycie zrozumiałem, mogę odpo—
wiedzieć co następuje:

Istotnie zmiany stanu termodynamicz—
nego kurczącej się kuli gazowej nie
zawsze będą się odbywać według pro—

na, wyprowadzonego na str. 6a, §4) mojej
pracy. Lecz to prawo stosuje się wbaśnie
nie tylko do zmian adiabatycznych kuli
gazowej; Emden udowodnił na str. 71
i nast. swego dzieła, że jest ono stosow-
ne w przypadku wszystkich zmian
politropicznych. Dowód Emdena wyty-
ka z równania, mającego taką
samą postać, jak moje.

Przyjęcie, wprowadzone przeze mnie,
że kula gazowa jest politropiczna
z wykładnikiem $\frac{1}{3}$, implicitnie zawiera
twierdzenie, że kurcząc się kula ga-
zowa traci ciepło (o ile gaz nie jest
wiel atomowy). — W moim dowodzie
wyżej wspomnianego prawa nie wyka-
załem chyba tego, że kula gazo-
wa kurczy się równomiernie.*

Nie wszyscy autorowie uznają
* Nadmienię, że dowód ten był używany przez innych
autorów (Ritter, Poincaré).

konieczności tego domodu. Nie rozpa-
trywatem tej kwestji, ponieważ Em-
den szczegółowo o tym pisze.

Wydaje mi się, że powinienem dodać
przy końcu § 4 cytate, w której
wskażę czytelnikom, ~~##~~ pragnącemu
wyjaśnić sobie kwestję równowagi
kurczenia się, rozprawę prof. Rudz-
kiego i Emdena. W historycznym
zwezie oka też pomieszczę odpo-
wiednią cytate pracy prof. Rudzkiego.

Najzupełniej się zgadzam z Sz. Panem,
że należy zachowywać wielką ostro-
żność we wnioskach, wypływają-
cych z teorii relatywizmu.

Szczególne sporna jest kwestja
identyczności mas inercyjnej i gra-
witującej. W mojej rozprawie mowa
jest prawie wyłącznie o masie

inercyjnej. Gravitująca masa spotyka się tylko w uwadze: La même cause pourrait produire... un éloignement des planètes du corps central... i przed tym: une conséquence de cette perte de masse est que les composantes d'une étoile double doivent s'écartier l'une de l'autre. Tutaj należało by dodać odpowiednią uwagę co do rozróżnienia masy gravitującej i inercyjnej. W ostatnim D mojej rozprawy chciałem wskazać pewne wnioski, ugruntowane na relatywizmie, nie przesądzając zresztą, że mogą się znaleźć inne źródła, pokrywające obliczoną stratę masy. Tymczasem, jak się zdaje, nic jasnego o nich nie możemy powiedzieć.

Wydaje mi się, że inercja promieniowania jest dostatecznie udowodniona, pomijając kwestię,...

innym rodzajem energii musimy
też przypisywać inercję.

Równanie ~~#~~ $m = \frac{E}{c^2}$, postawione na
czele §10, wymaga bez wątpienia
bliższych wyjaśnień. Wyrażone
bezwzględnie musi budzić wątpli-
wości. Otóż E oznacza energję pro-
mieniistą, którą słońce utracą;
 m będzie jej ekwiwalent inercyjny.
Nadmienie, że system słoneczny może-
my uważać za odosobniony, przy-
najmniej w tym sensie, że nie otrzy-
muje energii z jakichbyź źródeł
(pominiawszy pył kosmiczny). Inaczej oblicze-
nia Helmholtza i Thomssona co do ilości
energji, nagromadszonej w słońcu, były
by bezpodstawne. Wydaje mi się, że
z tej przyczyny możemy obućć wy-
raz ρdv lub $\int \rho dv$ ~~#~~ Jest to przebie

praca, wykonywana podczas kurczenia się kuli gazowej siłą grawitacji.

Energja potencjalna przekształca się na energję wewnętrzną gazu (ruch molekularnego i promienionania), część energii promienionania przesyłana rozprasa się w przestrzeni. W S5 myślasz, że tak będzie, dopóki nie utworzą się w przeważającej ilości molekuly wieloatomowe: wtedy kula gazowa będzie stygnąć i energja potencjalna grawitacji przekształcać ^{się} bezpośrednio ^{wysytane w przestrzeni} na promienionanie. Ostatecznie w każdym wypadku wchodzi w grę tylko energja promienionania, utrata której niczym się nie kompensuje. =

Przesyłając Sz. Panu L. podziękowaniem za poprawienie oienwsze 6 kartek rozprawy, zatrzymuję

ostatni paragraf do Decyzji Pańskiej.
Gdyby powyższe uwagi wydały się
wystarczające, prosilibym o Troska-
we zawiadomienie; wtedy zwróć
ten paragraf. #

Stosując się do życzenia tak mi
przyjemnego, powiadomię Sz. Pana
o miejscu i czasie pobytu po wyjeź-
dzie z Kijowa.

Śpieszę dokończyć list, aby zabrać
się do przepisania pierwszych
kartek.

Szanowny Pan Profesor zechce
przyjąć wyrazy głębokiego
poważania i najlepsze ustaty

Cz. Białobrzewski

Kijów
 $\frac{28}{V}$ 1913.

Szanowny Panie Profesorze!

Pragnę zaraz na wstępie wyrazić Panu wielką wdzięczność za tyle trudu i uwagi, poświęconych mojej pracy. Dużo lepiej wystawiam sobie teraz całe zagadnienie, przynajmniej te trudności, nad którymi nie zastanowiłem się należycie).

Ostatni paragraf wymaga głębszego uzasadnienia i jeśli wróce do tego problemu, postaram się swój przyczynek ulepszyć i rozwinąć. Zauważę tylko, że traktowałem ten paragraf jako dodatek, zawierający parę uwag, które chciałem zaznaczyć.

Zapewniam jeszcze raz, że nie czuję się
w najmniejszym stopniu dotkniętym krytyką i
ze swej strony proszę nie sądzić, że, broniąc
swego tekstu, czynię tego przez upór. Muszę
wpiernw jasno zrozumieć, na czym polegają
jego braki. ~ W sprawie zarzutów, sformu-
lowanego przez prof. Rudzkiego, cheż w paru
słowach przedstawić swój punkt widzenia.
Oczywiście ogromną, dla mnie, przeszkodą jest
nieznajomość pracy prof. Rudzkiego i trud-
ność porozumienia się listownego w kwestji
tego rodzaju. - W swojej rozprawie pozo-
stawiłem, jak mi się wydaje zupełnie wyraź-
nie, na stronie kwestji, o ile rozwiniste
wywody stosują się do realnych kul gazo-
wych. Jak daleko można zejść w tym kie-
runku na podstawie rozważań teoretycznych,
nie uwzględniając* działań elektrycznych
i chemicznych, nie mogę wyrobić sobie pojęcia.
~ Mówiąc o kurczeniu się kuli gazowej,
traktowałem sprawę w sposób formalny.

Wprowadziłem przypuszczenie, że równowa-
ga termodynamiczna kuli ma charakter politro-
piczny (z wykładnikiem $\frac{1}{3}$). Jeśli podczas kurczenia
się charakter równowagi pozostaje ten sam,
prawo odwrotnej proporcjonalności między
promieniem a temperaturą jest słuszne i
^(Równomierność kurczenia się wykazał prof. Rudzki i Emden)
kula kurczy się równomiernie. Sądzę, że
Emden stoi na ścisłe tym samym stanowis-
ku. Pozwól sobie zacytować ustępy na str. 71

(Somit lehrt Gleichung (89) den fundamentalen Satz:

Die Kontraktion einer polytropen Gaskugel, die während
derselben stets polytrope Gaskugel von derselben Klasse bleibt,
erfolgt gleichförmig); str. 73 (Die drei Gesetze [o pro-
porcjonalności] gelten stets dann und nur dann, wenn eine
Gaskugel, von einem Gleichgewichtszustand ausgehend,
bei gleichförmiger Kontraktion stets Gleichgewichtszustände
durchläuft. Polytropische Gaskugeln erfüllen diese
Bedingung, also gelten für sie die Gesetze). <sup>Mr. 11 vol.
poukazuje stronę
469 S. II.</sup>

Rozbieram zaś kwestję, czy kula gazowa
^{promieniująca energią} może mieć równowagę politropiczną i ja-
zakonywać podczas kurczenia się, w
dziale Emdena i innych autorów nie zna-
lazłem. ~ Uznaje w zupełności olbrzymi
interes i ważność swej kwestji.

Pozwól sobie tu zauważyć, że pozostał dla
mnie niejasnym ustęp z listu prof. Rudzkiego:
„stany politropiczne są to stany fikcyjne, w których
możliwe jest całkowanie, nie mając żadnego związku z
naturą ciała”. Takież stany termodynamiczne mają
związek z naturą ciała? ~ Wydaje mi się
najzupełniej słuszną uwagę Sz. Pana, że po-
stawienie teorii kul gazowych na pewniejszym
gruncie możliwe jest chyba tylko przez
zastosowanie najogólniejszych zasad Dyna-
miki (naprz. Hamiltona) i Termodynamiki.

Przyпускаłam, że największą trudność stano-
wiła by termodynamiczna strona zagadnienia.
Warto by to by spróbować, ale przerasta to
zapewne moje siły. ~ Zresztą chwilowo
znużony jestem tym tematem. ~

Wychodząc z powyższych założeń, miemam,
że opuszczenie ustępu na końcu §4° utro-
czyło by znaczną lukę w treści rozprawy:
trzeba by było naprzód opuścić też
koniec §5°, rozpoczynając od §6°:

Des équations (3)-(6) nous avons conclu que

la température d'un élément de masse varie pendant la contraction "uniforme" (dodałem w korekcie) de la sphère en raison inverse du rayon etc.

Zastanawiałem się dość długo nad tym, w jaki sposób zmienić koniec §48, nie rozszerzając zbyt rozprawy. Nie udało mi się znaleźć lepszego sformułowania, pozostawiłem więc ten ustęp bez zmiany. Chciałem podać dowód Emdena, który bezpośrednio wypływa z równań § 78, lecz zaniechałem tego, ponieważ postaci rzeczy to by nie zmieniło. ~ W każdym razie ustęp za cytowany z §58 nie mógł by się ostać, gdyby Sz. Panu i prof. Rudzkiemu wydało się koniecznym opuścić koniec §48. ~

Wszystkie zmiany stylistyczne, wprowadzone przez Sz. Pana, pozostawiłem bez naruszenia, uznając ich celowość: pozwoliłem sobie jedynie gdzieś tam gdzie „pression de la radiation”, zamienić na „pression de radiation”, ponieważ spotykam u znanych mi autorów

to wyrażenie bez „la”.

Korrektą tak mato zamiera ~~stędn~~, że
wysytanie jej po raz drugi wydaje mi się
zbytecznym. Ośmielony wyjątkową uprzy-
mością Sz. Pana, proszę Go rzucić okiem
na drugą, korektę i ewentualnie wprowa-
dzić w tekście zmiany, o ile okażą się
potrzebne.

Prosiłbym też Sz. Pana o podziękowanie
prof. Rudzkiemu za życzliwe wskazówki
i zainteresowanie się moją pracą.

Gdybym powrócił do teorii kul gazowych,
musiabym stanąć na gruncie wskazań
Sz. Pana i prof. Rudzkiego.

Łączę wyrazy wysokiego poważania
i najlepsze uctony

C2 Białobrzem

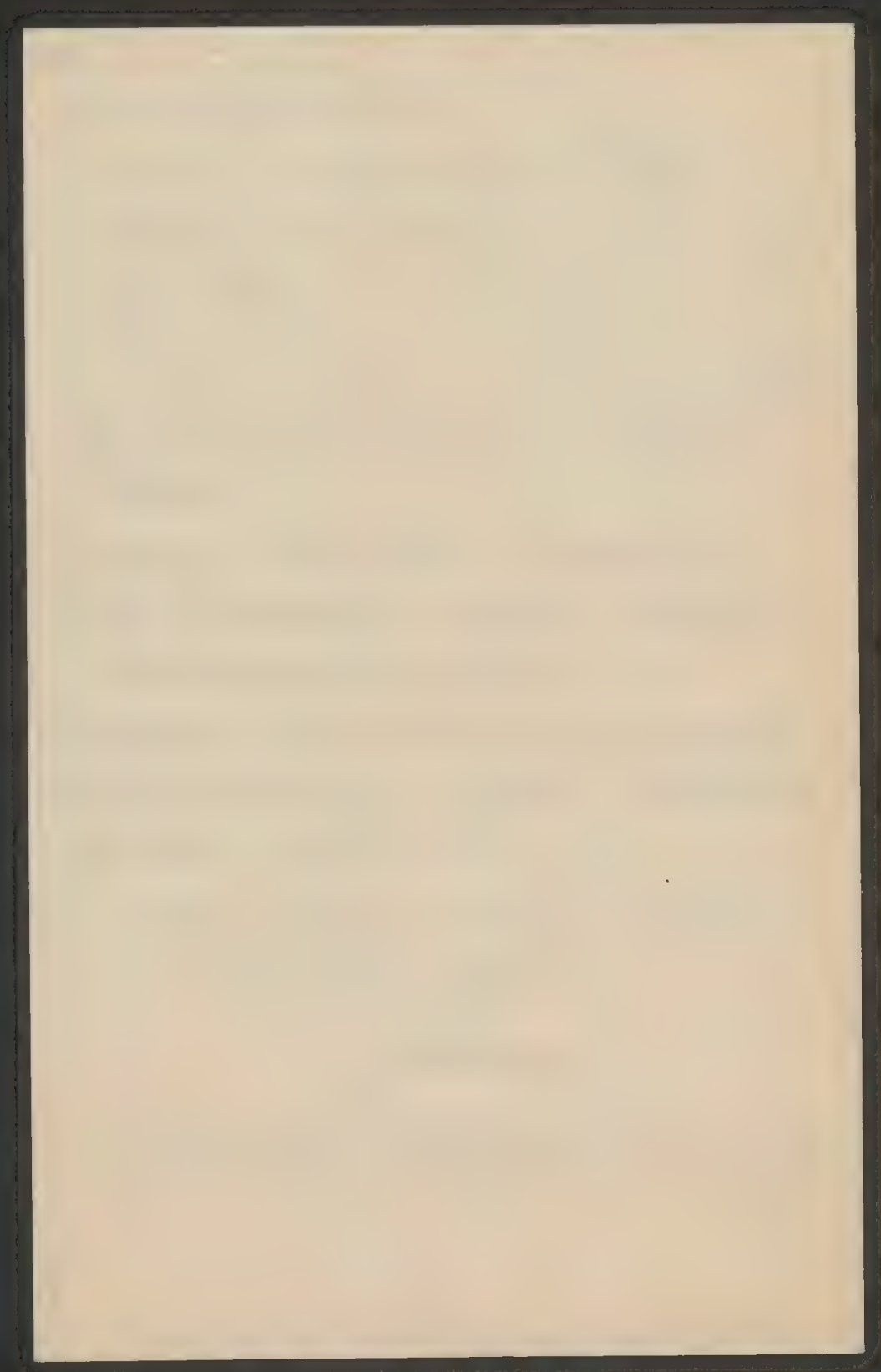
P.S. Proszę wybać, że z powodu niezycel egzaminów
spóźniłem się na parę dni z odpowiedzią.

is
ej-
l
a-

S

sw

Kijów,

12 — VI — 1913.

Szanowny Panie Profesorze!

Jeszcze raz szczerze dziękuję za wielką wagą dla mnie uprzejmość ze strony Sz. Pana i zwrócenie uwagi nawet na to, abym mógł strzymać przed odjazdem obietnicy swojej pracy.

Proszę wybaczyć, że nie odpisatem natychmiast: te kilka dni ostatnich były najcięższą porą egzaminacyjną, która dziś już się zresztą skończyła. Istotnie Bulletin Astronomique

Astronomique, jest w Obserwatorium
Kijowskim, gdzie więc mógł poznać prace
prof. Rudzkiego. Jakoś nie domysliłem
się sam zapytać o to prof. Vogela, dy-
rektora tubiejszego obserwatorium.

Nie mogłem oczywiście przypuszczać,
aby propozycja prof. Łukaszewskiego była
zrobiona bez wiedzy i aprobaty Sz. Pana.
Z wielką przyjemnością dowiaduję się, że
i prof. Smoluchowski uczestniczył w
tak ważnym dla mnie postanowieniu.
Pozwalam sobie przypuścić ze swej strony,
że Sz. Pan jest poinformowany w zupeł-
ności o treści mego listu do prof. Ła-
kuszewskiego.

Zaproszenie objęcia katedry w Krakowie,
zaprojektowane przez przedstawicieli fi-
zyki polskiej, uważam za najwyższy
dla siebie zaszczyt. Gdyby nawet

142
znalazły się nieprzewidywane przeszkody
i w końcu zostałam na uniwersytecie
Rosyjskim, zachowam głęboką wdzięcz-
ność za to odznaczenie i będę zawsze
z niego dumna. Wyrażając swoją zgodę,
proszę mierzyć, że odczuwam ciężar
odpowiedzialności, który na mnie spada,
aby godnie odpowiedzieć stanowisku.
Starabym się w odpowiedzi prof. Ławren-
skiemu wyszczególnić te wątpliwości,
które ja sam mogę wskazać co do
swoich kwalifikacji.

Pragnęłam zawsze - pracować dla nauki
i społeczeństwa polskiego, ale możli-
wości bliższego urzeczywistnienia nie
oczekiwano i niełatwo mi mogło
osiągnąć się z faktem.

W związku z treścią drugiego listu
prof. Ławrenskiego, na który zaraz
napiszę odpowiedź, zgodziłam się

na projekt wydziału pozostawienia
mnie w Kijowie jako nadzwyczajnego
profesora fizyki i meteorologii. Projekt
musi uzyskać zgodę ministra i tu
mogą mnie spotkać trudności.

Dopiero z listu prof. Zakrzewskiego dowie-
dziatem się, że katedrę, po s. p. prof. Wit-
kowskiemu obejmuje prof. Smolichowski.

Byłoby niedyskrecją, z mojej strony stwier-
dzać zalety osobiste prof. Smolichowskiego
i jego zastugi ~~osobiste~~, uznane przez
cały Świat naukowy. Obawiam się, czy
nie jestem za stary, abym mógł w pełni
skorzystać z tego otoczenia, które spot-
kam w Krakowie, jeśli los nie zrządzi
inaczej.

Proszę przyjąć wyrazy głębokiego
poważania i najlepsze ustatki

Oz Białobrzesk

P.S. Przypominam mój adres letni (po powrocie ze zjazdu w Tyflisie)

Ostropol, Gub. Wotyńska, p. Nowakowskiemu
dla doręczenia mnie.

Kijów, 12 III 1914.

Szanowny Panie!

Byłem w konsulacie austriackim przedwczoraj. Konsul uprzejmie mnie przyjął i zapewnił, że wszystko zrobione, ażeby nie spotkała trudności moja kandydatura z tej strony. Jak oświadczył, informacje co do mojej osoby zostały wystane przez konsulat w parę dni po mojej pierwszej bytności, o której pisałem w liście do prof. Smolichowskiego.

Było to przeszło miesiąc temu. Przypuszczam, że musiano je otrzymać w namiestnictwie i stamtąd w Wiedniu.

Wnioskuje z listu Sz. Pana, że sprawa
mojej nominacji napotyka znaczne trudności.

Dla mnie wytworzyłaby^{się} kłopotliwa sytuacja, gdybym do potomy mniej więcej Maja nie wiedział, co mnie czeka po letnich wakacjach. Najprzód chciałbym ewentualnie uporządkować swoje sprawy, nim wyjadę na odpoczynek letni. Potrzebuję go bardzo, ponieważ miałem wyjątkowo ciężki rok szkolny: dość powiedzieć, że mam ^{jeszcze} 13 wykładów tygodniowo. Następnie, co ważniejsze, muszę zawczasu uprzedzić o tym, że porzucam uniwersytet Kijowski. Brak się profesorów wobec rosnącej wciąż ilości wykładów wyższych, potęguje jeszcze tę okoliczność, że obecnie czterej młodzi fizycy z Kijowa znajdują się na urlopie ^{dwuletnim} w celu kształcenia się w pracy samodzielnej zagranicą. Niedawno wyjechał

Kordysz, którego Sz. Pan zna. Wogóle
mimo wszelkie szyskany ministerja rosyjskie
wobec pomyslnego stanu finansowego nie zadrzga
zasobów dla pragnących pracować naukowo.
Naturalnie Polacy rzadko tylko mogą
czegośkolwiek otrzymać. =

Nie mówię prawie nikomu o moim
ewentualnym przeniesieniu się do Krakowa.
Sprawa więc mojej nominacji jest dalej pro-
wadzona przez wydział fizyczno-matema-
tyczny. Z początku minister, p. Kasso
ostawiony, na bezpośrednią nominację nie
zgodził się.* Przed miesiącem jednak
przyjechała pomyslna odpowiedź w tym sensie,
aby wydział przedstawił swoich kandyda-
tów. Oczywiście, może mnie spotkać
los prof. Klingera, lecz przewidzieć
zwrotów myśli ministerjalnej niepodobna.
W każdym razie wydział bardzo mnie popiera.

* Żądał, aby katedra była obsadzona drogą konkursu —

Szanowny Pan zrozumie, że trudno mi było
by zdecydować się na wyjazd z Kijowa, o ile
bym nie mógł otrzymać zupełnie swobod-
nego stanowiska w Krakowie.

W każdym razie uważam za możliwe, że
w semestrze zimowym jeszcze zostanę w
Kijowie.

Proszę przyjąć, Panie Profesorze,
wyrazy wysokiego poważania
i uprzejme ustatki

Cz. Biatobrzęski

Jeżeli będę miał trochę czasu wolnego, pozwolę
sobie, korzystając z uprzejmości Cz. Pana, zapytać
o radę w kwestji pewnej obserwacji z dziedziny
analizy widmowej.

Kijów, 30-X-1919.

Szanowny Panie Profesorze!

Przyjazd kolegi Wilczyńskiego był dla nas jakby promieniem słonecznym wśród mroku naszej egzystencji Kijowskiej. Dla mnie radością była wiadomość, że jestem oczekiwany i mogę nawet robić wybór katedr! Ładziła mi się wszakże ów brak fizyków.

Z ogromnym przeto żalem muszę stracić sposobność wyjazdu razem z kolegą Wilczyńskim; ważne powody zwłoki pragnę wytłuszczyć w celu jej usprawiedliwienia. Kol. Wilczyński miał w drodze przypadek przygody, wskutek których niepominiernie spóźnił się i nie mógł odtąd pozo-

stać w Kijowie. Chcąc wyruszyć razem z rodziną, mu-
siatbym w ciągu niepełna tygodnia zlikwidować
wszystkie swoje sprawy, co graniczy z niemożliwością.
Następnie podróż późną jesienią w towarowym wagonie,
mająca trwać około dwu tygodni, uważam za wprost
groźną dla mojej matki. Ciężka i niepewna sytuacja
nie zezwala mi na pozostawienie rodziny w Kijowie i
skazało się też trudnem myślenie się bez zarzutów
z obywatelów, przyjeżdżających w wyższych sferach Kijowskich,
wobec tego, że semestr już się rozpoczął.

Do tego wszelkich starań, ażeby jaknajrychlej przybyć do
Polski, która jest dla nas tu istotnie ziemią obiecaną.

Dziękuję najuprzejmiej za przedstawienie mej poprzedniej
pracy o przewodnictwie w metalach i pozwalam sobie,
mając w pamięci słowa życzenia Sz. Pana, przetrwać

Mu niedużo rozprawy, dotycząca atomu Bohra.
Dość dłużej ona już leży w mojej tece, wciąż spodzie-
wałem się, że sam ja przymoczę i zreferuję w
Towarzystwie Mat. fizycznem lub innem w celu prze-
dyskutowania. Przyjmuję, że nadaje się do przed-
stawienia Akademii. Jest to pierwsza próba moja
w języku angielskim, do tegoż trudu, aby wypadła
niezbyt źle.

Bydąc zmuszonym list pociętnie zakończyć,
przesyłam Sz. Panu wyrazu wysokiego pozdrowienia
i pozdrowienie uprzejme.

Cz. Białobł.

P.S. Uniwersytet Jagielloński, jak informuje mnie kol. Wileziński,
liczy mi wynagrodzenie od 2. 10. 1927 r. v. Mimo pewnych nadziei, które
zaśniwały w dniach ostatnich, że otworzy się komunikacja kolejowa, konwulska,
~~nie~~ nie mam pewności, czy będę mógł stanąć się w ciągu listopada.
Wobec tego proszę o zamieszczenie tego wynagrodzenia, wciąż bowiem pobieram
je w uniwersytecie Rijonwain.

Krak., 69

Warszawa,

21-XI-1921.

Szanowny Panie Profesorze!

Od paru tygodni nosiłem się z zamiarem napisania do Sz. Pana o różnych sprawach, w których decyduje jest zmaganka z poglądem lub rada Pańska. Zarazem pragnąłem odpowiedzieć życzeniu, uprzejmie przez Sz. Pana wyrażonemu, odwiedzić naszego widzenia się w Krakowie przed moim odjazdem.

Nawet pracy przeszkadzało mi dotychczas w urzędowaniu powyższego zamiaru.

Warszawski oddział P.T.F. pracuje niezbyt intensywnie, ale rozwija się powoli. Mamy zapewnione referaty na jakie dziesięć lub więcej posiedzeń.

Ja powtórzyłem swój referat o rozpraszaniu.

Zamierzamy urządzić posiedzenie poświęcone pamięci tak przedwcześnie zmarłego prof. T. Godlewskiego.

Nadmieniam, że zostały zakupione fundusze —
na wydrukowanie prac Towarzystwa. Prace oryginalne mogą być wydrukowane in extenso, inne komunikaty w postaci krótkich streszczeń z dodaniem tłumaczenia francuskiego. Zresztą sekretarz Towarzystwa, pan Grotowski niewątpliwie poinformuje Sz. Pana obszernie w tej sprawie.

Oddział Warszawski powziął myśl urządzić podczas ferij Wielkanocnych wystawę przyrządów fizycznych w celu zaznajomienia się z produkcją krajową i dodania bodźca do jej rozwoju.

Być może w tymże czasie odbędzie się zjazd nauczycieli szkół średnich, na którym będą wysunięte braki i trudności, jakie dają się odczuwać w nauczaniu fizyki i innych gałęzi przyrodzonoznawstwa. Ciekaw, czy przyrządów wyprodukowanych w Polsce będą wystawione więcej interesujące przyrządy, sprowadzone z zagranicy.

Zdaje się, że ta chwila byłaby też odpowiednią na urządzenie pomiedzeń Głównego Zarządu —

Towarzystwa. Jest znaczna ilość spraw, wymagających załatwienia. Czy Sz. Pan mógłby w tym czasie przybyć do Warszawy? Okażcie, że obecność Sz. Pana, jako prezesa Towarzystwa, byłaby niezbędna. O wystawie chcielibyśmy jaknajszerszej poinformować wszystkich, którzy by mogli w niej wziąć udział, szczególnie ciekawy. Proszę uprzejmie o pomoc w tym kierunku. Wkrótce odejdzie się naradzać z udziałem przedstawicieli niektórych firm, aby całą akcję uplanować.

Następnie przedkładam Sz. Panu następującą sprawę. P. Pogorzelski uzyskał obietnicę od p. St. Michalskiego ~~na~~ ~~o~~ udzielenia funduszu na wydrukowanie jego rozprawy habilitacyjnej. Wymaga wszakże p. Michalski, ażeby jakakolwiek instytucja naukowa, naprz. Towarzystwo Fizyczne dało swoje „placet”, mianowicie przyjeżdżając, jako swoje wydawnictwo.

W tej sprawie p. Pogorzelski zwrócił się do mnie; pomiedziatem mu, że zasięgnę opinii Pana Profesora, prezesa Towarzystwa. Radzi Temu mi bądź co bądź

porobić skróty i szczególnie przejrzeć swoją pracę.
Nie będzie to zbyt cenne wydawnictwo, ale nie wiem,
czy byłby powód odmówić. W każdym razie opinia
Sz. Pana będzie mianowita.

Mam jeszcze osobistą prośbę do Sz. Pana Zaintereso-
wała mnie kwestja ciśnienia światła na rezonator
czy atom. Znam uwagi Debye'ego w tej kwestji,
znajdujące w pracy z 1909 r. o ciśnieniu światła na
kule. Czy P. Profesorowi nie są znane jakiegokolwiek
inne prace temu przedmiotowi poświęcone?

Wykłady teoretyczne, które prowadzę, zabierają mi
dużo czasu. Audytorjum jest dość liczne (około 60
studentów) i stąd, miło zdaje mi się, że pracuję z
korzyścią.

Jak w ubiegłych latach, Oddział Warszawski projektuje
urządzić cykl odczytów w lutym i Marcu, ale prog-
ram nie jest jeszcze ustalony.

Zaczął wyraży głębokiego poważania,
Pani Profesorowej prośbę usatysfakcjonować bardzo odemnie.

Moja matka przesyła Państwu najlepsze poz-
drowienie

Cz. Białobrzem

P.S. Prof. Zakrzewskiemu ukłony Tace.

P.S. Przed przesłaniem
tygodniami myślałem
Kijowa prof. Kalandycki
już wyjechał do Poznania
objąć (nowe) katedrę
fizyki na Wydziale Lekarskim.

Warszawa,
24-XI-1921.

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Na śnieżną i zbliżającą się Nowy Rok przesyłam
Szczanownym Państwu najlepsze życzenia zdrowia
i szczęścia. Zachowujemy o Krakowie wspomnienie bardzo
miłe, doznaliśmy bowiem od wielu ludzi życzliwości i sympa-
tji. = Dziękuję uprzejmie za wskazówki literatery,
dotyczące ciśnienia śniadła na cząsteczki. Niestety,
kilku prac za cytowanych dostać w Warszawie nie mogłem
naprz. Schotta: Electromagnetic Radiation. Zdaje mi się
jednak, że przedmiot mało jest wyjaśniony, być może
z powodu zmięszczenia z nim trudności. Zresztą
brak mi czasu do zajęcia się głębszego tym tematem

i inwestjami, które się przy tem nasuwają.

Sz. Pan wybacz, że piszę po dłuższym czasie o inwestjach, poruszonych w Jego liście, ale sprawy te dopiero przed kilkoma dniami przybrały postać określona. Warszawski Oddział P.T.F. zmuszony został zrezygnować z projektu zjazdu nauczycielskiego. Właścicielem myśl tę podsunęło Ministerstwo, ale okazało się w dalszym ciągu, że w Ministerstwie niema ludzi, którzy mogli by tej sprawie czas poświęcić, Tow. Fizyczne zaś nie może wziąć na siebie całej odpowiedzialności i brzozyńczenia rozmaitych trudności. Wobec tego ograniczymy się do zrealizowania pierwotnego skromnego projektu - wystawy przyrządów fizycznych, przeważnie krajowego pochodzenia.

Rozesłaliśmy śmieć zawiadomienia o tej wystawie i prośbę o współdziałanie^o wszystkich oddziałów Pol. Tow. Fiz. - W najbliższym czasie napiszę osobno

do prof. Ławczewskiego. Chcę prosić, aby Oddział Krakowski zawiadomił wszystkie zainteresowane osoby i instytucje w Krakowie o wystawie, lub wskazał, pod którym adresem należało by posłać zawiadomienia i zaproszenia.

Pragnęliśmy zadość uczynić życzeniu P. Profesora, aby posiedzenia Zarządu Głównego i wystawa odbyły się w 8-10 dni po śniadach, ale znajdujemy trudności z powodu, iż ntenczas już rozpoczynają się wykłady w szkołach. W każdym bądź razie nie oznaczyliśmy dokładnie terminu w zaproszeniach. # W sprawie Walnego Zgromadzenia i posiedzenia Zarządu odbędzie się wkrótce posiedzenie członków Zarządu, przebywających w Warszawie.

Członkowie Zarządu, zajmujący się drukowaniem Sprawozdań T. I. proszą, abym swój szkic o rozprawianiu wydrukował w Sprawozdaniach.

Przedtem miałem zamiar, zgodnie z radą Pańską, złożyć do druku w Pracech Mat. Fiz. i Chem. po

wyjeździe do Warszawy wspominałem o tem prof. Dick-
steinowi, który chętnie się zgodził.

Po otrzymaniu listu P. Profesora odradziłem p. Pogo-
rzeleńskiemu, nie wchodząc w szczegóły, ogłoszenia
jego rozprawy w Sprawozdaniach lub pod firmą T. F.
Zawazem doradzałem mu ją przesłać i skrócić, o ile
by zechciał wydrukować gdzieindziej.

Praca pedagogiczna pochłania mi prawie całą czas
i bardzo mi trudno porządnie zająć się opracowaniem
jakiegoś tematu teoretycznego lub doświadczalnego.

Ponadto Tow. Fiz. (Oddz. Warsz.) urządza serję 6^{ciu}
odczytów: 1 o grawitacji, 2 o zjawiskach optycznych
w poruszających się układach, 3 o eterze i w końcu
4 o teorii względności. Te dwa ostatnie wziętemu
na swe barci z wielką zresztą obawą, albowiem
popularyzacja teorii względności - jestko zadanie
niemożliwe i nie może mieć pretensji, aby
potrafił je rozwiązać.

Łącząc wraz z matką, jeszcze raz serdeczne pozdrowienie
Sz. Panu, Sz. Pani Profesorowej i Rodzinie

Czł. Białobrzem

152
1030 69

Warszawa,

23-III-1922.

Wielce Szanowny Panno Profesorze!

Właśnie wybierałem się napisać do Pana Profesora i teraz korzystam z przyjazdu do Warszawy p. Nайдера, aby na jego pośrednictwem przesłać list wraz z rękopisem, który śmiałam się przedstawić do umieszczenia w „Bulletin International” naszej Akademii.

Autorem rozprawy, którą rękopis zawiera, jest uczony rosyjski pan Friedman (Alexander), którego znam osobiście. Jest on sekretarzem głównego obserwatorium Fizycznego w Piotrogradzie i zajmuje się głównie dynamiką atmosfery. Z wykształcenia jest

on mechanikiem teoretycznym: w Rosji, jak
Szanownemu Panu wiadomo, istnieją we wszystkich
uniwersytetach katedry tego przedmiotu.
Ogłosił dość liczne prace z hydrodynamiki,
głównie o ruchach w ośrodkach ściślinych.

Praca niniejsza wiąże się z badaniami
prof. Łóvanskiego, ogłoszonymi w r. 1901, któ-
re autor cytuję. Prof. Łóvanski uprzejmie
przejrzał ją i błędów nie znalazł.

Uważa, iż praca zawiera przyczynę
oryginalną, lubo jeszcze nie opracowaną
wszechstronnie.

Spełniając prośbę autora, pragnę przed-
stawić tę pracę Akademii.

Nie znam jeszcze wymagań, jakie
Akademia stawia i pozwalam sobie,
licząc na tak wielką uprzejmość Pana
Profesora, prosić Go o objaśnienia w tej
sprawie. Czy trzeba napisać do Pana
Sekretarza Generalnego, czy też, być

129
może, wystarczyło by, gdyby Sz. Pan w
mojem imieniu zgodził się prace na posiedze-
niu najbliższem przedstawić.

Proszę o wybaczenie, że Pana Profesora tru-
dze swą prośbą.

W sprawie urzadzenia posiedzenia Zarza-
du głównego P.T.F. i, być może, zjazdu
delegatów ma niebawem napisać do
Sz. Pana Profesora p. Kalinowski, — vice pre-
zes Zarządu głównego.

Ogromnie jestem w tym czasie obawiony
pracy. Oddział Warszawski urządził
cykl 7 odczytów, poświęcony teorii względ-
ności i badaniom, które ja przygotowałem.

W sobotę 25° t.m. ma się odbyć pierwszy z
nich ^(osobnych) trzech odczytów. Dość dużo czasu
musiałem zużyć na ich przygotowanie,
albowiem starałem się możliwie nie gorzej
ułożyć treść, niż to zrobiono w licznych
już wydawnictwach oświatowych, i nie

inaczej. Nie pozostaje mi narazie, niestety, czasu na pracę samodzielna, która wymaga skupienia.

Yeszcze jedna sprawa drobna mam w Akademii, o załatwienie której prosi Ten p. Naydera; chodzi o mój artykuł wydrukowany w „Bulletin International” z r. 1913 (o równowadze kuli gorącej). P. Nayder uprzejmie obiecał zasięgnąć rady P. Profesora, za którą będę bardzo wdzięczny.

Mam nadzieję pomieścić P. Profesora w Warszawie na posiedzeniu Zarządu Głównego i Wystawie, która prawdopodobnie będzie miała okromny wygląd.

Proszę przyjąć wyrazy
głębszego poważania,
Paniom bardzo uprzejme ukłony
Matka moja bierze pozdrowienie
najlepsze }
Oz Białobrzew

100
H. 7a. 69

Warszawa,
29 - III - 1922

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Przypuszczam, że Pan Profesor już odebrał
przez grzeczność P. Nайдера mój list,
w którym wspominałem, że prof. Kali-
nowski, interpelowany przezemnie, ośmiał-
szyś, iż niebawem zamierza w spra-
wach Głównego Zarządu P. T. F.

z P. Profesorem nawadzić się listownie.
Odbędzie się tylko jedno posiedzenie Za-
rządu, na ~~którem~~ którym właśnie proszono
wiceprzewodniczącego i sekretarza porozu-
mieć się z Panem w sprawie Zgroma-

dzienia Walnego. Omamialiśmy sprawę wydawnictwa, które także miało być doprowadzone do końca. Było to przed dwoma miesiącami i od tego czasu nie miałem osobności z prof. Grotowskim, który pełni obowiązki sekretarza, o tych sprawach rozmawiać.

O profesorze Rezyński, niestety, nie mogę udzielić Szanownemu Panu Profesorowi żadnych informacji. Nie znam go osobiście i nawet nie zdarzyło mi się słyszeć cokolwiek o nim z wyjątkiem tego, że był profesorem w Charkowie. O pracach jego naukowych ogłaszanych po niemieku mam pojęcie i oceniam je zgodnie z opinią Pana Profesora.

Co do niego, ja tak samo, jak Pan, nie miałem, będąc w Kijowie, iż p. Rezyński jest Polakiem, ale muszę

zasmucić, iż stosunki między univer-
sytetami w Rosji wcale nie były ożywie-
ne, wobec czego nie miałem sposobnoś-
ci poznać wielu fizyków rosyjskich
i polaków tam pracujących.

Jeżeli domem się jakichkolwiek
bliższych szczegółów o p. Rezyńskim,
doniosę niezwłocznie p. Profesorowi.

Moja Matka dziękuje serdecznie
za pamięć i prosi mnie o pozostanie
Szanownym Państwu najlepszych
ukłonów, do których ja łączę swoje
z głębokim poważaniem
Cz. Białobrz.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

182
Warszawa,
11-IV-1922

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Uprzejmie dziękuję Panu Profesorowi za przedstawienie Akademii pracy p. Friedmanna. Profesora Siedleckiego spotkałem przypadkowo w Warszawie; streszczenie krótkie posyłam jednocześnie z tym listem, korekty proszę do mnie kierować, również odbitki, które postaram się autorowi dostarczyć.

List Pana Profesora odebrałem w sobotę 18° Kwietnia; tego dnia był mój odczyt, po ukończeniu którego kłb. Kalinowski był u mnie na herbacie. Zarazem ko-

nałem mu życzenia Pana i zapro-
ponowałem, że zaniadam w liście o
terminie, w którym ma się odbyć
Zebranie Zarządu P.T.F. Pozwolę
sobie nawet odczytać odpowiedni
ustęp z listu Sz. Pana Profesora.
Kob. Kalinowski tak samo, jak
poprzednim razem, ośmiadysz, że
sam tę sprawę załatwi, przyczem
nie mógł oznaczyć ^{mi} dnia Zebrania
bez porozumienia się, prawdopodobnie,
z prof. Grotowskim.

Ta i prof. Piętkowski dotychczas o
tem nie jesteśmy poinformowani.
Po otrzymaniu ostatniego listu Pana
Profesora, dziś rano, zatelefonowałem
do prof. Kalinowskiego, który jednak
nie mógł rozmawiać ze mną
z powodu niezdronia. Za pośrednictwem
pani Kalinowskiej domedziotem się,

ze już list do Pana Profesora został
wysłany.

Że chce Sz. P. Profesor osądzić, że w
celu szybkiego poinformowania o zebraniu
Lowządu nic ponadto uczynić
nie mogłem. Powtarzam, że sam
nie wiem, co ma się odbyć i kiedy.

Nie odpowiadając natychmiast
na list z 1° Kmiecia, ponieważ
musiłem z wielkim wysiłkiem
pracować w tym tygodniu od 2-8.
Mianowicie 8° odbył się mój ostatni
odczyt, który mi najmniej trudno
kosztował, albowiem uprzednio
prawie nie przygotowywałem się
do niego. Temat zaś, spopularyzo-
wanie ogólnej teorii względności,
nie należał do rzeczy łatwych.
Proszę wybaczyć za opóźnienie
z odpowiadaniem.

Mam nadzieję, że wiadomości,
przesłane przez ksl. Kalinowskiego,
nie będą opóźnione i Szanowny Pan
przyszedzie do Warszawy; jestem
też zdania, że odkładać do jesieni
zebrania Zarządu nie należy.

Wystawa Tow. Fizycznego dojdzie do
skutku; otwarcie nastąpi we środę
19 Kwietnia. Zgłoszono się dotychczas
20 wystawców, z nich dwu z Bra-
kowa, panowie Grodzicki i Calikowski.

Prosimy Szanownych Państwa
przyjąć od nas najlepsze i serdeczne
poinformowania świąteczne i
wyrazy poważania
Cz. Białobrzun

Warszawa,
10-VII-1922.

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Nie mogliśmy dotychczas porozu-
mieć się w sprawie narady człon-
ków Zarządu P.T.F. z powodu
nieobecności w Warszawie prof. Pięń-
kowskiego.

Dziś już jest ustalone, że w
terminach wskazanych przez Pana
Profesora mogą wziąć udział
w naradzie prof. Pięńkowski,
Kalinowski i ja.
Prof. Grodzkiego w Warszawie
nie będzie w tym czasie.

Przymuszamy, że nawet w tym
ograniczonym zakresie potrzeb
wymiana myśli jest pożądana
i w związku z tem postanowili-
my prosić P. Profesora o przybycie
d. 20 Lipca (czwartek) do Zakła-
du fizycznego Politechniki o godz.
12⁴ w celu odbycia tej narady.
Ja przyjadę do Warszawy
ze Smolna, gdzie mam spędzić
czas do końca Lipca w pensjonar-
cie profesorskim.

Proszę przyjąć wyrazy wysokiego
poważania, Pani Profesorowej
wazeki ciału

z Białobrzem

m

l

l

o'--

e

a

z.

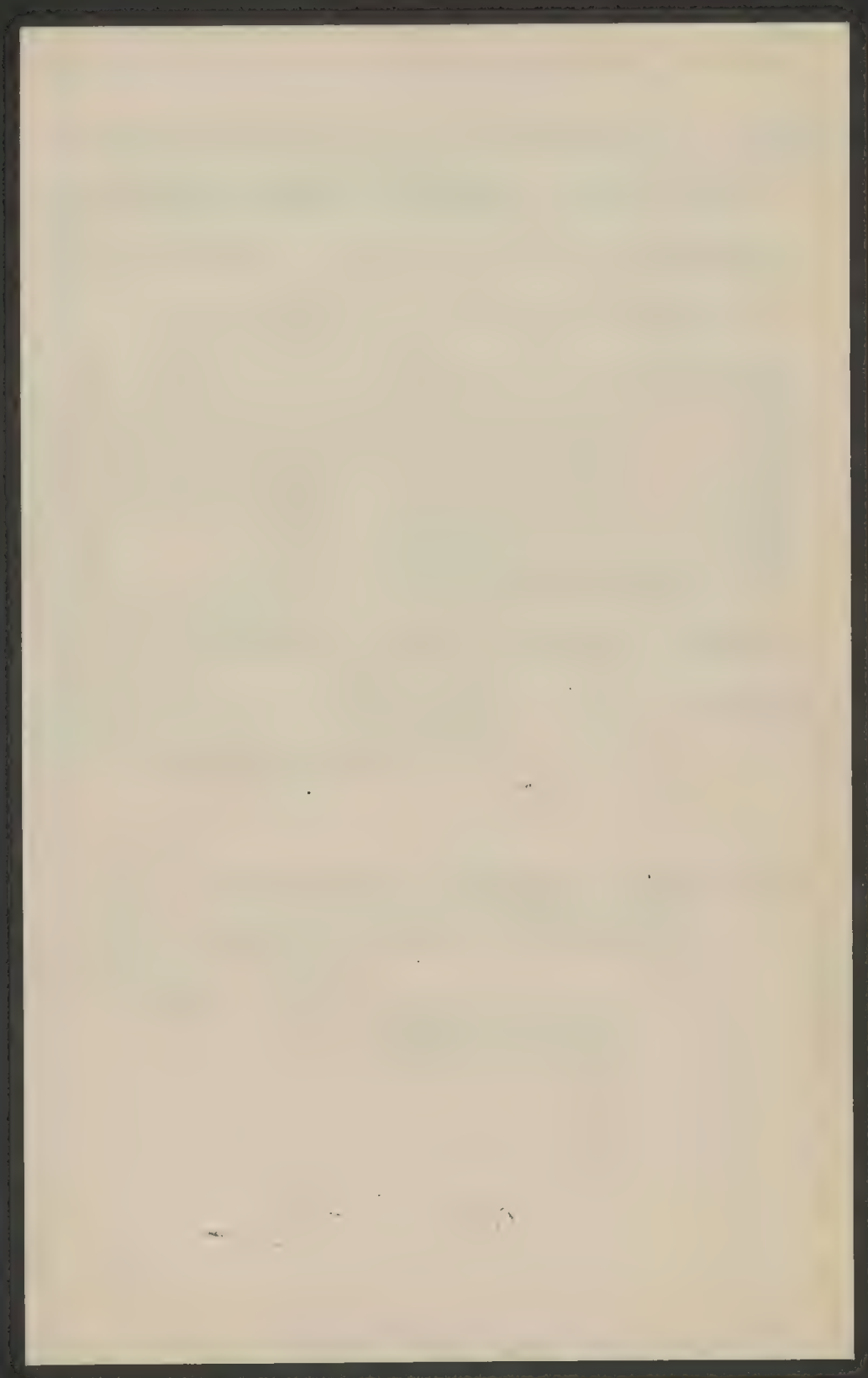
p.

c

m

co

Warszawa, 23-IX-22.

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Zostałem w domu po powrocie miły,
i przyjaźny list Pana Profesora; za
który uprzejmie dziękuję jakoteż za
przesłany mi drugi tom Nauki Fi-
zyki. Mojem zdaniem jest to bardzo
piękna książka, prawdziwie bogaty
nabytek naszej ubogiej w dzieła
wartościowe literatury podręczni-
kowej.

Wysłałem do P. Profesora egzemplarz
wydanej przezeńmi śmiało książeczki
o "Teorii względności". Nie mam

pretensyj co do jej wartości, poza
staraniem możliwie jasnego przed-
stawienia idei kierowniczych tej teorii
bez pomocy środków analizy.

Czy osiągniętem choć częściowo ten
cel i dorównałem innym dziełkom
tego rodzaju, nie moja rzecz są-
dzić. Do P. Profesora zwracam
się z prośbą o łaskawe zaku-
mowanie Snych uwag krytycznych,
za które będę bardzo wdzięczny.
o ile zresztą P. Professor zma-
rze do przeczytania tej książeczki.

Oczekujemy przyjazdu P. Profes-
ra i dnia 8-X ma się odbyć
zebranie zarządu P. T. F. pod
przewodnictwem Pana.

Porozumiatem się w tej sprawie

z prof. Kalinowskim, który prawdopodobnie zgodnie z zamiarem już napisał do P. Profesora.

Sądzimy, że byto by pożądanem zamieścić inne odczyty Towarzystwa, aby, jeżeli zechce, przystali mych członków Zarządu głównego dla wzięcia udziału w zebraniu.

Prof. Weyssenhoff, który odwiedzi mnie przed trzema dniami, przyjechałby prawdopodobnie w tym celu z Wilna.

Proszę, Panie Profesorze, przyjąć wyrazy głębokiego poważania

Cz. Białobrzem

Rodzinie P. Profesora najlepsze ukłony
Łączę wraz z matką. Pani Profe-

zorovery' rasczki catuje.

Warszawa.

S. Sawiczewski: Warszawa

27-IX-22

Pomnik Kopernika

Le monument de Kopernik

The monument of Kopernik

Wielce Szanowny P. Profesorze!

Serdecznie dziękuję za tak
uprzejmy list z 25° IX, zawier-
ający niezmiernie przyjemną dla
mnie ocenę mej książeczki, oce-
nę ^{z pernosu} ~~z pernosu~~ niezastępowaną. =

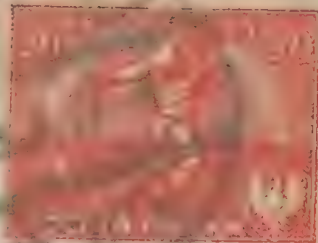
Powiedzenie z udziałem P. Pro-
fesorów ma odbyć w
Politechnice (Zarząd fizyczny)
o 10° rano, o ile miem

Malarstwo polskie

Wydawnictwo A. J. Ostrowski Łódź-Warszawa

od p. Pogorzałego.

Ławę najlepsze u Tony Le Biatobny

W.P. Prof. Dr

Władysław Nętkinson

Kraków

Studentka, 3

8-X-1922

Warszawa.

Wiele Szanowny Panie Rektorze!

Z wielką przyjemnością doniesiam
Tę^{tu} o wyborze P. Profesora na
zaszczytne stanowisko Rektora
Wszelchnicy Jagiellońskiej.

Dawno już ono należało się
P. Profesorowi za dbałość i
pełną zastęg pracę na dobro
Uniwersytetu i Nauki Polskiej.

Proszę przyjąć nasze serdeczne
pominiżowanie.

Niestety, posiedzenie Zarządu
P.T.F. będzie musiało odbyć się
w nieobecności P. Rektora.

Z powodu wielu pilnych spraw,
oszekujących załatwienia projek-
tujemy urządzić to posiedzenie
d. 21 tego miesiąca z udziałem
delegatów innych oddziałów.

Czy by nie zechciał przybyć
na ten termin p. prof. Zarzew-
ski?

Oczywiście, że Zarządowi przed-
stawię propozycje zawarte w
ostatnich listach P. Profesora

i będę ich bronił. Mam tylko wątpliwość, czy zebrania ogólne odbywające się raz na trzy lata nie były by zbyt rzadkie, przez co ucierpiałaby i tak niewielka spójność Towarzystwa i współpracowników.

Jeszcze raz dziękuję za bardzo interesujące uwagi w związku z moją książeczką o względności. Moje stanowisko jest zbliżone do naszkicowanego przez P. Perktora i bardzo rád byłbym poruszyć w dłuższej rozmowie te kwestje:

Łatwież myślasz głębokiego poważania i ucztowanie

raczej Pani Rektorowej

Cz. Białobrzę

171
Warszawa,
20-III-1923.

Wielce Szanowny Panie Rektorze!

Pozwalam sobie w imieniu Komitetu
Kasy im. Mianowskiego trudzić
Pana następującą prośbą.

Niewątpliwie Panu Rektorowi wiadomy
jest zamiar Kasy ponownego wyda-
nia Zasad fizyki ś.p. Witkowskie-
go. Sporządzenia uzupełnień i
przeprowadzenia korekty podjęli się
p. profesorowie Univ. Wileńskiego.
Mamy nadzieję, że Pan nie odmówi

w tej sprawie Snych cennych rad i
wskazówek.

Komitet chciałby dalej porozumieć
się z Panią Witkowską względem
warunków, jakie by ze swej strony
zechciała postawić oraz zezwolenia,
jakiego z pewnością nie odmówi.

Ponieważ nikt z członków Komitetu
Pani Witkowskiej nie zna, zdecydowa-
liśmy na posiedzeniu prosić
uprzejmie Pana Rektora, aby
był łaskaw omówić tę sprawę z
Panią Witkowską i nas o rezultacie
zawiadomić. Kierowaliśmy się tą
myślą, że Pan zapewne już
miał sposobność przy poprzednim
wydaniu warunki poznać

i zresztą jako długoletni kolega
s.p. prof. Witkowskiego najbardziej
mógłby nam być pomocny.

Wiemy, jak cenny jest czas Pana
obecnie, ale usprawiedlimy nas cel
i pilność sprawy.

Oczekujemy przyjazdu Pana Rek-
tora na zjazd fizyków: powital-
ne krótkie przemówienie przy otwar-
ciu Pan Rektor, jako nasz pre-
zes, zgodzi się wygłosić.

Komitet organizacyjny mnie
obawia się przemową następną
treści naukowej dla szerszej
zebranej przy otwarciu publiczności
i przedstawicieli Rządu.

Nie chcę zabierać Panu czasu
tak teraz zajętego, nie pisatem
o swej pracy, w której dużo mógł-
bym skorzystać z rad Pana.

Staratem się uchwycić mechanizm
absorpcji wtaścinowej. Praca wtaś-
cinie w bardzo ogólnych zarysach
jest już na ukończeniu i nawet
ją referowatem w Towarzystwie,
ale rezultaty nie są dość zado-
walające i waham się, czy mam
ją przedstawiać na zjeździe.

Przepraszamy Pana Rektora raz
jeszcze, że trudnimy sprawę powyższą?

Lęczę wyrazy głębokiego
poważania i serdeczne uściski
w imieniu mojem i matki Państwu
Ex. Białobrzem

Warszawa,

28-IV-23.

Wielce Szanowny Panie Rektorze!

Z oburzeniem i smutkiem dowiedzieliśmy się o podstępny czynie jakiegoś osobnika niepożytecznego wymierzonym przeciwko Panu Rektorowi. Rzecz ta miała na niezdrową atmosferę, w jakiej żyjemy, jeżeli ofiarami napaści stoją się ludzie dalecy od walk politycznych i stojący ponad partjami.

Mamy nadzieję, że ów nieczyny czyn nie zakłóci spokoju

Exanownych Państwa na czas
dłuższy, biorąc na uwagę jego
charakter niedorzeczny, chociaż
zbrodniczy.

Posmadam sobie jeszcze dodać parę
słów o nowem wydaniu Tizyri
i p. Witkowskiego.

Panowie profesorowie Wileńscy po nawa-
dzie, przyszli do wniosku, że wobec
nawadu pracy nie mogą podjąć
się gruntownego przerobienia
i przystali mi krótki szkic progra-
mu, jaki godzą się wykonać.
Przytaczam dosłownie ustęp odnośny:

"Uważając, że nowe wydanie "Zasad"
winno się ukazać w jaknajkrótszym cza-
sie projektowaliśmy jedynie następujące
zmiany:

1) poprawienie dostrzeżonych błędów i

noterek,

- 2) sprawdzenie zadań (ze względu na wagę, jaką im autor przypisywał),
- 3) zmiany dat w tablicach z uwzględnieniem nowych pomiarów,
- 4) niezbędne uzupełnienia uwarunkowane rozwojem fizyki w ostatnim dziesięcioleciu w formie wstawionych ustępów.

Do takich uzupełnień zaliczamy:

w mechanice - położenie nacisku na układy odnożenia i przekształcenia Galileusza, w nauce o ciepłocie właściwe w niskich temperaturach, skroplenie helu, uwagi o silniku spalinywym; z atomistyki - ruch Browna, koloidy, zjawiska w gazach b. rozrzedzonych; w nauce o elektryczności i magnetyzmie - promienie dodatnie, potencjały jonizacji, postępy w dziedzinie promieniotwórczości, nadprzewodnictwo, termojony, promienie Röntgena; z optyki - uzupełnienie teorii promieniś-

wania i spektroskopji.
Matematyczną stronę wystadu pozosta-
wilibyśmy bez zmiany."

Mam nadzieję, że prof. Weissenhoff
zdecyduje się napisać wstęp o teorii
względności.

Wobec potrzeby ponownego wydania
"Zasad fizyki" sądzę, iż Komitet zgo-
dzi się i na ten plan ograniczający
się do zmian niezbędnych.

Professorowie Wileńscy proszą o nieupo-
wowanie się rozpoczęciu przekładani;
gdyby Pan Rektor albo ktokolwiek z
profesorów Krakowskich mógł wskazać
inną drogę do rozmięszania tej spra-
wy, przedstawię Taskamie nadstane
wskazówki Komitetowi Rady.

Łączymy dla Państwa serdeczne
przeczucie i wyrazy głębokiego
poważania

Ł. Białobrz.

Warszawa,

2-XI-23

Hozza 69

Wielce Szanowny Panie Rektorze!

Już oddawna nosiłem się z zamiarem
napisania do Pana, ale życie w Warsza-
wie jest tak absorbujące, że niema sposo-
bu poradzić sobie z czasem.

Żałowałem bardzo, że nie udało się nam
wiedzieć się z Państwem podczas naszego,
krótkiego, pobytu w Krakowie.

W czasie wakacyjnym miałem chęć za-
wiedzić o Kraków jadąc do Zakopanego,
ale spędziłem lato gdzieś indziej, częścioro
u siostry w Lubelskiem, częścioro nad jezio-
rem Wigierskiem w Suwałkach i Łnie.

Pragnąłbym usłyszeć od Pana jakiegoś
miejscu uwagi odnośnie do mej notatki
o absorpcji i rozpraszaniu światła,
którą prof. Zakrzewski przedstawił Akademii
w moim imieniu. Właściwie zamierzam o to
prosić Pana.

W końcu jej wypowiedziatem konkluzję, że
zupełnego wytłumaczenia absorpcji nie wydaje
się możliwem osiągnąć na tej drodze.

Jednakowoż nie ostatecznie, jeszcze za wygranej,
i, ponieważ myśl podstawowa ma prądy stur-
ności, spróbowałem ją zmodyfikować z
pomocą kwantów. Wynik jest, jak
sądzę, zadowalający i rokuje nadzieję
wytłumaczenia absorpcji.

Mam zamiar drugą notatkę w tej mate-
rji przedstawić Akademii, ale brak mi
czasu na ostateczne opracowanie
i przedtem zdanie Pańskie o pierwszej
byłoby dla mnie bardzo pożądane!

Muszę trudzić Pana w sprawie poleconej mi
przez Zarząd Tow. Naukowego, stało się
to jednak tak różno, że nie wziątemu na się
zobowiązania i odpowiedzialności za należy-
te wykonanie.

Do 14^{go} listopada powinna być przyz-
nano nagroda im. Kernbauma za naj-
lepsze prace z dwu lat ostatnich, ogłoszo-
ne w języku polskim.

Pan Rektor już wziął udział w przyz-
naniu tej nagrody poraz pierwszy w r. 1921,
przytem została nagrodzona rozprawa
ś.p. Smoluckowskiego.

Proszę w imieniu Zarządu wypowiedzieć
i na ten raz swoje zdanie, za które
będziemy głęboko wdzięczni.

Ofiarodawca zezwala dzielić nagrodę na
dwie części w razie uznania dwu
prae za równoważne.

Są wyróżnione w zapisie prace z teorii
względności, ale takowych poza krytyczną

rozprawa prof. Zarembky nie posiadamy.

Mnie się wydaje, że mogłyby kwalifikować się
prace p. Żeleńskiego i Landana-Ziemickiego
Można było by ewentualnie nagrodę po-
między nich podzielić.

Oczywiście, że chodzi tu tylko o miarę
zaszczyt, albowiem suma wynosi 30.000 rubr.

t.j. 3-4 kop.

Przypuszczam, że po trudach roku Rektors-
kiego Pan jest w trakcie zastudzonego
wypoczynku, poczem będzie mógł powró-
cić do przerywanej pracy naukowej.

Czy teoria światła będzie niedługo skończo-
na? Było by to wielkie zdarzenie w naszej
literaturze fizycznej, która dzieł tego rodzaju
już prawie nie posiada.

Z szczerą Szanownym Państwu
najlepsze i serdeczne uściski

Cz. Białobryły

Warszawa,

22-XII-1923

Wielce Szanowny Panie Rektorze!

Ze wzruszeniem zabieram się do
odpowiedzi na serdeczny list Pana,
gdy nareszcie nastąpi przerwa w
naszej ośce. Przedewszystkiem skła-
damy Państwu najserdeczniejsze
życzenia Świąteczne wraz z wyra-
żami naszego głębokiego uszanowania.
Moja matka bardzo jest wdzięczna
za pamięć o niej.

Pisał Pan Rektor pod wrażeniem
tych smutnych i okropnych wypadków
krakowskich, które splamiły drogi

i sympatyczny gród. Szczęściem,
jak się zdaje, teraz nastąpiło uspokoi-
enie i opamiętanie, które sby było
zwrotem ku lepszemu. Nowy rząd
zaczyna swoją pracę pod pomyślniejsze-
mi auspicjami. #

Przepraszam, że nie zawiadomiłem
natychmiast o przyznaniu nagrody m.
Kernbaumu p. Landau - Ziemiickiemu.
Ja popierałem punkt widzenia Pana
zgodny z moim; p.p. Wolfke i Piętkowski
sprzeciwili podziałowi nagrody i wyow-
wali argument, że p. Jęzewski już
uzyskał inne nagrody. P. Kernbaum
również ku temu zapatrywaniu się
przychylił. =

Ogromnie wdzięczny jestem Panu
za obietnicę zapoznać się z moimi
przyczynkami do teorii absorpcji.

Mówię w liczbie mnogiej, ponieważ
ośmielam się prosić o przedstawiienie
Akademji drugiego przyczynka, któ-
ry zawierać będzie próbę uzgodnie-
nia mechanizmu absorpcji przezem-
nie pomyślanego z prawem Beera
na gruncie pojęć kwantowych.

Po uzyskaniu zgody P. Rektora, przesy-
łę Mu rękopis, który zredaguję w
języku francuskim, jak pierwszy.

Rozminiecie poglądu na absorpcję
jest jeszcze bardzo niewystarczają-
ce, ale mam pewną wiarę w słuszność
idei podstawowej.

Z niecierpliwością będę oczekował
obiecanych uwag i zgóry za nie
dziękuję.

Wielka jest szkoda, że Pan wciąż
musi odkładać opracowanie

dalejszego ciągu Optyki, chociaż
dokończenie tak pięknie napisanego
podręcznika jest bardzo potrzebne.
Mi się zdaje, że wyczerpujące przed-
stawienie jakiegobądź działu fizy-
ki, przerasta siłę człowieka i musi
sprowadzać się do „pages choisies”.
Przyпускаjam, że Pan będzie mógł do
tej pracy w niezbyt odległym czasie
powrócić i zarazem myśl „anti-
kwantową” opracować.

Świeżo otrzymałem zbiór przemówień
i szkiców P. Rextora, za które
serdecznie dziękuję. Wiem z góry, iż
są interesujące pomysły i wytwornie
napisane.

Łączymy Państwu najlepsze
pozdrowienia i uściski.

Pani Rektorowej także całuję

Cz. Białobrzem

179
P.S. Jednocześnie
mamy tutaj rozpis.
Bardzo wdzięczny byłbym
Pani Rektorowi za podanie mi
adresu Pani Wiśkowskiej: nie
mogę go odzyskać. Kasia Mianowska
na zamówienie wydania "Lata w Warszawie"

Warszawa,
28-I-1924.

Wielce Szanowny Panie Rektorze!

Permiałam sobie skorzystać z uprzejmości
Pana i proszę o przedstawienie Akademii
mojego drugiego komunikatu o absorpcji
fal świetlnych. Dotychczas nie otrzymałem
odbitki mego pierwszego komunikatu, ale,
być może, już jest wydrukowany.

Teraz oczekuję z pewną obawą sędu
Pana Rektora o tych pomysłach,
które znalazły wyraz w komunikatach,

albowiem i sam widzę ich szkodliwość i
niepewność. Pod tym względem dzieła one
zresztą los wszystkich niemal prac z
teorią kwantów związanych.

Zdecydowanie je ogłosić, ponieważ myśl
podstawowa o przemianie na ciepło pracy
ciśnienie jaśnie ulegają częściej
ciała absorbującego, gdy w nim fala się
rozchodzi, wzbudza we mnie zaufanie.

Być może ktokolwiek pobrafi już teraz
opracować tę myśl lepiej, aniżeli ja
to uczynię. Na owe usprawiedliwienie
może chyba jeszcze przywołać brak
prób stumaczenia tak ważnego zjawiska,
znam tylko teorię Lorentza, innych
nie znalazł nawet Kayser w swoim
Handbuche spectroscopie, chociaż

zapewne przeszukać całą literaturę tego przedmiotu.

Zawsze mam pewną niechęć do postugiwania się pojęciem kwantów i staradłem się w pierwszym komunikacie składować teorię absorpcji bez niego. Jednak i tu, jak w innych przypadkach, ono nawuci-
To się samo, gdy teoria klasyczna sta-
tecznie do celu nie doprowadziła.

W wybadaniach obecnie elektryczność (elektrostatyka) i mechanikę statystyczną. Dopiero teraz należycie uświadomiłem sobie wszystkie trudności, jakie
piętrzą się na drodze uzasadnienia praw termodynamiki na gruncie mechaniki statystycznej.
Obradłem w swym wykładzie metody

Gibbsa, albowiem uzasadnienie termodynamiki z pomocą tylko pojęcia prawdopodobieństwa może być nazwane statystycznym, ale nie zasługuje wcale na nazwę mechanicznego.

Wogóle zadanie wybita nie jest łatwe i postawia mi wiele esase —.

Schaefer w swoim dobrym wydaniu podręczniku fizyki teoretycznej nie ustrzeżył się bałamutnych dowodów i niejasności wlasnie w mechanice statystycznej.

— Nasz Oddział Warszawski w tym roku dość mało jest czynny. Z trudnością tylko znajdując się prelegenci. W Marcu, jak za lat poprzednich, urządzamy cykl odczytów popularnych.

Proszę przyjąć od mej Matki i odemnie serdeczne pozdrowienie dla wszystkich Państwa

Cz. Białobrzew

131
Warszawa,

24-II-24.

Wielce Szanowny Panie Rektorze!

Dzięki uprzejmości brata Pana otrzyma-
łem niezwłocznie wiadomości o chorobie,
jakie nawiedziły dom Państwa. Byliśmy
bardzo zaniepokojeni tem, nim przyszły
wiadomości pomyślne, które również
uzyskałem od Pana Stanisława.

Cieszymy się ogromnie, że przeminęły
te ciężkie przeżycia, jakie są zmaga-
ne z chorobami bliskich osób.

Moja matka w tym czasie również

przebyła grype, zresztą niezbyt silna.
Nie wychodzi z domu dotychczas.

Ja prawdopodobnie też miałem rodzaj gry-
py, zmuszony byłem na parę dni przer-
wać wykłady i pozostał mi stan
wyczerpania, którego nie mogę się pozbyć.

Niezmiernie wdzięczny jestem Panu Re-
ktorowi za tyle uprzejmości i uwagi
przejmącej z powodu mego komunikatu.
Zawazem zawstydzic się musiałem swej
nieuwagi, skutkiem której Pan wziął
na siebie trud napisania streszczenia
polskiego. Wyleciało mi to z pamięci;
przepraszam za swe niedbalstwo.

Zapytania Pana zawierają słuszną
uwagi, konyguję moją notatkę.
Postaram się sformułować odpowiedź na
nie. Wyrażenie „absorption intrinsèque”

nie chciałbym wprowadzać, ponieważ w
pierwszym komunikacie figuruje „absorption
vraie”. Ale można przymiotnik usunąć zu-
pełnie i naprz. tytuł zmienić na nowy,
taki sam jak i Pan wskazuje, lecz bez
wyrazu intrinsèque : „L'absorption de la
lumière et la théorie des quanta”.

Stosownie podnosi Pan konieczność skrupu-
latności historycznej. Prawo Beera na
tę nazwę zapewne nie zasługuje.

W tym przypadku naśladowatemu Wooda,
który w swej pracy tak je nazywa.

Ponieważ w poprzednim komunikacie
została ona użyta, wolalbym, ażeby
wprost nazywać to prawo „loi exponen-
tielle d'absorption”.

W zdaniu na str. 79 istotnie, jak przypu-
sza Pan, został przez niedopatrzienie opuszc-
zony jeden wyraz; zdanie to powinno

brymiec : „dans le cas d'un corps solide l'absorption doit être plus étroitement liée à la diffusion du rayonnement résultant de l'hétérogénéité de structure...”. $\equiv$ Wyraz l'âche chciałbym obrócić ^{z powodu} że „luźny” jest jego główne znaczenie. Mówię „corde lâche” i.t.p.; naturalnie, że można zamiast niego użyć wyrażenia faiblement attaché. * Zmuszony jestem prosić o pozostawienie wibratora Hertza - Plancka ponieważ użyłem tej nazwy w 1^{ym} komunikacie. Istotnie dzieje się tu krytyka, ramisci Rowlanda. Jeśli nie myłę się, rozróżnianie Hertza równań Maxwella, które właściwie jest obrazem matematycznym elementarnego wibratora, było wskazane przez Stokesa w teorii organów sprężystych. — Widocznie (dokładnie sobie tego nie przypominam) nie przejrzałem rękopisu po przepisaniu i wskutek tego na str. 1-2 figuruje : „conformément à la théorie

classique P et p_0 sont proportionnelles au
carré de l'énergie I de l'onde incidente".

Povinnno być : „conformément à la théorie classique
 P et p_0 sont proportionnelles à l'amplitude de
l'onde incidente. Par conséquent Q est proportion-
nelle au carré de l'énergie de l'onde incidente."

Świeżo strzymany odbitek pierwszego
komunikatu i ośpięzę Panu Rektorowi
przesłać egzemplarz z prośbą o Taszkawę
przyjęcie. Być może niektóre szczegóły
niejasne w drugim komunikacie
nie będą wzbudzać wątpliwości, gdy Pan
przeoczyta pierwszy.

Jednakowoż nie widzę, niestety, możliwości
obliczyć współczynnik załamania z
pojęć kwantowych przezemnie zasto-
sowanych. Zdaje mi się, że teoria kwan-
tów w postaci dotychczasowej nie jest

w stanie odpowiedzieć na kwestję, związa-
ne bezpośrednio z mechanizmem rozłódze-
nia się świata. Odpowiada na nie teoria
klasyczna, i to rozdrowienie jest jeszcze
nieuleczalne. Ale w sprawie dipolów
zastanowię się, gdy będę mógł wrócić do
pracy, i dziękuję za sugestję.

Bardzo się cieszę, że moja praca pomimo
usterek zainteresowała Pana.

Podczas przerwy miesięcznej mam zamiar
jeszcze pomyśleć nad rękem bezwzględ-
nym: coś, jak mi się wydaje, można na ten
temat powiedzieć poza tem, co już mówiono.

Przesyłamy Panu Rentonowi i
Rodzinie Jego serdeczne wyrazy
i najlepsze ustaty

Cz. Białobrzem

Warszawa,
24 - III - 1924.

Wielce Szanowny Panie Rektorze!

Dziękuję uprzejmie za list jak
zawsze iyerzliny i za trud, jaki Pan
Rektor był łaskaw podjąć w związku
z moją rozprawką o absorpcji.

Czujemy się obecnie o wiele lepiej, ale
ja jestem bardzo zmęczony i nie wiem,
czy zdążę cokolwiek przygotować na
zjazd fizyczny, który, podobno, odbędzie
się we wrześniu.

Sam odczuwam, że honorarium Pani Wit-
kowskiej wypadnie w rozmiarze zbyt skrom-
nym i dołożę wszelkich starań, aby
warunki na jej korzyść zmienić.

Kwestja ilości egzemplarzy nie jest
zdecydowana; wymieniłem 3000
ostrożnie, jako ilość najmniejszą,
będę się starał, aby Komitet zgodził
się na wydrukowanie 5, co najmniej
4 tysięcy egzemplarzy.

Cena książki, być może, będzie wyższa
od wskazanej przezeń, co też powie-
rzy odpowiednio honorarium.

* Uwagi Pana Rektora o mojej teorii
absorpcji w dziwny sposób zbiegły się z
modyfikacją, jaka nastąpiła w
moim poglądzie na tę sprawę.

st- Miadtem zabierać się do zakomunikowa-
vom- nia swych uwag Panu, gdy otrzymałem
tego list. * Trudno jest wszystkie szcze-
góły. w tym dość zawiśym przedmiocie
odrazu widzieć jasno. Nie widzę w
swych rozprawach żadnego błędu, ale,
jak się zdaje, mogę rozproszyc „an una-
zy feeling”, o którym Pan wspomina.
Modyfikacja polega na tem, że moja
uwaga, jako by moje wyniki osnute
na teorji klasycznej bydy niezgodne
z prawem Bouguer - Lamberta, nie
jest uzasadniona. Sprawa jest su-
pełnie prosta i dzie się teraz, że
uległem pewnego rodzaju artystycznemu
złudzeniu. W istocie, według mego
poglądu promienionanie zostaje

rozproszoną ^{niewątpliwie} ~~z~~ nim się zamieni na ciepło.
Otoż energia rozproszona jest proporcjo-
nalna do energii padającej, zatem
prawo wspomniane jest spełnione
niezależnie od tego, jaki ma być
dalszy los energii rozproszonej.

Złudzenie moje było oparte na tem,
że ja dwa etapy procesu zamiany ~~energii~~
regularnej fali na ruch cieplny zlałem
w jeden przy rozpatrywaniu prawa
absorpcji.

Boję się nadwżyć wyrozumiałości Pana
Rektora, ale zmuszony jestem prosić
o Tąskawą interwencję, ażeby mi przy-
stano koniecznie drugą korektę, w
której zrobisz odpowiednią, niewielką
zresztą, modyfikację* w początkowym
ustępie.

Z wielką wyrazą głębokiego szacunku
i serdeczne pozdrowienie

Cz. Białobrzem

Wielce Szanowny Panie Rektorze!

Dziękuję uprzejmie za ofiarowany
mi 3^{ci} tom (I zeszyt) pięknego podręcznika
Panów. Życzę rychłego ukończenia
całości.

Z wyrazami wysokiego poważania

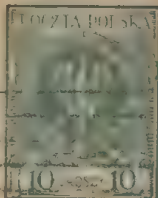
Cz. Białobrzem

KARTKA POCZTOWA

ADRES WYSYŁAJĄCEGO

Cz. Białobrzewski

Moza 69

Jm. Pan Profesor
Dr Władysław Natanson

Kraków

Studencka. 3.

Warszawa,
21-III-1925.

Wielce Szanowny Panie Rektorze,

zwracam się do Pana z prośbą o łaskawe wyponiedzenie swej opinji w sprawie zniaczonej z Towarzystwem Naukowym Warszawskiem). Znaniem jest Panu Rektorowi, że to towarzystwo odegrało chwalebna rolę w Królestwie Kongresowem, gdzie zastępowato w pewnym stopniu Akademię i stanowiło ośrodek pracy naukowej polskiej. Gdy Akademia Krakowska stała się ogólnopolską, w Warszawie powstał uniwersytet Polski i utworzyły się liczne Towarzystwa naukowe, Tow. N. W. musiało być zreorganizowane celem przystosowania do nowych warunków. Z wyznaczeniem tego zadania zwrócono, co w końcu spowodowało kryzys i utworzenie Komisji Reorganizacyjnej. Ja mam zaszczyt nałożenia do niej z woli ogólnego Zebrańia członków T. N. W. Jestem ciężki i odpowiedzialny obojętnie. Trudności związane z tem zadaniem są duże. Przedewszystkiem trudno znaleźć dla akademickiej działalności T. N. W. formę, która by odpowiadała realnym potrzebom nauki polskiej. Niektórzy uważają, że należało by postarać się o to, ażeby T. N. W. stało się oddziałem Warszawskim Polskiej Akademji Umiejętności i przejęło część wydawniczej działalności Akademji. Inni znów sądzą, że można byłoby zamiast T. N. W. utworzyć zrzeszenie towarzystw naukowych (chemicznego, fizycznego, humanistycznego i t. d.) i zosrod-

konąć ich działalność wydawniczą.

Dalej musi być rozstrzygnięta sprawa zarządów badawczych T.N.W. Przy obecnym stanie rzeczy środki na ich prowadzenie muszą być czupane z budżetu Wydziału Nauki M.N.B.O.P. Trzeba zagwarantować Państwu odpowiedni ich kierunek i pożyteczną działalność naukową. Pamięć przeświadczenie, że te zarządy, których działalność ma być utrzymana, winny działać nie autonomicznie. Wobec tego jest życzeniem, ażeby Tawrzyły się w większe całości, Instytuty z odpowiedzialnymi kierownikami i radą naukową (z poza Instytutu), która by miała kontrolę nad działalnością.

Mnie przykroło w udziale zająć się w szczególności sprawą pracowni Radiologicznej, której faktycznym kierownikiem jest prof. Werkenstein (nominalnie stoi na czele jej Pani Curie).

Zgodnie z postanowieniem Komisji przedkładam Panu Rektorowi dwa pytania, które (jako ksi odpowiedzi na nie) uważamy za poufne: 1) Czy Pracownia Radiologiczna T.N.W. jest użyteczna dla nauki Polskiej i winna być utrzymana oraz zabezpieczona odpowiednimi środkami pieniężnymi? 2) Czy P. Werkenstein odpowiada wymaganiom, jakim powinien zadość czynić kierownik tej pracowni? # W razie odpowiedzi dodatniej na pierwsze pytanie proszę o radę, czy przysądzone jest reorganizacja pracowni, ewentualnie jej połączenie z innymi pracowniami pokrewnymi w samym T.N.W. lub z jaką inną instytucją poza T.N.W. Zamważ, iż obecnie jest zapoczątkowana nowa Pracownia Chemii Fizycznej pod kierunkiem prof. Świątkowskiego.

Łączę wyrazy wysocego szacunku i miłego pozdrowienia

Cz. Działowski

Przeżyłamy Szanownym
Państwu Rektorostwu
nasze najlepsze i serdeczne
życzenia świąteczne.

Warszawa,

10-IV-1925.

Dziękuję uprzejmie
Pannę Rzeborowiczównę
Komisji Reorganizacyjnej
i serdecznie za cenne,
szczegółowe uwagi w
sprawie T. N. W.
Będę one stanowił
dla nas naszym ma-
teriał do powzięcia de-
cyzji. Z gębieniem
poważaniem C. Rzeborowicz

486 M-3

Proprieta artistica riservata Dell'Anna e Gasparini - Milano

Y W Pan Prof. Dr
Władysław Natanson
Studenta, 3
Krawców

109
Warszawa,

29-XII-1925.

Wielce Szanowny Panie Rektorze,

proszę przyjąć od nas serdeczne życzenia noworoczne
jaknajlepsze i zakomunikować je Szanownej Pani
Rektorowej.

Miałem zamiar już od paru miesięcy napisać do
Pana, niekmiernie bowiem cenię utrzymywanie stosunku
i wymiany myśli, jakie się nawiązały podczas mego
pobytu w Krakowie. Niestety, Warszawa nie pozos-
tawia czasu nawet na korespondencje. Było w tym
trymestrze kilka tygodni, gdy, nie wybiegając niedzieli,
nie było dnia bez jakiegokolwiek posiedzenia.
Ponadto, w tym roku wyjątkowo mam trudny wyk-

Tad. Jestto ostatni (piasty) rok mego wykładu
systematycznego fizyki teoretycznej, który staram
się opracować, o ile mogę, starannie i ^{nie} pominąć rzeczy
ważniejszych. Teraz kolej przyszedła na teorię promie-
niowania, kwantów i względności.

Ussystematyzowanie tego materiału w granicach
kursu uniwersyteckiego i oddzielenie rzeczy
trwałych od wątpliwych lub promisorycznych jest
zadaniem metodowym, szczególnie przy szeregu
innych absorbujących czas i siły zajęć.

Czas święteczny spędzam przy pracy, ażeby mieć
zapas materiału przygotowanego.

Letnią porą poraz pierwszy od r. 1914 wybrałem
się zagranicę. Prawie cały czas spędziłem we Fran-
cji z wyjątkiem krótkiego pobytu w Londynie.

na Kongresie Radiologicznym, który nie był
zresztą dla mnie ciekawy, ponieważ zajmowano się
prawie wyłącznie zastosowaniami do medycyny.

W Paryżu odnowiłem swe dawne znajomości w
śmiecie fizycznym i nawiązałem niektóre nowe.
Było mi przyjemnie dowiedzieć się, że moja próba
wytłumaczenia absorpcji właściwej zainteresowa-
ła teoretyków (np. Langerin, Brillouin) i nie
spółka z ich strony zarzutów.

Korzystając w tym roku z nieco większego sub-
sydium, chciałem posunąć naprzód sprawę uru-
chomienia mej pracowni, i w tym celu robiłem
poszukiwania i zaruby w Paryżu.

Niestety, w chwili wypłaty większych zobowiązań
nastąpił ów ostatni spadek z tego, co mi znów

sprawy podjęto.

Wskazał mi, że dopiero teraz dziękuję Panu Rektorowi
za łaskawe opiarowanie „Nauki fizyki” i ^{może} pomie-
szować Panu i prof. Zakrzewskiemu dokonanie
pięknego i wielce pożytecznego dzieła.

Wydawcy zakomunikowali mi życzenie Pana,
ażebym podał recenzję „Nauki fizyki”.

Żdaje mi się, iż w głównych naszych organach
recenzje już się ukazały. * P. Michałowi zamie-
rza wydać, jak mi wspomniat, uzupełnienie
tomu 2° Poradnika dla samouków.

Tam, naturalnie, „Nauka fizyki” będzie nale-
żyście oceniona).

Proszę o ucałowanie rązek Pani Rektorowej
i także wyrazu wysokiego pozdrowienia
wraz z pięknym pozdromieniem od matki.

Cz. Białobrzemski

34

Krynica,
11-VII-1926

Wielce Szanowny Panie Rektorze,

donosiłabym się od mego Stuchacza i wydawcy -
moich skryptów, p. Piekary, że Pan był Łaskaw
nadesłać kilka życzeń i listów po strymaniau.
przesłanych z mego poleceniu wydawnictw tego-
rocznych.

Ucieszyłem się bardzo z tego, że Pan Rektor-
chce je polecić moim uczniom, oraz z wyrażonego
w liście życzenia, ażeby wykłady moje ukazały

się drukiem). Ładując sobie duży trud pisania -
szczegółowych streszczeń, które właśnie są wydane
w postaci skryptów, miałem na widoku możliwość,
że wykładu mego okaza^ł się przydatnym do użytku
w charakterze podręcznika i wobec tego zastu-
guję na opublikowanie.

Wprawdzie realizacja takiego projektu nie była
by łatwa: z jednej strony trzeba jeszcze niema-
ło włożyć trudu w ostateczne opracowanie,
z drugiej strony wątpliwem jest, ażeby, w obecnym
stanie rzeczy, jakiegokolwiek nakładu, podjęła się
rozłożonego i dużego wydawnictwa.

W każdym razie przychylnie zainicjował P. Perłowa
zachęca mnie do zastanawiania się nad

tem przedsięwzięciem.

Będę niezmiernie wdzięczny za wszelkie uwagi dotyczące tych wykładów.

Przebywam w chwili obecnej w Krynicy, dokad-
mie wystano na miesięczną kuroję.

W ubiegłym roku akad. miałem prace wykłado-
wą wyjątkowo ciężką, głównie dlatego, że
spracowywałem dzieła najnowsze, które w
podręcznikach uniwersyteckich w znacznej częś-
ci nie są reprezentowane. Wykładatem
teorię elektronów, dyfrakcję promieni X w krysta-
lach, teorię kwantów w związku z budową ato-
mów i promieniowanie cieplne.

Pozostaje mi jeszcze teoria względności.

Niestety, musiałem narazie zaniedbać pracę
samodzielną. - Ponadto doprowadzam do końca
organizację skromnego zakładu doświadczalnego
przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, po-
niważ Uniwersytet nie może mi udzielić
lokalu.

Adres mój do końca Sierpnia: „Krynica”,
Zakład d-ra Skórczewskiego.

Sierpień prawdopodobnie spędzę w pobliżu War-
szawy.

Łączę wyrazami głębokiego pozdrowienia;
Pani Rektorskiej - piękne ukłony i ucałowa-
nie rązek.

Cz. Piłsudski

Wzrost w Szkole

Krynica,
20-VII-1926

Wielce Szanowny Panie Rektorze,
jestem serdecznie wdzięczny za dowód
przyjawnego zainteresowania, jaki otrzy-
małem w liście Pana Rektora z dnia
15-VII. Życzliwe słowa i wskazówki
w nim zawarte stanowią dla mnie
wielką zachętę do podjęcia ~~mojego~~ osta-
tecznego opracowania kursu universy-
teckiego fizyki teoretycznej, w zakresie
moich wykładów.
Możliwość wydania kursu przez Aka-
demię uważam za zaszczytną dla

mnie i pożądaną.

Jednakowoż wciąż jeszcze wahałam się
wobec trudności i rozmiarów projekto-
wanego dzieła. Wszak trzeba napi-
sać 4 tomy, z których każdy zamie-
rać będzie od 30-40 arkuszy druku.
Uznaję słuszność argumentów Pana
Rektora przemawiających za tem, ażeby
z początku wydać dwa ostatnie to-
my. Ale muszę wyznać, że wolal-
bym już raz zdobyć się na wysiłek
i w ciągu 4^{ch} lat wykonać całą
pracę, pisząc po jednym tomie rocznie.
Inaczej, Takto się nie może, iż ówa-
ca pozostanie niezakończona, tem
więcej, że za kilka lat i siły mogą
zanieść.

Zresztą jeszcze mi pozostał

134
wykład teorii względności i części
nauki o promieniowaniu.

Następny rok akademicki mam za-
miar poświecić zakończeniu kursu
i rozpoczęciu wykładu skróconego.

Przed zakończeniem niema mowy,
ażym mógł przystąpić do pracy
nad wydaniem książkowym kursu.

Wobec tego dopiero około początku
roku akad. 19²⁴/₂₈ sprawa mogła by
stać się aktualną.

Wydaje mi się, że dyżo by przedwczes-
nem już teraz rozpocząć starania
w Akademii.

Pozwolę sobie odwołać się jeszcze
do przyjaznej życzliwości Pana Rektora.
Mam poczucie, że, gdyby mi się udało
spracować należycie kurs zamierzony,

przystąpiłbym się intensywnie
studiować fizykę. Niestety, niebardzo
już wierzę w swe siły. W tym roku
doznawałem niepokojących objawów
przepracowania i chociaż pobyt w
Krynicy wpłynął już korzystnie na
stan ogólny zdrowia, ale nie wiem,
w jakim stopniu zachowam zdolność
do wyżejonej pracy.

Łączę serdeczne pozdrowienie
i wyrazu najgłębszego poważania

Cz. Dąbrowski

135
Warszawa,

30-V-1927

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

bardzo jestem wdzięczny za tak wielką
uprzejmość zawiadomienia mnie o termi-
nach posiedzeń Wydziału III^{go} i uroczyste-
go - Akademii.

Wahałem się wciąż, czy wypada przedsta-
wić Akademii prace daleko jeszcze od
zakończenia. Jednakże, niektóre jej
wyniki*, ss, jak się zdaje, frapujące,
co by usprawiedliwiało ich publikację.
Pozatem, będę zmuszony przerwać
aż do końca wakacyj dalsze umiowa-
nia w tym kierunku, ponieważ

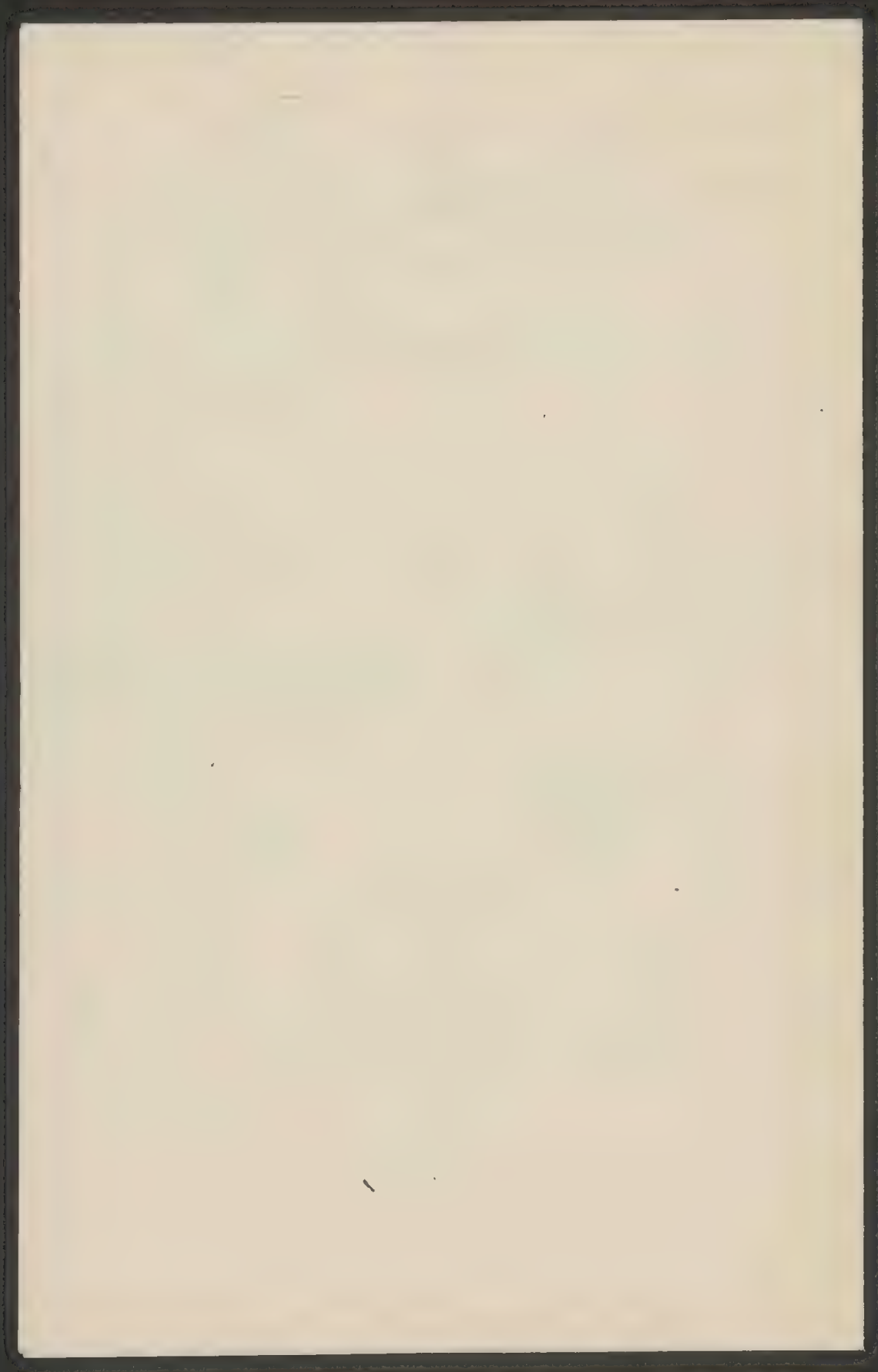
jestem przemierzony i wyjadę z
Warszawy, co mi nie pozabawi możliwości
korzystania z biblioteki.

Wobec tego decyduję się przyjechać do
Krakowa celem złożenia preliminar-
nego komunikatu, który można by
zasyntetyzować: "Fluktacje równowagi
termodynamicznej i promieniowanie
słońca i gwiazd".

Ośmielam się prosić Pana Profesora
o zawiadomienie Władz Wydzia-
lowych. = Do wskazań
uprzejmie mi podanych donosić
do noty w Sprawozdaniach
zastępuję się ściśle.

195
Jeszcze raz dziękując Łacie
wyrazy Głzboriego poważenia
i najlepsze urotony

Ch. Białobrzem

2-VI-1927. 197

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

bardzo serdecznie dziękuję za nowe informacje
w sprawie mego komunikatu Akademii oraz
za piękne i pouczające dziełko o Newtonie, które
świeżo otrzymałem.

Przejadę do Krakowa we Czwartek wieczór lub w
Piątek rano. Jesteśmy pod wrażeniem katastrofy,
jaka spotkała Kraków. Spodziewam się, że Państwo
nie uciepieli z jej powodu.

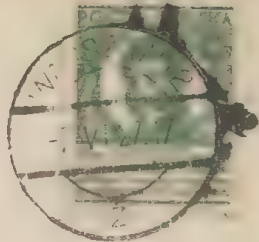
Łączę wyrazy głębokiego pozdrowienia Cz. Piotrowski

KARTA POCZTOWA

Nadawca:

Cz. Białobrzegi
Warszawa, Hoża 69

Wł. Pan Profesor
Dr Władysław Natanson
KRAKÓW
Ul. Studencka, 3

Warszawa

17-II-1927

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

pragnę podziękować Panu Profesorowi,
bardzo uprzejmie za Taskawie przedsta-
wą opinie w sprawie przyznania
nagrody im. M. Kernbauma oraz
za życzliwe i cenne uwagi.

Na temat przyznawania nagrody
wybitnym młodym pracownikom
rozwinęła się dyskusja i znaczna

większość członków Komisji podzieliła
punkt widzenia Pana.

Ostateczny rezultat obrad też
wypadł w myśl życzeń Pańskich,
albowiem nagrodę przyznano

P. M. Jeziowskiemu, z czego ja
też jestem bardzo zadowolony.

Prócz tego Komisja uchwaliła,
na mój wniosek, zwrócić się do
Zarządu T. N. W. z prośbą o
ulożenie, w porozumieniu z ofiaro-
dawcą, regulaminu udzielenia
nagrody, który by unormował
sposób postępowania na przysz-

Tość. Dotychczas Zarząd zwracał
 się do jednego z członków Towarzystwa,
 prosząc go o zwrotanie Komisji
 i pozostawiając mu całkowitą
 swobodę co do składu Komisji
 i sposobu postępowania w sprawie
 powierzonej.

Łacze Wielce Szanownym
 Państwu najlepsze ukłony
 i wyrazy głębokiego poważania

Cz. Białobrzem

Warszawa,

1-XII-1927.

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

dziękuję serdecznie za tak miły
i życzliwy list z d. 21-XI oraz
za „Porządek Natury” przestany
mi przez firmę wydawniczą dzięki
uprzejmości Pana Profesora.

Mam również pięknych książek zda-
rzyło mi się przeczytać w ciągu
ostatnich lat. W literaturze pol-
skiej jest ona zjawiskiem wyjątko-

wem. U nas, poza gronem specja-
listów, niema zainteresowania
do historii myśli naukowej i ży-
cia jej twórców. Książka Pana
obok głębokiej treści posiada
walory literackie, które powinny,
śróđ naszej elity umysłowej,
obudzić zrozumienie wielkości
i piękna tych czynów ducha,
jakim zawdzięcza swój charak-
ter kultura nowożytna.

Subtelne studjum o Shelley'u
każde podziwiać wszechstronność
Pana i Tęczy niejako twórczość
poetycką z filozoficzną i nau-
kową.

Prawdziwa przyjemność sprawiła

mi przychylna ocena Pana Profe-
sora dotycząca moich wykładów.

Wdziękiem w nie, rzeczywiście, wiele
trudu. Zachęcając Stowa Pana
umacniają me mniemanie, że
wydanie ich drukiem mogło by
okazać się pożytecznem dla fi-
zyki polskiej ubogiej mogóle w
podręczniki uniwersyteckie.

Przed przystąpieniem do studiów
rozlegających młodzi fizycy
mogli by z nich zaczerpnąć
elementarnych wiadomości z
fizyki teoretycznej.

Dużo jednak skoliczności stoi
na przeszkodzie. spełnieniu za-
miaru. Brak czasu, który

w znacznej mierze rozprasza
się na sprawy z nauką nie zwią-
zane w sposób bezpośredni.

Niemniejże rolę gra przygniata-
jąca literatura naukowa i
nieustanne przesobraczenia po-
jąć, za krótkim czasem wciąż
gonić. Wogóle dzisiejsza epoka
jest przeciętniejszym minionej
klasycznej epoki, gdy każdy krok
naprzód miał niezachwianą pew-
ność. # Bardzo pragnęłbym
zagłębić się do Krakowa: nie omiesz-
kałbym skwapliwie skorzystać z
uprzejmego zaproszenia. Z mecha-
nika falowa staram się też zapoznać.

Łączę W. Szanownym Państwu
serdeczne pozdrowienie moje i
Matki

oddany Cz. Piotrowski

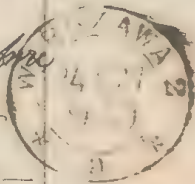

Warszawa, 23-XII-27

Wielce Szanownym Państwie
przesyłam serdeczne i
najlepsze życzenia świą-
teczne i noworoczne.

Zatraczam odbitek pracy
przedstawionej Akademii.
Chciałbym, by wywołała zain-
terесowanie, chociażby krytyczne.

Cz. Białobryzy

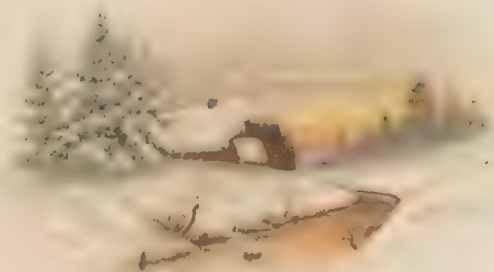
202

M. Pan Profesor
Dr Władysław Natanson

Kraków

Studencka, 3

Westlych Iniat

Warszawa,
7-IV-1928

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

W imieniu nas wszystkich, matki, siostry
i mojem, prosimy Państwo przyjąć
nasze serdeczne życzenia świąteczne i
najlepsze ukłony.

Miałem nadzieję, że nadarzy mi się
sposobność odwiedzić Kraków, co mi
zawsze wielką przyjemność sprawia,
i wtedy prosić Pana Profesora
o rozmowę celem omówienia tych

interesujących kwestyj, jakie zostały
poruszone w liście Pana z przed trzech
miesięcy.

Nie wiem, czy mi się uda być w
Krakowie, albowiem moje plany
uległy zmianie. Pozostały czas prze-
wyświęcony, raczej międzytrymestrowej,
będzie pochłonięty instalowaniem się
w nowym mieszkaniu (ul. Akademicka, 3:
dla Pana Profesora adres Telwy do zapamięta-
nia, ponieważ, z małymi modyfikacją, jest ten
sam, jak Jego własny).

Później wypadnie mi pojechać do
Paryża w związku z tem, że Zarząd
Francuskiego Tow. Fizycznego zaprosił
mnie wygłosić odczyt na jednym
z „séances de Pâques”, które w tym roku

stajesz się „séances de Pentecôte”.

Muszę teraz zająć się przygotowaniem tego odczytu. Mam zamiar stworzyć z tej wycieczki, ażeby spędzić 2-3 tygodnie zagranicą.

Trudno niezmiennie w krótkim liście przedstawić mój punkt widzenia w związku z poglądami, jakie Pan Profesor narysował w sposób pobudzający do myślenia.

Wydaje mi się, że Pan sceptycznie zapatruje się nie tylko na fluktuację emisji i absorpcji, lecz na fluktuację wogóle. Wyjatek Pan robi dla fluktuacji gęstości. Zaznaczył bym, że większą część fluktuacji, jeśli nie wszystkie, można sprowadzić do fluktuacji

gęstości. Stosuje się to i do fluktuacji emisji i absorpcji, o czem pisał Stön powiódziatemu w swym artykule.

Wprawdzie i fluktuacje gęstości nazywa Pan Profesor „faktem ludzkim; cieniem faktu, czemuś w rodzaju ujemnego faktu”. Musiałbym prosić o wyjaśnienie, jaka jest różnica między tym rodzajem faktów a faktami rzeczywistymi (dotychczas wyrażenie „fakt rzeczywisty” można było uważać za tautologję, ale w myśl powyższego poglądu, należało by go odróżnić od kandydatów faktów).

Ale naturalnie pogląd w dwa słowa ujęty może wyglądać enigmatycznie.

Nie tracę nadziei, iż nadarzy się w terminie niekiedy oddalonym sposobność omówienia tych kwestyj z Panem Profesorem.

Proszę przyjąć wyrazy głębokiego poważania

Cz. Białobrzeczna

Otwock,
 Dom Kasy
 im. Mianowskiego,
 23-VII-1928

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

Z powodu wyjazdu z Warszawy
 list Pana otrzymałem z dużym opóź-
 nieniem. Oczywiście, dołożyłem wszelkich
 starań, aby żuczeniu pani prof. Wit-
 kowskiej stało się radość. Jest ono
 tem więcej usprawiedliwione, iż nowe
 wydanie "Zasad Języki" posunę się
 naprzód do trzecim krokiem.

Niestety, jest trudność wynotować
 przez czas wakacyjny, podczas którego

Komitet Kasy zamieszcza swe czynności.
Prezes Kasy prof. Lutoskiński też
jest nieobecny w Warszawie.

Wysyłam dziś do niego list w tej sprawie i, jeśli to okaże się możliwem,
■ mam nadzieję, że on zdecyduje się
na swą odpowiedzialność wypłacić
Pani Profesorowej kwotę, przypuszczam,
około 1000 zł.

Miesiąc temu powróciłam z miłej
podróży do Francji i obecnie
namyślam się nad projektem
wyprawy do Rosji, aby wziąć udział
w zjeździe fizycznym, na który
otrzymałam zaproszenie.
Zjazd ma potrwać dwa tygodnie i

203
Ci. będzie potoczony z nyciezza na —
Wotg.

muszę list skończyć, aby skorzystać
z okazji wyjazdu jednego z kolegów
do Warszawy.

Łączę Panu Profesorowi —
najlepsze wyrazy poważania
i żywię nadzieję, że czas
wakacyjny potoczony z odpoczyn-
kiem przyniesie dobroczynnie
na zdrowie zachwiane —
przemęczeniem

Cz. Białobrzęski

THE [illegible] OF [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

207

Warszawa,
16-IX-28

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

odbyłem ogromną podróż po Rosji
i jestem zadowolony, że zdecydowa-
łem się tedy, pojechać. Zgodziem
się, że podczasjazdu Wileńskiego
będę miał sposobność opowiedzieć coś
niecoś Panu z moich wrażeń.

Powróciłem do Warszawy tydzień
temu i niezwłocznie udałem
się do Biura Kasy im. Mianowskiego
w sprawie Pani Wiskowskiej.

Poinformowano mnie, że Pan
Prezes Lubostański polecił
wyplacić Pani Witkowskiej na
poczet honorarium drugi ty-
siąc złotych!

Ucieszyłem się bardzo tem
pomysłnemu i bezwrotnemu
zatrważeniu sprawy: sądzę,
że w ten sposób stało się
zadość życzeniom Pana Profe-
sora i Pani Witkowskiej.

Dobrze było by, gdyby Pani
Witkowska ze swej strony
zwróciła się do redaktorów
nadmienając, że jej zależy
na szybszem ukazaniu się

128
nowego wydania „Fizyki”.

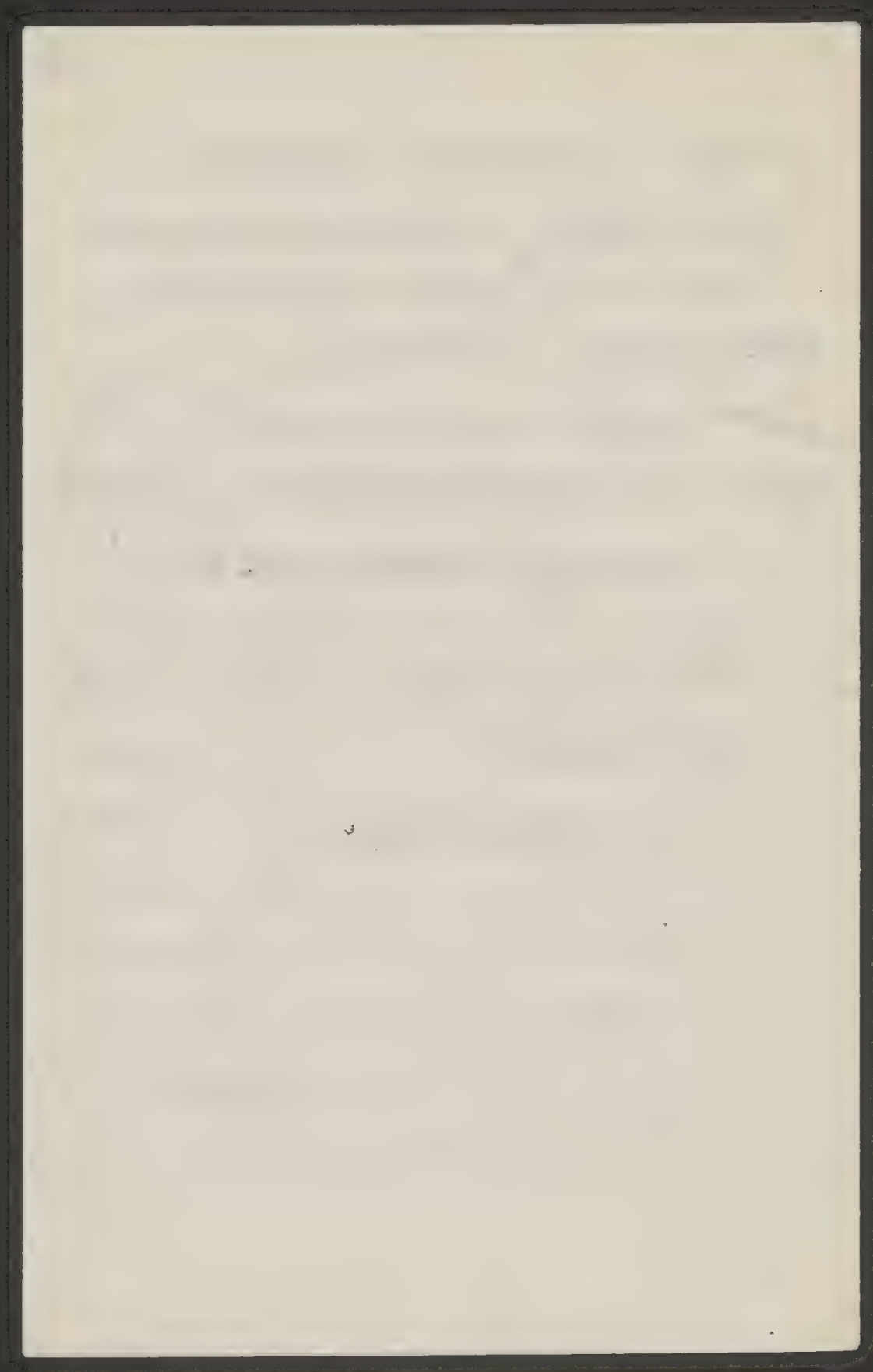
Teraz kończy się druk dopiero
1^{ej} części 1^{go} tomu, nakład
ma wynosić 3500 egz.

Jest projekt wydania 2^{go} i 3^{go}
tomu w przyspieszonym tempie.

Do serdecznego zobaczenia się!

Z szczerą wyrazą głębokiego
poważania

Cz. Białobrzoski

Warszawa,

2-III-1929

Mielce Szanowny Panie Profesorze,

cieszę się niezmiernie, że zdrowie Pana Profesora zaczyna powracać do dobrego stanu; życzę bardzo serdecznie, aby rekonwalescencja odbyła się jaknajszybcej i nie pozostało śladu z choroby.

Z największą gotowością podejmę się dokonczenia sprawy stypendjum Dra Imfelda. Mam o nim wyobrażenie jako o przyfocznym i poważnym młodym pracowniku naukowym. On już zwracał się do mnie prosząc, abym na drugiem miejscu słoń Pana Profesora

popart jego starania o stypendjum;
chętnie się na to zgodziłem.

Wystąpić zaś w roli pierwszej uważa-
łem za możliwe tylko na wyraźne
Zaczenie Pana Profesora; uczynię to
teraz.

Jednakowski przypuszczam, iż Panu
Professorowi, miło będzie, po przyjeździe
do zdrowia, znów wziąć w ręce
sprawy Jego uczenia, wobec czego
uważałem się być za zastępcę i
w każdej chwili oddam prowa-
dzenie spraw Panu, jeśli pozosta-
nie cokolwiek do zrobienia.

Lecz wyrażu głębokiego
poważania i najlepsze
ukłony dla wszystkich Państwa
Cz. Bielszowski

Warszawa,
14-X-1929

Wielce Szanowny Panie Profesorze,
nabychmiast po otrzymaniu listu
Pana Profesora zawiadomiłem
prof. Dziemińskiego o tem, że
wraz z Panem i prof. Piętkowskim
zgłaszam kandydaturę prof. K. Za-
krzewskiego na członka czynnego
Polskiej Akad. Umiejętności.
Zresztą jeszcze wcześniej podpisałem

zgłoszenie w tej materji
przesłane mi przez ks. Pińkowskię.
Zasługi prof. Zakrzewskiego są
większe dla fizyki polskiej, aniżeli
innych możliwych kandydatów,
śródektórych na pierwszym miejscu
należałoby wymienić prof. Rubi-
nowicza i Wolfkego.

Wakacje tegoroczne spędziłem
bardzo dobrze: trzy tygodnie
podróżowaniem i użyciem
nieco kąpieli morskich we
Włoszech. Ale zakończenie
wakacyj szczęśliwe nie było.

Na początku Września dostateczne
zapalenia nerek w ostrej formie,
co mnie zmusiło do dwutygodnio-
wego pozostawania w łóżku.

Dotychczas jestem mocno wycień-
czony i z trudem wykonuję
obowiązki profesorskie,
co mnie trochę niepokoi.

Spodziewam się, że Pan Profesor
dobrze skorzysta z wakacji,
ażeby zupełnie przyjść do
zdrowia po chorobie
tak uporczywej.

Łączę wyrazy głębokiego
poważania i najlepszego ukłonu
Cz. Działowski

1870

1. The first part of the paper is devoted to a general survey of the state of the country at the beginning of the year. It is found that the weather was generally favorable, and the crops were well advanced. The stock was also in good health, and the trade was brisk.

2. The second part of the paper contains a detailed account of the various events which have taken place during the year. It includes a description of the different seasons, and a list of the principal persons who have been engaged in the various enterprises.

3. The third part of the paper is a collection of the most interesting and valuable information which has been obtained from the different sources. It includes a list of the principal towns and villages, and a description of the different kinds of soil and climate.

4. The fourth part of the paper is a collection of the most interesting and valuable information which has been obtained from the different sources. It includes a list of the principal towns and villages, and a description of the different kinds of soil and climate.

5. The fifth part of the paper is a collection of the most interesting and valuable information which has been obtained from the different sources. It includes a list of the principal towns and villages, and a description of the different kinds of soil and climate.

6. The sixth part of the paper is a collection of the most interesting and valuable information which has been obtained from the different sources. It includes a list of the principal towns and villages, and a description of the different kinds of soil and climate.

7. The seventh part of the paper is a collection of the most interesting and valuable information which has been obtained from the different sources. It includes a list of the principal towns and villages, and a description of the different kinds of soil and climate.

8. The eighth part of the paper is a collection of the most interesting and valuable information which has been obtained from the different sources. It includes a list of the principal towns and villages, and a description of the different kinds of soil and climate.

9. The ninth part of the paper is a collection of the most interesting and valuable information which has been obtained from the different sources. It includes a list of the principal towns and villages, and a description of the different kinds of soil and climate.

10. The tenth part of the paper is a collection of the most interesting and valuable information which has been obtained from the different sources. It includes a list of the principal towns and villages, and a description of the different kinds of soil and climate.

Warszawa,
4-XI-1929

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

uwagałam za zupełnie słuszną
uwagi Pana Profesora w sprawie
możliwej kandydatury wymienio-
nych przezeń w poprzednim
liście koleżów. Akademia nie
może być obciążona na pominięcie
przez autorów jej wydawnictw.
- Biuro Tow. Nauk. Warsz. ma wystać
jutro listy zapraszające na posie-
dzenie Komisji nagrodowej im. Kern-

Bauma. Zarząd polecił mi zwo-
łać Komisję, wyrażając życzenie,
ażeby była liczna.

Pan Profesor z dużym poświęceniem
czasu i uwagi udzielał poprzed-
nim komisjom swych niezmiernie
cennych opinij; proszę nie od-
mówić Taskant i tym razem
swego udziału, przynajmniej w
formie listownej. Pozostaje nie-
wiele czasu do dnia posiedzenia
(14-XI), ale winę ponosi Zarząd,
który zgłosił się nieco późno.

* Teraz pragnę odpowiedzieć na dość
trudne pytanie, jakie mi Pan

Professor stawia w sprawie podziatu
 Wydziału Filozoficznego. Wypowiem z
 całą otwartością swą opinię, która jednak
 tylko Taskana życiowość Pasa uważa
 za kompetentną. Nie sądzę, abym miał
 powód do brzymania w sekrecie mego
 stanowiska, które zresztą zaznaczątem
 podczas dokonywania rozdziatu w
 Univ. Warsz. = Bytem przeciwnikiem
podziatu; wydaje mi się szkodliwą
 ta specjalizacja a oubrance wyrażają-
 ce się też i w rozdrabnianiu grup
 nauce Stuzących. „University scien-
 tificum” winna w granicach możli-
wości łączyć, nie rozdzielać.

Trudno zaprzeczyć temu, że jedno-
stronność punktu widzenia mat. poz-

rodniczego znajduje swe uzupeł-
nienie w naukach humanistycznych
i odwrotnie. Szczególnie ~~potrzebne~~
~~nami~~ ~~czuć~~ ~~się~~ ~~powinni~~ ~~skutkiem~~ ~~roz-~~
~~działu~~ ~~dilozofowie~~.

Rozbić Tabu, skupić później byto by
o wiele trudniej.

W Warszawie większość za podziałem wyt-
worzyła się wśród humanistów. Mam wraże-
nie, lubo mówię o tem z dużym zaskocze-
niem, że odegrały rolę pewne odcienie
przekonań politycznych różniące się w
obu grupach - mat. przyrodniczej i humanisty-
cznej. * Nie widzę żadnych wybitnych korzyś-
ci, ani wypłytki z podziału.

Być może, doświadczeni są mniej obciążeni i
~~skrócił~~ ~~się~~ ~~czas~~ ~~pośredni~~: innych korzyści
nie zauważam, natomiast zubożata atmosfera
duchowa i branie się z ermaty cenne stosunki
osobiste.

Z wyrażaniem najgłębszego poważania
i przyjaznych uczuć Cz. Bratobrzani

217
Warszawa,

25-V-1931.

Mieści Szanowny Panie Profesorze,
przed chwilą wystąpił list do
naszego Szanownego Sekretarza, prof.
Dziemiońskiego, zawiadamiając go o
zamianie przedstawienia 2^{ej} części
pracy p. Mrozowskiego; ponadto
wyraziłem życzenie, abym mógł
przedstawić Wydziałowi rodzaj spra-
wowania & mej działalności
jako delegata Akademii w
Radzie Państw. Instytutu Meteorologicz-

nego; w związku z tem musiałbym
poruszyć, chociażby w kilku słowach,
sprawę Komisji Roku Polarnego oraz
zdumiewającej w formie i treści
kampanji wysłanej na Tamack
18. Kw. Cudz. przeciwko tej Komisji
oraz p. Lugesneri, dyrektorem Insty-
tutu, ~~z~~ z tytułu jego projektu
łanów amfibii.

Uważam zrobienie tego za swój
nader przykry, obowiązek.

Szczególnie mnie zdziwiło
poparcie, ostrożne mprawdzie,
tej kampanji przez p. prof. Romera;
Tumackę to brakiem informacji
o rzeczywistym stanie rzeczy.

Co do Zebrania Unji Fizycznej
otrzymałem już dwa listy, p. H. Abra-
hama, w których niema zresztą
nowych informacji.

Na pismo z d. 3-IV podpisane przez
p. Profesora jako przewodniczącego
Komitetu Narod. Fiz. P. A. U. wysła-
łem niekroćknie odpowiedź.

Dobuchował nie otrzymałem zawi-
domienia o ostatecznej decyzji
Akademii, o której jest wzmianka
na końcu pisma.

W razie, jeśli mój wyjazd do Bruks-
eli jest postanowiony, bardzo
bym pragnął naradzić się z
kolegami profesorami fizyki -

w czasie zebrań Akademii.
Liczne szczególnie na to, że Pan
Professor zechce mi Taskanie
udzielić na rokmowę nieco
czasu.

Kilka dni chorowałem z powodu
nia; obecnie już wychodzę,
z domu, ale czuję się niemiernie
osłabionym.

Ładnie wyrażę głębokiego
poważania i przyjacielskie
uściski

Cz. Dąbrowski,

7-VI-1932

Warszawa

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

Cieszę się, że będę miał niebawem
w Krakowie miłą sposobność widzieć
się z Panem Profesorem; proszę
o kwadrans czasu na rozmowę w
paru sprawach.

W sprawie Komisji jednostek el. mag-
netycznych przy Unji Fizycznej
prosiłem delegatów masyńskich
naszych Oddziałów P.T.F.,
którzy byli obecni na posiedze-

niu Zarządu Cłonnego d. 20 Marca,
ażeby zakomunikowali je do wie-
domości oddziałów i ewentualne
wnioski kierowali do Pana Pro-
fessora. Zainteresowania jednak
ta sprawa nie wywołata.

Co się mnie tyczy, nie mam
żadnych konkretnych propozycji.

— Komisja Roku Polarnego jest
w dalszym ciągu przedmiotem
napaści prof. Banachiewicza.

30 Maja w H. Kur. Codziennym
ukazał się nieprzebiegający

ca, w wyrażeniach wywiad z prof.
B., w którym wyprawę określi-
no jako „niestychny skandal
w polskim świecie naukowym” i
Akademia Umiejętności wywa-
ża się do zabrania głosu.

Prosiłbym Pana Profesora, jako
Dyrektora Wydziału mat. przyr.,
o łaskawe udzielenie mi
głosu na krótkie zreferowanie
słom rzeczy, przy czem nie
zamierzam stawiać jakich-
kolwiek wniosków.

Ślicznie dziękuję Panu Profesoro-
wi za przystanie mi odbić
pracy o zagadkę Fermata i
wspomnień o Cambridge

Łączę serdeczne pozdrowienie
i wyrazy szczerzego szanowania

Cz. Diatobryński

Warszawa,
17-11-1932.

Wielce Szanowny Panie Profesorze,
zbliża się już termin, w któ-
rym Zjazd Trybunów rozpocznie
swą działalność.

Komitet Organizacyjny pragnie mu
nadać charakter jak najbardziej
poważny i uniknąć wszelkich
taw, których zwrotu nie prze-
widujemy.

Zastanawialiśmy się nad tem,
kogo Komitet miał by zapropono-
wać na przewodniczącego Zjazdu
i myśleliśmy do zgorszenia
nas, że było by dla porządzenia
Zjazdu najkorzystniejszym załat-
wieniem sprawy, gdyby Pan Profe-
sor zgodził się objąć tę funkcję,
która nie będzie orzeczeń mę-
cząca.

Prosimy usilnie przysilić się
do naszej prośby.

Oprócz znanych dobrze Panu

Profesorem, jako przewodniczącemu
1° Zjazdu Gaików w Warszawie,
przed 10^{ci} laty, funkcji prze-
wodniczącego, co do których
wybawczy powołanie się przed
otwarcieniem Zjazdu, przylub-
my o wygotowanie, przed otw-
rzeniem prof. Rubinińskiego,

10-15 minutowego Temu wstę-
pnego, które P. Profesor umie
tak pięknie ustawić.

Gdyby, czego nie przypuszczamy,
Pan Profesor nie mógł objąć

przemodnicstwa na Ljebdzie,
to jednak dopominamy się o 80
Storo wstępie.

Odpowiadając, proszę Łasko mi
przebrać na moje ręce

Łacze wyrazu głębszego
poważania i oddania

C. Białobrzęski

Warszawa,

22-IX-1938.

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

dziękuję serdecznie, w imieniu Komitetu
Organizacyjnego i życzę, na zgodę
przewodniczenia na naszym Zjeździe.

Życzę nam także, że przyjaźni
i udziałowi w Zjeździe w charakterze
nie przewodniczącego nie stanie na
przeszkodzie pogorszenie się stanu
zdrowia Pana Profesora.

Prosimy uprzejmie o wydobycie
krótkiego zestyku wstępnego o dzie-

ciężcych latach J. Clerk Maxwella":
niedawno przekroczył minęto stulecie od
dnia jego urodzin; przypuszczam,
iż w książku z tym tematem Pan
Professor doda parę uwag ogólniejszej
nabury.

Właśnie we Włoczek, gdy drugi list
Pana Profesora był pisany, rozprosze-
liśmy wysubtelny program zajęcia
wraz z korbą uczenia.

Niezdłownie już Pan Professor
posiadać będzie przed odebraniem
tego listu.

Oskutnicie, że Pan Professor jako
ogólny przewodniczący będzie wodził
rodzajny rozprawkę sekcji, na
których przewodniczyć będą mce-
przewodniczący.

Prosimy o przewodniczenie na
otwarciu Zjazdu (Czwartek 29° godz. 10°),
na walnem Zgromadzeniu
(o godz. ok. 12°), wreszcie
na Zamknięciu Zjazdu
(Niedziela, godz. 11°).

Miło nam było by, gdyby Pan Profe-
sor mógł chociażby na krótki czas
przybyć na perwotkę we Wrocławiu.

(od 8^{ej} r.). Herbatka ma być umi-
dowana w d'ali Stowarzyszenia Tech-
ników, a niec niedaleko od mieszk-
kania p. prezesa E. Nabokowa.

W oczekiwaniu miłych chwil
widzenia się z Panem Profesorem,
którego pragnienie dla mnie uczu-
cia niezmiennie wysoko cenię,

Łączę serdeczne pozdrowienie
i wyrazy głębokiego poważania

C. Białobrzęski

Ciebie Rodzi-
nie Pana Profesora
prezydentem sendecame
życzenia Smieszne

Warszawa,
12-IV-1933

Wielce Szanowny Panie Profesorze,
po powrocie w Krakowie wybra-
łem się do Łukopanego, skąd
parę dni temu powróciłem.
List, jak zawsze tak przyjaźny,
P. Profesora wprawił mnie w
zastopowanie.

Pragnęlbym bardzo spełnić
życzenia obywateli, jacy na
mnie wstąpiła Akademia,
udzielić się na Zgromadzenie
Ami Fizycznej do Chicago :

nieobecność chociażby jednego
przedstawiciela Polski mogła
by okazać^{się} niekorzystna dla
interesów naszej języki na sre-
nie międzynarodowym.

Nie zaprzeczam, że wysłanka
była by dla mnie dużym nie-
porządkiem. Zrealizowanie
jej wymagało by jednak
tów i niemiadło, czy udało
by się wyjechać w odpowied-
nie i jej kosztowności.

Styszałem, że prof. Danach-
nicki skorzystał z pewnych
komunikatów, które mógł się
tak nie powołać.

W każdym razie 1500 zł. nie

mogą nastawiać nawet, przy
 świątecznym kursie świętym
 i z powrotem. Przecież Chi-
 Ńskiego Cesarza w głębi Stanów Zjed-
 noczonych i sama bawiła koleja-
 mi, pachnąc^{moje} migotką częścią tej
 krowy. Nie wiem, czy P. Rektor
 Kulszba uwzględnił tę okolicz-
 ność i umiarkowaną z nią wiede-
 ckim. ← Ponieważ P. Profesor
 Taskamie kajał się z sprawie,
 prosił tym uprzejmie o kamia-
 lenienie p. Abrahama w sym-
 lenie, że delegat Akademii
 będzie starał się, aby być na
 zgrupowanie, o ile uda mu
 się zrobić uścisnienie i, pomoc

Warszawa,
27-IV-1933

Wielce Szanowny Panie Profesorze,
dziękuję uprzejmie za infor-
mację dotyczącą odwołania
Zjazdu przedstawicieli Unji
Fizycznej. Istotnie, uważa-
mnie to od znaczących kłopo-
tów i kłopotów, co prawda,
od pokusy zaważyć Amery-
kę. Zgadzałam się zupełnie
z opinią Pana Profesora, że
kiedyś niktę moje znaczenie
naukowe, ale, bądź co bądź,

doszarczając sposobności zebra-
cia się uczonych pracujących
nad ^{tematami} encyklopedycznymi, co może
okazać się korzystnym.

— Pozwalam sobie zwrócić
się do Pana Profesora z
prośbą, licząc na Jego
życzliwość i uprzejmość.

W Mrozonku w ostatnim
dniu miesiąca wykonał
prace nad polaryzacją
promienionami jonów z
domieszką helu.

Chodzi tu o fluorescencję.

Rezultaty są niewątpliwie
interesujące, tem więcej, że

125
i oddaje autorowi tłumaczenie
teoretyczne, pomysłowe dużo
nieco grube.

Niekiedy byłbym wdzięcz-
ny, gdyby Pan Profesor
zechciał, przeobrazić je
wraz na posiedzeniu Aka-
demii celem ogłoszenia
w Biuletynie. —

Trudno mi było je summa-
ryzować, pomimo korekt
z tem zwrócić uwagę.

Przeżyłam streszczenie
po francusku i oświe-
nienia po polsku.

Rękopis do druku gotowy
dostarczył p. Prokorski do
końca ~~roku~~ następnego sy-
godnia. — Nie chciałem
złożyć przedstawiennia
tej rozprawy, ponieważ nad
tematami analogicznymi
pracuję w rozmaitych mi-
stach i jest rzeczą, bożę-
dając, aby publikacja nie
była spóźniona

Z danem Prof. Dziemowskiemu
w porozumieniu z nim
tej sprawie

zaczę serdeczne pozdro-
wienie i wyrazy głębokiego
szanowania

C. Piotrowski

26

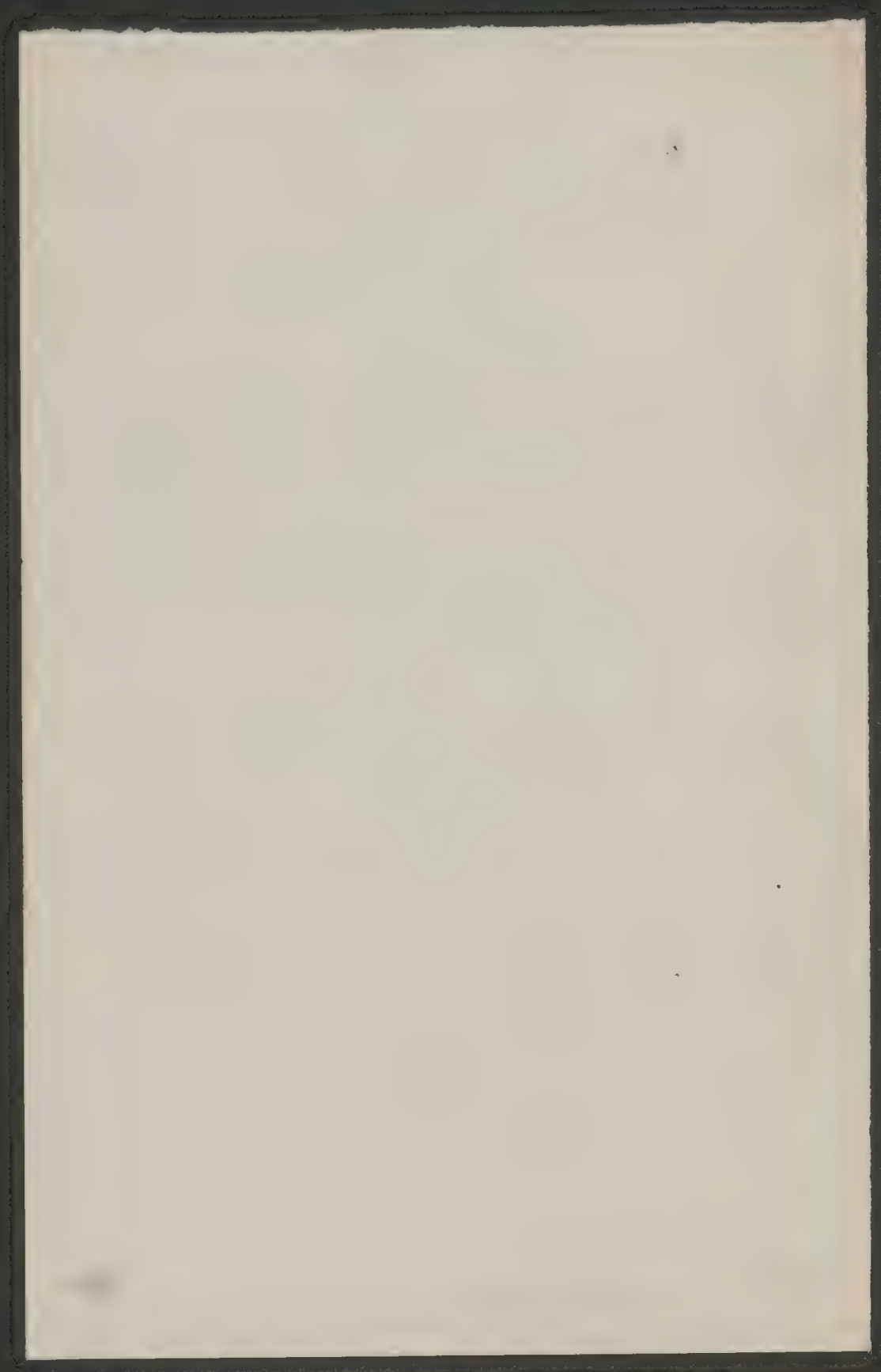
Dépolarisation produite par l'addition d'hélium à la vapeur d'iode fluorescente.

La fluorescence d'iode a été excitée par la raie $5461 \text{ \AA}$ de mercure.

L'expérience montre que les raies excitées par les chocs ^{qui se produisent} avec les atomes d'hélium ont le même degré de polarisation ^{celui des} que les raies directement excitées par la lumière $5461 \text{ \AA}$.

L'auteur donne une interprétation théorique des résultats, en ^{admettant} ~~partant~~ de l'idée que les axes de rotation des molécules d'iode exécutent un mouvement brownien sous l'influence des chocs ^{se produisant} avec les atomes d'hélium.

✱

Warszawa,
5-VI-1933

Wielce szanowny Panie Profesorze,
zamierzam przybyć do Krakowa na Czerwcowe posiedzenie Akademii, ale egzaminy i inne sprawy, jak się zdaje, przeszkodzą mi ten zamiar ziszczyć, czego będę żałował, kamże bowiem z przyjemnością wybioram się do Krakowa.

Wobec tego przesyłam listownie gorące podziękowanie za przedstawienie Akademii, Gracy, P. Prokumiego i opiekę nad nim:

spełnieniam się, iż oświecone
wymaganiem. P. Mrochowski -
wskazaniem się z przebiegiem
zdradami i z, pewnością na
wzajemność będzie nich, ba-
mięta.

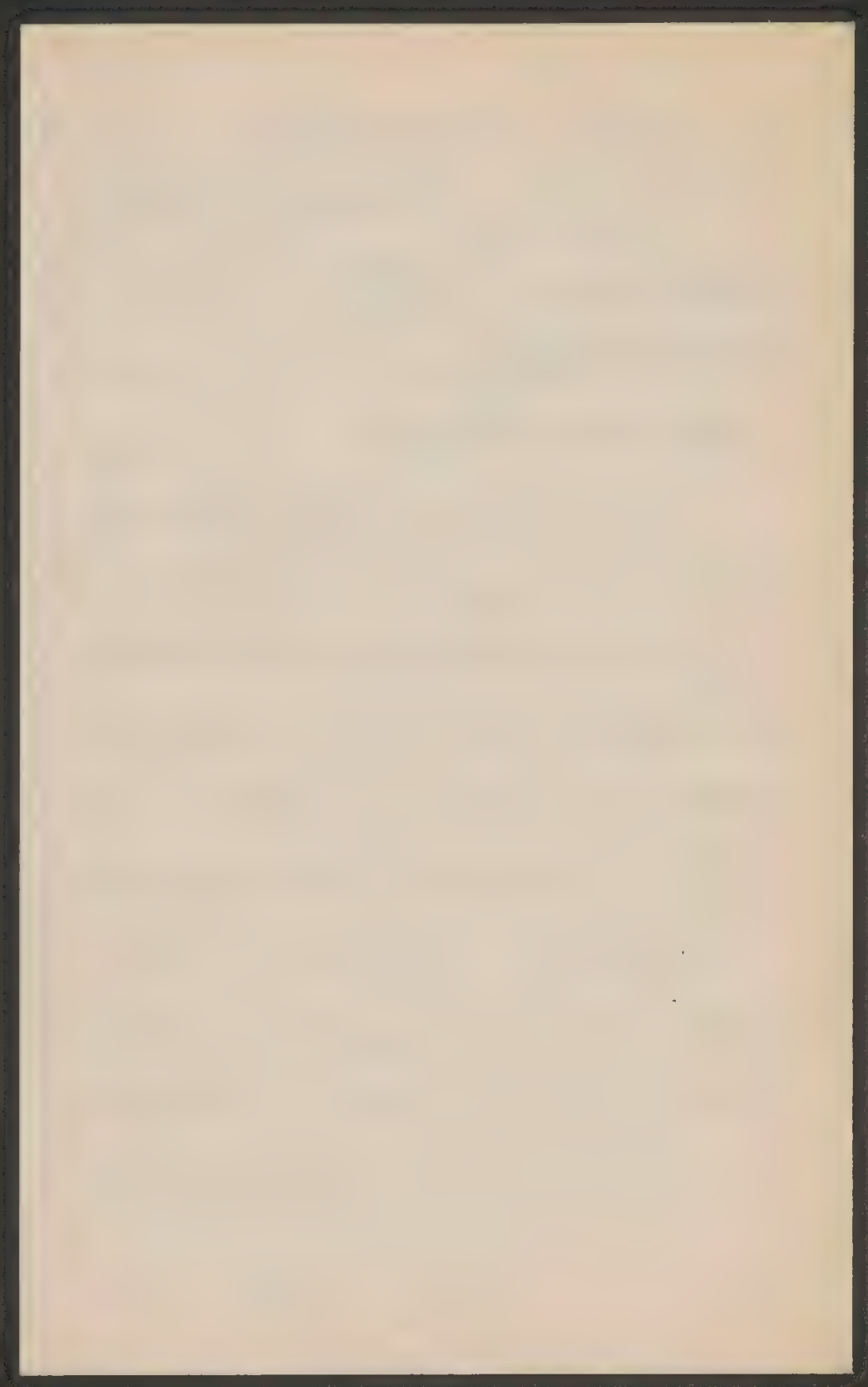
Mnie się też wydaje termin
„postanie” leżącym, umiarko-
„złazenie”, ale sam skłonił
tego drugiego terminu, bnie-
wać się uwarunkować w
naszej literaturze naukowej.

* Nie wiadomo, czy będzie miało
podobność między się, przez
wskazaniem z danym

.Zanim, przeszedł do
 re inkubacji i wykazanie jak-
 najwcześniejszego rozwoju
 makrocyfego

jeszcze dodać

C. Bielobogowski

Warszawa,
8-II-1934.

Wielce Szanowny Panie Profesorze,
szczęść, że obecność delegatu repre-
zentującego Polskę na Zgromadzeniu
Unii Fizycznej jest pożądana, wobec
czego gotów jestem wykonać
ten zaszczytny obowiązek, jaki
mi powierza Akademia.
Kongres Fizyczny może przyczy-
nić się do ożywienia zgromadzenia

Unji, jeżeli będzie dobrze zorganizowany.

Wienow, wybieram się do Krakowa na posiedzenia czernconie Akademii; będę miał sposobność, dla mnie zawsze miłą, miłować się z Panem Profesorem i bliższe naszego omówić.

Łączę wyrazy głębokiego
poważania i serdeczne pozdrowienie

C. Białobrzęski

—

—

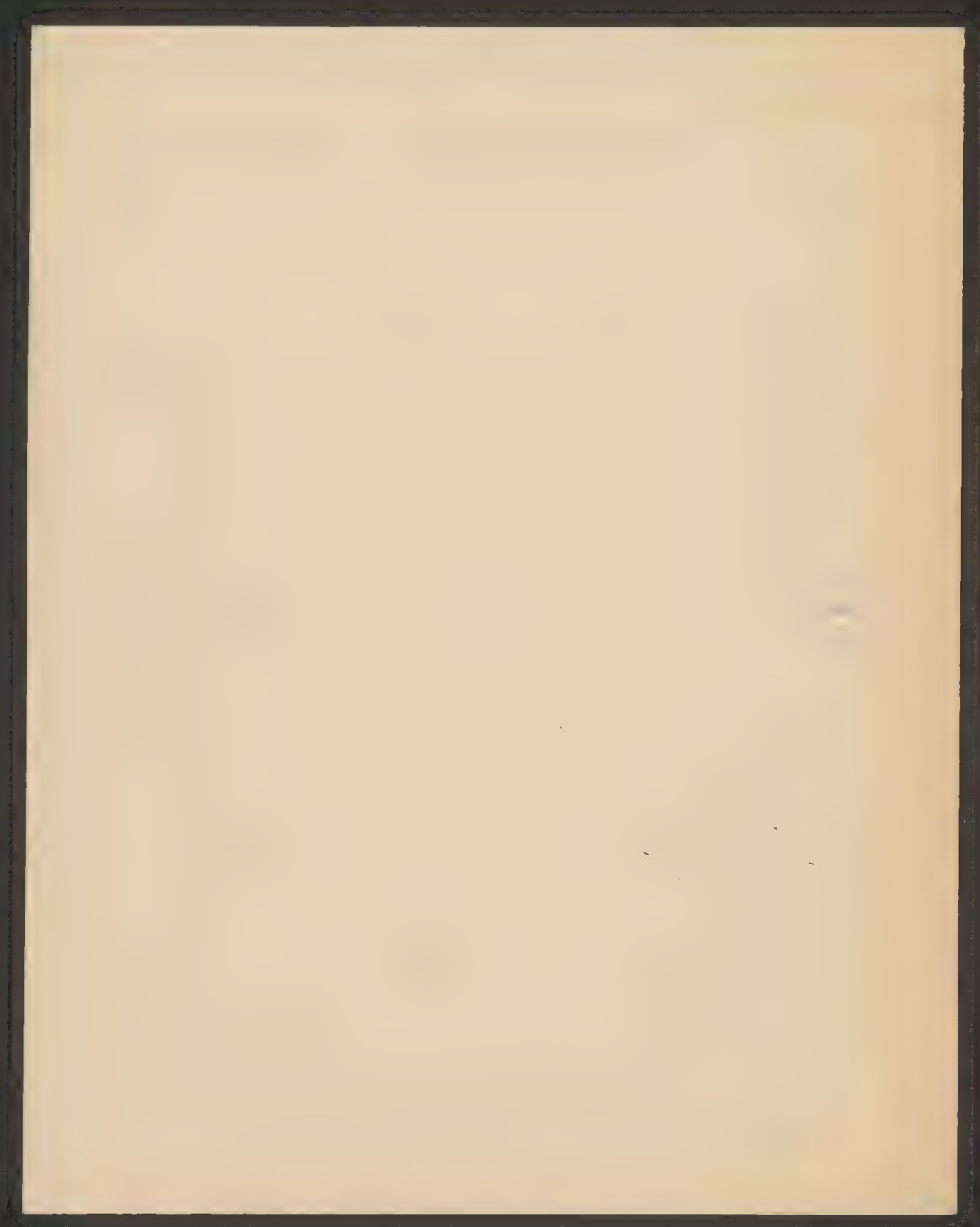
—

L

ce

—

me

Krynica,
12-IX-1934.

KARTA POCZTOWA

231

Wielce szanowny Panie Profesorze;
bardzo przepraszam, że trwałam
tęż Profesorowi, nie mówiąc o tym.
nie było tego powodu. Dziękuję ser-
ce za odpowiedź. Niech
Pan Profesor odpoczyna i do
nowej, cennej i miłej pracy i, co
jest najważniejsze, -
organizacji, potrzebi: moim
celem, że tak było najdroższej.
Odpowiedź. - Proszę Panu

zastępstwo zastępowe

y Wielmożny Pan
Prof. Dr. Władysław. Hutcheon

Władysław
Hutcheon, J.

932 w. Hutcheon, J. - 12-IX-1934
w. Hutcheon, J. - 12-IX-1934
w. Hutcheon, J. - 12-IX-1934

KRYNICA. Kolumnada Nowych Łazienek.

Warszawa,

10-II-1935.

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

nie otrzymałem jeszcze rozprawy p. E. Górki,
ale, prawdopodobnie, niebawem nadejdzie.

Oskupię się, że z największą chęcią, gościn jestem -
zrealizować życzenie p. Profesora co do oceny tej
pracy: jest to zresztą mój obowiązek względem
Akademii, która mnie kaskadyła przyjęciem do
grona swych członków.

Serduszkami zmartwiłem się, że jeszcze swoim zdro-
wem nie pozwala Panu Profesorowi na większe
wysiłki umysłowe. W wieku, do którego i ja się
zbliziam, naruszenia równowagi nie odczuwam
się, przede: okres "relaksacji" znacznie się
wydłuża.

Szczególnie przyjemnie będzie mi zająć się
rozprawą p. Góry, skoro P. Profesor interesuje
się losami tego młodzieńca.

Dnia 24 x.m. przyjeżdżie z Poznania do Warsza-
wy na Łobyz Hłomiński. p. a. de Brugle.
Hłomiński jest, naturalnie, dla nas bardzo
ważny. Jest on gościem P.T.F. i Alliance Fran-
caise. Pragnął, aby p. de Brugle prze-
był także na 1 dzień do Krakowa, ale
on ośmiadenty w korespondencji z konsulem;
że brak mu czasu na to, więc, wkrótce
pobieże być w Krakowie i musi wkrótce
znowu wrócić do Paryża.

Gdyby ktośkolwiek z kolegów...
zechciał przyjechać do Warszawy, celem
poznamia p. de Brugle i wysłuchania jego
odczytów (w pon. 25-II ma wygłosić odczyt w P.T.F. na temat
o teorii lotonu, ~~który~~ w którym, jakoby, przedstawi rezultaty nie ogłoszone),
byłoby to wielce miłe. Mówię o
tem, P. dr. Mieszkowski.

Zacz, serdeczne pozdrowienie
Pani Profesorowi z Rodziną

C. Białobrzęski

33

DOCTA

Frühjahr 1880

Sam. Friderici.

Lego Rodnik, razliven

и старому и новому
на Печенкине

— 2. Flussbühnen

INDIAN-PAVILION

[illegible]

J. H. Thompson

Feb. 2nd 1876
J. M. Hansen

л' тако́н

W. J. M. R. R., D.

z powiniśzowaniem,
Nowego Roku!
1936

BIBLIOTEKA NARODOWA
JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO
WARSZAWA,

Warszawa, 28 X 1936 r.

Rakowiecka 6, tel. 8-38-47.

Nr. 4656/36

Wielmożny Pan Profesor

Władysław Natanson
w Krakowie
ul. Pierackiego 3.

Od r. 1928 Biblioteka Narodowa Józefa Piłsudskiego w Warszawie prowadzi na podstawie egzemplarza obowiązkowego druków bibliograficznych rejestrację polskiej produkcji wydawniczej i ogłasza jej rezultaty w tygodniku, ukazującym się p.t. Urzędowy Wykaz Druków, wydanych w Rzeczypospolitej Polskiej. - Uzupełnieniem Urzędowego Wykazu Druków jest Wykaz druków polskich i Polski dotyczących, wydanych zagranicą, zawierający opisy bibliograficzne pism zagranicznych, zaczerpnięte z 25 bieżących bibliografii narodowych zagranicznych.

Przy gromadzeniu materiału do rejestracji wydawnictw krajowych największe trudności sprawiają odbitki autorskie prac, ogłaszanych w czasopiśmie lub dziełach zbiorowych, odbijane przeważnie w bardzo niewielkim nakładzie i pochodzące z drogiej, prywatnej, poza rynkiem księgarskim. - Co zaś do odbitek prac autorów polskich ogłaszanych zagranicą, to prawie zupełnie jesteśmy pozbowieni wszelkich możliwości uzyskania egzemplarzy, ale nie mamy nawet ich opisów bibliograficznych, gdyż bibliografie zagraniczne, jakimi posługujemy się przy opracowywaniu Wykazu druków polskich i Polski dotyczących, wydanych zagranicą - nie rejestrują odbitek.

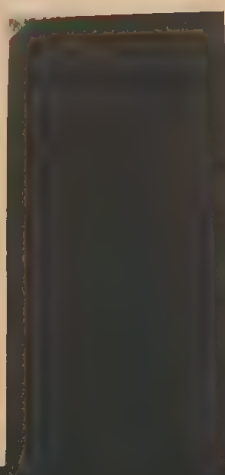
Jedynym sposobem skompletowania odbitek byłaby więc droga darów autorskich i dlatego najuprzejmiej proszę WPana Profesora o łaskawe zaoferowanie Bibliotece Narodowej jednego egzemplarza odbitek tych prac, które jako artykuły w czasopiśmie lub części dzieł zbiorowych ukazały się poza granicami dzisiejszego Państwa Polskiego.

Równocześnie proszę bym bardzo, aby Pan Profesor - z uwagi na zadania Biblioteki Narodowej - był łaskaw także i w przyszłości przekazywać do zbiorów Biblioteki Narodowej po jednym egzemplarzu odbitek wszystkich prac, ogłaszanych w zagranicznych czasopiśmie i dziełach zbiorowych.

Dziękuję

32
56
Biblioteki Narodowej
Józefa Piłsudskiego

Władysław Natanson

BIBLIOTEKA NARODOWA
JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

Nr 440/22.

W odpowiedziach należy powoływać się na Nr powyższy.

Wielmożny Pan

Wiceprezydent / HOSKINS

W R A K Ó W,

Przejmującą się księguję na kasie z tej strony
wobec nasnie naszych zbiorów prawni W. Szandowego Pana Rektora,
jaki i na łaskawie uczynioną propozycję co do zaoferowania
cibitek z prac ogłoszonych w obcych językach w wydawnictwach
Polskiej Akademii Umiejętności.

Oczywiście proszę uprzedzić o ten kar, który wypo-
si lona katalina w naszych zbiorach z okresu przed okazywa-
nia w. ogólnie odcisnąć, a więc / nie z przed
r. 1940, 1940 / z przed r. 1940. Wobec nas, oczywiście
jaki i jakie o przedmiotach krajowe z poczyni III w. 1940
przypadkowe, jako powstałe głównie z karów, w których powsta-
na liczbą i brzoła porządku przedmiotów w. 1940 okazywa-
ne, a więc wistotajona przedmiotach krajowe i obce i obce-
językowe oraz specjalny rodzaj "Polskich Wydawnictw".

Jedni i ci wistotajona są anality, przedmiot krajowe
biblioteki narodowej przedmiot o wistotajona okazywa / a
nie i o krajowe /, to wistotajona to tylko z obce, aby wistotajona
nie wistotajona przedmiot nie wistotajona na trudności wistotajona-
ne.

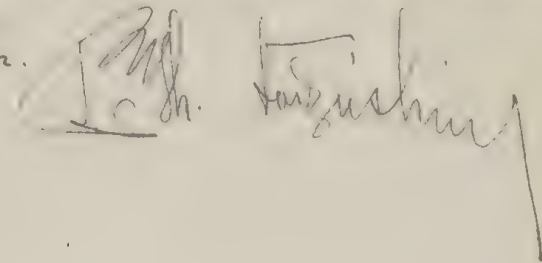
To jest oczywiście, gdy W. Szandowy Pan Rektor, wistotajona
biblioteki narodowej, a wistotajona inicjatywy stara się in

zaradni - spieszę z bardzo serdecznym podziękowaniem za
ten tak hojny i tak bardzo ^{nasze} potrzeby uwzględniający list.

Bylibyśmy też bardzo zobowiązani, gdyby W. Szanowny
Pan Rektor był łaskaw zatrzymać Bibliotekę Narodową i nadać
w Swojej łasce pamięci.

Proszę przyjąć wyrazy głębokiego pozdrowienia.

Dyrektor Biblioteki Narodowej

Wł.
h. J. Ch. Kozłowski

BIBLIOTEKA NARODOWA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

L. dz. 5113/36

Warszawa, dn. 30. X - 1936

Dyrekcja Biblioteki Narodowej Józefa Piłsudskiego uprzejmie dziękuje
za łaskawe ofiarowanie do zbiorów bibliotecznych

54-rech cennych prac naukowych
Dana Profesorowi.

Dar wciągnięto do Księgi Przybytków pod poz. 1763/1936 r.

Dyrektor Biblioteki

for [signature]

BIBLIOTEKA NARODOWA
JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO
WARSZAWA

ul. Rakowiecka 6

tel. 8-38-47

ul. Krakowskie-Przedmieście 32

tel. 6-68-55

Wielmożny Pan
Prof. Władysław
Matanson
w Krakowie
ul. Pierackiego
3.

237

BIBLIOTEKA NARODOWA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

L. dz. 6117/36.

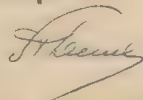
Warszawa, dn. 30. XI - 1936r.

Dyrekcja Biblioteki Narodowej Józefa Piłsudskiego uprzejmie dziękuje
za łaskawe ofiarowanie do zbiorów bibliotecznych

*dwudziestu broszur z dwierajzowych cennik
prace Sr. Jana Profesora.*

Dar wciągnięto do Księgi Przybytków pod poz. 1742 - 1741/

Dyrektor Biblioteki

1936r.

BIBLIOTEKA NARODOWA
JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO
WARSZAWA

ul. Rakowiecka 6

tel. 8-38-47

ul. Krakowskie-Przedmieście 32

tel. 6-68-55

Wielmożny Pan .....

Prof. Władysław .....

Watanson

w Krakowie

ul. Stradwicka

- 3.

INSTYTUT WYDAWNICZY
»BIBLIOTEKA POLSKA«
SPÓŁKA AKCYJNA

ADRES TELEGR.: »BIBLIOPOL« WARSZAWA
TELEFON NR. 221-27

Czekowe konto w Poczł. Kasie Oszcz. 1270

J.

WARSZAWA, dnia
Nowy Świat 23-25
Skrzynka pocztowa Nr. 50

27.6.

1935

Wielmożny Pan

Wł. Natanson

w Krakowie
Studencka 4

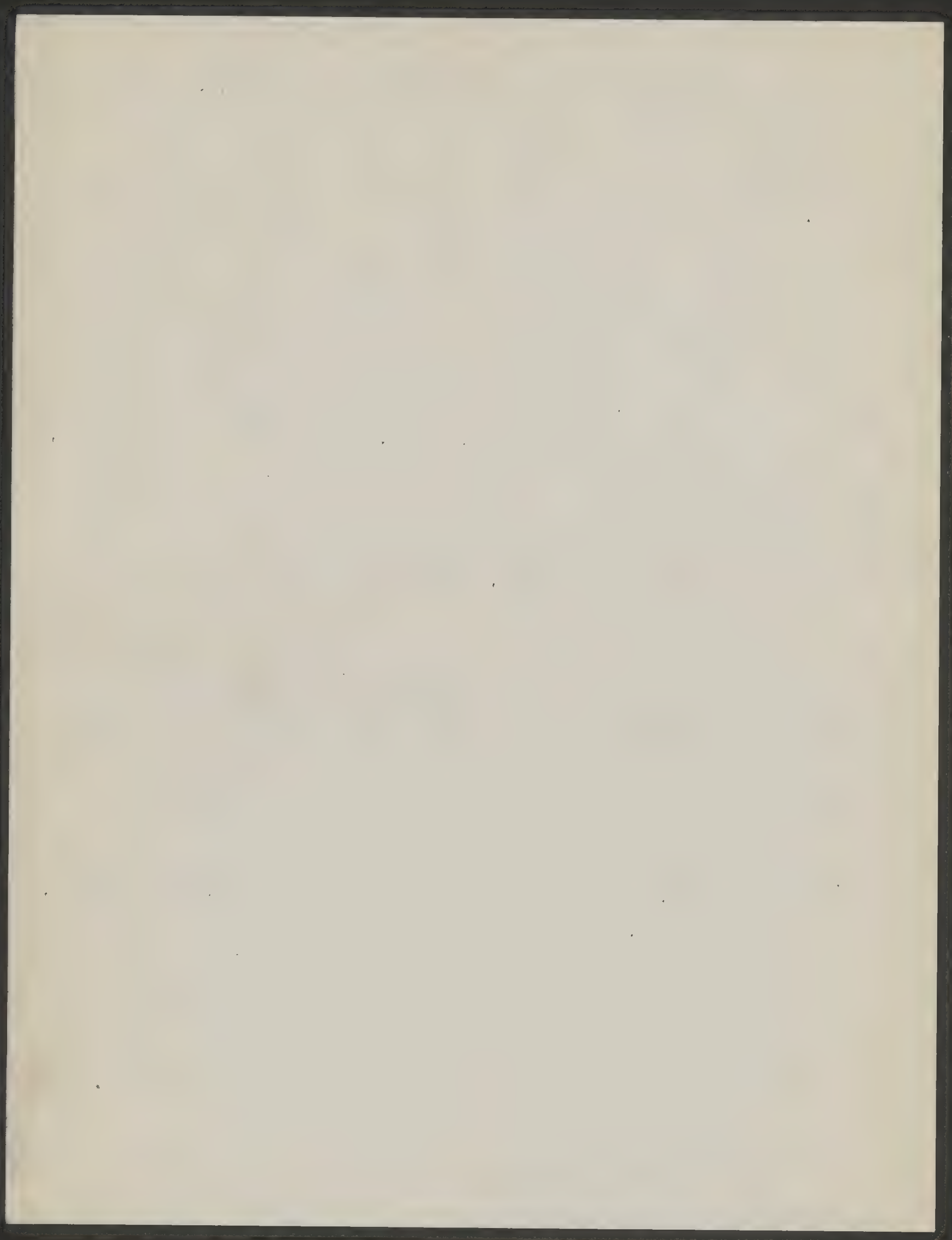
w wydawanym przez nas na rok szkolny 1935/36 podręczniku fizyki dr. Bolesława Gaweckiego na klasę III-cią gimnazjum autor zamieścił cytaty z pism J. Black'a, podany w książce "Nauka fizyki", opracowanej przez WPana i p. K. Zakrzewskiego.

Uprzejmie prosimy WPana o udzielenie nam zezwolenia na przedruk powyższego tekstu i z góry dziękując za przychylne załatwienie naszej prośby, pozostajemy

z poważaniem

Załącznik: tekst cytatu

PS. O ile potrzebne byłoby również zezwolenie p. l. Zakrzewskiego, prosilibyśmy WPana uprzejmie o łaskawe podanie nam jego adresu.

Czcigodny Panie Rektorze !

Przygodne przedstawienie mnie Panu Rektorowi w czasie wieczerny kawy u ci profesorów Łosia i Rozwadowskiego - pozwoliło mi tylko na uściśnienie Jęz. rski. Tymczasem od dawna - oś pnieptania wspomnienia o K. Potkańskim - pozwoliłem sobie na wyryskowanie myśli Pana Rektora dla siebie, a czasem i dla innych. Jako diwiniak serdecznie wdzięczny czuję się z obowiązku przynajmniej przynajmniej do tego. Równocześnie ośmielałem się podsunąć Panu Rektorowi prośbę o inicjatywę szerszą w sprawie poruszonej przez aukcję prof. Dicksteina. Zdaje mi się bowiem, że ogół nie zdaje sobie sprawy z tego, że nauka powinna być wrażliwiona, i czuć światomością, kulturą, narodu, że ma być ona nastrojona na tony wyższe niż erudycja.

Moi Czcigodny Pan Rektor urazi się

1
2
to
90
47
m
2
N
m
a

d
p
i
u
b
x

mojemu odczuciu. Stunaczy mnie jednak
to, że od lat pracuję w szkole średniej - ostatnio
też mam zaszczyt pracować na Studium peda-
gogicznem - i czuję - może mylnie - że te
strumienie, które mają się wylewać na
nizinę, nie są dość mocne, że brak im,
że tak powiem (choć polonista), potencjału.
Nie umiemy jakoś organizować świadomości
wolnego, odpowiedniego za siebie narodu,
a tu tymczasem nieberpięciostwa rosną.

Karuję mi Czcigodny Pan Rektor mój,
dokimoteryj, tracąca, gadająca; patrząc
jednak na naszą młodość, na zastępowanie
starszego społeczeństwa wobec niej, nie
mogę spokojnie o tem myśleć i stać myśl,
by autorytety najwiskre na ten stan
zwrócić uwagę.

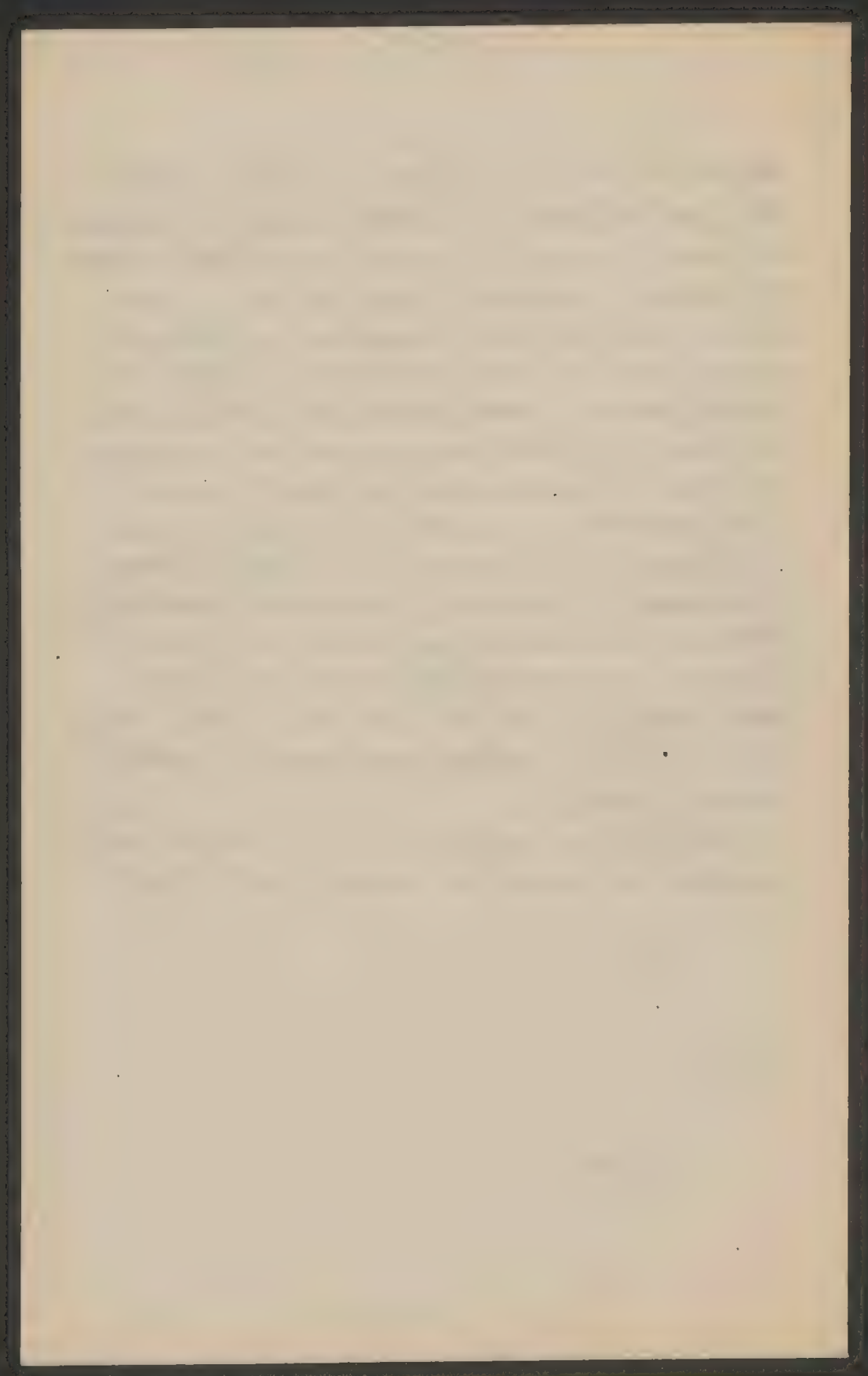
Właśnie też osunęłam się zaszczyt mój
artykuł o projekcie ustawy ustrojowej.

Z głęboką cześcią

Franciszek Bielański

P.S. Piszę prosiłem - oświadczył się przeciw o dyskretyj

Kraków 11. VII. 28.

Crigodny Pawie Rektore!

Niespodziewanie i nadszpedziewanie zyciowej
Twoja odpowiedź sprawiła mi Pan Rektor
prostą, wielką radość - przede wszystkim
przez tę odpowiedź ton. Dziękuję więc
z serca za tak piękny i łaskawy list,
jak również za miły podarek; muszę
jednak dodać, że "Porządek natury"
znam i mam - i oboma książkami
raduję się i cieszę. Te zwłaszcza "dro-
biazgi" rzekome, w pierwszym czy dru-
gim tonie, są dla mnie wprost te-
matem do rozważań, gdyż uczą one
i ośmielają do pewnych spojrzeń w bogat-
szą duszę.

Jeżeli ośmieliłem się podsunąć Panu
Rektorowi myśl - właściwie z natury,
obcz. ucronemu wystąpienia szerszego,
to Pan Rektor wskazał w moje in-

1
2
3
4

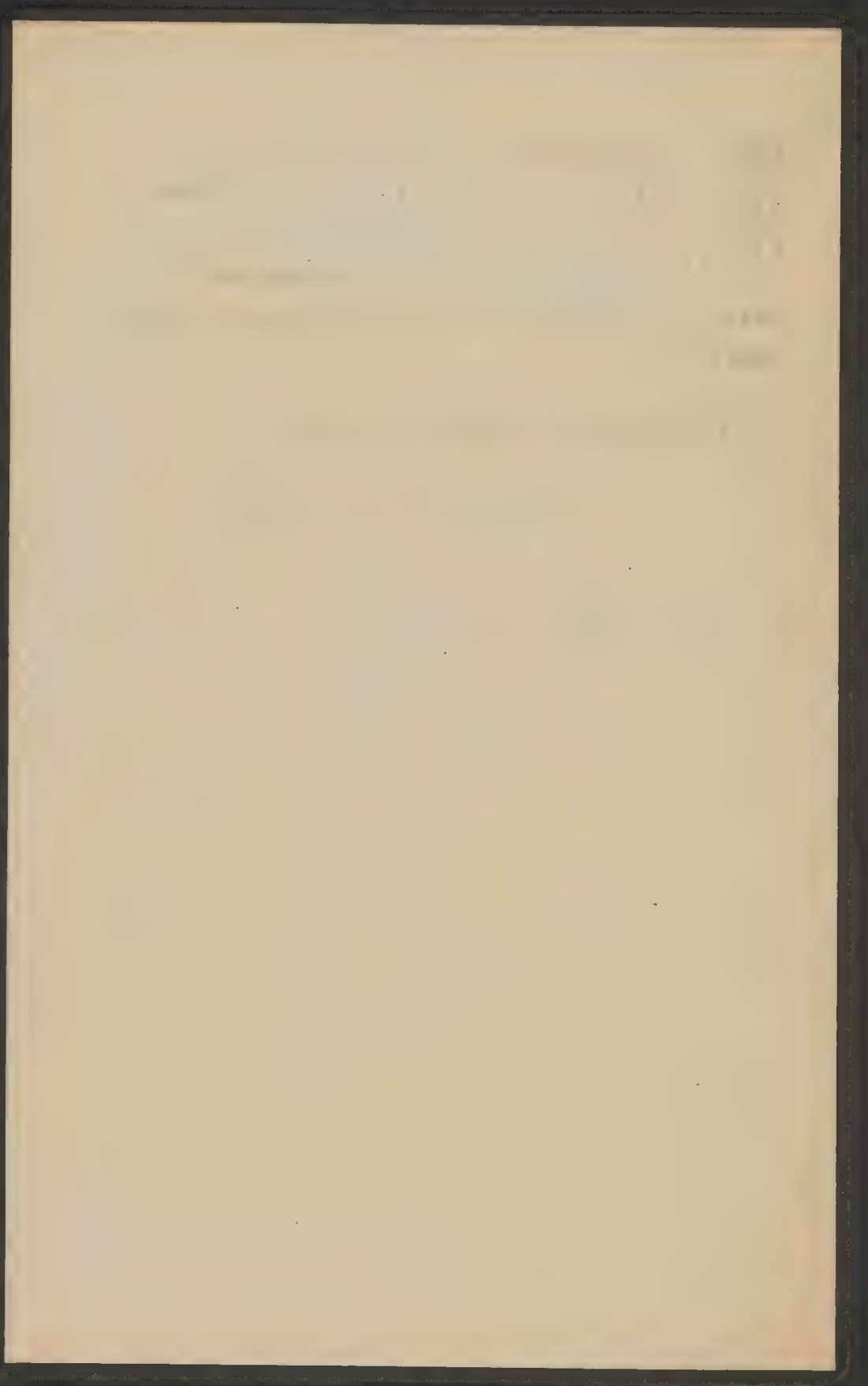
teucje i dobrotnie si nie urazi. Jeśli
Pan Rektor mógłby poświęcić trochę
swego cennego czasu na przeczyta-
nie artykułu o ustroju szkolnictwa,
moja intencja do reszty mnie uspra-
wiedliwi.

Porostaje z głęboką cześcią

Franciszek Bielak

13/vi. 1928.

Kraków, d. 2. IV 1909

Miloci Panowie
Sanie Profesorze!

Sigwaldu sobie kuroćcie uwagę, że
pp. Piotrowicz Kurowski i ps. Jurek Ka.
wery Los' a moje i inni Stypendysta
~~se~~ Kumiulys Stypendysta, po nad
800 Koron (Piotrowicz ma Jurekto 1,600.
Los 895 Kor.) W myśl reskryptu mini.
ster. N° 549 i 592 wolno Stypendyste
Kumiulować, ale w takim razie jeżeli
kwota nie przekracza 800 Kor, trzeba apro-
baty c. k. Namiestnictwa, po nad 800 k.
a probaty c. k. Ministerjum, ~~nie~~
Asystens i trzeba probaty

przedstawiać. Nie wątpię, że po wysłaniu
na drugą, Ministerstwo & a. prosi
mnie o co do Losia; wątpię natomiast
mnie o skutek co do Piotrowa.

W każdym razie przypuszczam najpóźniej
miej. Taskany Pana Kolesa o ~~spora~~
~~rezerwy~~ przygotowanie dwóch
referatów ~~o sprawie~~ do najbliższego
poradzenia grona profesorów, lecz którego
aprobaty ~~rezerwy~~ się nie obejść.

Co do ~~mego wyjazdu~~ do Wiednia doradzi
jść się, że prowa która, wybratem ~~tytułu~~ jako
najdogodniejszą se wyjechać na egzamin. Nie
Naukowe, tj. najbliższy promieniatel, w ten
środka nie jest odpowiednia, gdyż od nas
nie ministerstwo i referenci nie będą
wysocy w Wiedniu. Doradzi więc
przyjeżdż dopiero około 18-20 kwietnia.
Prawdopodobnie nastąpił się do tej ra-
dy. Tylko mi bardzo przykro, że
w takim razie byłby 2-mi osobami proci-
wko Panu Prof. o zastępowo z goścących

Wiach wpisów.

Zatęcające sięczenia i dorych i reso.
tych świat jasnotaję i ogdy bokim na
ciandiem i serdecnem prowadzeniem

B. Brankowski

Kraków, d. 24, IV 1909

Wielce szanowny i Taskany
Panie Kolego!

Przekro mi, że pozwam mój adresat
ty do zwaną Pańską uprzejmości i pro-
sie go o zastępienie w poniedziałek, wto-
rek, środek i zaplanowane czwartek. Już
byłem jutro w sprawach fakultetu do
Wiednia, skąd w czwartek wrócę. Wpisy
już ukończone, tylko jeszcze trochę
jeneru przez następny tydzień. Spodziewam
się więc, że Włan. Pan Kolego nie będzie
miał zbyt wiele do czynienia, natomiast
i innych ogólników dotychczas nie zgłaszało,
a Komisja podprawa nadzwyczajnych etc.
Chcesz: cienie mogą być po nim

powiecie. Uważając, że jeszcze wiele posłań
podatkowych przysłać, sądzę, że będzie lepiej
przewieźć fakultety, które do pierwszych
dni maja, prawdopodobnie do 7go maja,
zamiast je odbyć 30 b. m., jak pierwot.
nie zamierzano.

— głębokim naciętkiem i serdecznem
próśbieniem

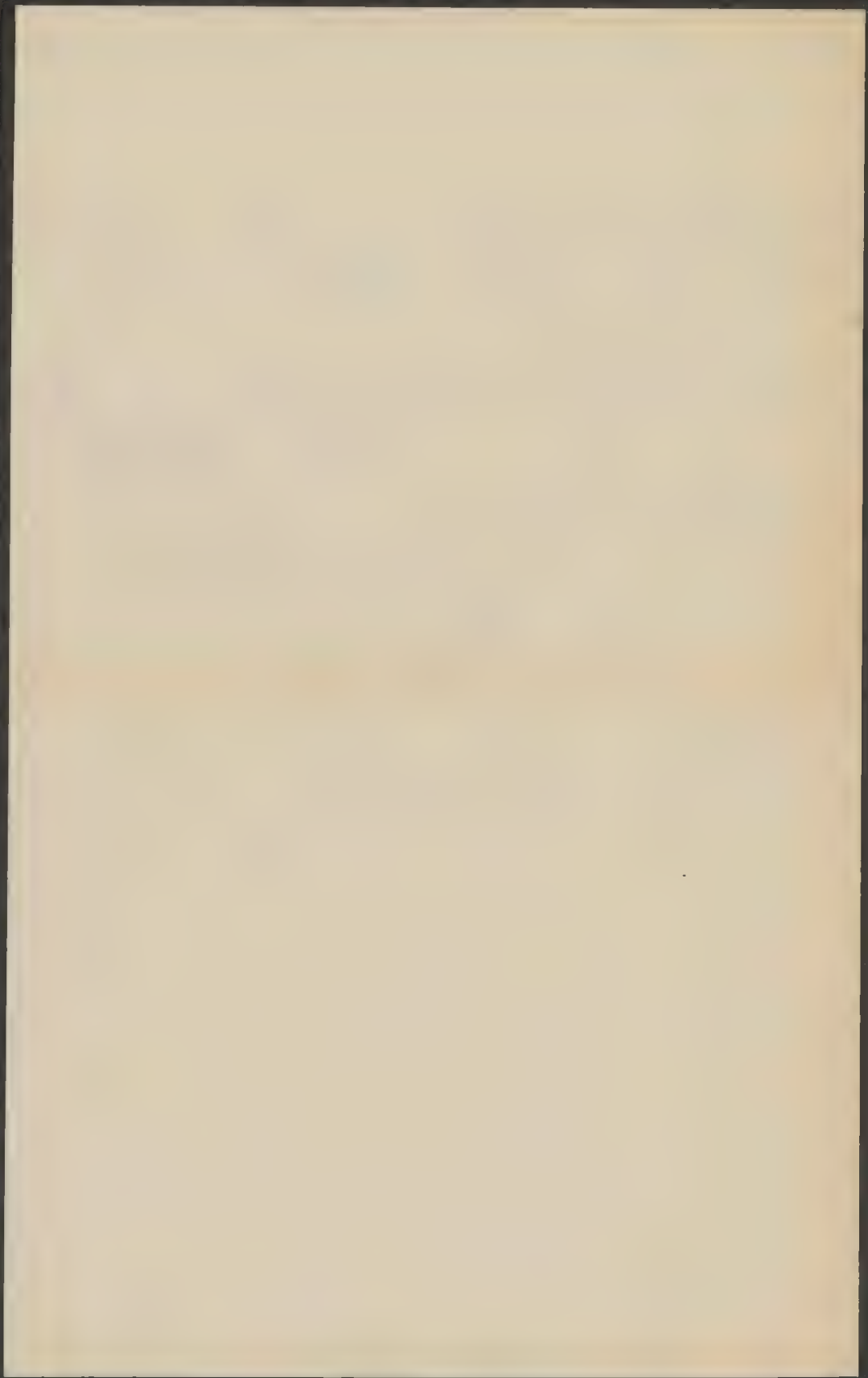
Bieliński

T. J. Kluczyński pisał, Tam
panu Wojciecha jutro...

lošaa
piirij
awnych
rot.

m

em

Wielce Szanowny Panie
Kolego!

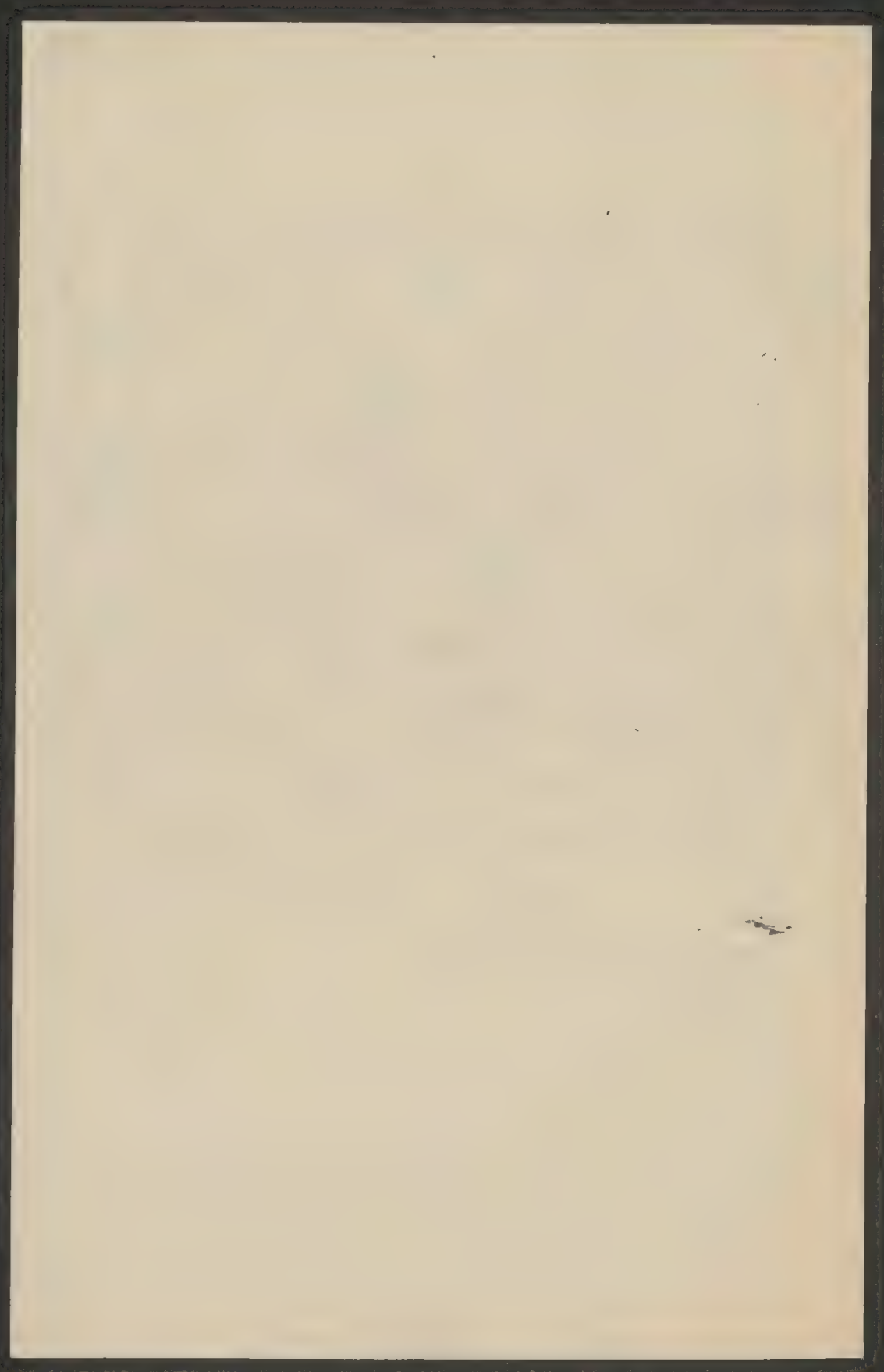
Na skutek postanowień z prof. Mo-
rawskiego i Sternbacha wycofałem referat
Crona przedanie go i prawie stuch. Piętro-
piora i uzupełniłem go tak, żeby z jednej
strony nie stępnąć w sprzeczności z Pan-
skim referatem i uchwałą fakultetu, z drugiej zaś
strony, żeby w myśl życzeń wymienionych kole-
gów, którzy w czasie Pańskiego referatu przy-
szli, byli nieobecni na sali, zapewnić pewne
szanse Kłosowskiemu. Lecz nie to,
że przysłałem Pańską aprobatę, a zarazem
donoszę, że Piotrowicz był dziś i mnie i brat

Ze skutkiem powyższego składu społeczności jest
* bez groza, nie mozna ani jednego ani drugiego
stypendyanta prodzie. Przynajmniej, ze sie, wstawie
do Pana Kolezi, zeby miu podpisat zaraz list
na pierwsz, rate (500 k) pod warunkiem, ze
storiy z niej ~~180~~ w depozycie u mnie
180 kor., ktoreby musiat ewentualnie porócic
Motoszowskiemu. Mysle istotnie, ze w takim
parcie nie istotnego nie stoi na przeszkodzie
~~protok~~ protokolowi Pańskiego podpisu na
kriticie jego. Jare, takze, ze chociaz formalna
uchwata Akultetu nie byla tak rozciagna jak
ta, ktora obecnie proponujes, to jednak wolno
ja nam przyjetnie "propria auctoritate"
Zatem wyrozy wyrokowego nacunku i ser-
decznie powrozic

P. Biliński

x
gicp
urs
it
c

ci
in
il
na
malus
k
lud
take"
et.

43
Warszawa 24 Maja 1825.

Kierowny Panie Professore!

Przyjmuję dziś list Pana Pana
i spieszę wyrazić gotowość przysłać
zestawienie w opracowanym i sformułowanym
do „Prac”. Niezależnie tego by
z mej strony stwierdzić, że wygłosił
ogólną referat (w herbie, jeśli nie
nie myśl, 33) zebrać na resztę przygo-
tować. Wszak, że przysłać na siebie
waga jakies 15-18; a wyżej naj-
przejmującą referat.

Sprawa moja ukonczyła się nadpo-
drzewanie szerszeliwie, goji i przy
uniwersytecie porostatem i wysze-
tem porwołania na nadriabie
Ischyi o szkole meblarskiej. W
wej. Zawodnikom to umięjętność
wziera się do pracy i towa,
któryj pancerz Apachina całą
sprawę jaknajpożyśliwiej przeprow-
wadził. Okazuje się tylko, że

ho- nie zgadza się to odwołanie się do
 dowodów wiarygodności.

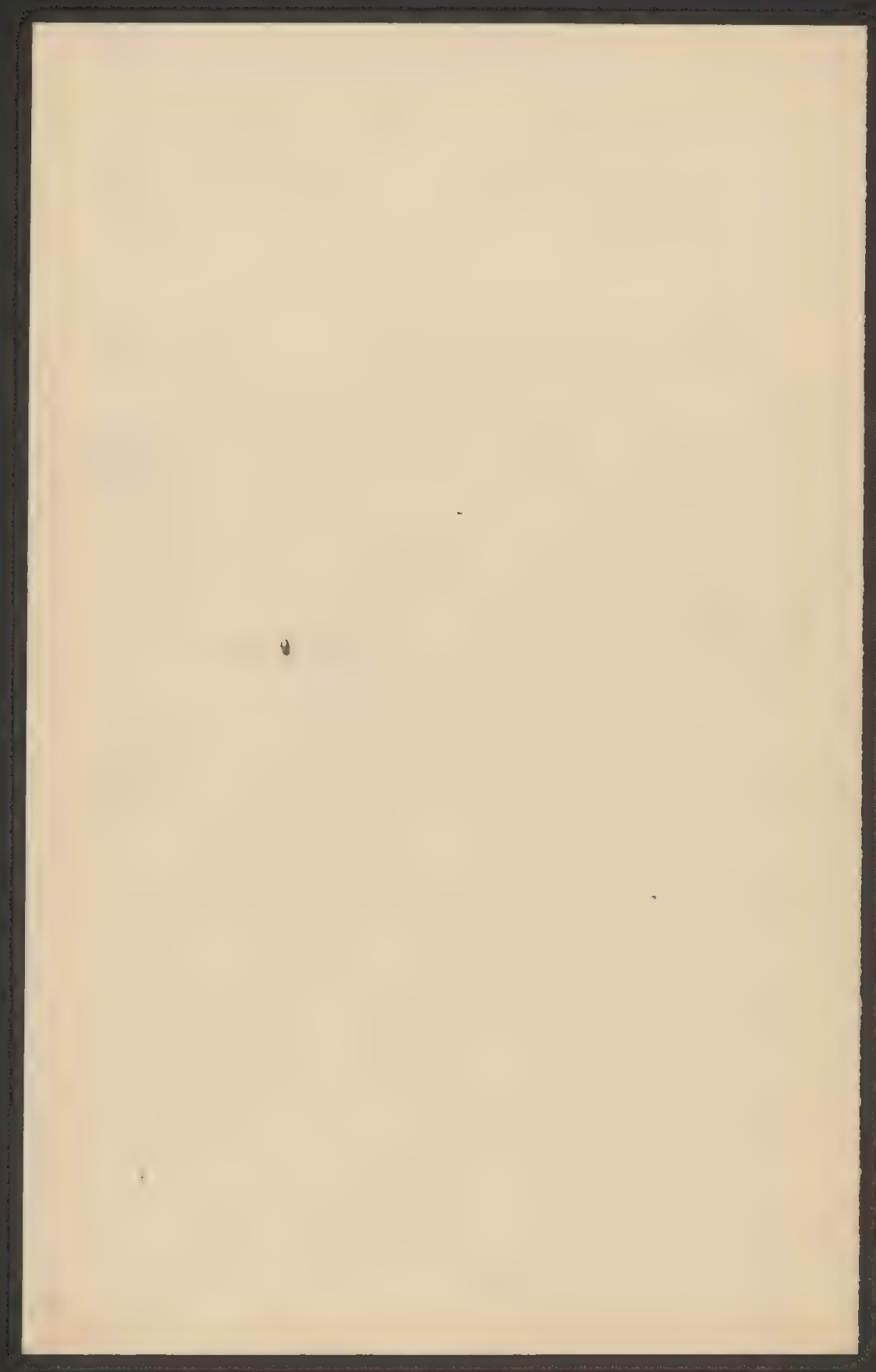
ke- Choćby i w istocie już powołane świadectwa;
 zapewne broni. Profesor wie, że nie.

chwie- Wszak, jakie nure, warum haek
 nie wystarczają jeszcze repeat nure i uerri
 by szkół tak stała, jak węgry.

Nie upadamy jednak na duchu

Nito mi jest ratunki zapewne
 wogo wyroko broni i powier
 nie

Włodek Białecki

Wamaw

51

18 $\frac{1}{8}$ 95

12. ordynacko 12.

czcowny Panie Profesorze!

Podajmyż się z gotowością opracowania
prawa dać z wyliczanymi pracami Pan.
Pan profesor kserick i artystów.
Chciałbym tylko uwzględnić pisarza
o artyście i powagi i kogo "Światło
i elektryczność". Coż jest ten jest
nie tylko nie małomiasteczki
z odwołaniem się do Poincaré'go
i do tego podk. że względu na
realiste nieporozumienie z. p. spo-
rychizm i powagę i kogo

wstanie tego obywatela na jego
imię.

Wojtko, prośby Józef Karczewski To- pro-
warowski i Soloski (obu t.j.
Złotych), a Patwosiński sam lub też
prośby prośby p. Dickstejns w War- pro-
szenie dostatecznej ilości. Następnie tem-
ni mi tych Złotych osiadał na by-
Stan Profesora prośby.

Prośby Józef Natanson prośby
mi dr. i myśli, bym prośby dostatecznej i
(w wydawnictwie technicznym Wawel. 17)

go (tę) rzec' kawa, wykładawczy p...
 w szkole uczymy, nie mówię o
 To - powiarać fingerach zasadniczych,
 t.j. długości, masy i czasu. Myślenie
 Ter nie posiada jeszcze nawet w fazie
 W... projektu; raczej jednak należy o
 Ten zelaure Leonarda Professore.
 Czy to wogóle ma to? Czy nie stoję
 przed panem, a mi same praktyki
 wykane maczy i ustorki naszego kursu
 W tej prostocie, w jakiej w sobie
 roku i jego wykładach zaurieram?
 W szkole wykładu, na jednemu od

drzele rozporzuty się już. W tych
drzele oburze się oddechać ro'undog-
ty. Ale jak się poruszą w rohu
przynęty, jeżeli nie się nie do buduje,
tego niewiem. Odezwany z p. Bogus-
łowi wielki brak miejsca, w pocho-
ju przemianowczy na warę wspólną
pracownicy i gabinet.

Łączę wyrazy prawdziwego szacunku
i poważania

Witold B...

Warszawa 19 $\frac{18}{4}$ 04. 1904

Politechnika.

czcowny

Panie Profesorze!

Nadzwyczajne ratowanie w ciurach udało
mi się dostarczyć podarować szybkiego
iła przysięgów (pod ciurami) przez
niebyłoby długie i wierzył szerokie
miejscu. Dotychczas zrobienie doinwideru
z kółkami i z parafiną
i t. d. Gliniana, woda, eter i t. d., jak
i podziwiał by to mój, i ja nie
nie okazy. Nie to ta wydaje
mi się prostą, by nie nawet
i ja nie, aniżeli metody Maxwell'a
(Kundt, de Meir, Umlauf i inni),
z których i ja nie wiem.

polacitami tej wykonanie odformowania (dla
go przynajmniej twemu mechaniko-
wi, oraz obrotowatemu krawy i a
wentyle do otwierania i zamykania
go w pewnych granicach (a do 10
20 atmosfer; dotychczas rozprawy pro-
blem ciśnieniowym nie wykazały nad 4-5
3-4 atmosfery) ze zbiorników o
wielkimi ciśnieniami. Przypuszczam, że ten
będzie w stanie otworzyć rybnicy po
deformacji i zniszczeniu (a i odłamki i
prostopadły), czyli otwierającym
dotychczas.

Rzeczywiście teraz, w orzeknięciu - nie
przynajmniej, ten i jemu nie rozstrzyga się
wiecej w tej sprawie; a tu tam
brak mi podwyższenia prac
odmowy i t. p. Prawe profeso-
rowie Akademii Krakowskiej
w Politechnice nie posiadają
i nie wiedzą ośb przynajmniej

edzie (dodam tu instytucję naukową
i a... jest nadzorczą, jest nadzorczą,
i a... dla osób z... i...
... Wielez...
... profesor...
... prace...
... nad... i...
...
...

nie nauczyli się je precyzyjnie dojeżdżać, nie
to przekonała, że nie jest to propozycja
i wyjechała. W ten sposób nauczyła się
technicznej, mianowicie politycznej, zwa-
żając. Cóż to jest - prawa nauki, mowa
dlańki wabianej przez siebie, a nie
bardziej niż obywatelstwo, a nie
związków, które nie doświadczenia politycz-
ne (tylko to przekazywały) nie
opracie nauki.

Książki i rękopisy (zamiast
 to książki które po domu nasze wyko-
 nują rękami. Podług twierdzenia
 zjawił nam się ten Włoch
 oraz moje koleżanki i brat
 mój (poza rękopisami) i
 książkami, które kłóty, i dawał
 mi, i tak, i tak, i tak, i tak
 obowiązuje i więcej

Scorpaenopsis diabolus
Scorpaenopsis diabolus

Walter Bismarck

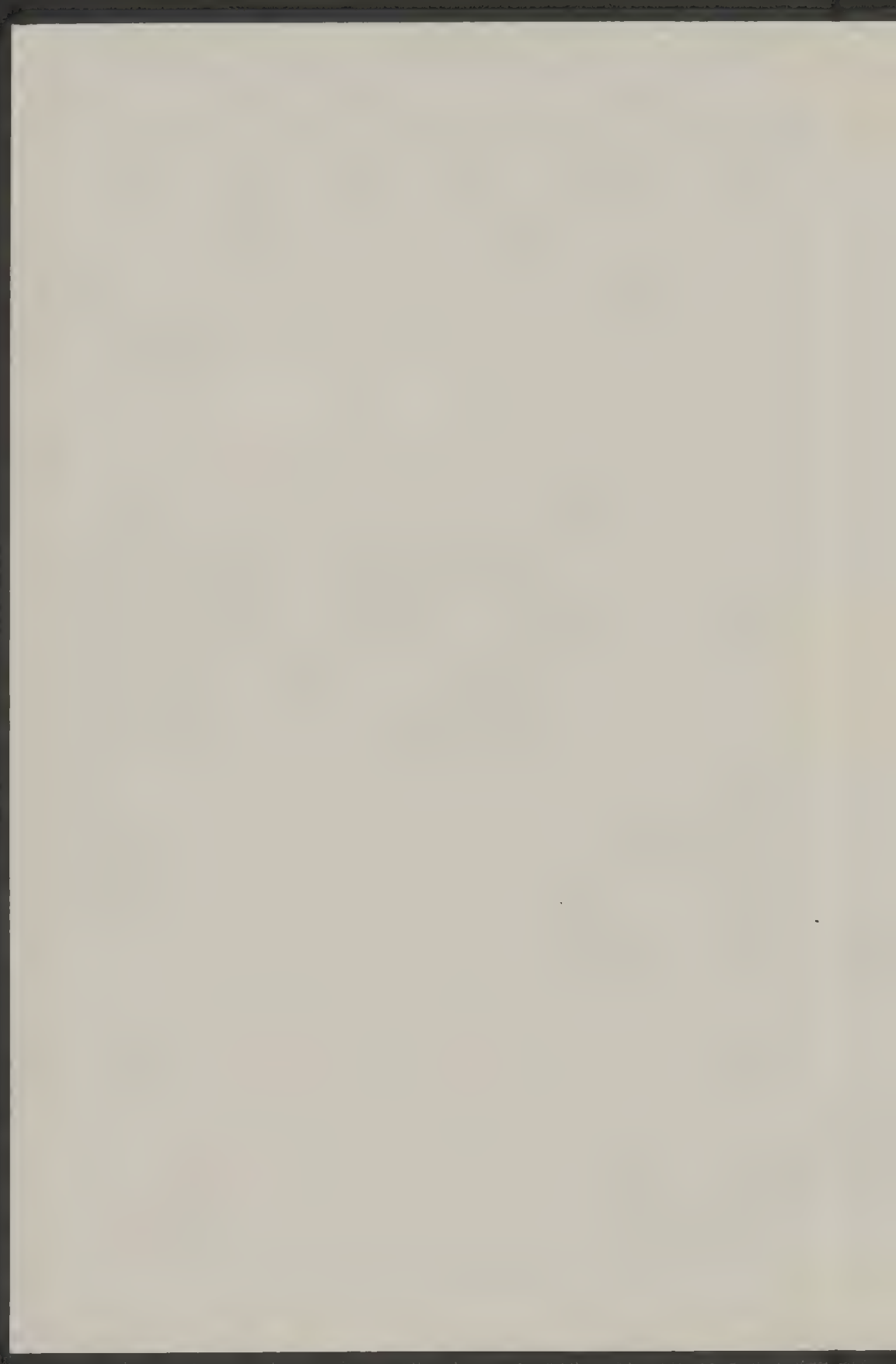

Kraków, 4. VII. 1935.

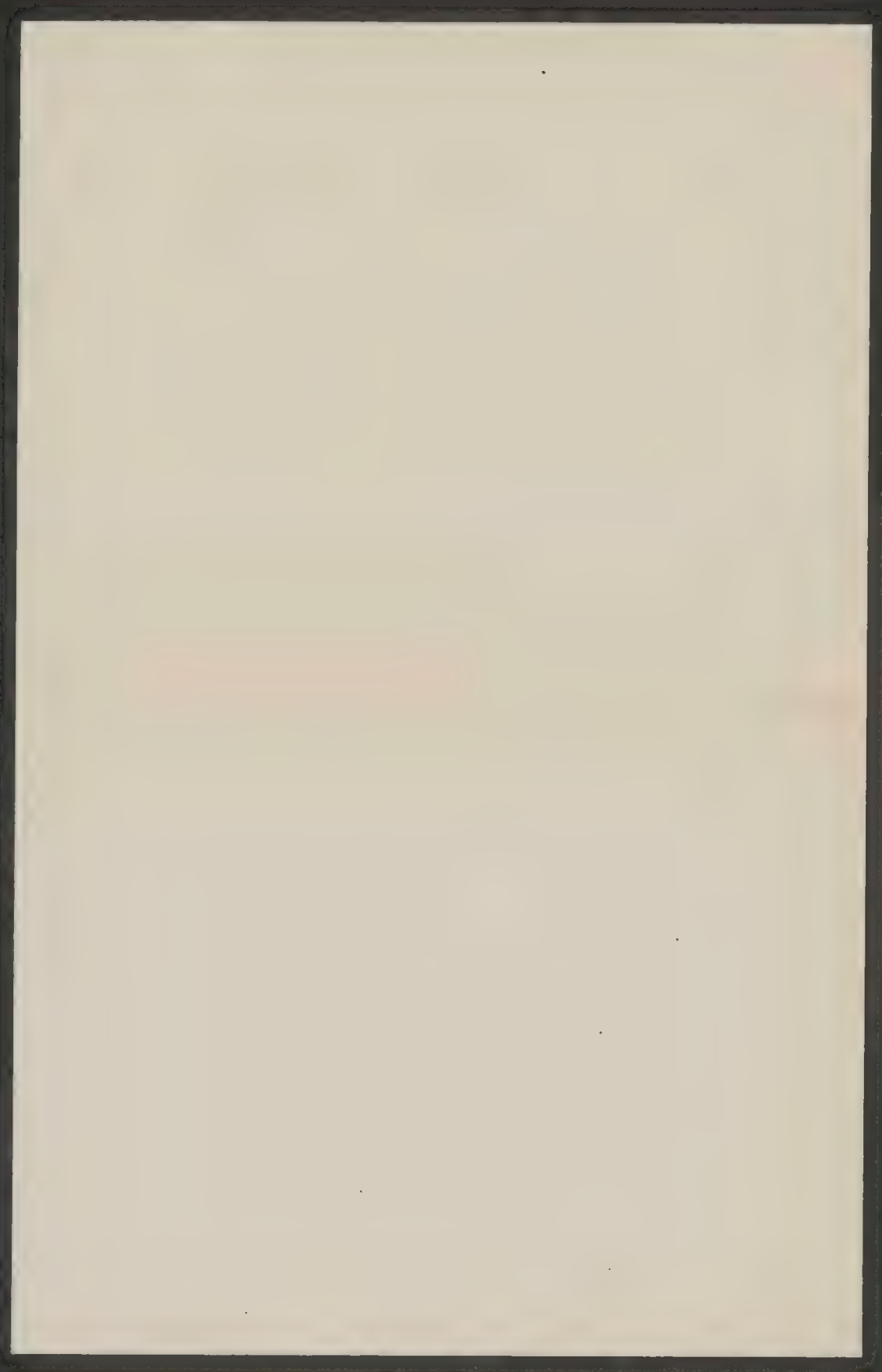
Czcigodny Panie Rektore,

Ż miła decyzja będzie stała się dla mnie ca-
łopisem Isis, ale mam go na ul. Mazowieckiej
w mieszkaniu mojej Matki, skąd dopiero niegdyś
będę go mógł sprowadzić. Eten jutro rano pozwolę
sobie go przelać Czcigodnemu Panu Rektorowi przez
mojego bibliotecznego. Tymczasem życzę miłego
przebiegu dnia

A. B. Kiermayer

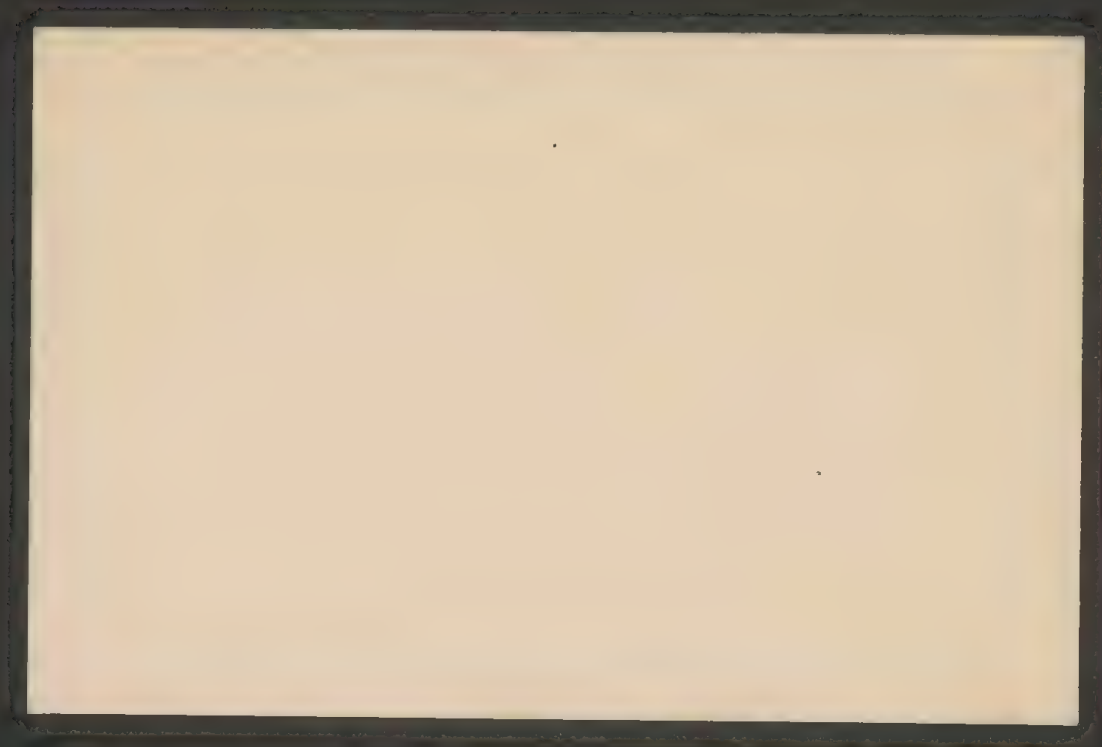

Autor prosi o przyjęcie

tych dwubiazgów, najuprzejmiej dziękując
za piękne książki o Pradach myśliwych
i dawnych łowach

A. T. Kermis

LUBLIN.

Katedra.

W Czemichowie pod Krakowem

13.2.1904

Wielce Szanowny Panie Kolego,

Po przebytym krótko zapaleniu płuc i opłucnej
przychodzę powoli do zdrowia i od dzisiaj prze-
żdam się po pokoju. Na powstanie trudno było odważyć
się wyjść a o wyjeździe do Krakowa choćby z zamkniętej
karetą, nie mogę na razie nawet i myśleć.

Donoszę o tem Wielce Szanownemu Panu Kolecie
i odpowiadając na list z Łowicza Stycznia b.r.: wólczyca bowiem
miejscem się już znowu w doniesieniu Szanown. Panu
Kolecie, iż jestem chory, że już 5 lutego b.r. nie mogę
wyjechać do Krakowa. Nie chciałem jednak, aby skutkiem
miejscowej nie mojej rekonwalescencji, a więc niejako
z mojej winy, sprawy Komitety bibliograficznej miały w taki-
akolwiek sposób ucierpieć, a w szczególności by zabrakło
Dorocque tej Komitety miało skutkiem tego uciec z rąk

nie tylko Stuzkiej, ale nawet mianowicie pod wzglę-
dem terminu. Jak dzisiaj bowiem, nie umiem jeszcze
poważyć, kiedy stan mego zdrowia pozwoliłby mi wyjechać
do Krakowa. Choć, wobec tego, Łanomy Pan Kasa, jako
Przewodniczący Komitety Bibliogr., może za stosowne, aby owo
doroczne zebranie Komitety odbyć nie kładąc na niego
utworzenia Sekcji historycznej na tem zebraniu dorocznem?
Nie wiem tu nic radzić, ani odczytać tem więcej że nie znam
Regulaminu Komitety Bibliogr. i nie wiem, czy też może nie
poleca on odbywać owych zebrani dorocznych np. w styczniu
albo w Lutym, stowem na początku roku kalendarzowego.
A mogłyby odbyć zwyyczajne Doroczne Zebranie Komitety tenże
ty. nie odwołując Stuzkiej, a później - w marcu lub kwietniu -
zwołać nadzwyczajne łowie zebranie, na któremby sprawa
Sekcji historycznej była głównym przedmiotem porady Sześci-
nego? Na temto porządkiem Komitety byłby już niezau-
ważnie, a przypuszczam że byłby i Dickstein, jako mia-
łodawca i w ogóle promotor tej myśli. Nawet nie wyobra-
żam sobie, jak mogłoby łowie konstytuujące się zebranie
odbyć się bez jego obecności. To to myślenie myśli, które
w Łanomy Pan Kasa rzeczywiście wyraża podług

dużego rozmiaru i potrzebę ostrożnie tam, jak użna
za najpotrzebniejsze, a dla mnie za najpożytejsze.

Co jednak charakteryzuje poniżej, to kwestię ramunków
wśród których przytoby owej Senacji istnieć i działać. Nie
zgoda nie wiem co zatem dalej po owych dwóch porządaniach
(historia i geografia 1903) Wydziału mat. i przyrod. i wybranej
Komisji Wydziału, a mianowicie co na porządaniach admi-
nistrac. Akademii (i geologii), a także co na Zarządzie o
ramunkach egzystencji owej Senacji zdecydowano? Czy
o projekt utworzenia Komisji z pryncipal (Mikowicz, Natanowicz,
Rostkiewicz, Kuleszowski i Birk). Akademia przekształca czy nie po-
trzebna, a może zmodyfikowana, a jeżeli tak, to jak? Dalej
jakie fundusze tej Senacji na przyszłość wyznaczono? Bez groźby
bierem, i to zapewnienie bieżące Akademii, nie ma co i
rozpocząć „czynności” tej Senacji, bo w takim razie
byłaby ona już z góry skazana na bezczynność. Wiek
ten groźby bieżące niewiele, zgoda, ale wiek on będzie
pewny, tj. którego nie byłoby potrzeba domagać się
czy to od Zarządu, czy też od Wydziału mat. i przyrod. który
jak wiadomo sam nie opływa i dostatek. Stwierdzenie
możda musi być zosterionem Senacji i samorzędnie i nau-
kowym i finansowym, organizacyjnym i obywatelskim preminowanym

funduszów; Kurakela Wydziału lub Zarządu nad Sekcją
byłaby kutę u jej nogi i skonczyłoby się wszystko
na formelstwie, ja już niejedną rzecz w nieco damiz-
kiej prezencji Akademii ..... Wyznaje przed Hanomem.
Panem Kołłą otwarcie, że do skrupulek na wszystkie
strony przewożeni formelstwaniami ~~z~~ Sekcji, niemożli-
we i niemożliwe pod względem wyboru materii naukowych do
publikacji przeznaczonych i pod względem finansowym, nawet
niemożliwym natężeniem i wypróbowaniem się od zabierania w niej mi-
śce komu innemu. Przewidyję bowiem z góry, że mama byłaby
vegetacyjną Sekcją, pomijając już okoliczności, iż cześć
doprowadzić się u Zarządu czy u innej dyktandoj nazwy
Akademii o okropnym groźba na pokarm dla Sekcji, byłoby
co najgorsze - zemięciem....

Byłbym więc Hanomemu Panu Kołłą wielce obowiąz-
nym za takową informację pod tym względem o co proszę
najuprzejmiej. Proszę mi też sprawdzić wyrażenie wyrażenia
potwierdzenia, z jakim mam zażyty pozostanie

Wielce Hamowego Pana Kołłą

pożebny i ołłany Józef

Ludwik Birkenmajer

101

w Czernichowie pod Krakowem
8 kwietnia 1904 r.

Wielce Szanowny Panie Kolego,

Ponieważ stan mego zdrowia przypomina
do była, iż mógłbym się odważyć na podróż do
Krakowa w zamkniętym powozie, przeto propono-
wałbym odbyć doroczne zebranie Komisji bibliograficzno-
historycznej w jednym z dwóch piątek: albo 22-go, albo
też 29-go b.m., w dogodnych godzinach popołudnio-
wych. Nie wiem tylko, czy ten lub ten z tych
dni nie przeszkadza niebogodni szanownemu
Panu Kolegę, dla tego proszę uprzejmie o wiad-
omości w tej mierze, ażeby mogła być wreszcie ustalona
termina owego zebrania.

Jeżeli, jak to szanowny Pan Kolega mi pisze,
na zebraniu tem ma być ostatecznie zatwierdzona sprawa
utworzenia sekcji historii nauk matemat. historycz. i nauk

stwierdzenia i, a wręcz wdrożenia cyfrowej tej nowej
funkcji, to obecności mianowicie, Dostatek, na tem
zebraniu wdać mi się możliwie potrzebny. Jeżeli ka-
nowy Pan Kolega podziela moje zdanie, będę prosił
Go, aby Dostatek zawiadomienia z Akademii o tem zawiadomieniu,
aby mógł na czas potrawić się o perzport i do nas przy-
być. Uważam również, że w zezwoleniu tem należałoby
nadmienić, iż Akademia zwróci uwagę podróż jego.

Na zebranie to, wiadomością również miałyby się ono
stać, przygotowanie nowej programy prac i cyfrowej nowej
funkcji, co będzie miało zezwolenie przedstawiciele.
Ale o tem daję ciem także jeszcze cyfrowe, czy też
funkcję ię porównać i ustalić, ponieważ dzieńny "tego
zebrania. Pierwszą rzeczą jest ustalenie terminu i roz-
mawianie się o przybyciu Dostatek.

Oczekując Twojej odpowiedzi kani Pana Kolegi
będę wyrażać ci i pozdrowienia, z jakiem mam zezwolenie
potrawić

Kanowego Pana Kolegi

ponadto Kuz

Ludwik Piłsudski

ory
len

le-

nt-

mo,

ry-

ly

.

no

rei

é.

.

ego

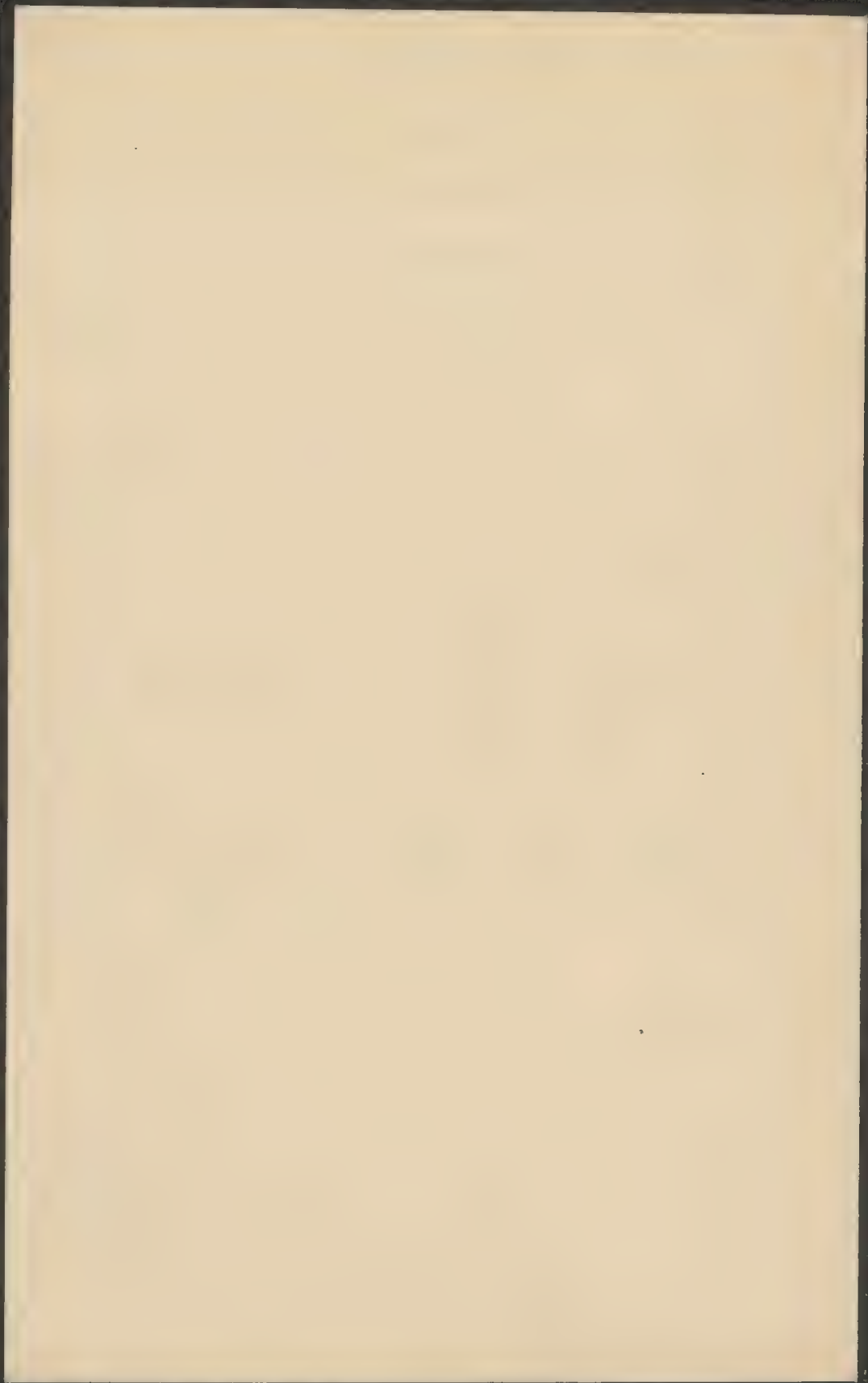
c-

si

st

icy

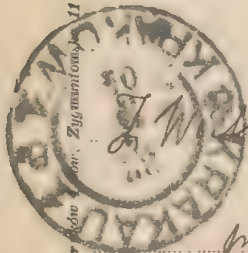
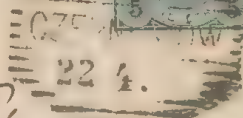

Karta Korespondencyjna

Открытое письмо — Korrespondenz-Karte — Carto postale

Post Card — Dopisnice.

Zakład Światłodruku Kraków, Zygmuntowski 11 a.

Prof. Wład. Natanson

profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego

Kraków

ulica Wolska l. 6

64
Czernichów 2 maja 1904.

Mieści Honorowy Panie Kolego,

Ażee, ubrę miana zemier przedstawić na i-żem poruczeniu
nowej Seneyi czy Konwiny w dniu 19^{tego} b.m., mógłaby użycie:

"Proponuję odnośnie aż do programu zajęć i prac Seneyi
hist. nauk matemat. - przyrodn. w najbliższej przyszłości."

Przedstawię natomiast Zgromadzeniu pewną ilość wniosków i propozycji
konkretnych, przez co debaty zostaną - jak mniemam - uprościł.

Pozieślenie może narządzić na ubrękchowie z godzin wieczornych,
może na 6-ty co utwócone już dawnym zwyczajem. Dickstein 2 dni temu
jakk mi doniósł, że przybędzie do Kr. 17-go, albo może nawet 16-go razem z Kon-
wini i Jabłonowskim. Wyrazu cześć i pozdrowienia Ludwik Brückner

O domostwie
w Czernichowie
nie gościć
w dniu 19-ty

Correspondenz-Karte.

Karta korespondencyjna

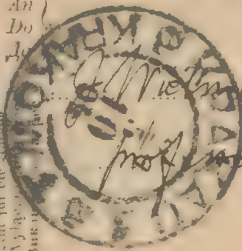
Карта кореспонденційна

C75 1040W

2 5

An)
Do)
Auf)

Stempel für die
Wylage
Bus

Wielmożny Pan S. Wład. Natanson
Uniwersytetu Jagiellońskiego itd

in)
w)
e)

Kraków

ulica Wolska L. 8.

W Czernichowie 9. V. 1904

Wielce szanowny Panie Kolego, Jedno "gorli" na powołanie
naszej Komisyi w dniu 19 b. m. otrzymał zaprosić: Dr. Franciszka Bujaka
(adjukt w Archiwum Autor grodzkich i ziemskich, Kraków, ul. grodzka, obok
Kościółka św. Piotra, Archiwum) autora kilku rozpraw z hist. geografii śląskiej,
Prof. Antoniego Karbowiaska (adres mój w Akademii) i jezuitę X. Konstan-
tego Czaykowskiego (ulica grodzka 43); jest to hellenista, hebraista, cenił
niepopularity oddający się przeważnie historii kultury, ale myśleni Dobry matematyk,
zainteresowany w astronomii, a zwłaszcza w badaniach chronologicznych. Może mieć tych
tych Panów przyjdzie albo inny jeszcze na myśl szanownemu Panu Kolecie,
albo też innego Członka naszej Komisyi, nimie bowiem nikt więcej nie namowa
rę na myśl w tej chwili.

Wyrazę szczerze i pozdrowienie z serca Ludwik Baran

Nur für die Adresse
Wyłącznie na adres
Виключно на адресу

Correspondenz-Karte.

Karta korespondencyjna.

Карта кореспонденційна.

Michałowi Pan.

Prof. Władysław Natanson

in)
u)
o)

Krakowie

ulica Wolska 1. 8

(Deutsch-Poln.-Ruth.)

W Czernichowie pod Krakowem
10 Wpca 1904 r.

Wielce Szanowny Panie Kolego,

Proszę przyjąć najlepsze życzenia ode mnie
z okazji nadchodzącego wyderzenia w domu Szanownego
Pana Kolegi. Niechżeż więc Pan Bóg da, aby ten
mój chłopczyk wrót i zdrowie na pociechę dla obrotu
Szanownych Państwa, a mioty i na przyszłość kraju.

Za dobre i pożywe słowo w liście Szanownego Kolegi
opisuję tu nadążającym listem życzę: wzruszyły mnie one
mianem, tem więcej, że - choć może to smutne co powiem -
miałem coś podobny przeżycie, że wielki był po prostu zbliżenie
się naga będzie musiał nastąpić. Więcej właśnie za naj-
bliższym widzeniem się z Krakowem.

Aby ten gród mój zawsze i nie wyrażający miłości

[illegible]

Ładujemy uciekać stamtąd i przybrać imię z tego
kierownictwa Pana Kościoła

or Henry

Ludwig Ritten

]

~

i'

-

~

2a-

ch

ro

re

Łucygodny Panie Kolego,

Liść Łucygodnego Pana Kolegi nie
zastet mię w domu: stędy zutoka u os-
powiełi, ze utōrę nymocnięj przepragen.

Ja, niertety, u ZjeziŹie Rejōwskim
wdrjati wpięć nie mogę; przypadnie on uterwie
na porę egzaminōw u tut. Łkole rolniczej,
ani wpięć myśleć nie mogę o wydaleniu rē
u onych dniach dougdkolwiek.

Zrosztę, zdaje mi rē - rabyu pomylie rē
u tej mierze - ze "Sceny" historycznej nie ma co
zutytować gŹrē ona de facto nie istnieje. Nie ma
członkōw, nie ma żadnych fundusōw, nie oburita

w Akademii zainego zsta zainteresowania
(z myśleniem może dwóch, albo co najmniej trzech
członków). To wszystko jest radykalnym ruchem
zinnym wody na nieoczekiwane zepaty czy prądy
Dewsteina i może. Sygnały, jakie pod moim
adresem przesyłał sporebnymi miłano, nie były,
gdzie one nie były mi nie mogły. Co najwyżej mogły
być one potwierdzeniem faktu, podobno przez
Beisela raz wyrażonej, że „na wielkich ka-
tadrach nigdy czystość.... mali ludzie”.

Ala przez upokorzenie moralnych, jakich
Dognatem i mi „kanyze” Uniwersyteckiej - w roku
1881 habilitatem lic, lat temu 25! - i wtedy mi
zostawiono w Akademii jako jej członka koresp.,
czym ten jest doświadczenie stugi, ożby mi
nie karył na nowo, tem więcej że narył się
z myśli rezygnacji z zanzytu nalezienia do
Akademii. Te renty życia, jakie mi przere po-

zostanie, może przetrwać i bez tego spróbie' na
 przydatnych sztuk albo sztuk zrywkach, a także
 i na ukochanych mych pracach naukowych.

Dziękuję Szanownemu Panu Koleśce
 za różne pochlebne i dobre słowa i żę
 do mnie kładzie, ale tego z pewnością za wiele!
 Proszę o przyjęcie wyrazów mego szczerzego
 pozdrowienia z pełnem poważaniem

Szanownego Pana Kolegi

powolny Hugo

Antoni Birkenmajer

w Czernichowie 29/6 1906 r.

Czernichów 4. VII. 1907

Chwała. Szanowny Panie Kolego

Porozumie zastanawiam się nad podjęciem wprawa -
nowemu Panu Kolecie? za jego brzośto reżymu
i zgołowego popierania w swojej sprawie na podstawie na-
zego wydziału. Szczęśliwież wami wzięcie i życie. Szanownego
Pana Kolegi, ten mianowicie, iż wydział "jednostkowe" mógł
propozycję obywateli w tym samym celu, jest może dla mnie
satisfakcją za niezadowolone? przywrócić i upokorzenie, jakich
z prawej strony nie otrzymałem mi w latach ubiegłych. Pewnie
jakoś nie tak ten obywatel jakkolwiek gwałtownie i mocno
sprawy zastanie w Wiedniu zadowolone.

Wiadomości udzielone mi przez Władysława Pana Ko-
leję, iż prof. Karłowicz mógł odczytać zaproszenie moje
i odpowiedzieć mi na pytanie Komitetu podjętą na mnie
(it venia verbo!) oświadczając: może jeszcze zbierze się do-
ciężby wate gromadka gotowych do pracy uczestników

naszej Komisji. Pana L. Kleckiego poznałem - jeżeli mi
panowie nie zawoła - przed drome laty i to właśnie w domu
Włodek Dąbrowski; bardzo radośnie by się zgodził na
przyjęcie obowiązków sekretarza i zebrał naszą pracę co-
kolwiek tego nam pomógł. Podjąłem zdanie Włodeka
Pana Kolegi że byłoby wskazane zostać niebawem ponie-
danie Komisji, aby stać się robotę nadzoru przez fer-
mi; chociażby jednak w tej mierze mogły wystać dyffu-
zności, aby dołączyć dla miejscowych i zamieszkałych Etanów
dzieci na to przystąpić. Przy najbliższej sposobności porozumiem
się w tej mierze z prof. Rostafiniskim.

Łęczę wyraz głośniejszego pozdrowienia, jak również
najlepszego pozdrowienia

Włodek Dąbrowski

obowiązany przeze

L. Włodek

Czarnichów 20 stycznia 1908 r.

Wielce Honorowy Panie Kolego,

Przychodzi mi dzisiaj Wielce Honor. Pana Kolego jako Dziekana utrudzać moją sprawę osobistą i drogi czas Jego zabierać, zaco najmo. niej przeprzam. Na usprawiedliwienie swe? mogę to tylko przytoczyć, że inicjatywa owej sprawy wyszła, nie tak dawno temu, właśnie od Własn. Pana Kolegi, jak niemniej i to, że pomysł ten jej dał mi nie rezultat w wyrodnym stopniu zależy od sposobu podjęcia i nie przez Dziekana naszego Wydziału. Pozwolę sobie zaraz in mediis res przytoczyć.

Na wł. łomę sprawozdanie Wydziału filozof. z dnia 1 Czerwca 1907 L. 395, L. Senatu Akad. 909) nadeszła w końcu Węgier z Ministerium odpowiedź, d.d. 15 lipca 1907 L. 27849), gdzie m. i. jest powiedziane, że Ministerium „zastrzegło sobie i wyznaczenie” mi dodatkowej rezerwy 800 zł. na utrzymanie przez Dziekanat „ponowne w tej mierze przedstawienie z początkiem roku 1908”

4. bezpłecznego.

Po rozmowie jednak, jaką z Koncem przedziwnie stało się, ostatecznym, w Kanonowym Panem Kologę, rzecz ta została na plan dalszy, a to wobec tak rychłego dla mnie podjętego przez Pana Kologę zamiaru wykończenia dla mnie Katedry nauk — z wyjątkiem od jesiennego b.r. Dość ważnym, jeżeli wówczas dobrze rzecz zrozumiałem, momentem w tej sprawie i roztępieniem niejako jej powodzenie, była podniesiona przezemnie okoliczność, że — jak to wówczas wywarło mi się pewnem — już poźniejszy od jesiennego b.r. przeniosę się do Krakowa na stałe mieszkanie, co by mi oczywiście umożliwiło w obydwojch podróżach znaczniejszą oszczędność godzin wyjazdowych. Symbolem zaś okoliczności, których wówczas nie — przewidywałem, a które opóźniły, choć niewiele, także — jednak całkowicie, ów spodziewany wkrótce termin przeniesienia się mego do Krakowa. Wobec wywarło to przy — czynny przy sposobności najbliższej: teraz tylko nadmienię, że przyjęcie moje na emeryturę w Inst. Złote Rolnictwa, a więc i osiedlenie się moje w Krakowie, przesłodzi mi — nie z mojej winy — zapewne aż do pierwszych miesięcy roku następnego, tj. 1909.

2.
Czy wobec tego ewentualny wniosek Wydziału filozof.
o nadzwyczajną dla mnie Katedrę z początkiem najbliższego roku
akadem. 1908/9) rokowałby powodzenie? na zaapytanie to nie
umiem sam sobie dać odpowiedzi. Może i, jednak obawiać, że
przez owe opóźnienie przyniesiony mi takawie wniosek w Panom.
Pana Kolegi, jako Dyrektora, doznałby osłabienia już na wy-
dziale na wiosnę czy w końcu b.r. zapewne więc jeszcze do
Wiednia został odesłany). Życzyłbym sobie, aby te moje obawy
były płonne, ale nie mogę ię pozbyć myśli, że gdyby obecnie
("początek roku"), w nadziei — może zwaniczej — wyjednania
mi Katedry nadzwyczajnej, o wniosek o dodatkowe 800 K.
do Wiednia nie został wystany, to ostateczny rezultat
wyszukiwanych tych starań mógłby bardzo łatwo być taki, że
zarduno jedno jak i drugie by zarodziło ....

W tym stanie rzeczy zwracam ię do Włanowskiego
Pana Kolegi z prośbą o radę, a zgl. o decyzję, jak uważałby
za stosowne w tej mierze postąpić, a w niezgodności, czy nie
sądzi Włanowski Pan, iż może jedna sprawa nie wyklucza dru-
giej, lub też iż byłoby raczej wskazaniem wystać obecnie
do Mini. ternum pismo w sprawie owej dodatkowej remu-
neracji? Rzecz ta bowiem wydaje ię od tamtej powniej, iż

choćby dlatego że - stowornie do pisma ministerialnego -
zatrudniłby się sam Dyrektor, bez ponownego wnoszenia
sprawy na Wydział. Wreszcie, zdawny już raz, i to z cetero ufnosząc
swoję moję ewentuelnej promocji Uniwersyteckiej w ręce kła-
nowego Pana Kolegi, pozostawiam zupełnie Jego uznanie
wybór drogi, na którą w tej sprawie wstępnie należy.

Zeszytając Włanowemu Panu Kolecie wyrazy mego
prawdziwego szacunku i poważania, łączę najserdeczniej
pozdrowienie

Respectue obowiązany

Ludwik Birkenmajer

Strakonice, ul. Podzamcze 22
o. 10 listopada 1909 r.

Wielce szanowny Panie Kolego,

Proszony jestem, aż z dwóch stron
nawet, o instancję do wielce szanowne-
go Pana Dyrektora z uległym panem
Feli'kiem Dobczyńskim, który w tych dniach
ma przystąpić do egzaminu na nauczyciela
gimnazjalnego z matematyki i z fizyki.
Jest to zastępca nauczyciela (młodszy)
z Samborze czy też z Łanoka (bo dobrze
mnie pamiętam), którego już kiedyś, ożwi-
kającego żłoci etc., któremu pierzga miła
młodzieńca (młody kilku laty) takiego egzaminu

ni nie powrota a dla którego postanowie
obecnego ^{mu} egzaminu ^{ai} postópnemu jest
kwestyę oalzej egzystencyi. Przypiecha tutaj,
jak styka, gotawkość i dobra zónę ma
chorę obtożnie...

Razem więc Włanowcy Panie Kolego
uwzględnić przy egzaminie trudne położenie
tego Stawka o co prozę, zasiedam Wła-
nowemu Panu Kolego przy tej sposobności
wreszcie głębszego pozdrowienia, jakoteż naj-
lepszego pozdrowienia

Wiele szanownego Pana Kolegi

oddany służba

Ludwik Birkenmajer

Kraków 25. I. 1910

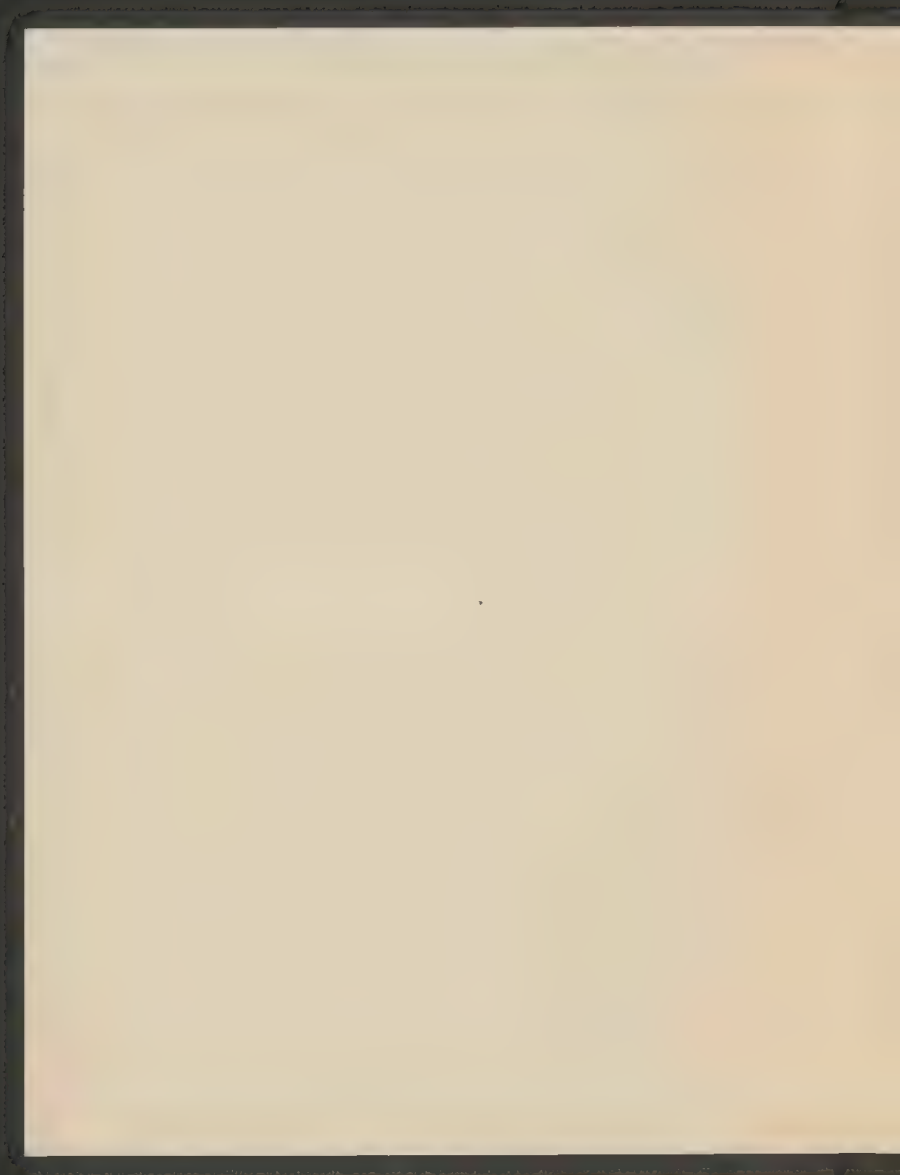
Wielce szanowny Panie Kolego,

Ze Tęsknie mi oferowane dzieło
Wspaniałe. Piana rozprawy, obce bardzo ciekawe,
prócz miłej mojej najlepszej polecanie.

Przyjmuję, że gdyby 6 per białe k, v
st. 909
Otrzymał przez Reuthelema dla zgotu, skuteczn
metody najsumienniejszych kwadratów celem zalecenia
najprawdopodobniejszej z nich wartości na Δ , do którego
w Δ (k. 6 Δ dla zgotu) zbliżyłby się jeszcze bardziej
do wartości średniej 16.3 otrzymanej 4 v. 1907 z rozwa-
żów szeregi 8-miu różnic geojów.

Wszystko głębokiego uznanie oraz najlepsze
podziękowania Tęsknie

oddamy Stuga Lubicki Wierceni

Wrocław, ul. Podzamcze 22

d. 24/6 1910

Wzajemny Panie Kolego,

Pozwalam sobie przedewszystkiem zapytać
Wzajemnego Pana Kolegę o stan jego zdrowia: nie będę
tętem zatajał, że uczestnicząc w Wzajemnego Pana Kolegi
w Uniwersytecie i w Akademii jestem nieco zanie-
pokojony. Lecz z całego serca, ażeby przykre i dolegliwe
to cierpienie ustąpiło jak najprędzej i ażeby Wzajem-
ny Pan Kolega mógł dziś jutro powrócić w najlepszym zdo-
rowiu oddanego swemu Słownemu zapytaniu, ulubionym, a tak
osobnym zajęciom i pracom naukowym. Na niedrogo-
wiznem (i woda) powrotem w kierunku fizjof. ogledam ię
za Wzajemnym Panem Kolegą ale-wszystko-darownie.

W najbliższych dniach, może w poniedziałek 27 b.m.
niełatwo odbyć posiedzenie Komisji historii nauk
matem.-przyrodz., ostatecznie przed wyprawami, na którym
niełatwo raz jeszcze porzucić jakieś konkretne uchwały

co do pracy wydawniczej na jesień i zimą najbliższą. Obecność
Własnemu Panu Kolegi na tym posiedzeniu byłaby bardzo
a bardzo pożądaną a nawet konieczną. Czy byłby stan
zdrowia Własnemu Panu Kolegi rozpoznać na miejscu?,
oraz czy ów proponowany dzień 27 b.m. (o 6 wieczorem) byłby
Własnemu Panu Kolegi dogodny?.... Bardzo proszę bym
o wiadomość o tej mierze, chociażby ustną, przez oddanie ni-
żejszego, mojego syna Alfreda (drugiego z Kolegi, a niezo-
ukończonego gimnazjalistę). Na powyższym dziennym mia-
toby (można omylić najważniejszej sprawy) skłonić jeszcze Komuni-
katy: a. p. Sekretarza generalnego o prawie fundatorów,
"techniki" wydawniczej, obywateli, formatu itp. - b. nau-
kowe, m. c. o świecie wyobrażeń nieznanych dotąd pism (astro-
nomicznych Wojciecha z Brudzewa (+1494) i Jana z Jęto-
gowa (+1507) pomiędzy rękopisami uniwersyt. biblioteki
w Jena (!!) (ub. rękopisy te przysłał tu do Krakowa), oraz
proponując dwóch naukowców przybranach do na-
szej Komisji. Prosiłbym jeszcze Własnemu Panu
Kolegi o przystanie mi, przez mego Alfreda, protokołu
z ostatniego posiedzenia Komisji, d. 28 lutego b. r.), chętnie
bym bowiem go, z łaskawej karty papieru przepisał do

opraczonego zarysu, a na najbliższym posiedzeniu Komisji,
jak zwyczaj kaze, go odczytać.

Przemawając za inkonowaniem Wzrostu Pana
Kolegi Semu Jmieniem i portem raz jeszcze życzenie
jeu najprzede powrotu do zmiennego zdrowia, Toż wreszcie
prawdowego uszanowania, dającej najlepsze porównanie

Wzrostu Pana Kolegi

odwagi i sprawy obowiazany tego

Andrzej Biny

The first of these is the fact that the
the second is the fact that the
the third is the fact that the
the fourth is the fact that the
the fifth is the fact that the

the sixth is the fact that the
the seventh is the fact that the
the eighth is the fact that the
the ninth is the fact that the
the tenth is the fact that the

the eleventh is the fact that the
the twelfth is the fact that the
the thirteenth is the fact that the
the fourteenth is the fact that the
the fifteenth is the fact that the

the sixteenth is the fact that the
the seventeenth is the fact that the
the eighteenth is the fact that the
the nineteenth is the fact that the
the twentieth is the fact that the

Kraków, ul. Podzamcze 22

o. i lipca 1910

Wielce szanowny Panie Kolego,

Z prawdziwym zadowoleniem dowiedziałem się
ostatnio od Pana, że Włanowicz Pan Kolego podjął
Ciężką naprawę przerwaną chorobą swoje wyprawy. Ży-
czę z całego serca, żeby ten powrót do zdrowia Włanow-
icza Kolegi był zupełnym i trwałym, a czem niezawodnie
spotkam się z równobieżnymi zjawiskami tych wypr-
aw, których znaką jest sposobność bliższego poznania
Włanowicz Pana Kolegi, namierzył się do zjazdu
w cenie.

W ubiegłym poniedziałek 27 k.m. Komisja historii
nauk matemat. - przyrodz. odbyła posiedzenie przy bardzo
starym komplecie - wszystkich zaś osób; po ostatnim
Włanowicz Pana Kolegi liście do nas nie mogłem już
- niestety - liczyć na dłużej tak przydatną obecność.

Ponieważ mam zamiar za kilka dni przystąpić Włanowicz

7.

Panui Koleże protokół tego posiedzenia ukończonemu do
Sprawozdani, przeto nie potrzebuje rozprawy nad tym
chwilą o przebiegu owych spraw. O jednym punkcie
muszę jednak już krótko nadmienić, a to uwagi na ber-
do już blizkie porażenie Wydziału matemat. — przynajmniej
Komisya przybrała mianowicie (wyborem jednoglosnym) na jego
Członka p. D. Franciszka Fuchsa, profesora III-go gimnazjum
w Krakowie, oddającego się — mówiąc nawiąsem — z zamiarowa-
niem precyzyjnie i zakresie historii geografii fizycznej,
a byłoby pożądanem, abyby Wydział zatwierdził ten wybór jeszcze
na hipocotem owym posiedzeniu, w przeciwnym bowiem razie
aprobata taka musiałaby się odnieść dopiero do posiedze-
nia, czy nawet do listopada b.r.

Postanawiając raz jeszcze nie ignorować i wyrażając wy-
słuchanie nadzieję, że w pomieszczeniu najbliższy poistenny wyje-
zdnego Pana Koleżę na posiedzeniu Wydziału w zaprętnem już
zdrowiu, trochę wyraży głębokiego prawnika i porażania, będzie
możliwe pozdrowienie

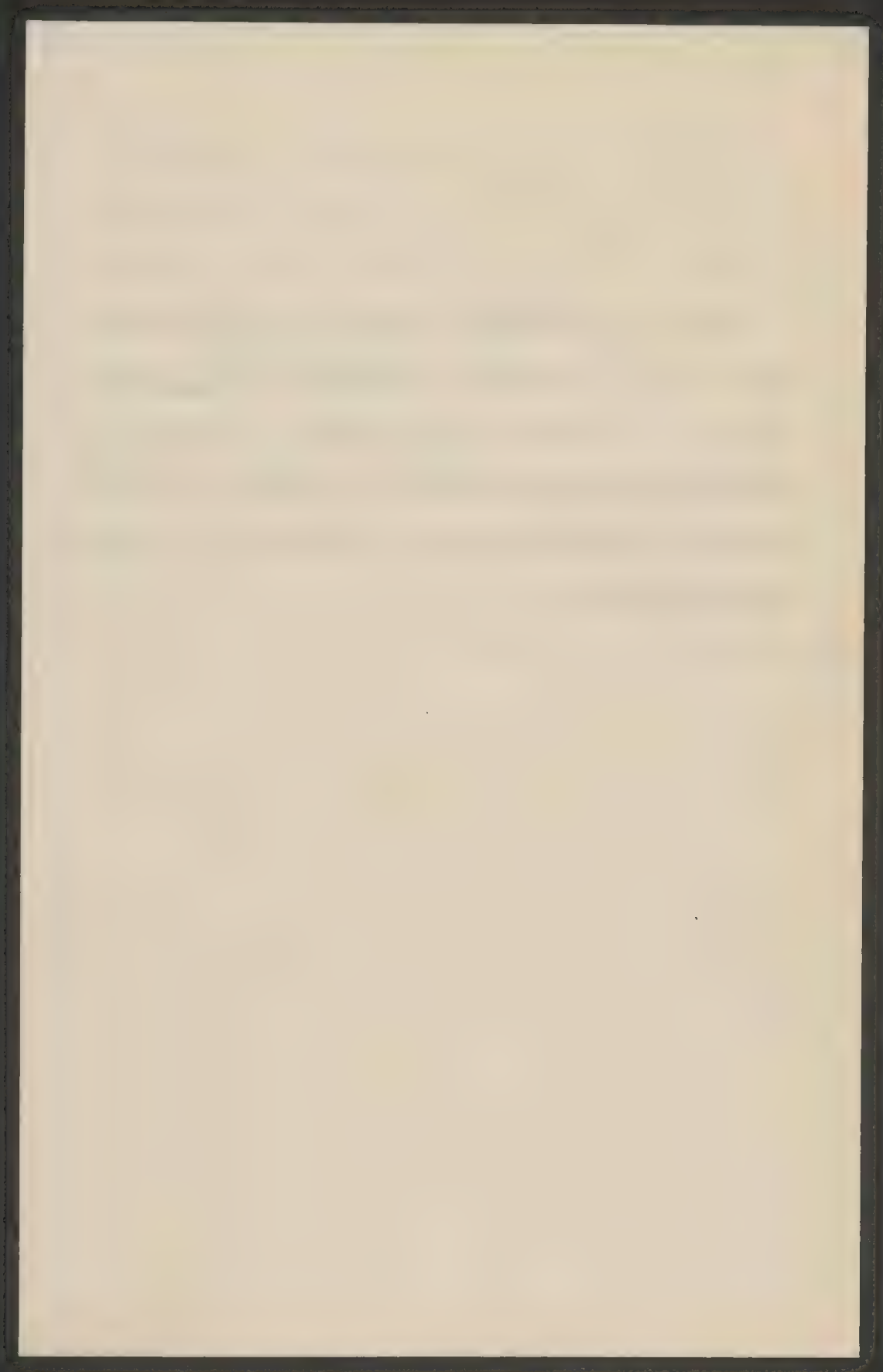
Wskazującego Koleżę

Wzrostu odnowy

Ludwik Winkler

Ps.

Przed listę Ludwik z Akademii przyniósł mi za-
rezerwowanie o posiedzeniu Wydziału w poniedziałek naj-
bliższy, oraz list od p. Rady Henryk Merzyna z Pe-
tersburga, zwrócony do Akademii z prośbą o podjęcie
wyboru do Komisji histor. i z doniesieniem o przyjęciu
tego wyboru.

D. 15 kwietnia 1911 r.

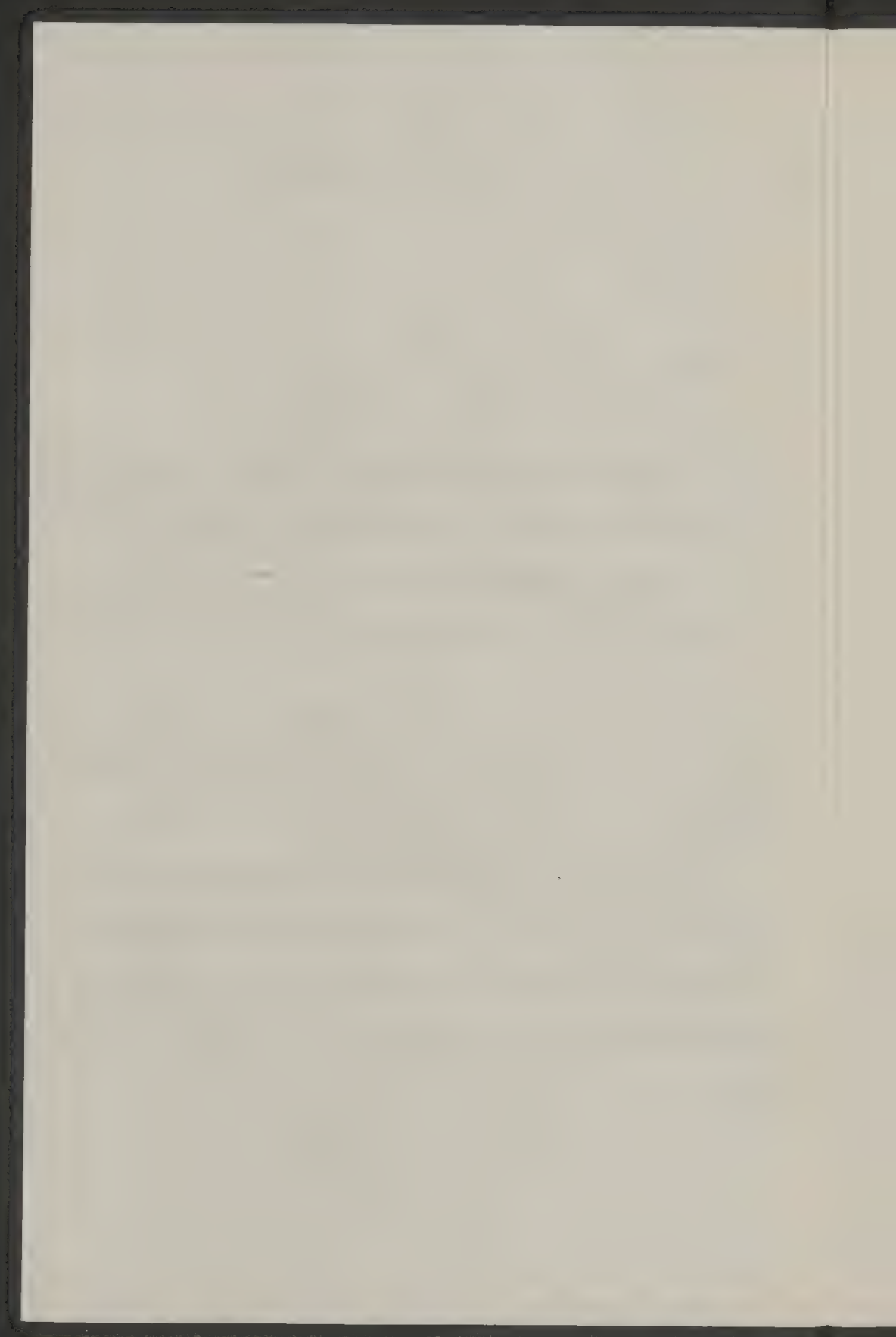
Wielce łaskawie Kolego,

Doznaję wyjątków sumienia, iżem nie otrzymał,
a raczej nie został otrzymać danego przyzwolenia
i nie otrzymał dostępnego ukończenia o Bianchinim o biał-
obymniku. Miałem różne przeszkody, z których nie najmniej-
szą było pogorzenie się stanu zdrowia żony, mojej, choć
właśnie już onegdaj miałem brulion gotowy, nie został
go jednak do tej chwili „na czysto” przepisać, co jednak
w najbliższym czasie nastąpi.

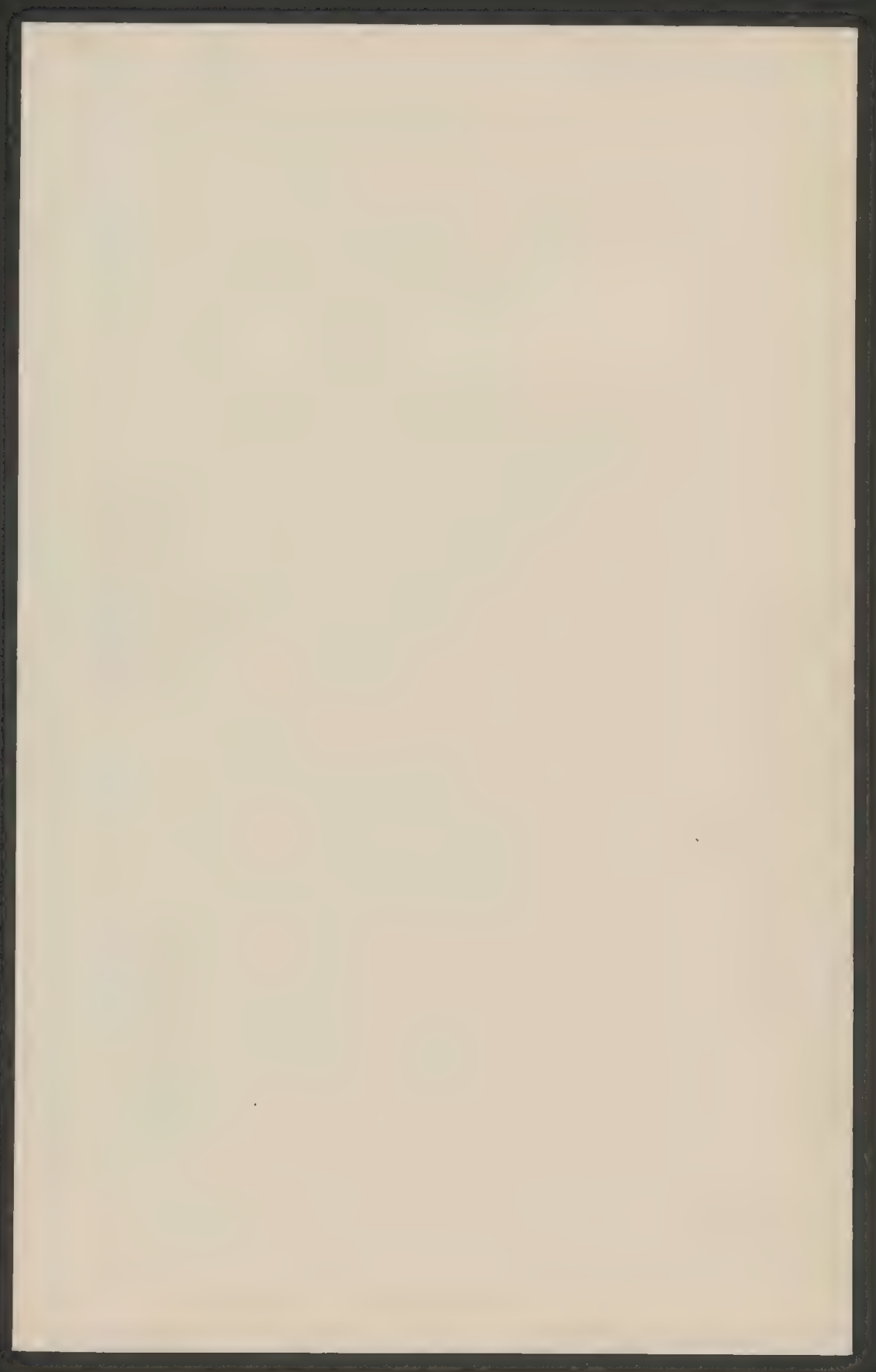
Przepraszam za tę nieumyślną ⁿⁱstosę, może wielce
łaskawie Kolego o przyjęcie życzeń bezpłacenego
przepraszania nadchodzących list, jak również wyrażenia
wykonanego zamówienia i pozdrowienia, oraz najlepsze pozdo-
wienie

z wyrazami szczerze

Ludwik Birnbaum

256

wtorek 18/4 1911, węgry

Mieści łanomy Panie Kolego,

Proszę niniejsze w prośbom w łanownemu Panu
Kolego rękopis dla drukarni i raz jeszcze przepra-
szam za zator. Piętnem przez tę w doświadczeniu przy-
grzebień moralnem, w świąta, które dla mnie bynaj-
mniej „ciotkami” nie były.

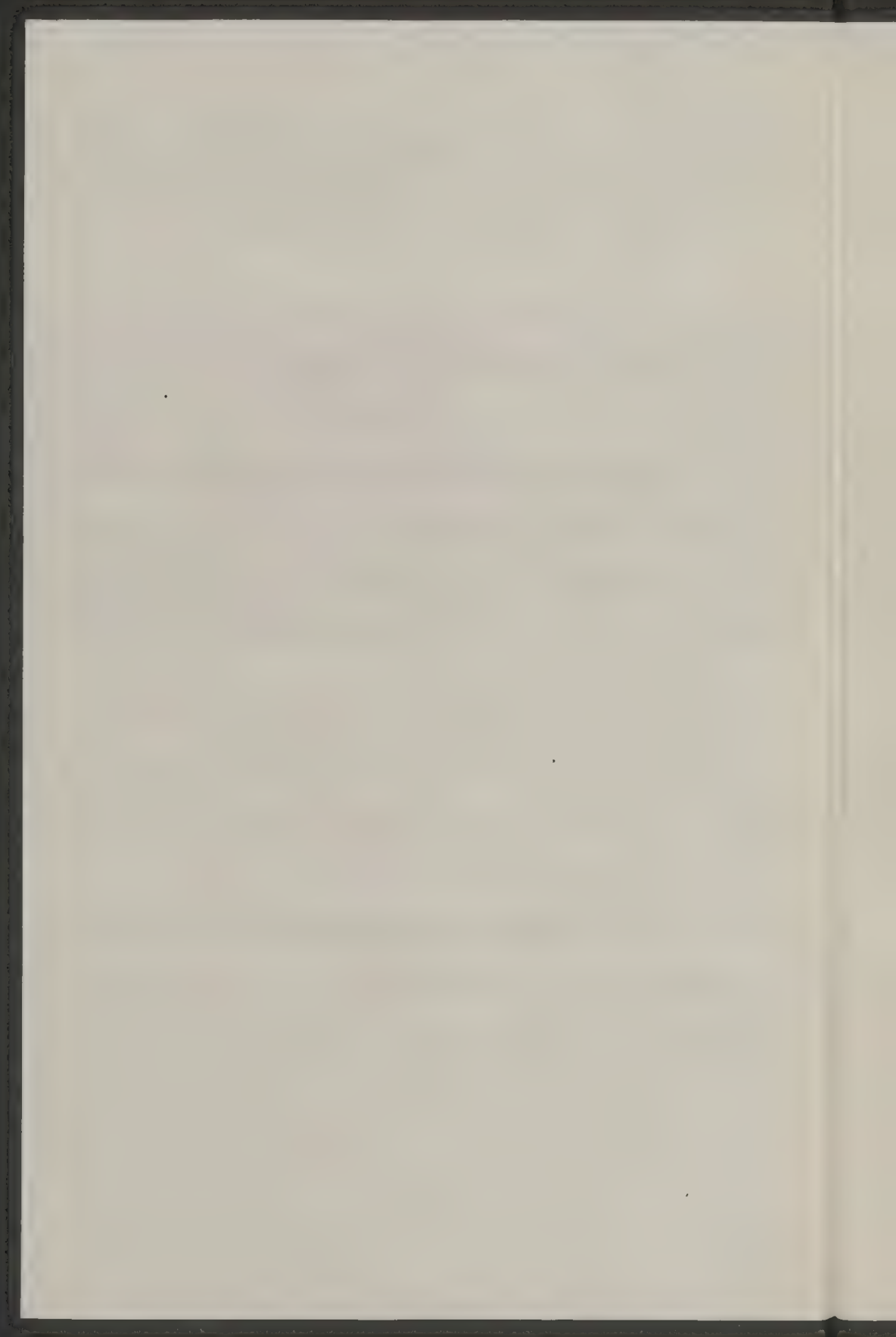
Możeby prosz. Arnold zachował zwrócić tekst pod
względem przykrym i atakującym bożem sercem łatwo
było mi złożyć się nawet i na taką niemiłą rzecz?

Za dobre słowa zawarte w ostatnim Łanowa Kolegi
listwie do mnie, proszę przysłać najlepsze pozdrowienie!
wiemniej życzenia wszystkiego, co dobre i tylko do tego
przynosi może to biedne życie ludzkie?...

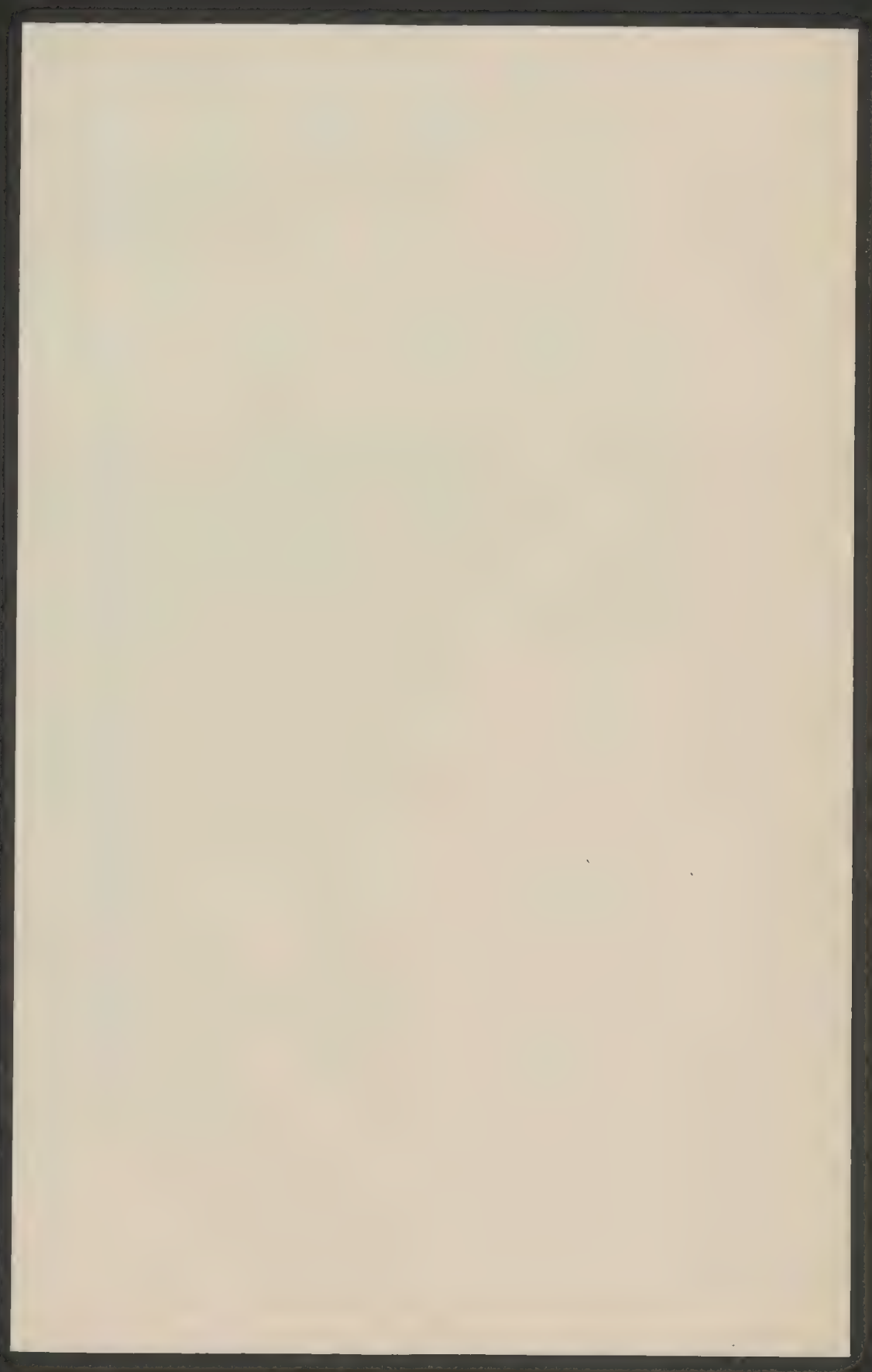
Ładne otwary stęga

Ludwik

Kraków, d. 8 Czerwca 1911

Wielce Szanowny i Czcigodny Panie Kolego,

Proszę najmocniej o wybaczenie, że na obydwa listy Czcigodnego Pana dotychczas jeszcze nie odpisałem. Chęci były, prozę wzięty, nie było możliwości: wyjeżdżając z miasta do Wiednia z przeróżnymi przekazami, miałem też i inne jeszcze troski rodzinne, wyjazd z okolic Krakowa, ażeby rodzinie swojej zgotować jakieś takie „leśniczko” chociażby na kilka tygodni itp., a stąd, kiedy przędzej dopadłbym chętnie wolniejszej, wyjechał Czcigodny Pan Kolega do Warszawy... Noż oto co mogę przystać na (we umiarkowaniu)!

P. Zygm. Mytański był u mnie znowu wczoraj i opowiadał, że cofa na razie on przez o kampanie O. Trzaskanie Magnum, i że już chciałby przedstawić dopiero na bieżącym posiedzeniu Wydz. mat. - przyrod. Akademii. Pośrodkem tego była okoliczność, że p. Myt. powiedział, że może radę (którą, co prawda, na domyśl

był, a raczej na „chrybit - brybit” (miał dzieci), udał
się do biblioteki Sulejskich XX. Kapucynów i tam,
ku swojemu, a potroże i mojemu zdziwieniu znalazł
nowe, zupełnie dotąd nieznaną wiadomości, odnoszące
do życia i naukowej działalności tej cennej oso-
bistości (wb. Magni około r. 1643 lub 1644 przebywał
także w Krakowie, jak to skądś było mi wiadomem,
i na tej to drobnej pozłacie opartem się przypuszczenie,
że „może” i u Sult. Kapucynów coś do niego nie
znajdzie). Bibliotekę tego Konwentu zatem cośkolwiek
już dawniej, kiedy to jej rękopisem był przeżany i p.
O. Wacław Kapucyn (Nowakowski, niezony niezły
dyrektor biblioteki Świdzińskich). Ponadto znalazły
się jeszcze jakieś listy Magniego (z biblioteki Ono-
bimskich ze Lwowa) nie wprost polityczne, nie wprost nau-
kowe, a więcej ważne wiadomości o nim (nie wy-
żymane jeszcze przez pana Mysł.) w dziełach Stasieja
Paskala, świeżutko wydanych w komplecie, jakiego
nie dawaty nigdy wizerunków... Wszystko to razem
współ, wzbrania po prostu wystąpić już obecnie
z publikacją pracy, bądź co bądź jeszcze niedojrza-
łej, praca ta zyska niezmiernie i na wartości

85
i na pełni przedstawienia, jeżeli metody — a zobacz —
autor wyzyna matematyce dość brzoze przez źródła
historyczne, które może przenieść o ich uwzględnienie.
Jeżeli, jak się zdaje, p. Myś. będzie gotów z tą rzeczą
gdyśi najpóźniej 4 ostatnim tygodniu Czerwca, natędy
zdam chętnie o mojej sprawie na lipcowym porządzeniu
naszego Wydziału, które odbędzie się zapewne w po-
międzytęch d. 3 lipca b.r.

A teraz jeszcze jedna sprawa. Jeżeli to nie
zapóźnio, to proszę o Taskane umieszczenie
na porządku dziennym najbliższego posiedzenia
naszego Wydziału (d. 12. b.m.) także i mojej
pracy p.t.: Aforyzmy z teorii podstawień. —
Jest to rzecz czysto matematyczna, pomyślana i na-
brulionach spisana przed 10-ku ($\pm$) laty, kiedy to
u mnie historyczne zperania z „zabawami” wtecznymi
matematycznymi były jeszcze równoległe. Ale że to
„ars longa, vita humana brevis”, więc trudno mi od-
dawać się nadzieji, że potrzebny do tego w życiu
mym raz jeszcze powrócić. Wszak więc to co
jest, a może nie bez wartości, idzie na oczy ludzkie,
lubo sam dobrze czuję że jest nieco luźne i afory-

rytym. Gdyby porządek dzienny niższego
powołania był już oddany, a może i rozestawy,
to mogłoby uprzejmie o umiarkowaniu tej rzeczy
na porządku dziennym powołania wyższego.

Wpłynęła część i przedewszystkiem
zawsta wołec Łanowiczem Panu Kolerze

zawsta dla oddany i zawsta panu Kolerze
Jego dla umiarkowania

Ludwik Birkier

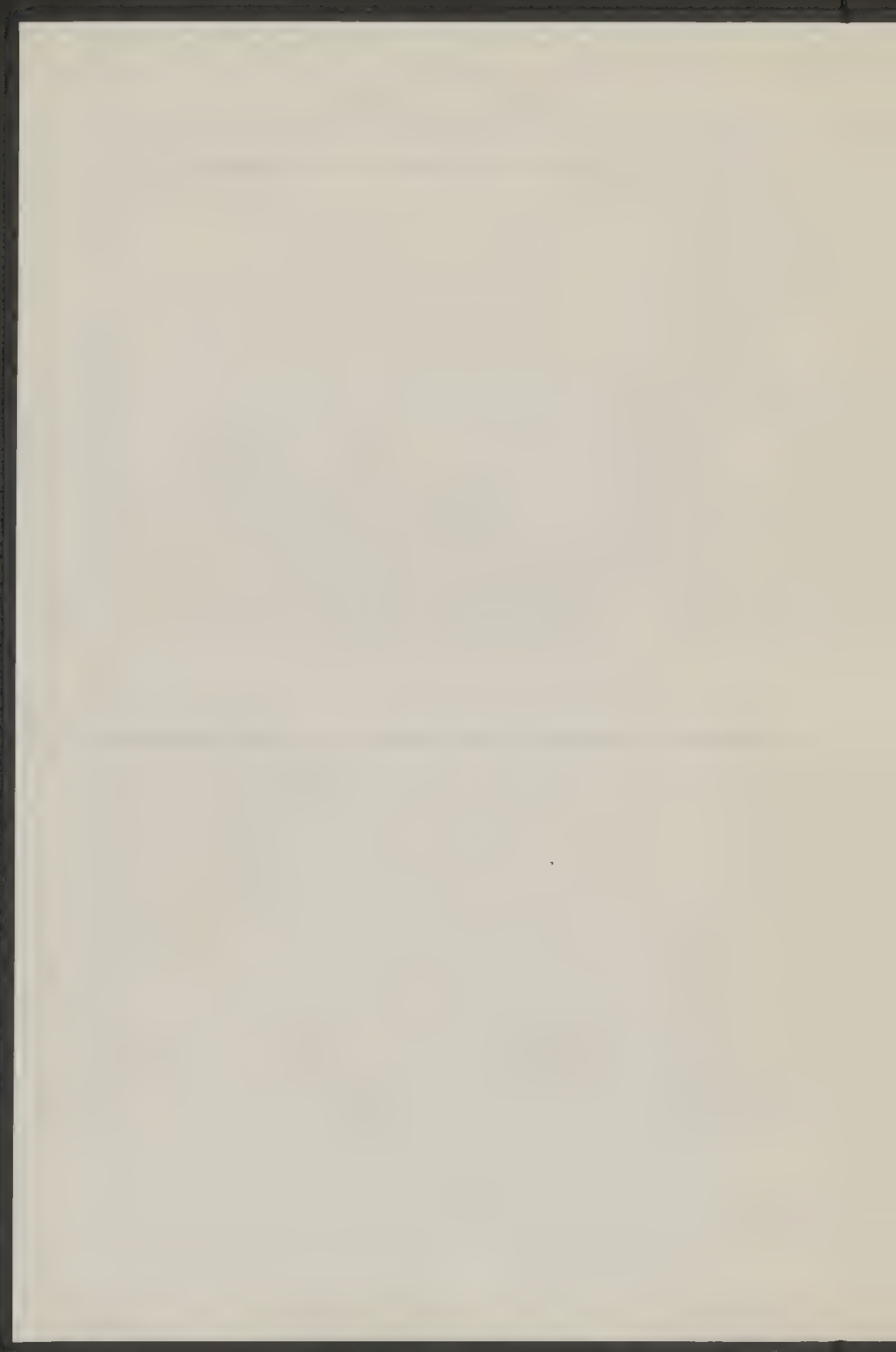
Strakonice 2.15 kwietnia 1912 r.

Oczekiwany Panie Kolego,

Przedewszystkiem proszę wyrazić raz jeszcze najlepsze
podziękowanie za tyle trudu poświęconego przez Ciebie ka-
nonowemu Panu Kolegi do poratowania francuszczyzny
w mojej pracy. Niemal myślnie zmiąwszy ręką bez żadnych
zastępczeń; w kilku zaledwie miejscach pozwoliłem sobie od
czerwonego atramentu nieco odstępować. Rzecz, przepisana
przezemnie „na czysto” przedyść się od wczorajszego dnia u prof.
D^{ca} Tadeusza Grabowskiego, który na moją prośbę podał jej do
pochwalnej rewizji językowej i stylistycznej. Jutro mam otrzymać od
niego rękopis z powrotem poczem niezwłocznie prześlę go do
kanonowego Pana Profesorowi.

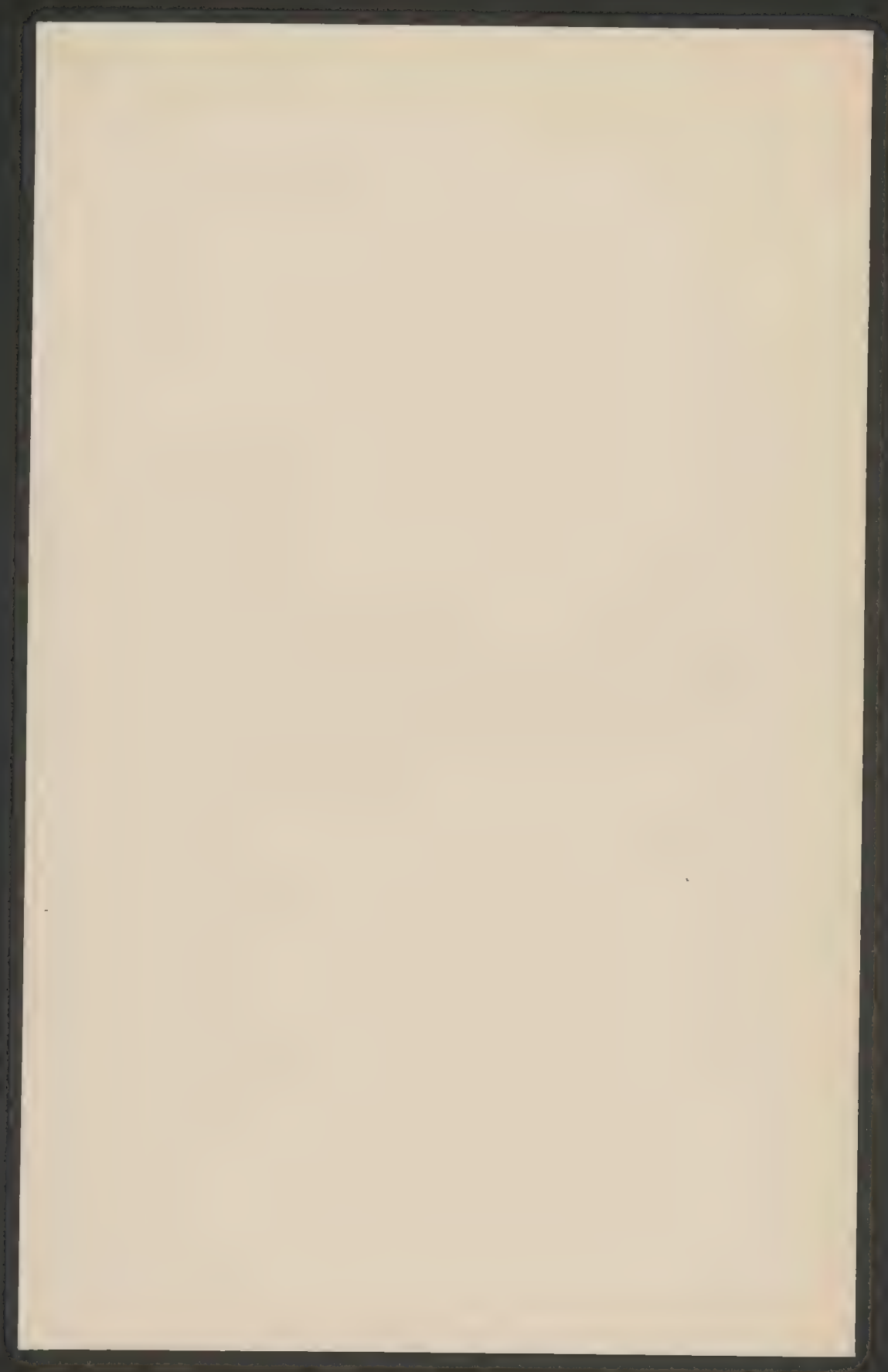
Wyrazy głębokiego szacunku i pozdrowienia, oraz najlepsze
pozdrowienia z sercem do Ciebie kochanemu Panu Kolegi
zwręże obowiązany służą

Andrzej Winiarski

Kraków 24 Kwiecień 1912 r.

Wielce Szanowny Panie Kolego,

Wierzę, że jako otrzymatem onegdaj od prof.
Rostagno z Florencji pisaną, że nota na str. 6-tej
mej pracy. Ce n'est qu'après avoir ....) straciła znaczenie,
ponieważ iż bawem nieoczekiwanie, że manuskrypt
floreński zgromadzony Ashburnham 214 (146) zawiera też dla
nas cenne ciekawostki, a mianowicie to pozmianka u p. Houzeau
mogłem być zrazu przypuszczać. Wobec tego skreśliłem
całą stronę na str. 6-tej noty.

Nie mogę jednak odmówić sobie uzupełnienia
mojej niezgodnie kulturalnym tekstem, bądź co bądź
ciekawym, jak owa naukowa hermetyka, podobno dość
„impetyczna” („...disputationes .... cum tumultu ...?”!)
dwóch Polaków z jednym Hiszpanem, i to wyprawy z Polonią
1470 roku zredagowanym rodzajem dodatków („Appendix”),
który najstosowniejszy byłoby może umieścić po notach,

na samym końcu rozprawy? O takim dodatku moż-
liwym? przedrozprzej: miatem go, stowornie do uproszku-
nia Wznownego Pana Kolegi, zwiagosci uproszku po-
polsku, a uproszku Gwosdnego Pana pozostawic, co
rozpietemu z prawdzicuz wzpiszemu) projektad jego na jzyku
francuski. Musze jednak wyznac, ze 4 tej chariti mam
niekoneksperty i niemat zastoportawic. Byta, o ile
pamiatam, motra, ze tego dodatku ma byc co 3 lub 4
tylko zdania: a tu, lubo stowornie rz byc jask naj-
znieczelnym, zrobity lic tego Appendixu az 4 stornice.
Gdziezbym ja imial i mial sumienie oberizac Wznowego
Pana Kolege takim nowym „sprawunkiem”?!... Prawda
ze w ozych czterech stornicach jest blizko $\frac{1}{3}$ czesi
cytatow Tacyniskich i nietacyniskich, ale i tak zaraze
prosto jeszcze pozostatoby do przetlomazenia.

Moze wrecz pozwaliby Gwosdny Pan Kolege, az-
bym postaret lic dzis jutro skleic z tego jankies sto-
mazenie francuskie, ktore wprowadzie, jask przewidyw-
to, bytoby niezczegolne, ktore jednak mozeby utetr-
to (?) chociezby cokolwiek, osteteczne stowornienie
tego dodatku i jzyku francuskim. Rzecz w obrazam

robie umieszczoną na samym końcu rękopisu, wobec
czego nie zachodziłaby konieczność nadzwyczajnego po-
spiechu z ową tradukcją francuską.

Proszę uprzejmie o kilka słów Tadeusza odpowiedzi
w tej mierze. Proszę wyrazić też ożywe i najlepsze pozdro-
wienia

Wzajemnie szanownego Kolegi

z wyrazami szacunku

Ludwik Birkenmajer

Ms.
16 p.
20000

NB. Taka j porpide tekst Tacinski (mapcy a yzopisie
swoje x tamq paginacy)

~~mapcy a yzopisie
swoje x tamq paginacy~~
~~mapcy a yzopisie~~
~~mapcy a yzopisie~~

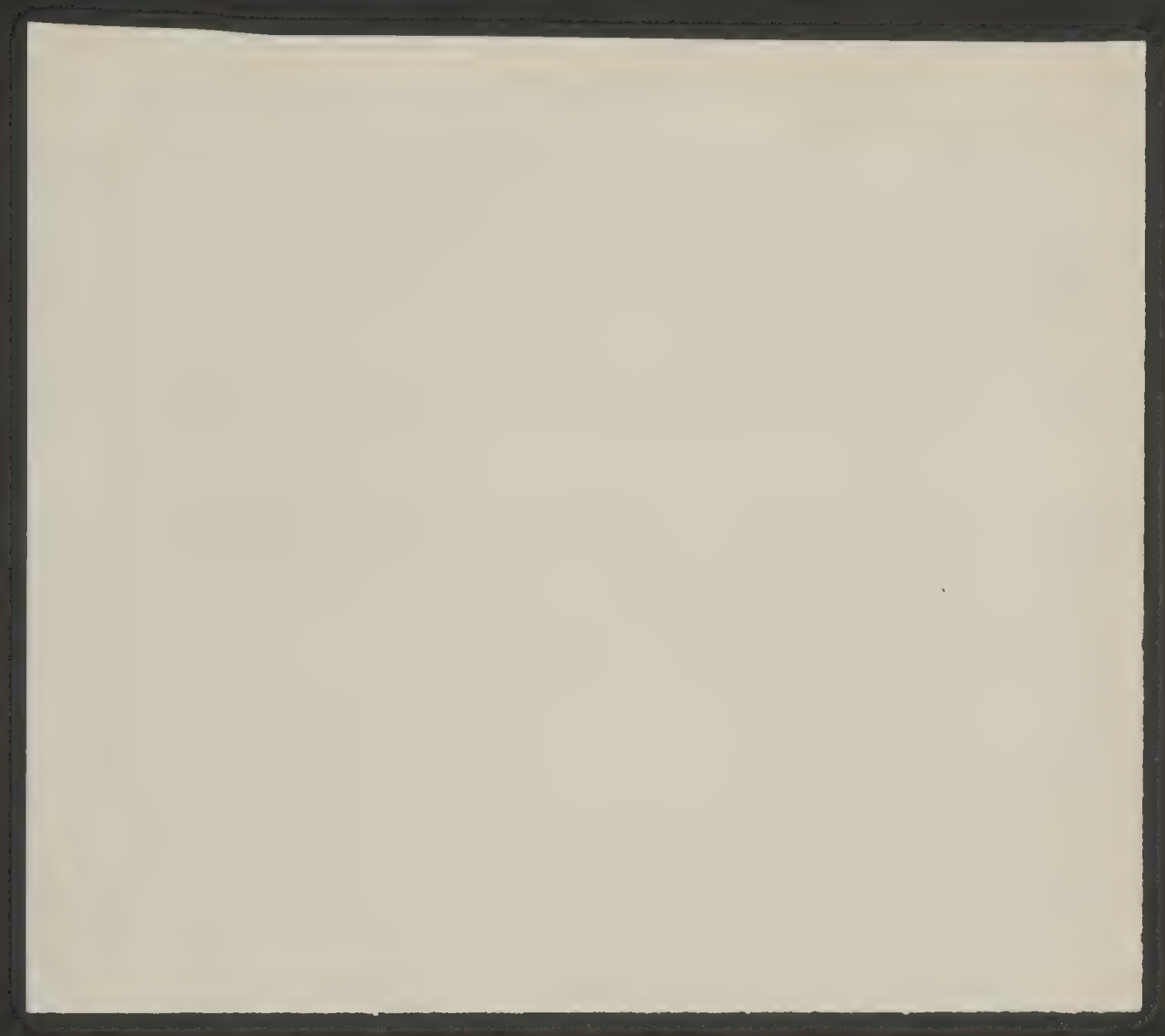
Ponnydzy tekstem francuskim, a Tacinskim :

Ad representaciones viros Astrologos Bonos ias ....

Ad. proz pozostawic Kikunierno: yz onstyp.

la rédaction de)

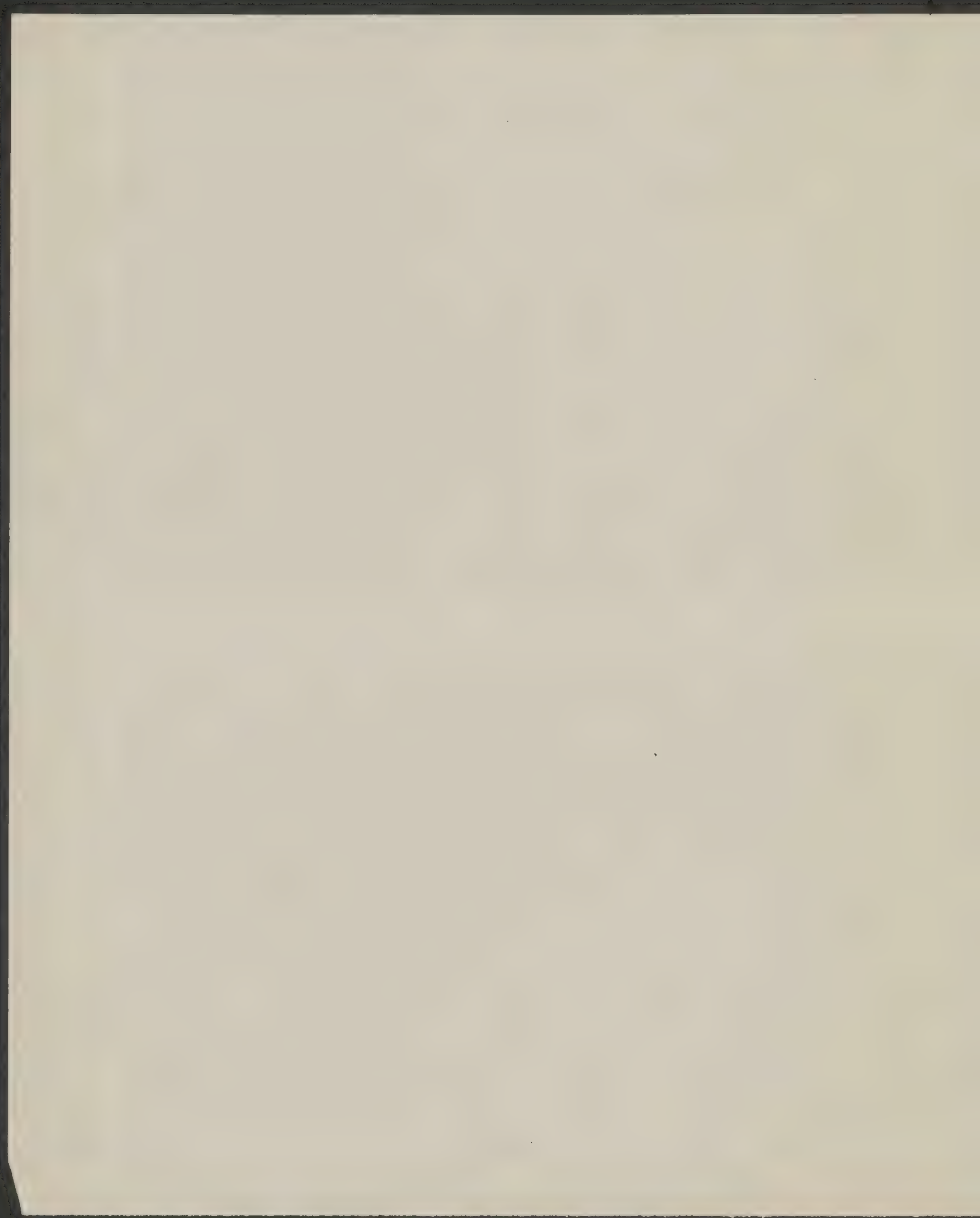
x (*) Ce n'est qu'après avoir achevé (e mémoire que l'auteur a eu
de l'existence
connaissance) d'une autre copie ancienne, à ce qu'il paraît, de ce même
traité. Dans la Bibliographie Générale de l'Astronomie de M. Kouzeru et
Launcester, T. I, Bruxelles 1887, pag. 527, vol. 2, N° 1842, on trouve la notice
suivante : « Bartholomaeus de Valencia. De decem equationibus. - Ms. à la
Bibliothèque mediceo-laurentiana de Florence (fond Ashburnham). Compo-
sé en 1467. » Les titres de ces deux traités sont presque identiques ; mais
comme les dates de leur rédaction ne s'accordent pas exactement (1467
et 1471), il ne serait pas impossible que l'on ~~ait~~ ^{it} ici affaire à
deux expositions différentes du même sujet.

Appendix.

Już podczas druku niniejszej pracy zwrócił profesor Dr Enrico Rostagno, Konserwator rękopisów Biblioteki medico-lau-
renziana w Florencji listownie moją uwagę na pewien dawny
zabytek, będący w najbliższym związku z przedmiotem tej mojej
pracy. Jest to rękopis rygnowany pierwotnie: Ashburnham 214 (146),
papierowy 21 x 15 cm, liczący kart 35, powstały w drugiej połowie
XV-go wieku (w latach 1467-1470), należący niegdyś do „Colle-
zione Gianfilippi”, nabyty następnie przez słynnego zbieracza lorda
Ashburnham, a obecnie, wraz z innymi tej samej proveniencji
rękopisami, przechowywany we wspomnianej powyżej Bi-
bliotece florenckiej. Według Katalogu pana Cesare Paoli ręko-
pis ten (opatrzonej obecnie świeżą sygnaturą: N° 140) zawiera trzy
różne, lecz jednak powinowate pisma astronomiczne, wzgl.
astrologiczne. Zśród nich, znajdujące się na III-gim miejscu
(fol. 13-20) tak jest opisane w Katalogu:

„II. Rationes magistri Zabesie Poloni contra positiones
falsas magistri BARTOLOMEI DE VALENCIA de diversis equa-
tionibus et eorum causis”. Po tym nadgłówku i starzyny tekst
rozpoczyna się zdaniem:

125 X
« Et licet iam cum Magistro Bartolomeo de Valencia de po-
sicionibus suis super equatione dierum disputatio habita
sit verum cum tumultu ..... »

wywna się (fol. 20) na wyrazach:

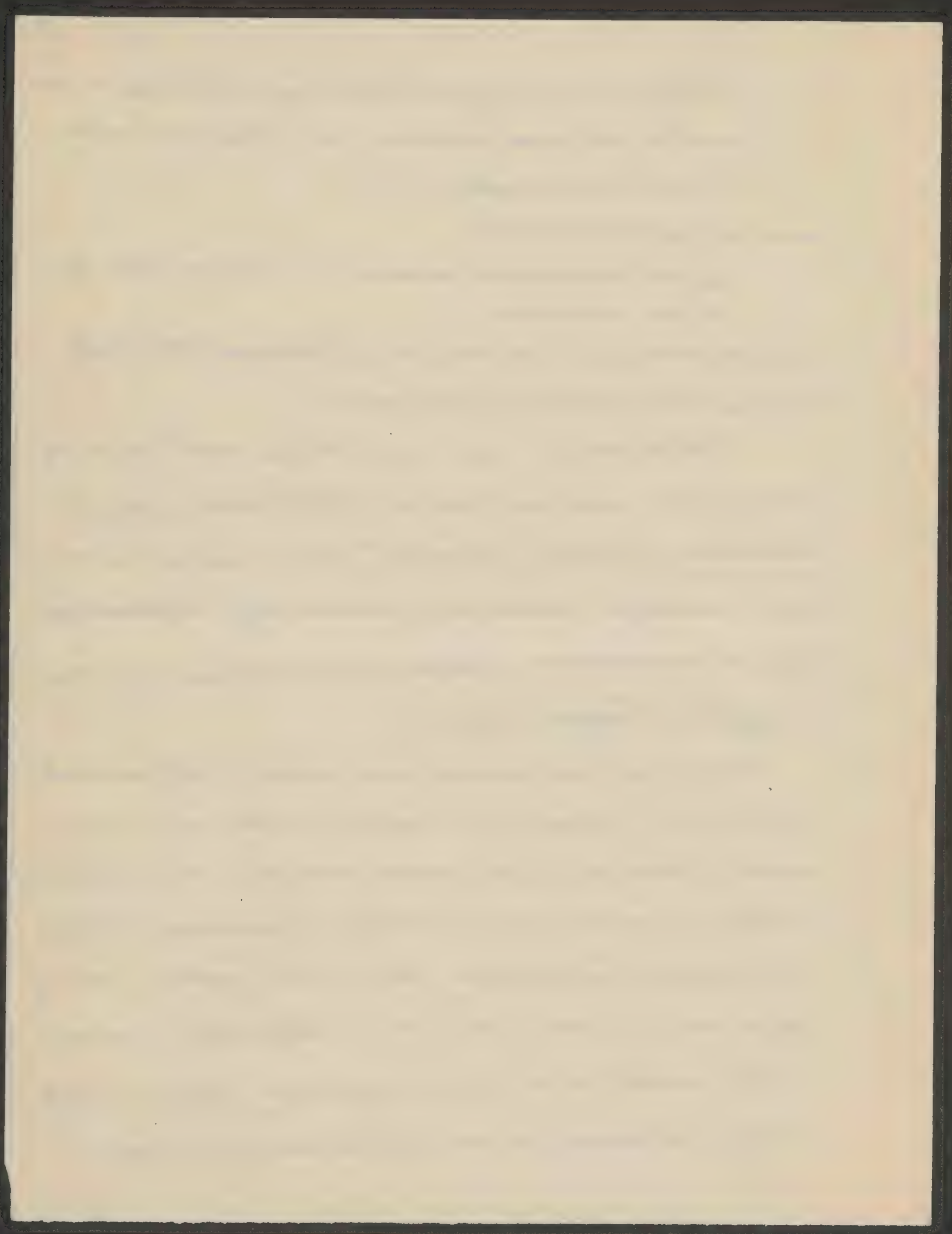
« et quis verus modus procedendi in hiis post disputa-
tiones ostendetur »

i sprawia wrażenie (tak pisze mi p. Rostagno) jak gdyby
brakowało mu właściwego zakonienia.

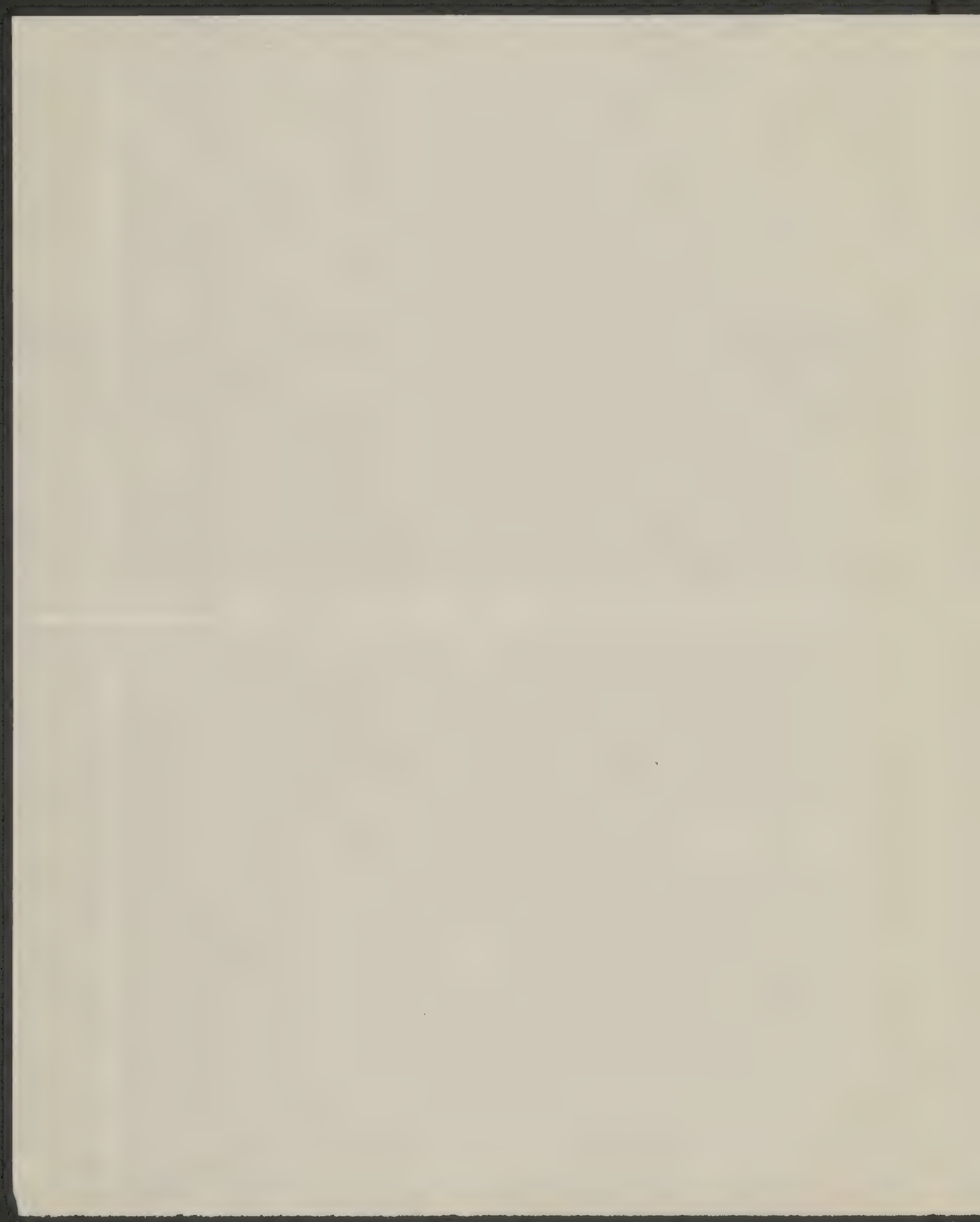
Przytoczona tu część marta tekstu wystarcza, żeby
zdradzić nam nazwisko jednego z powodów owych: « viri se-
pientissimi Astrologi Bononiae » niewymienionych po na-
zwisku na wstępie polemicznego pismka naszego Bartłomieja.
Był nim najoczywiciściej wspomniany w powyższym wywoku:
« magister (de) Zalesie Poloniis ».

Kto by to był, ten widocznie nasz ziomek i co by porabiał
on wówczas w Bolonii? na te pytania trudno na razie dać
odpowiedź stanowczą. Jeżeli jednak zważymy, że po źródłach
do historii nauki polskiej i kultury znajdujemy o te czasy
tylko jednego Zalesianina, który i bawił zagranicą i osiągnął
różne stopnie naukowe itd., stowem, który wybitnie ponad
zwykłą mierność, a mianowicie niejakiego Jakóba de Zalesie,
niegdys wychowanica Uniwersytetu Krakowskiego (zpisany)

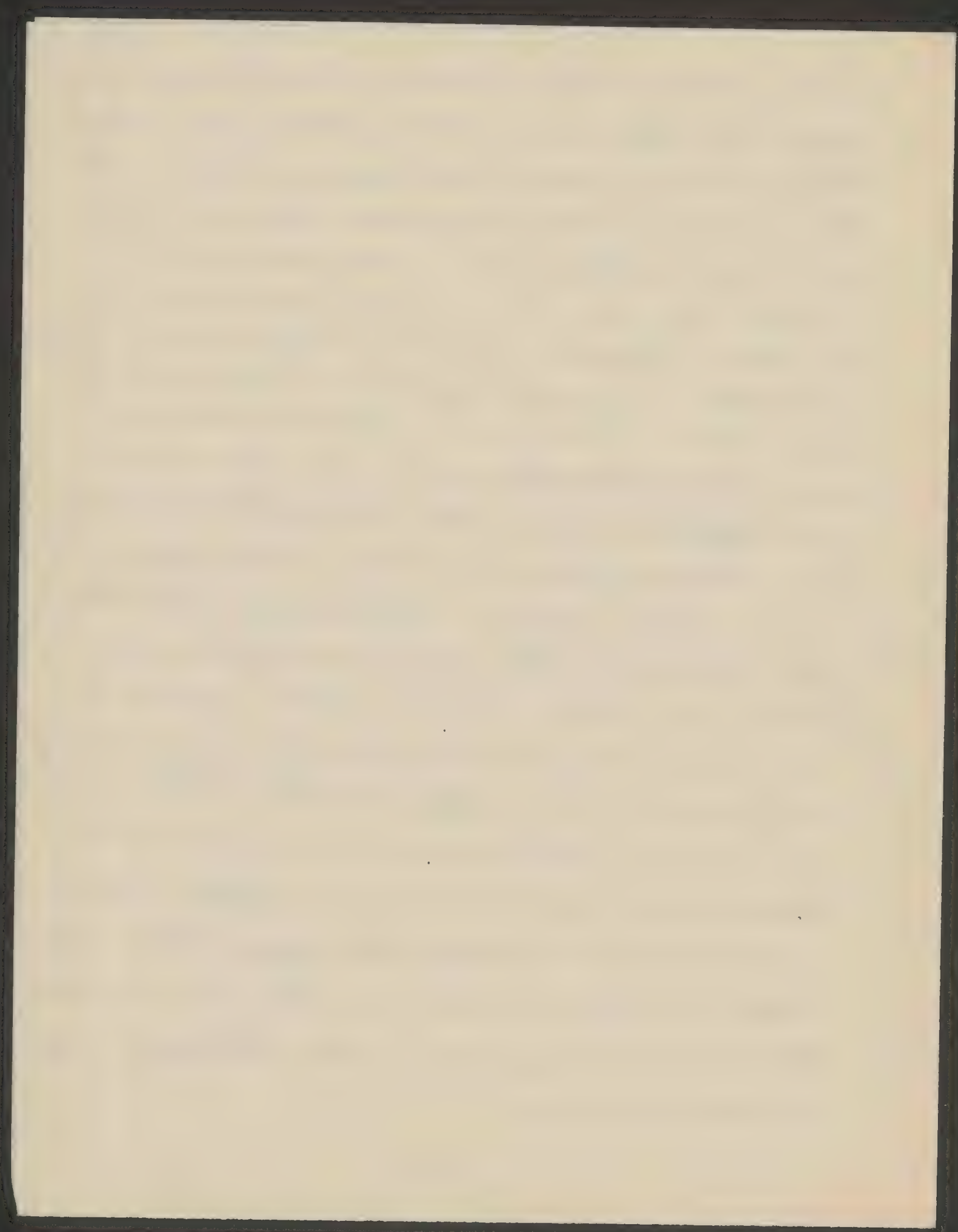
w r. 1454, bachelarzem 1456, mag. art. 1462, Cf. Album Studior.
 I, p. 138. — Liber promot., p. 48 et 56), a następnie doktora me-
 dycyny (krótko przed r. 1472, cf. Codex dipl. Univers. Cracov. III,
 p. 13), jeżeli dalej i to jeszcze uważamy, że w XV-tym
 stuleciu Uniwersytet Krakowski nie nadawał jeszcze stopnia
 doktora medycyny, ale że doktoraty te rodacy nasi przywo-
 zili do ojczyzny stale z Padwy albo z Bolonii, to bardzo
 blizkim będzie domysł utożsamiający owego adwersarza
 Berp'owego (magister de Lalerie Polonus) z tym de Jakó-
 bem. Silne poparcie tej hipotezy znajduje w okoliczności,
 że w boloniskich Rotuli, bezpośrednio przed wspomnianym
 wyżej Joannes de Bossis Polonus, występuje jako lektor
 niejaki magister Jacobus de Polonia ^(Dallari, l.c., p.) wykładowcy nauki
 matematyczne i astronomii w r. 1469-1470, z pewnością nie
 różny od Jakóba z Laleria, skoro zarówno czasy, jak i pozostałe
 okoliczności wybornie z tem się zeddają. Możemy więc przyjąć
 jako rzecz bardzo prawdopodobną, że w kręgu naukowym, i to
~~głównym~~ gorącym („ciężki tumultu”) z uczonym astronomem hiszpań-
 skim, Bartłomiejem Berp z Walencji, brali udział także wymie-
^{co dopiero} nieni dwaj nasi rodacy. || Wiadomości o zachowanym szczątku
 w Florencji fragmentu mag. Jakóba z Laleria dotyka nas

287
miejsce, już zapóźno, a żeby z niej jeszcze w niniejszej pracy skorzystać
uczynić użytek. Wzdzę z tego co dotychczas o dziełku tem wiemy, zastugi-
wałoby ono na bliższe zbadanie i ewent. wydanie go drukiem, może
razem ze wspomnianem powyżej (zob. koniec noty 1-nej) ciekawem piśm-
kiem „Joannis de Bossis Poloni”, o wielkiej Komecie roku 1472.

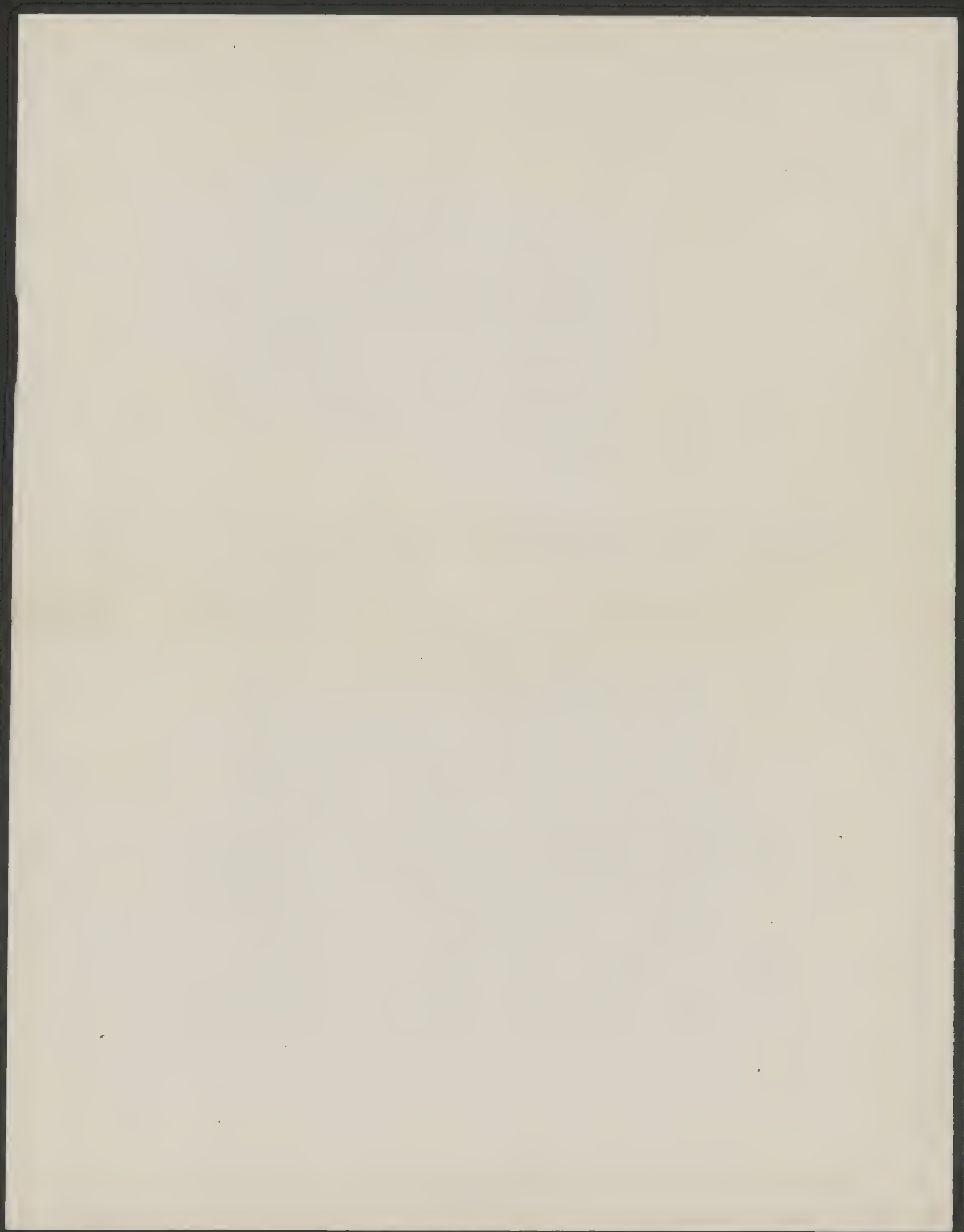
Dodam nakoniec, że ten sam rękopis florencki wspomniany
jest także w Bibliographie générale de l'Astronomie de M^{ll}. Houzeau
et Lancaster, T. I, Bruxelles 1887, p. 527, col. 2, N° 1842, atoli pod fał-
szywym tytułem: „Bartholomeus de Valencia. De diebus equatio-
nibus”. — MS. à la Bibliothèque medico-laurentiana de Florence
(fond Ashburnham). Composé en 1467”. Wydawcy tej bibliografii nie
podają wprawdzie sygnatury tego rękopisu, wszelako z uwagi, że Ka-
talog pana Cesare Paoli nie zna żadnego innego rękopisu Kol-
lekcyi Ashburnham w którymby wymieniane było nazwisko
Bartholomeja z Walencji, niepodobna wątpić, że wzmianka pa-
nów Houzeau i Lancaster może się odnosić tylko do wymienionego
powyżej przez nas rękopisu Ashburnh. 214 (146). Pomyłka wydawców
polega na tem, że Bartholomejowi z Walencji przypisali oni au-
torstwo piśmiąt skomponowanego przez mag. Jakoba z Zabesia,
a skierowanego właśnie przeciwko Bartholomejowi. Natomiast
piśmią tego ostatniego, datowane z Bolonii w grudniu 1470 r.,
które obecnie wydajemy, pozostają autorom Bibliografii astro-
nomicznej nieznanem.

145

M. le Prof^r Enrico Postagno, conservateur de manuscrits à la bibliothèque
Mediceo-Laurenziana de Florence, ~~me~~ a eu la courtoisie d'attirer mon
attention sur un manuscrit dont le contenu est ^{intéressant} intimement lié au sujet
du (Mémoire précédent). ~~C'est un manuscrit~~ ^{ce} ^{est} ~~un~~ manuscrit, signé Ashburnham 214 (146),
sur papier (21 x 15 centimètres), ^{et} compte 35 feuilles. ~~et~~ Son origine
remonte à la seconde partie du XVe-me siècle; elle peut être placée entre 1467
et 1470. On tient pour certain que ce manuscrit ^{ayant} ~~qui~~ appartenait à la
Collezione Gianfilippi ^{ce ms} ~~qui~~ a été acquis par Lord Ashburnham; ~~et~~ ~~il est~~
présentement il fait partie de la coll. des ms. de la Bibl. ~~de Florence~~ ~~à laquelle~~ ~~plus~~
~~haut~~ j'ai pu vous le nommer. ✱

Kraków 29. IV. 1912, wtorek

Wielce szanowny Panie Kolego,

Nie wiem doprawdy, jak mam podziękować H.
Lewonemu Panu Koleżce za tyle trudów znowu poje-
żego o koto ziemlebrnej strony mojej pracy... Prezentuję
francuski zmyśleń wyborczych i rezerve zani, jestem
wdzięczny!...

Kilka drobnych propozycyj, jednak co do nich
zwiększe chęć na str. 1, 2 i 3 odznaczonym gwiazdkami
* na marginesach.

Str. 1 u datu. Chęćby wystawiało D'après le Catalogue
des MSS. public itz.

Str. 2, wiersz 1, zamian interessant, mogłoby być concernant?
Jeszcze, wiersz 2, zam. à proprement parler mogłoby być inny
wyraz, wgl. wyraz gdyż z nowid brzech oma-
wianych konkluzjiach faktycznie było, jeden
z astrologiczny, a dwa inne (z nich ostatnie II-gi, naj

tuż obchodzący) scisle astronomique. Miałem tego
wyraz troisième (tenże, wiersz 4-ty) naleyłoby zmienić
na deuxième.

tenże (4. str. 2) u dotu, co do wyrazu vollement écouter. Myśl
tuż jest ta, że, według zdania prof. Porteno, tekst gre-
cka jest (przez Kopistę) uwarany przez nieczytność jego
złotniczeniem: mógłby więc być np. ex'democrat rompu
lub coś podobnego?.... Wreszcie

str. 3 (w potocznej francji) admis en 1454 à l'université. Chciałem
wyrazić że wpisał się do Wroclawsk. Uniwersytetu. Czyby więc
nie użyć czasownika s'inscrire?, albo - ryzykując - wyrazu
s'intituler, którego wszystkie uniwersytety średniowieczne
używały na oznaczanie tego, co my dzisiaj nazywamy "za-
pisaniem się do Uniwersytetu, na Uniwersytet": scholaris
intitulatus", był to student po imatrykulacji.

Proszę pozostawić to wszystko świątemu upamię-
nieniu kanonowego Pana Kolegi i zgóry już na wszystko
nie zgadzam, a raz jeszcze dziękując za tyle przysług mi
wyświadczonej, tęczę wyrazu głębokiego uznanowania i naj-
lepszego pozdrowienia

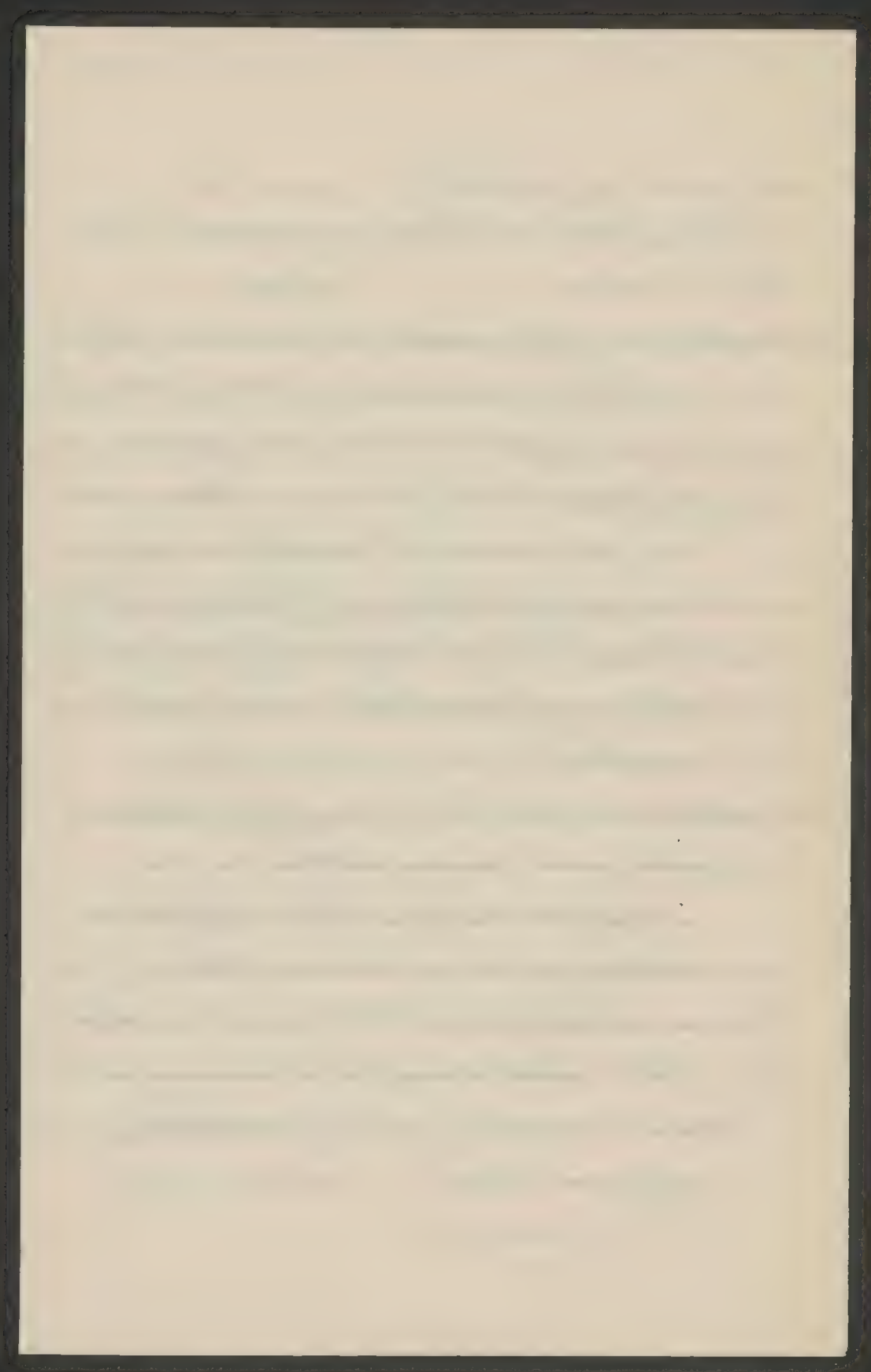
Łódź 18. X. 1887

PS. Jeżeli dwie dobre zmiany wydeje mi się po-
żądane. Najpierw

str. 4, wiersz 3-5 De non praeiudice itq. Mógł może tu być ta,
że Rotul (tj. spis wykładów) z r. 1469/70 w którym fi-
gurował Jacobus de Polonia jest bezpośrednim po-
przednikiem Rotulu z r. 1470/71 w którym wymie-
niony jest Joannes de Borna wólunus, a ota-
wian więc, czy z dotychczasowej stylizacji czytelności
nie wyrażęłby może wniosku, niezgodnego z prawdą,
jakoby w tym pierwszym Rotule obydwa nazwiska się
znajdowały?

str. 4 ostatni wiersz tekstu. Po wyrażeniu question proponuję
wstawić zdanie (może po ^{środku} średniku):
„i; nieznajcie, Katalog Kolekcji Ashburnham
nie wykazuje innego rękopisu w którymby na-
zwisko Bartłomieja z Walencji było wymienione”.
Taki dodatek wydaje mi się koniecznym dla
uzasadnienia wyrazów cela n'est pas douteux w po-
przedzającym wierszu.

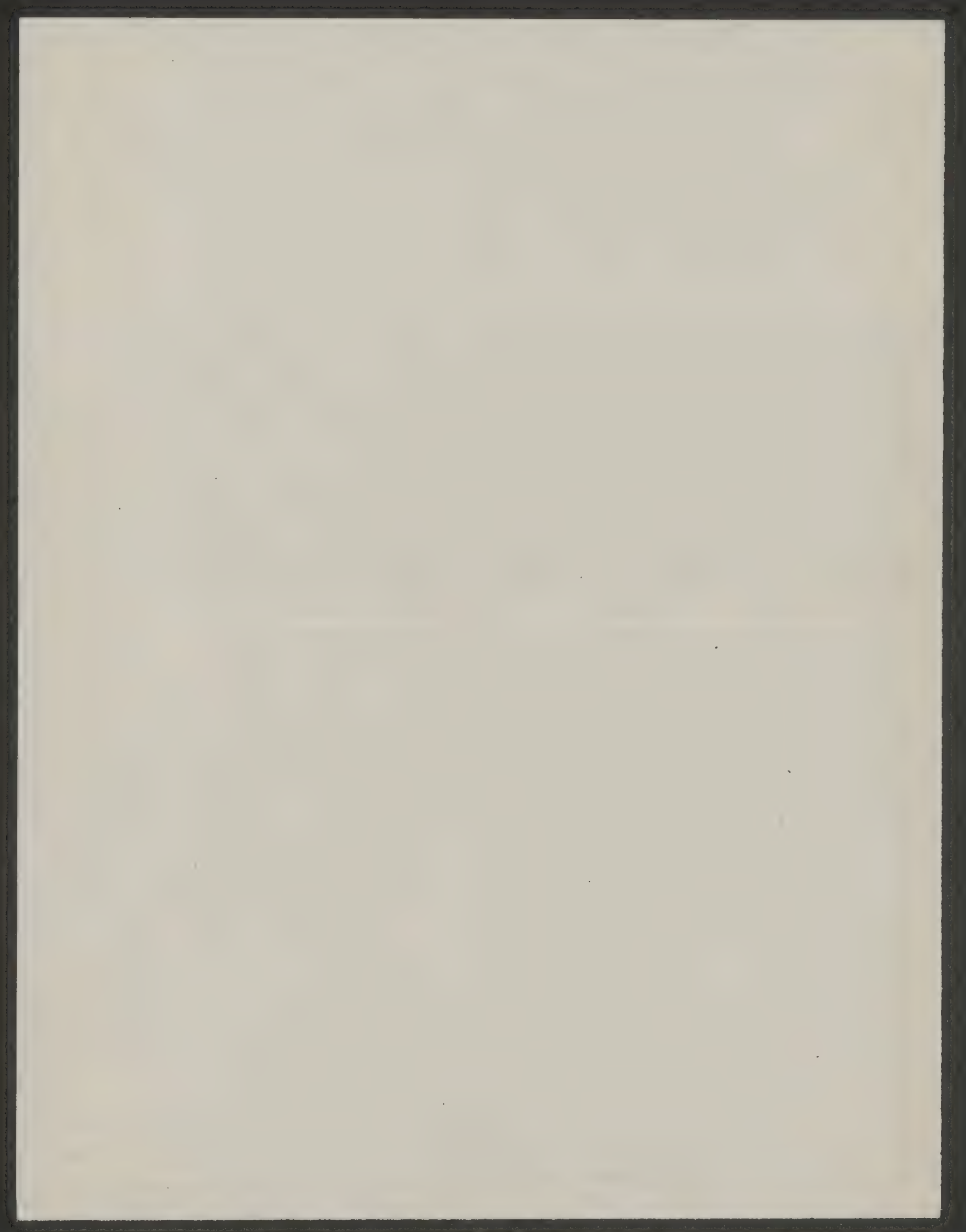
Bologna 1848, p. 150, col. i, no 1485: « Giacomo da Polonia. Fu lettore di Matematica, ed Astro-
nomia nel 1469-1470. »

Dans les Rotuli de Bologne, on lit le nom d'un "ma-
gister Jacobus de Polonia" qui professait à l'Université
les Mathématiques et l'Astronomie "en 1469 et 1470. Ce
nom précède immédiatement celui de "Joannes de
Bosis Polonus" dont il a été question plus haut.

Ainsi donc il est évident que les deux savants
poénais dont les noms nous ont été conservés, ont
pris part à la violente discussion (*in eum tumultu*),
laquelle se trouva provoquée, à Bologne, par l'astronome
espagnol.

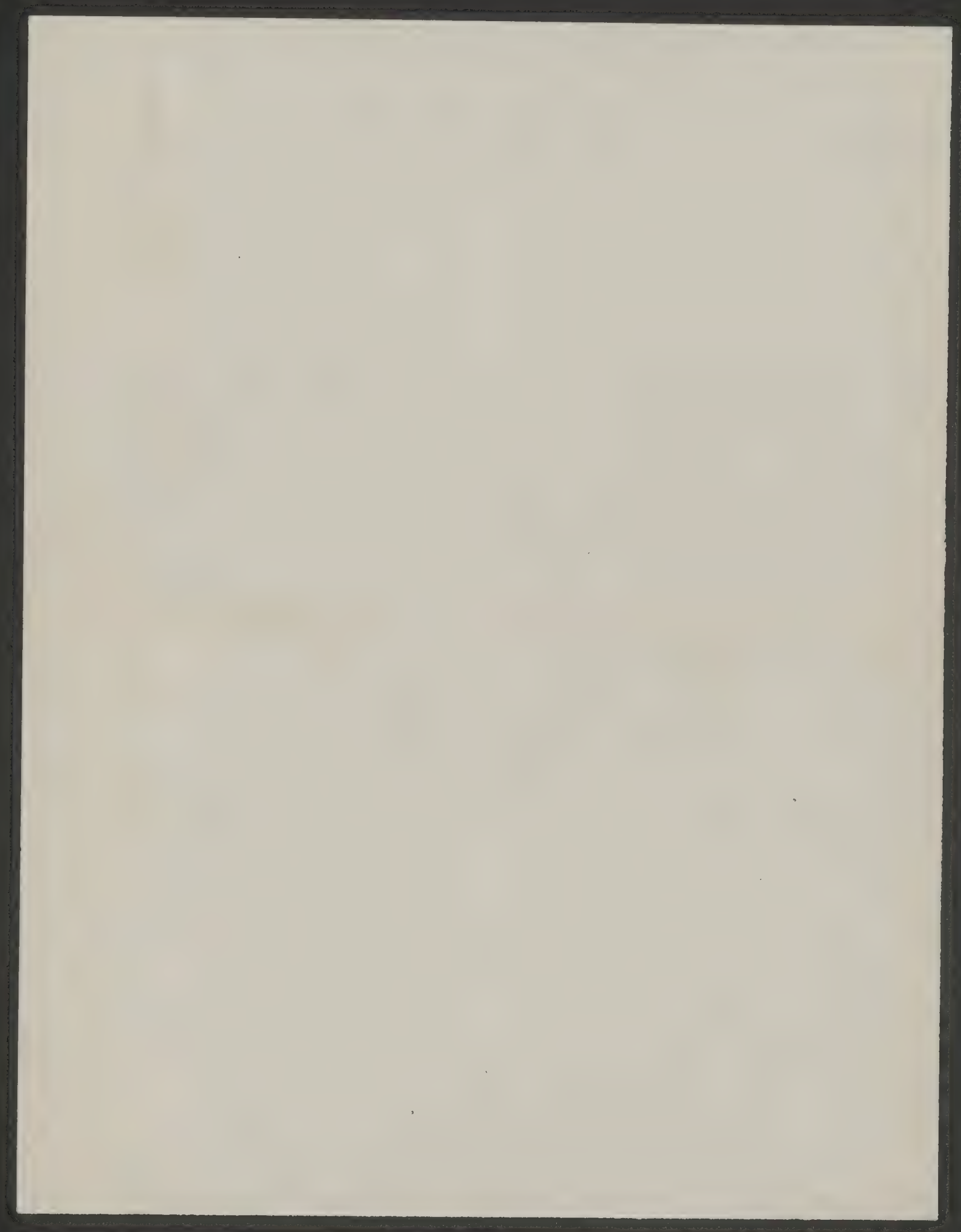
Dans la "Bibliographie Générale de l'Astronomie"
par MM. Houzeau et Lancaster, Tome I, Bruxelles 1887,
on trouve, à la page 527, col. 2, n° 1842, la mention
suivante: "Bartholomeus de Valencia. De diurnis equa-
tionibus. - MS. à la Bibliothèque medico-lauréntiana de
Fierice (foris Ashburnham. Composé en 1467." Cette
notice, cela n'est pas douteux, se rapporte au manuscrit
Ashburnh. 214 (146) dont il vient d'être question.) MM. Hou-

Zucari, l. c., pag. 81 col. i: "Ad Mathematicam de vero. D. Mag. Jacobus
de Polonia". Ce Rotulus a la date 7 Octobris 1469. — Serafino Mazzetti, Repertorio
di tutti i professori antichi, e moderni della famosa Università di Bologna,

Dean et Lancaster ont été induits en erreur. Ils attribuent à Barthélémy l'écrit même qui, composé par Jacques de Zaleri, se dirigeait précisément contre l'astronome de Palencia. Quant à l'opuscule de Barthélémy (datant du mois de décembre 1470) que nous publions aujourd'hui, il paraît avoir échappé entièrement à l'attention des auteurs de la Bibliographie.

Krasów, ul. Podzamcze 22

2. 6/3 1913 r.

Wielce Szanowny Panie Kolego,

Wzajemny i życzliwy przeglądaniem (wieloletnia już postojność) prace
C.O. Meyera, Matthiesena (I, II, III), Dawina J. H. (I, II, III), Poin-
carégo (I, II, III), Tisseranda, Jacobiego, Liouville'a, Vaughtena, jak i
byłoby zdatem znaleźć w list. brzech w bibliotece Akademii Um.
Jagiellońskiej i Observatoriumu astr., a które z mojej pracy w przedm-
wskazaniu porządku zwrócić.

Objęcie w typie historycznego mojej pracy musi doznać nad-
aniem tego nowego porządku. Dlatego to uprzejmie proszę wielce
Szanownego Pana Kolegę o Taszkę zwrót (może przez któregoś
Akademii) złożyć. Główną myśl, przewidywaną i istotę mojej pracy,
nie znalazłem, także i teraz, u żadnego z tych poprzedników.
Podziękuję to uprzejmie na moje serdeczne autorstwo.

Proszę bardzo wielce Szanownego Pana Kolegę o Taszkę
zwrócić mi z przyrzeczeniem, jałoby już i przebiegu tygodnia

7.

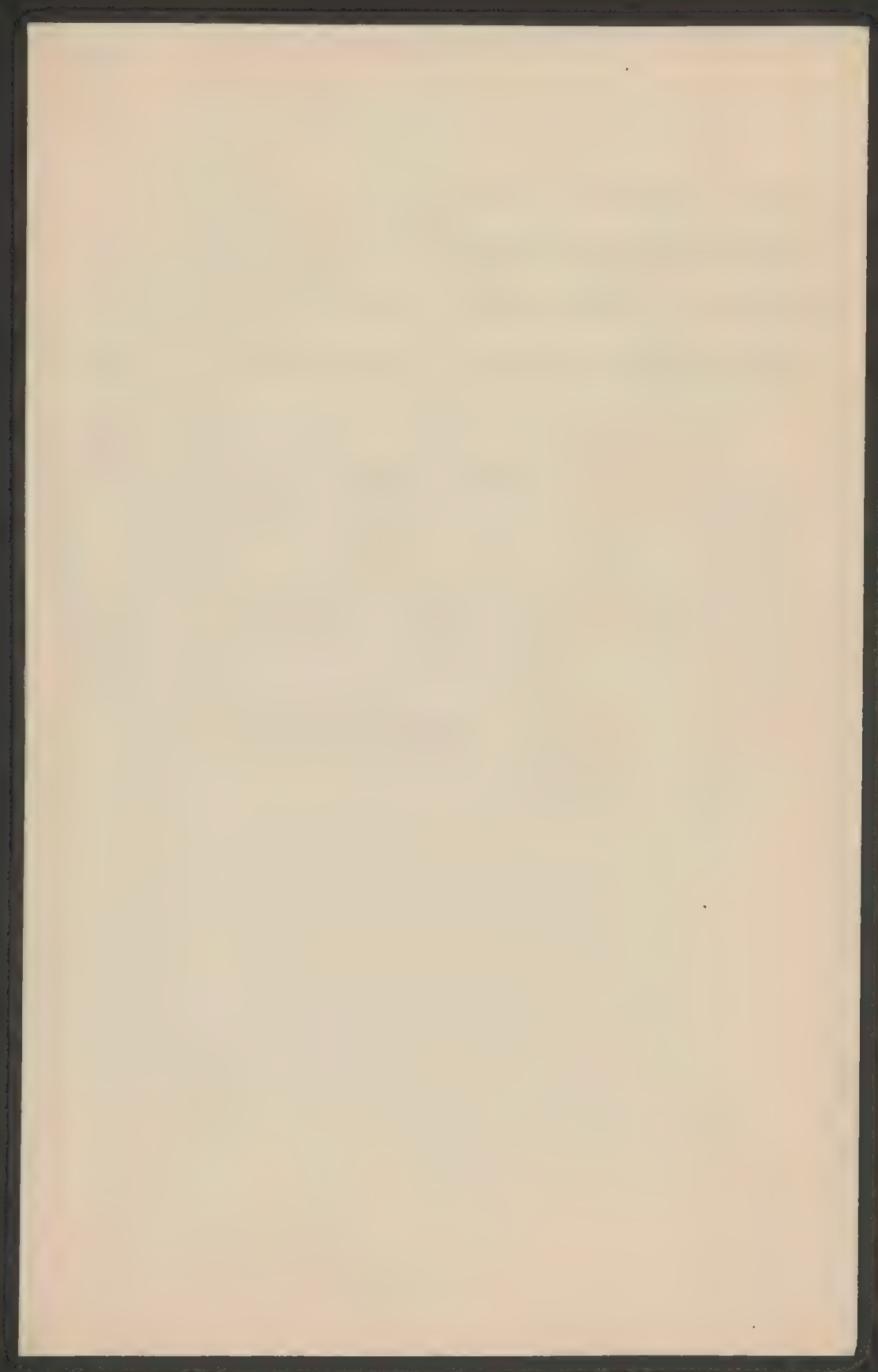
niech dotręci' niemieckiego listu do Bulbryn, i tak
tego że w najbliższych dniach przesyła listu polskiego zaprosze
całą moją uwagę, nie mógłbym dotrzymać obietnicy, a nie chciałbym
złaż. miarę, może więc przesyłać opóźnienia z wysła Bulbryn
z pod pręty. Możeby więc było najlepiej, żeby list niemiecki
ukazał się dopiero w następnym zeszycie Bulbryn?

Dziękując raz jeszcze za najserdeczniejszą i tak hojną
Pani Księżkę za Tęskanie udzielenie mi Twojej rady i wskazówek,
Tęże wyrażę głębokież nasuń i pozdrowienia, oraz najlepsze
pozdrózenia

z duża ośmiesz

Lubka Pivkennig.

1. *Staphylinus*
 2. *Staphylinus*
 3. *Staphylinus*
 4. *Staphylinus*
 5. *Staphylinus*
 6. *Staphylinus*
 7. *Staphylinus*
 8. *Staphylinus*
 9. *Staphylinus*
 10. *Staphylinus*

210

W Krakowie d. 20 marca 1913 r.

Czcigodny Panie Kolego,

Przy niniejszem zataczam /./ do Sprawozdań
treść protokołu ostatniego posiedzenia Komisji historii
nauk matemat. i przyrodniczych. Już po napisaniu
spostrzegłem, że rzecz ta wypadła może niezbyt obcisła.
Dlatego też pragnę skrócić bez ceremonii rzecz tę według
własnego uznania.

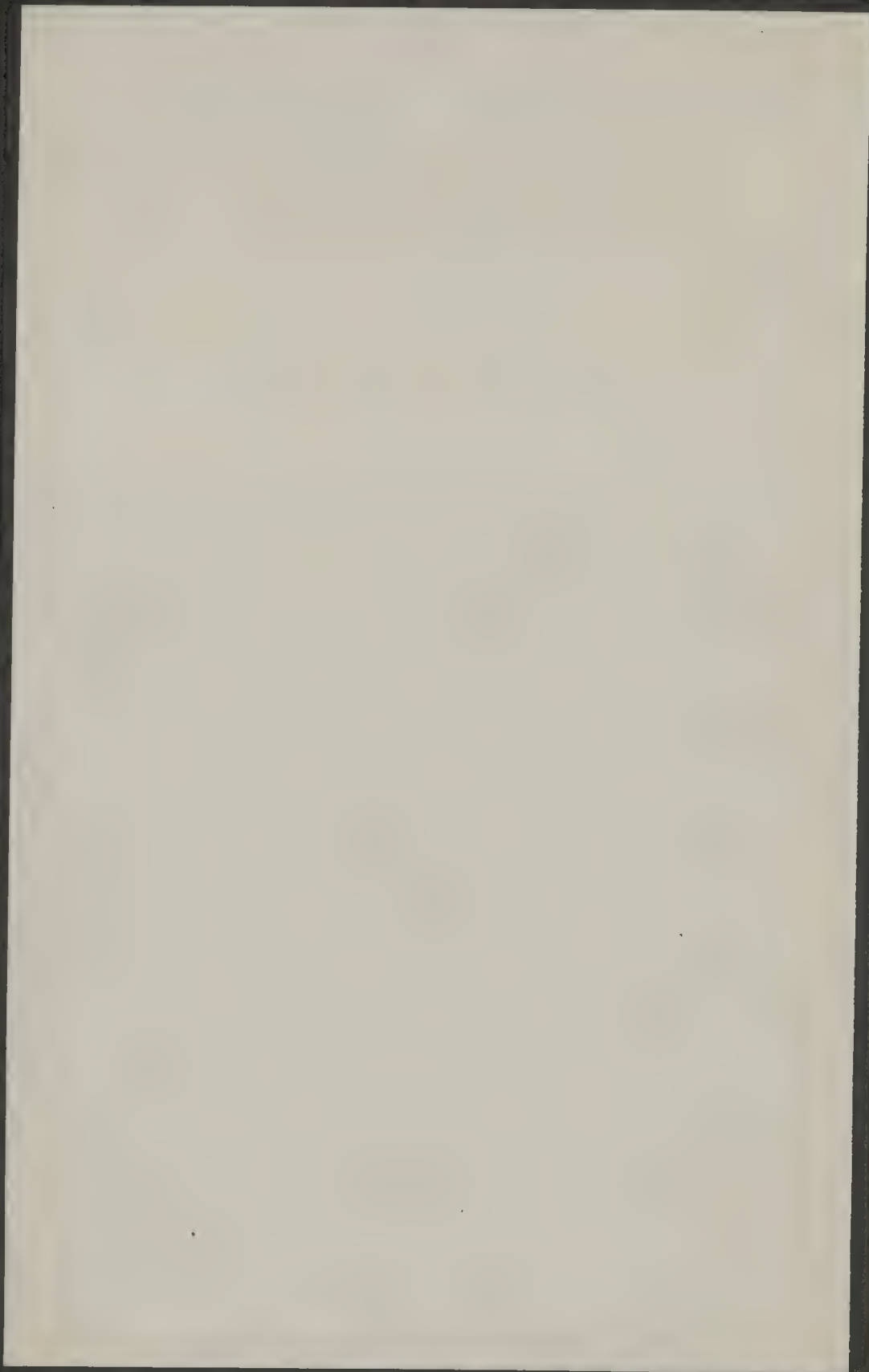
Z okazji nadchodzących świąt życzę Ci i Twojemu
Panu Kolecie oraz żonance i jego rodzinie wszelkie życzenia
wzruszającego następstwa, co najmniej by było dać sobie to życie.

Dotyczam wyrazu czci i serdecznych pozdrowień, które
zawieszam Kolegi

z sercem obowiązany

L. Ry

2. 3

Kraków 26/4 1932.

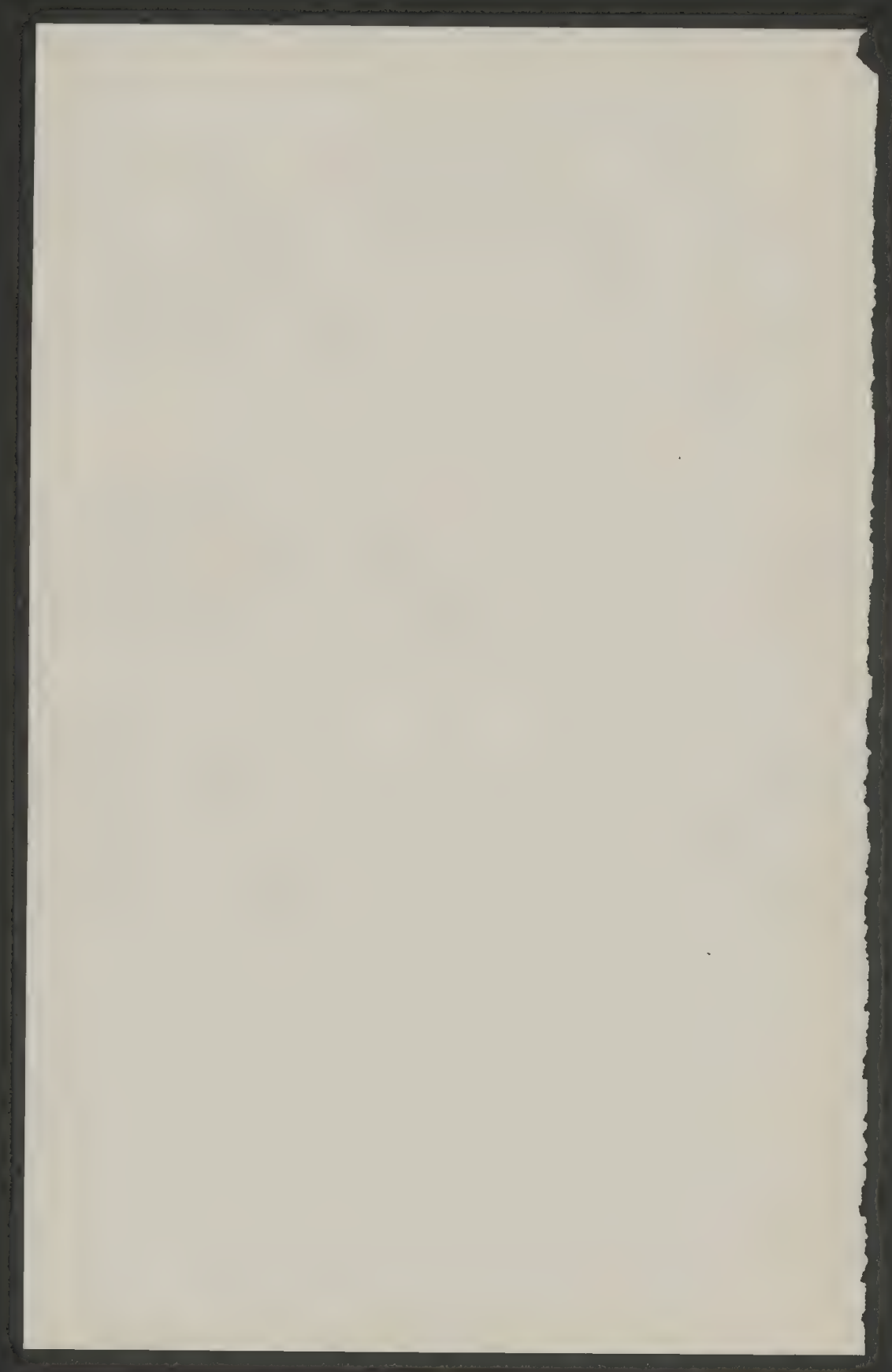
Chrociec Kamomny Panu Kolego,

Proszę bardzo W-Kamomnego Pana Kolego o jeszcze
krótkie wyjaśnienie cen, zamiast odpisać na listy. Skatco bo-
wemu nad jego pismem zdołałem zdołać zapytać wortalnich
Kamomnych przygotowaniu materiałów na rozpoczęcie co było
potrzebne, oraz zażyciem Kierownikami co do ceny przewoźnej i Polce
kuchni, które - wyrażę to - dość podniecająco na mnie podziwiał.

O żadnych innych, jak było obywateli, następnych, i innych
remontach nie może być i mowy: o co narzeka było
niewłaściwie, Tęczy wyrażę zadowolonej oraz i niewłaściwej przyczynie

szczerze oddany sługa

L. B. J.

Kraków 27 czerwca 1913, sobota

Wielce łaskawy Panie Kolego,

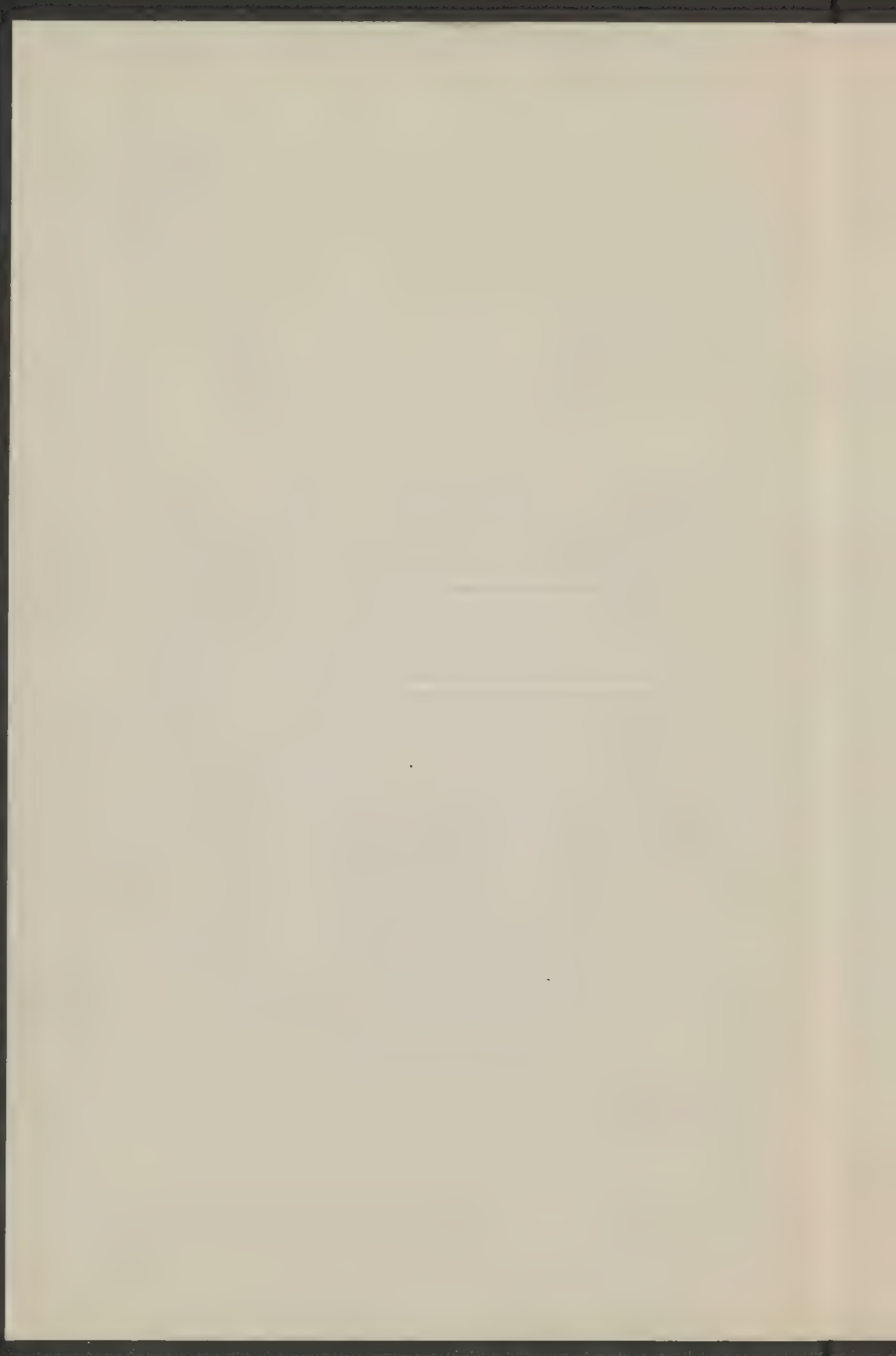
Dziś rano dowiedziałem się o wzorowej uchwale Kolegium
prof., a także czytalem, nie bez wzruszenia, obywatelski
referat, którego wielką dla mnie zyskliwość i oczywiście następ-
stwo pochlebny. Za wszystkie fazy tej wielkiej przystąpienia i więcej mi
wspierającej, proszę przyjąć odemnie raz jeszcze następne, serdeczne
podziękowanie!

Uczuję się Pańskim dłużnikiem i pragnę gorąco, aby za-
nem mi było kiedy ten dług mój choć częściowo umorzyć. Dziś
jest to potrzeba mojego serca wyrazić życzenie, aby Bóg wspania-
liwym Dobrem łaskawie odptał to wszystko obywatelskie w Państwie
Państwie na tem, co macie najdroższego w tem życiu, na dziećmi
Waszych!

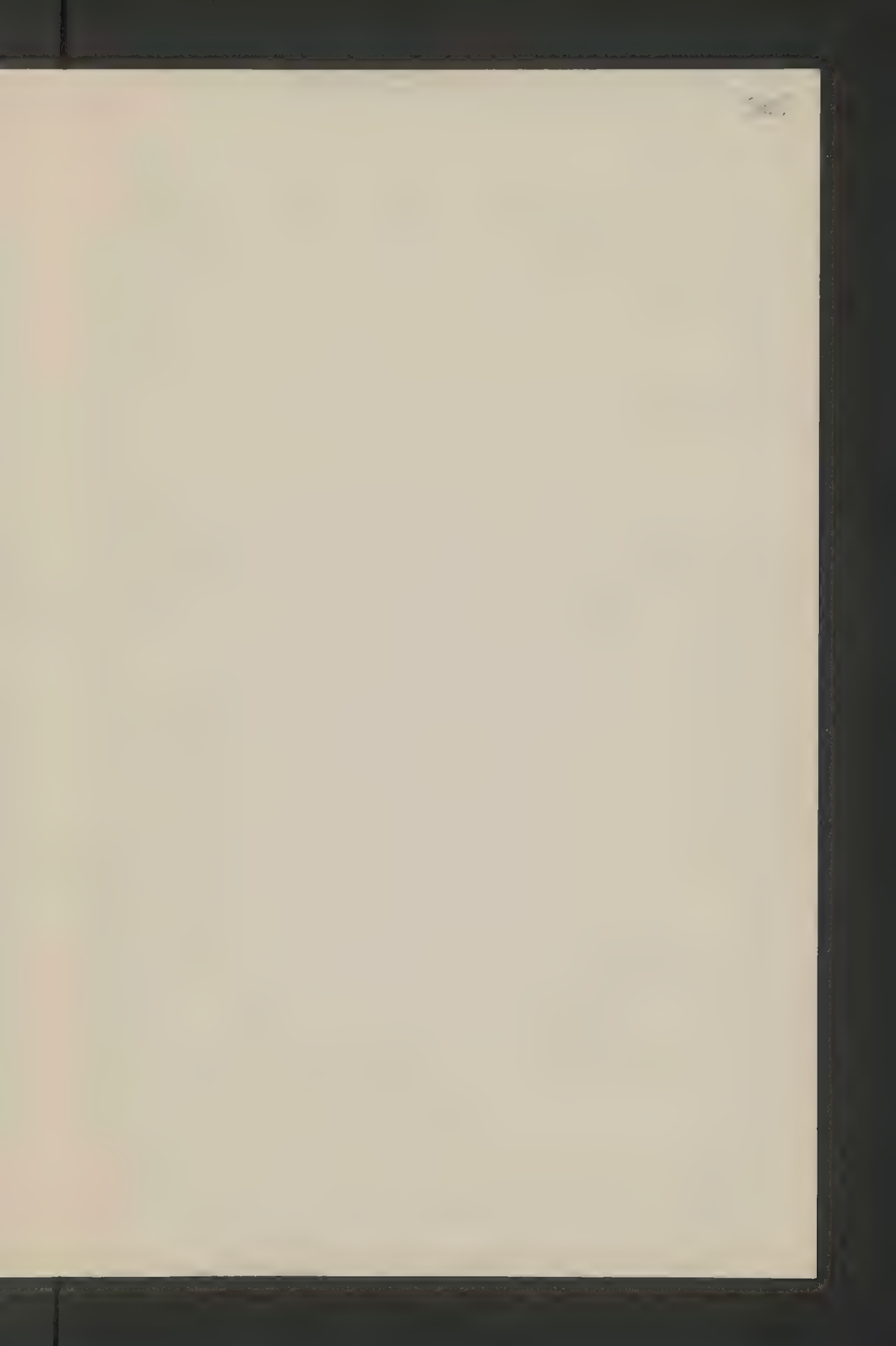
Wyraźcie mi i oddzielnemu zresztą

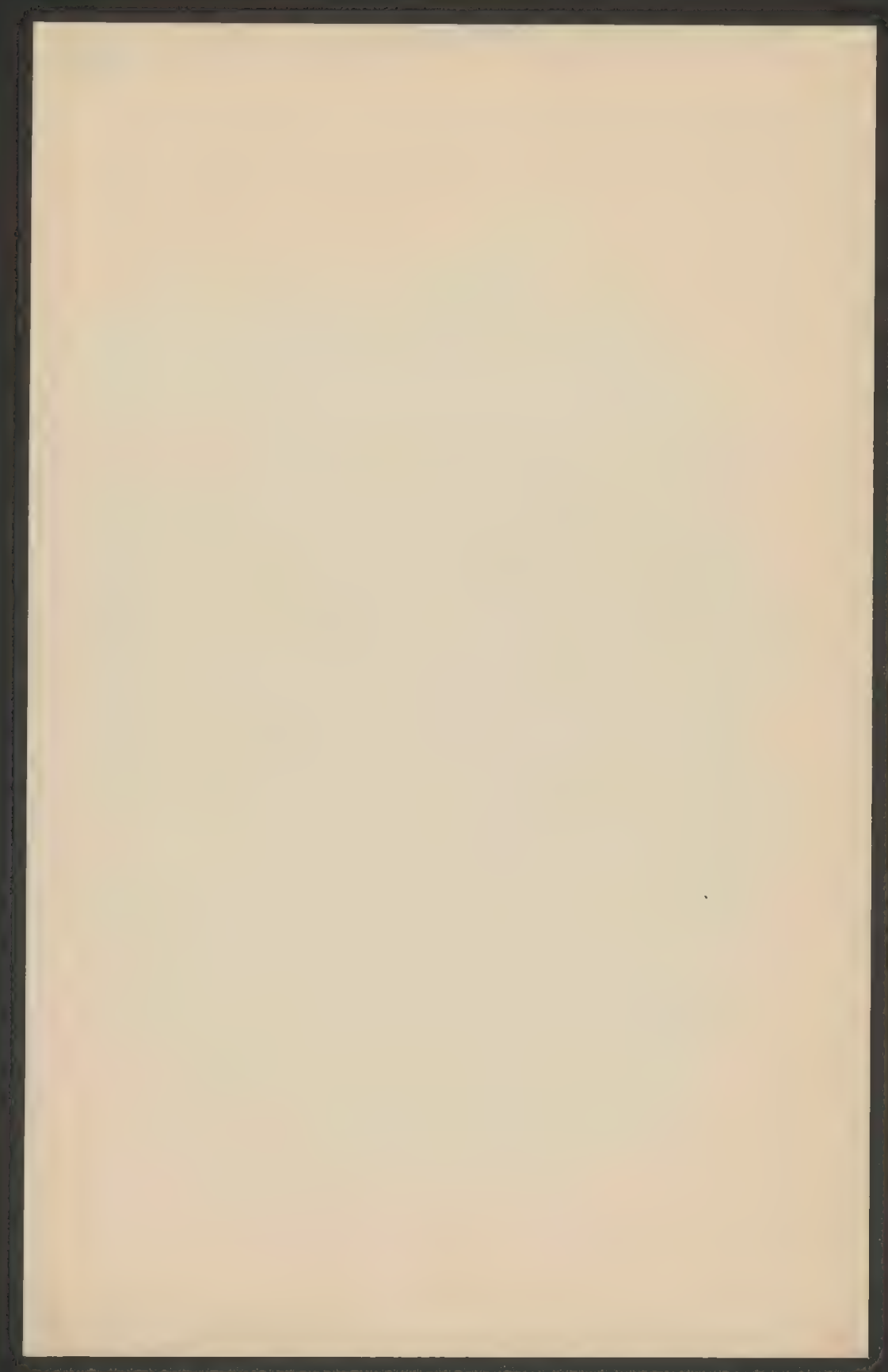
serdeczne obowiązki przyjąć i żegnaj

Ludwik Birnbaum

o. 6/10 1912

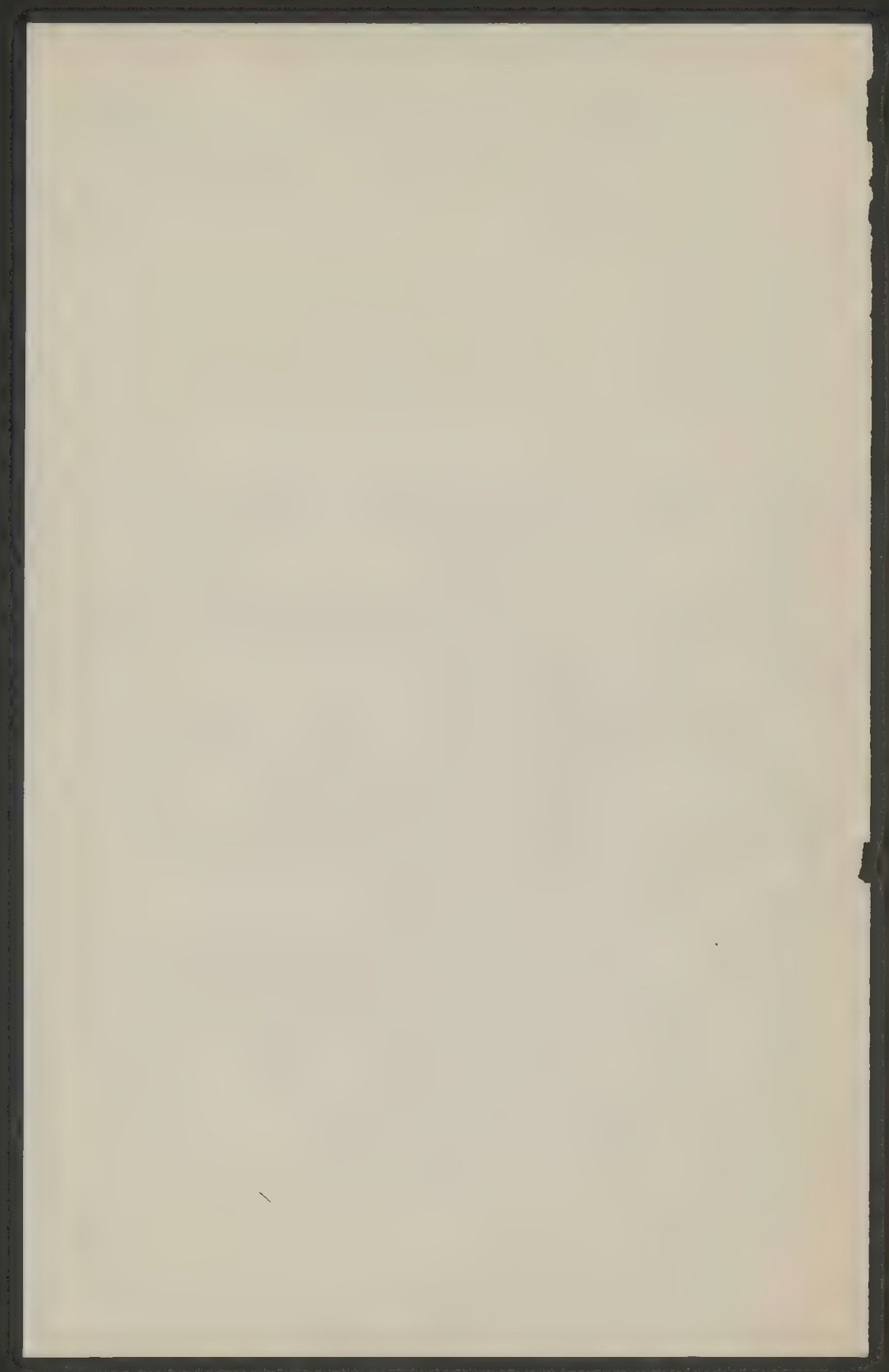
Wielce Szanowny Panie Kolego,

Najuprzejmiej uprzedzam Wznanego Pana
Kolegę o kilka słów ustnej wiadomości przez mego syna
o stanie zdrowia Pani Dobroł., cześćgodnej Matki onki Wz-
nanego Pana Kolegi.

Życzę z całego serca, ażeby ta troska rozwiała się jak
najprędzej i ażeby zdrowie zawitało znowu w pełnię i za-
mieszkało w domu Państwa, Tęż wyrażę głębokiego po-
żegnania, przyczem i pragnięcie wdzięczności

z wyrazami szacunku

Ludwik Brzy

czwartek 12/3 1918, wieczór.

Andrze Łanoway Panie Kolego,

Zwracam rękopis oraz korektę pracy p. Jana
Grabowskiego. Przeglądnętem cetero raz jeszcze i poprawi-
łem — jak się dało to bez względu na oryg. tekst Herberta —
łacińskie frazy porównane przez autora rozprawy.
Gdziekolwiek porównałem sobie także i polski tekst nieco,
zmieniłem, to i lewto słowkiem. Na str. 412, wiersz 10 ^{ichst.} (oryg. tekst
z Herberta, jaki autor przytacza („In classe grammatices...”))
jest niezawodnie skopiowany nieznie: sens wstawić może
po prostu zmienna ultima na ultima, jakkolwiek i wst-
czas wprowadza czerp. zdania („*media Additione et subtractione
addenda est*”) porównajcie miętaję. Już to autor nie bierze
jest łacińskiem: widać to z różnych miejsc rozprawki. Nie
znat też skrótów, jakich + XVI. jeszcze więcej nowo-łacińskich
użytki w podobnej mowotni. Takki bowiem błąd jak zmyś-

✓

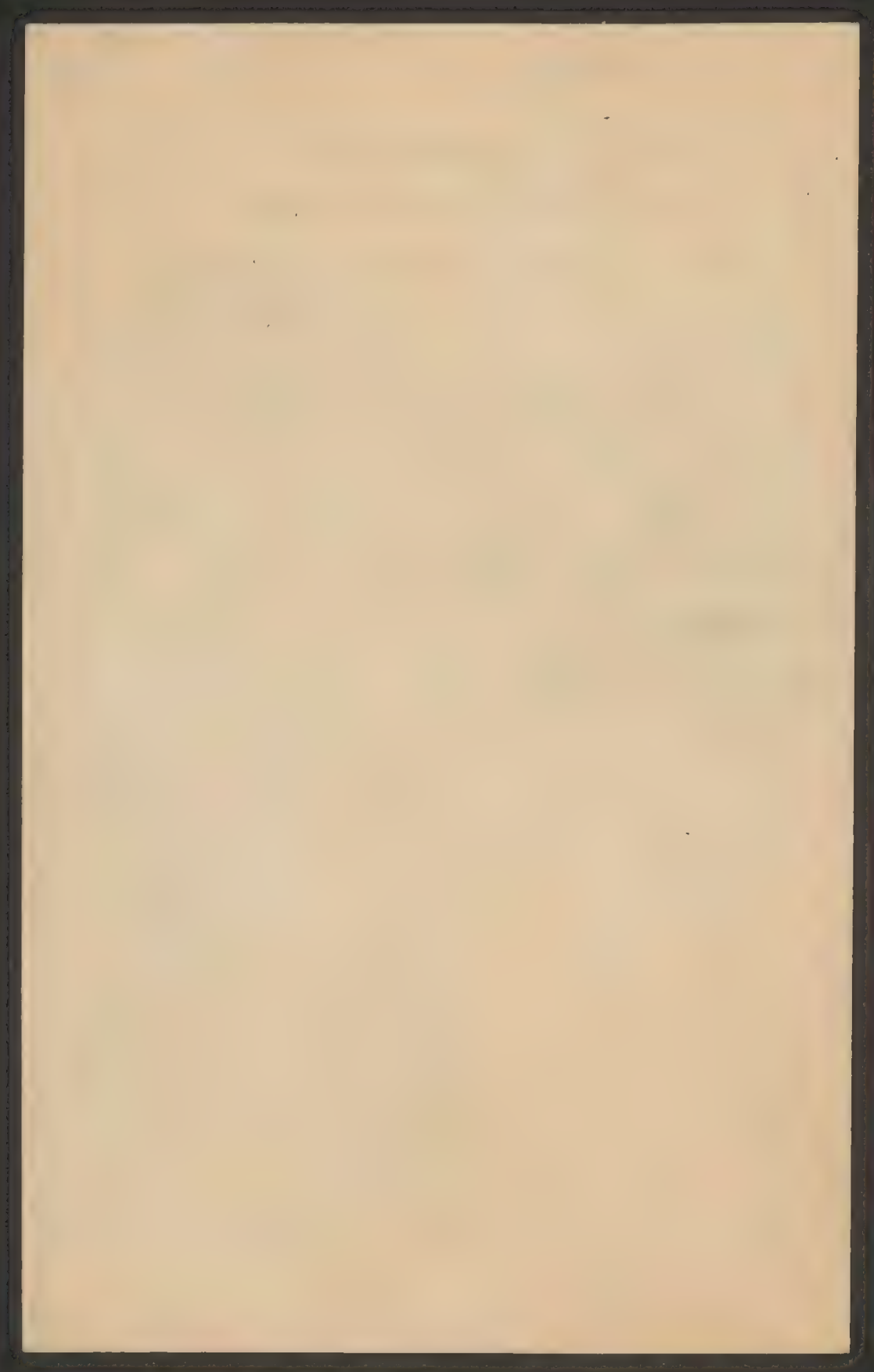
dujcie się na str. 409 (którego kłótnia 3-a o Adm. Trzaskę):
"qui mercatura facere velit" straszy najwidoczniej
że u Herberta jest "mercatura", że jednak p. Grabo
zmarzenia Kresowki nad a nie rozumiał?

Wiódł ze Czajkowskiego Pan Kolega zebrał sobie
wiele trudów nad przyprowadzeniem tej pracy do jednego
porządku, dzięki czemu przy tej sposobności możemy wy-
głosić "możliwość". W przypisku na str. 402-giej między innymi
ochotę "wypowiedzi" Chwolsonskiego; coż mi to za źródło
historyczne i beletrystyczne "Blażeni" pomierzono?

Życzę wprawdzie skutecznego naukowemu i porzucenia
dużo wspaniałego Kolegi oraz wiele powodów
szerego odnowy i obywatelstwa

Łódź, 10.10.1900

or
-
-
-
ne?
is
-

d. 18/7 1914

Österreich
-Galizien

Wyrażę ci, oraz naj-
lepiej pozdrowienia zartam
Włk. Panstwu szę, w drodze
do innych znów, tak licznych
tu naszkoto ognisk kulta-
ralnych

bezese oddany przyjaciel
i przyjaciel

Ludwik Birmann

W. H. D. 9976

Jestnie Wielmożni Państwo

Władysławie Natansonowie

Kraków

ul. Głuchowska 3

über Wien

MÜNCHEN kgl Universität

225

sobota 7. 7. 1917

Wielce szanowny Panie
Kolego,

Z głębokim wzruszeniem odczytałem,
raz i drugi, tak serdeczny list Kochanego
Pana. Może Tatwiej ustnie przyjdzie mi
wkrótce wypowiedzieć uczucie mojej wdzięcz-
ności, aniżeli bym to zdołał w tej chwili
uczynić pisemnie. Coż zresztą dziś powiem?
Te chyba przeszłe gorące moje życzenia, ażeby
najcenniejsze z dóbr doczesnych, zdrowie, stale
gościło w zacnym domu Prężodnych Państwa
i aby Bóg dobroć Waszą nagrodził na tem,

/

co jest dla Was najdroższe — w tem życiu,
na działkach Waszych!

Dane i daty potrzebne do Urzędu załat-
wiam. Gdyby jeszcze jakiś szczegół był potrzebny,
dostarczyłbym go zaraz. Przepraszam za jedno-
dniową zwłokę w odpowiedzi; od kilku dni je-
stem jednak niezdrow (przypuszczalnie influ-
enza z miernym podwyższeniem temperatury),
a dziś piżę to w łóżku.

Raz jeszcze razotam gorące podziękowanie
Wielce Łanownemu Panu Koleździe, a przytem
tęcz wyrazu czci mojej i wdzięczności

W Łanownego Pana Koleżę

z czynną obowiązany

Ludwik Birkenmajer

w,

T₂-

bny,

-

es-

-

),

ine

m

312

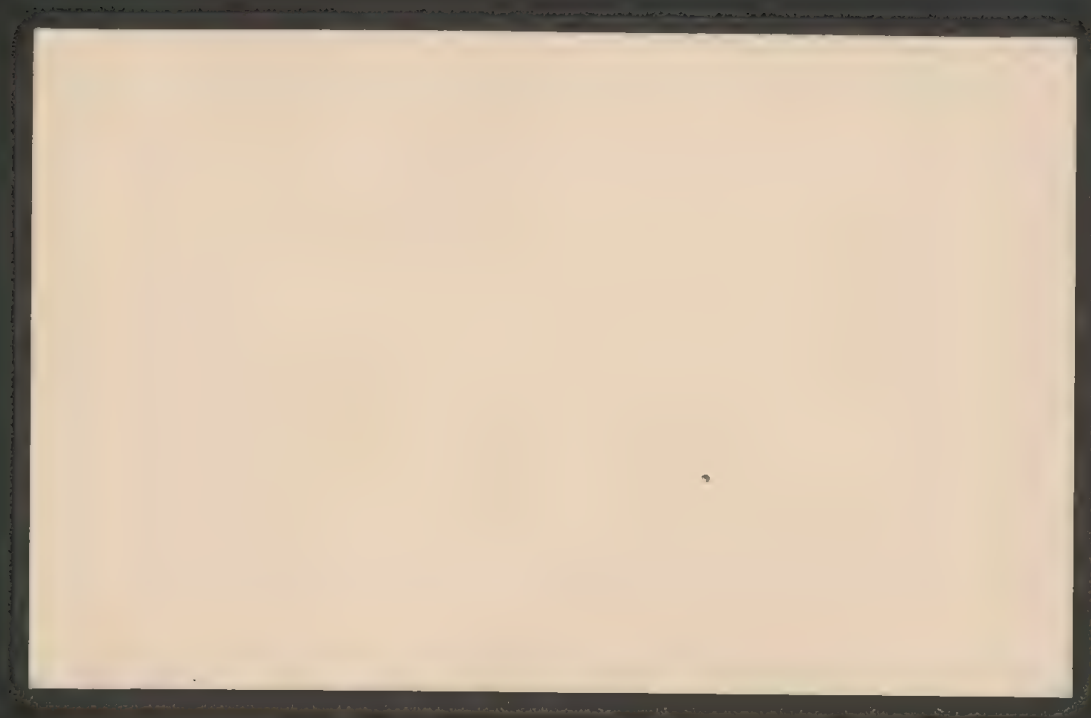
Serduszne życzenia wszystkiego najlepszego
z okazji Dnia Imienin żaneta wielce szanownemu
Panu Profesorowi i Kolecy

z wyrazami oddany i obowiązany

Ludwik Borkiewicz

d. 27 Czerwca 1918 r.

9318 Wydawn. sęd. mal. polsk. Kraków 1918
Nadużytkiwo nadreżone

Najlepsze pozdrowienie zasa-
Tam stędy wrócić znanomemu Panu
Koledze. Pędzę tu już godzin
i to więcej pod powierzchnią
ziemi, aniżeli ponad nią, za-
jęty pomiarami ilosciq apar-
tem generała Stencella. Dziś
- pize to wieczorem - wykonam
pomiar w gębokości 212 m.,
jutro instalacja aparatu do ho-
ryzontu" o 90 m. gębożego. "

Wzyczyz ci dla obydwojga Czupa-
nych Państwa Tęczy
Oddam L. Birkemajon

Jestnie Wiclmozim

Prof. S Władysław Natanson
profesor Uniwersytetu Jagiell.
Kraków

ulica Studencka 3

Saliney, 29-7-1918

Kraków 8. 10. 1919

Czcigodny Panie Profesorze
i Kolego,

Ścieżko otrzymatem z Warszawy
nominaację: jest ona zupełnie zgodna
z propozycjami, jakie co do mnie uczynił
był Wydział nasz i Dyrektorat.

Pomny tego, że wniosek do Mini-
sterstwa w tej sprawie wyszedł był -
niemą b.v. - z inicjatywy. Wobec szanownego
Pana Profesora i Kolegi, radbym dzisiaj

ponownie dać wyraz mojej głębokiej za to
wdzięczności, zastając mnie raz jeszcze ser-
decznej podziękowanie za wszystkie Jego
trudy tak życzliwie dla mnie w tej
miejscie podjęte.

Wyrazy czci oraz najlepsze pozdrowienia
Koleżeńskie łączę z tym

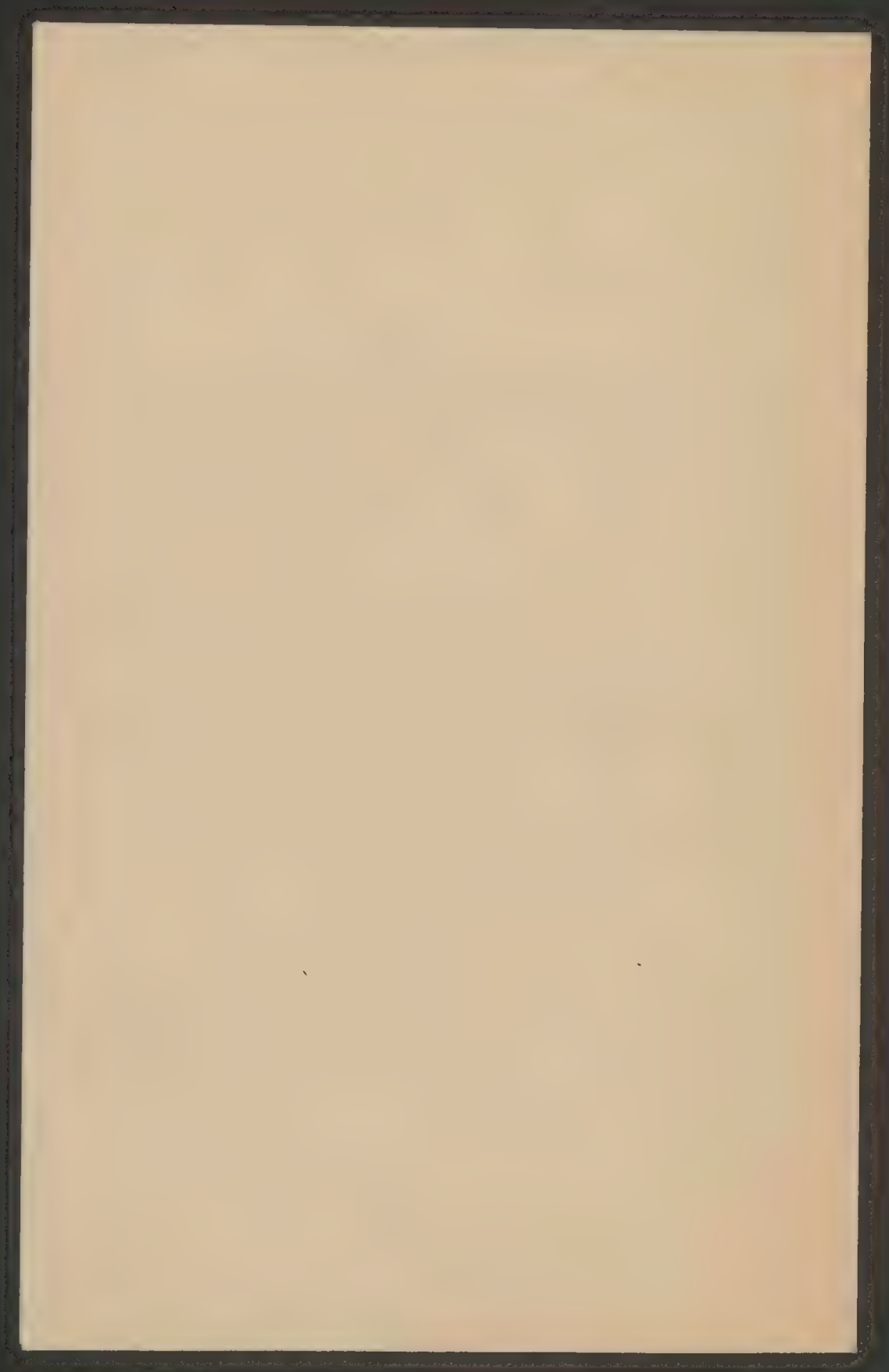
Wzeka Szanownego Pana Profesora
i Kolegi

zawsze obowiązany

Ludwik Birkenmajer

na

Kraków, ul. Podzamcze 22

2. 12. XI. 1919

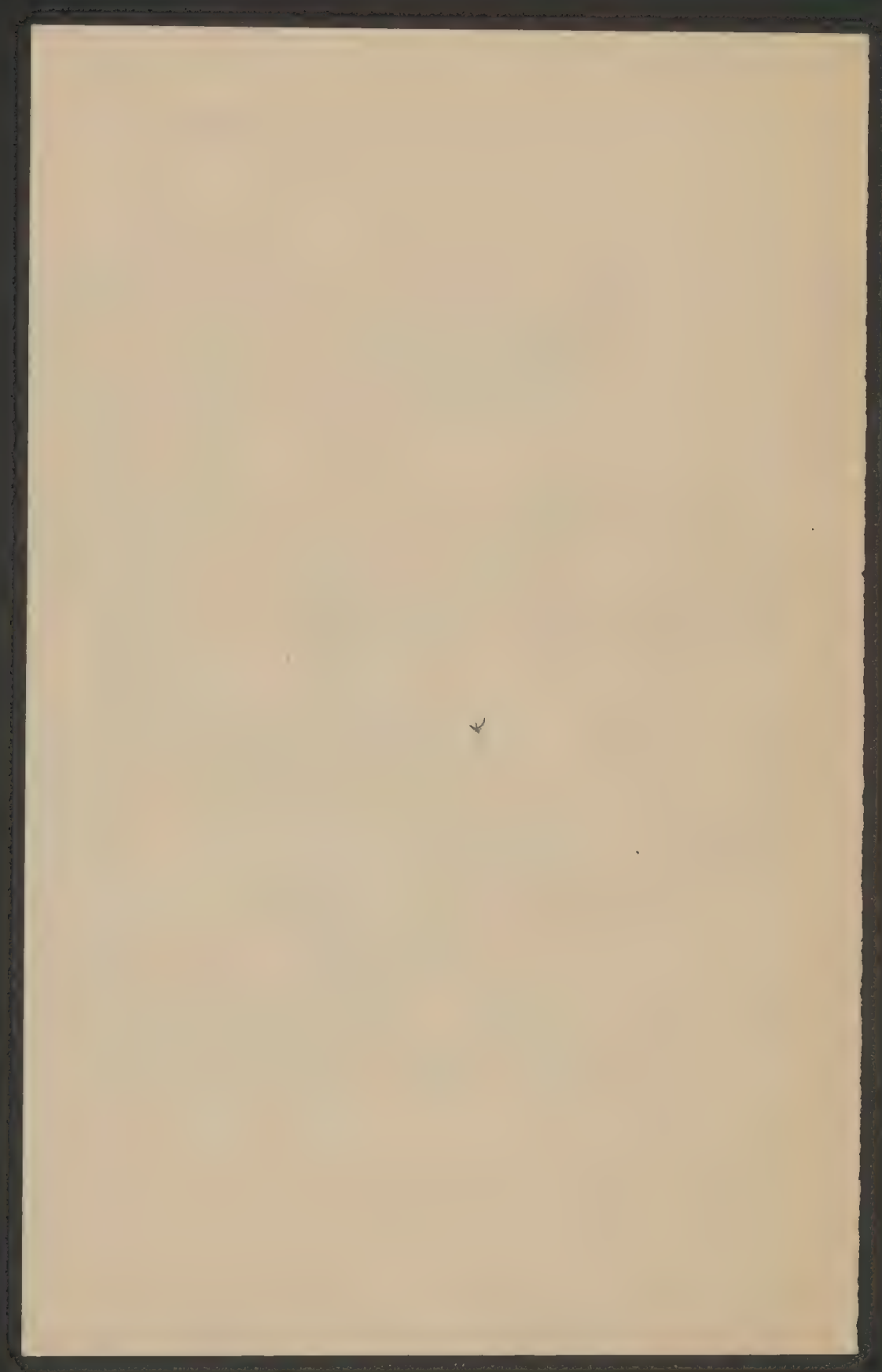
Wielce Szanowny Panie

i Kolego,

List otrzymałem i wyrażam serdecznie
Panu Koledze najserdeczniejsze podziękowanie
za tyle życzliwości i za wszystkie trudy po-
dyńmowane dla mnie już oddawna, a które
skreślę - zanim wezmę to ustnie, przynaj-
mniej piśmiennie

zresztą obciążony i oddany

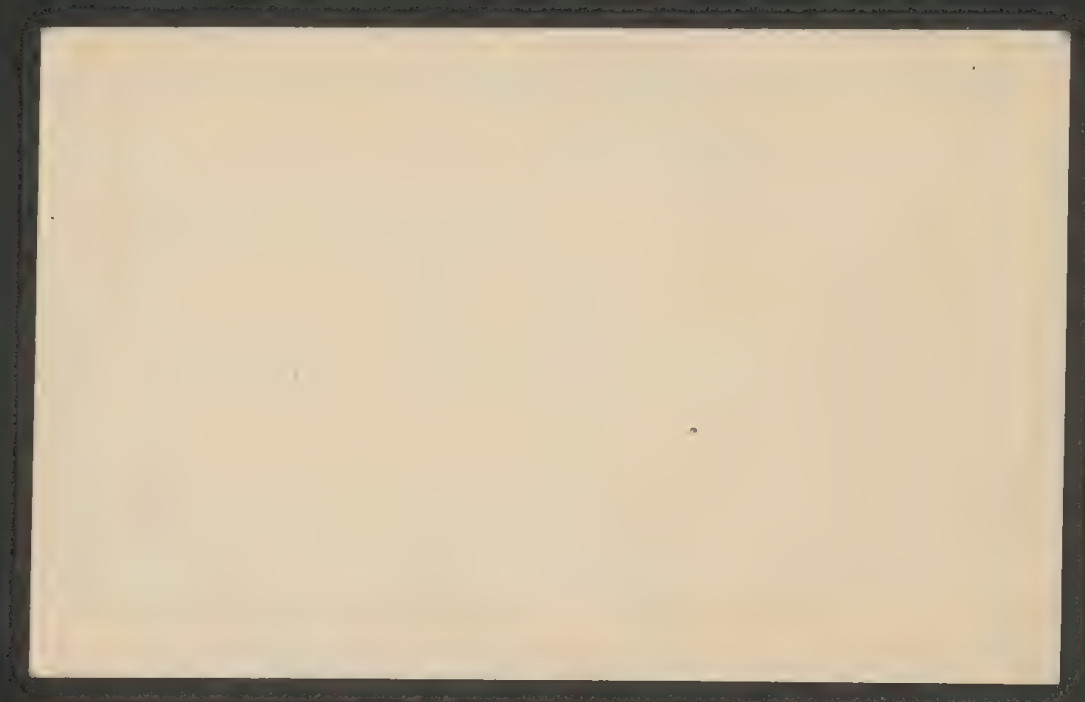
Ludwik Birkmayer

317
D. 27 Czerwiec 1921 r.

Ludwik Birkenmajer
zanta wiele Szanownemu Panu Koleźce
serdeczne życzenia wszystkiego najlepszego
z okazji dzisiejszego dnia Jego Imienin

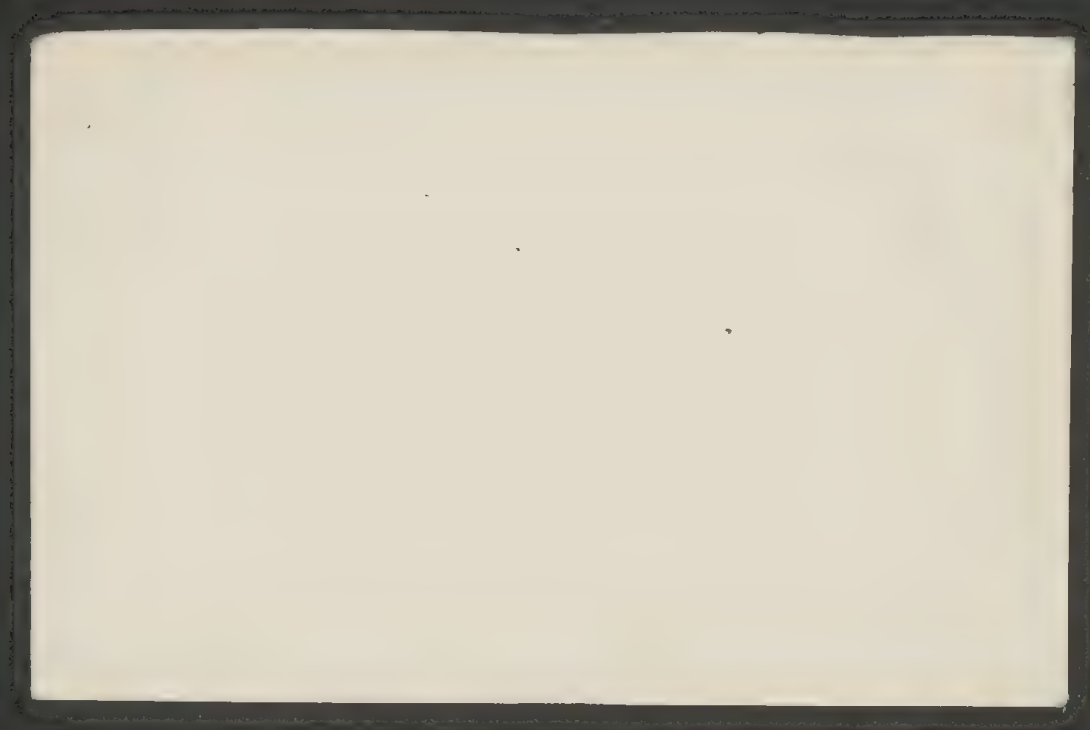

o. 28. 9. 1922

348

Ludwik Birkenmajer
najbardziej wyjątkowe życzenie z powodu
zaręczynowego, a tak zastępowego wyboru
zawsta

Magnificencjo,

Z podziękowaniem Magnificencji i mi-
niem Int. „Burrisław” za przyznany temu
Zakładowi zasilek z ogólnych funduszy
ubezwieździł. W. R. i O. P., oraz z prośbą
o przyjęcie dotychczasowych tu % obłożeniowych
Ciebieżków.

Wyprzeżci i najlepsze pozdrowienia

dotężam

Dr Birkennajer

o. 9 lipca 1923 r.

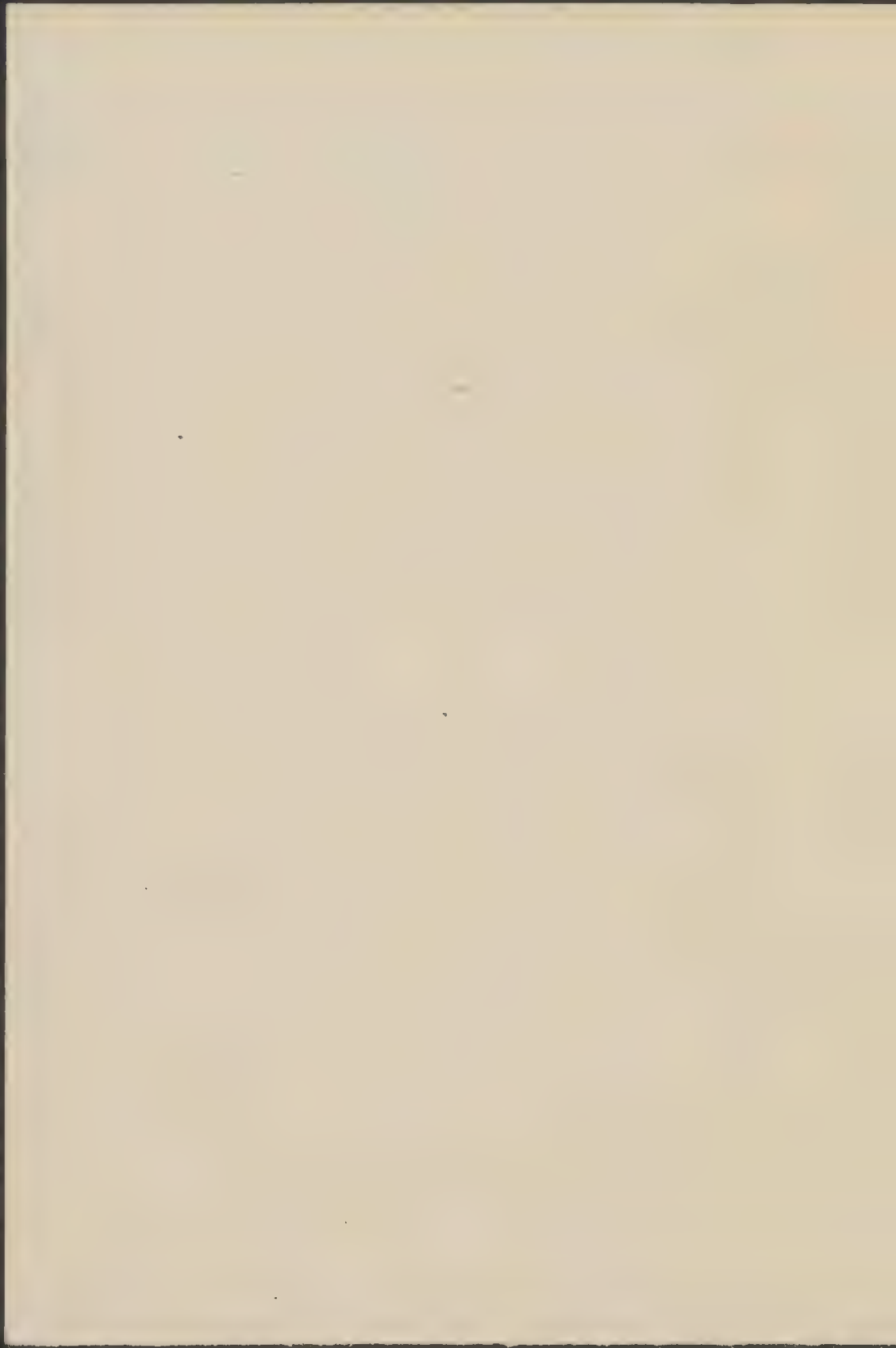
320
D. 4 Stycznia 1924 r.

Czcigodny Panie Rektorze,

Za Taskowie ofiarowałam mi-
liczną książeczkę p.t. Oblicze natury
zarciłam Włocławskiemu Panu najlepsze
podziękowanie! Do niego dotychczas, z o-
kazji zmiany roku 1923/4, składałam 27-
centa wszystkiego dobrego dla całego
Domu Czcigodnych Państwa, tudzież
wyrazę czci i towali wdzięczności

oddany Żoga

Ludwik Brückner

Kraków 17. I. 1926 r.

322

Cześć Panie Profesorze,

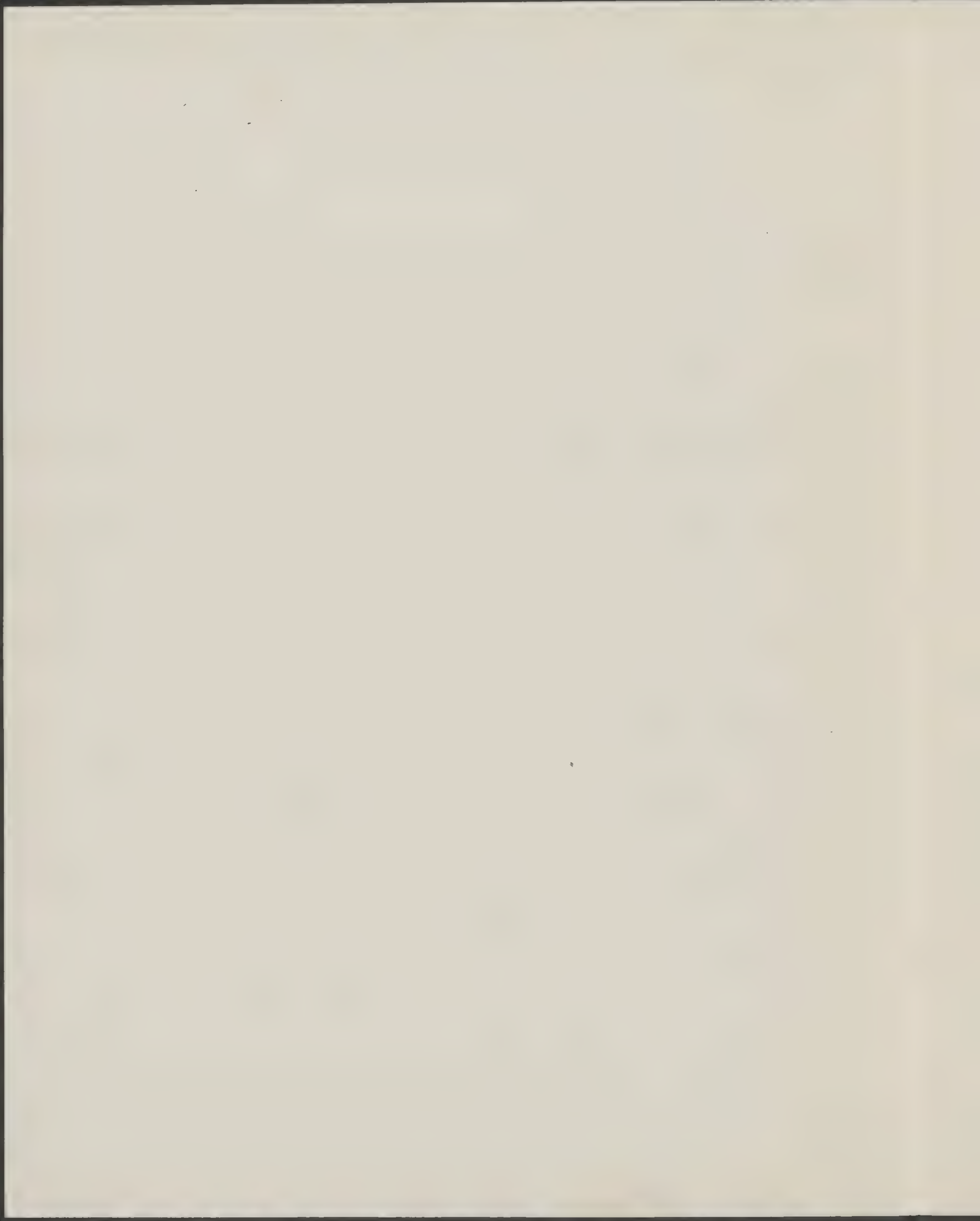
Proszę przyjąć serdeczne podziękowanie za
piękną książkę ofiarowaną mi Tadeasem przez Właznowa
Pana Profesora, a świeżo przez Gebethnera mi na-
destaną. Bardzo żałuję że chwilowo nie mam czem
się odzajeć za ten podarek: wiem jednak na razie
chcę starczy za uczynek!

Wyrazę ci i twój wziętości serca
Cześć Panu Kłedze

stary Jęgo przypieczętuję o stęga

Ludwik Birkmayer

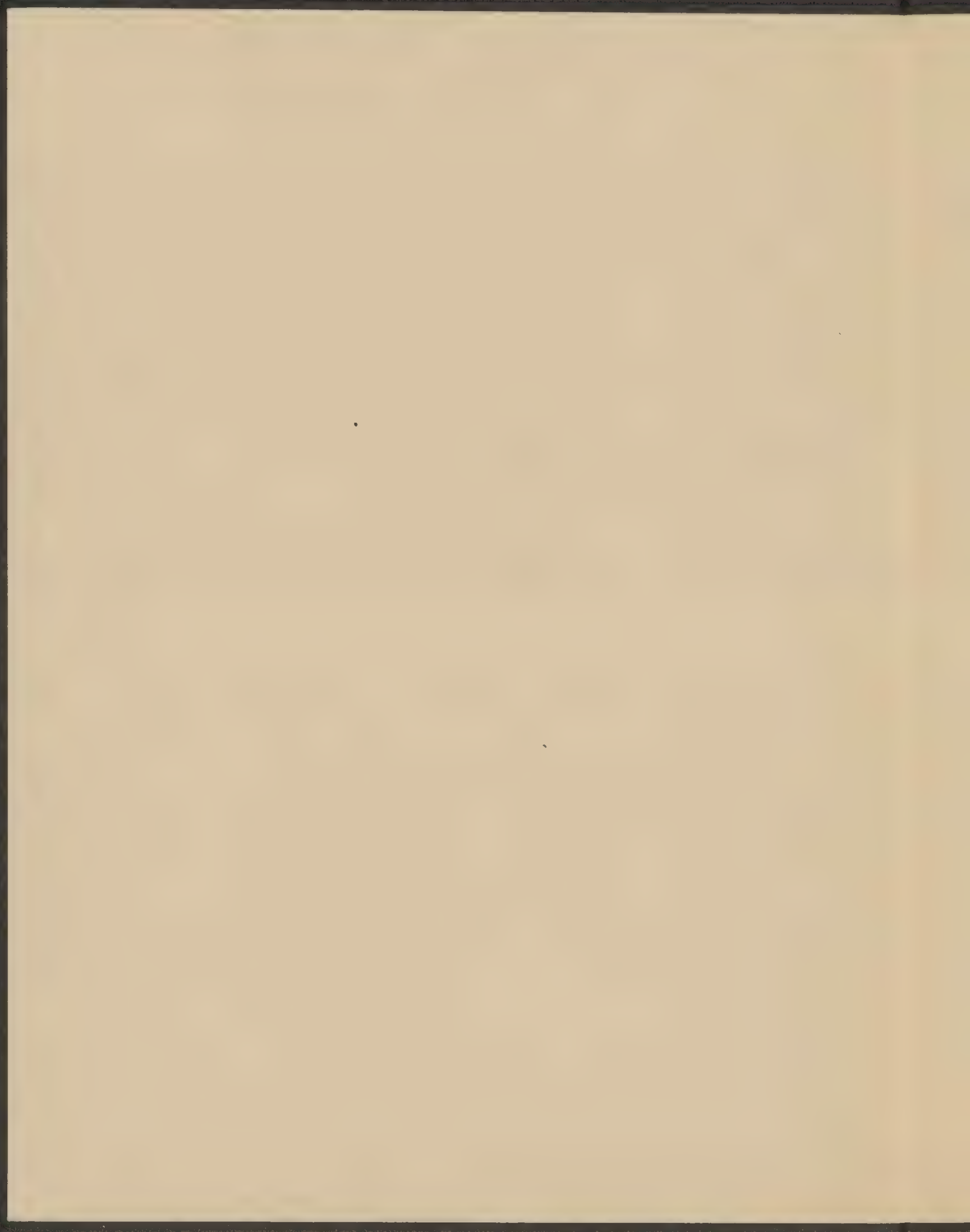
9 Czerwca 1927 r.

Wielce Szanowny Panie Profesorze
i Kolego,

Zanim zdążyłbym osobiście podziękować Własnemu
i Kochanemu Panu Kolecie za ścieżkę doznane, a wdzięcznym
sercem przeżeniam odczuć, dowody wielkiej Jego dla mnie
życzliwości, pospieszam dziś ułożyć to bodaj na piśmie, do czego
dotęgam nadzieję dzięki za ofiarowaną mi przeszłością Księ-
żeczkę, wydaną przez Niego widoznie z okazji 200-letniej rocznicy
śmierci wielkiego myśliciela angielskiego.

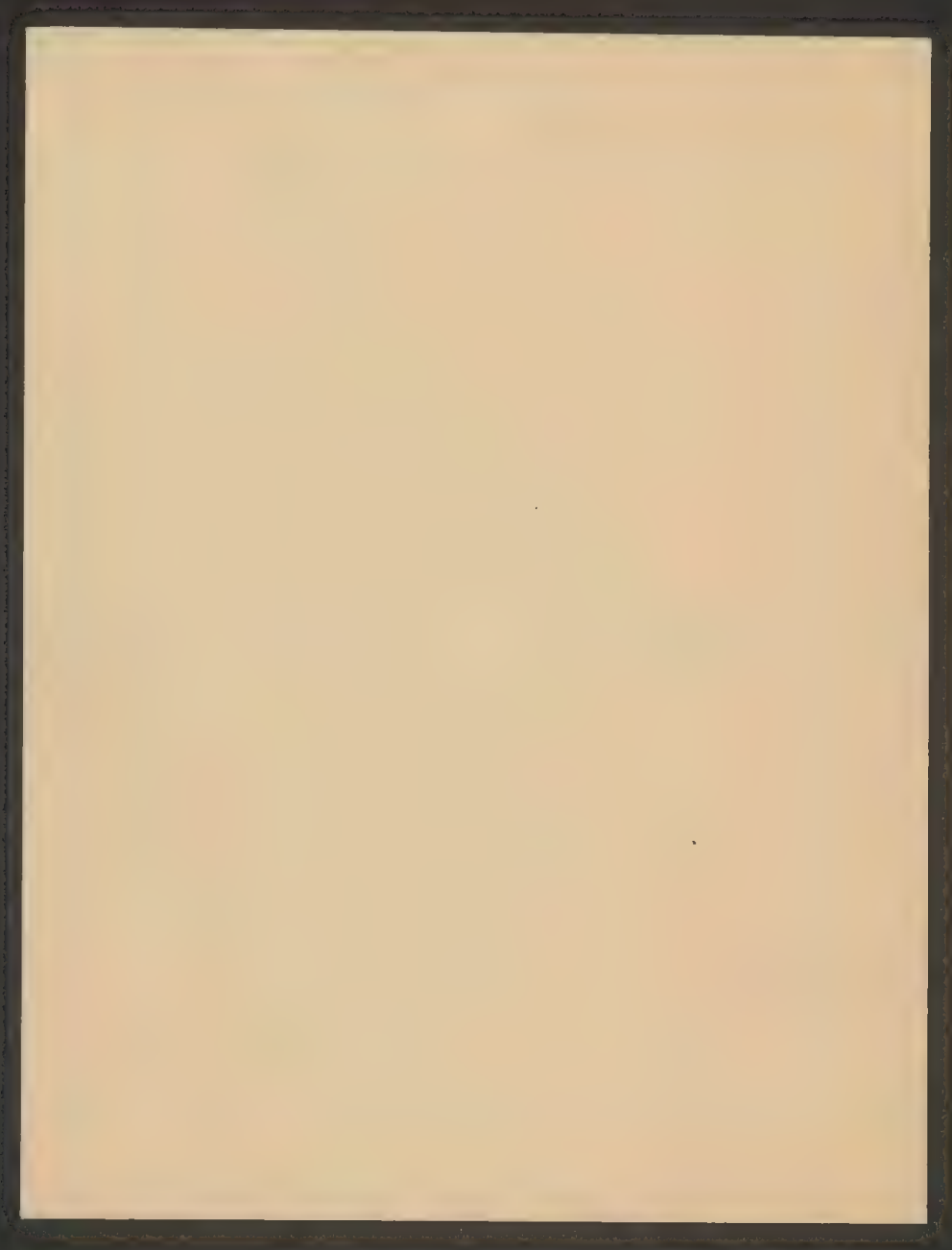
Wyrazę cześć, przyjaźni i gorącej wdzięczności z serca
Własnemu i Kochanemu Panu Kolecie
szczerze obowiązany

Ludwik Birkenmajer

325

Serduszko życzenia wyjątkowego najlepszego
z okazji dnia Imienin zaręba Czupobanowi i Ko-
chanemu Panu Holodze

z całego serduszka dla
przyjaciół i kuzyn

Ludwik Birkennajer

8. 27 czerwca 1927 r.

W Krakowie, d. 26 czerwca 1928 r.

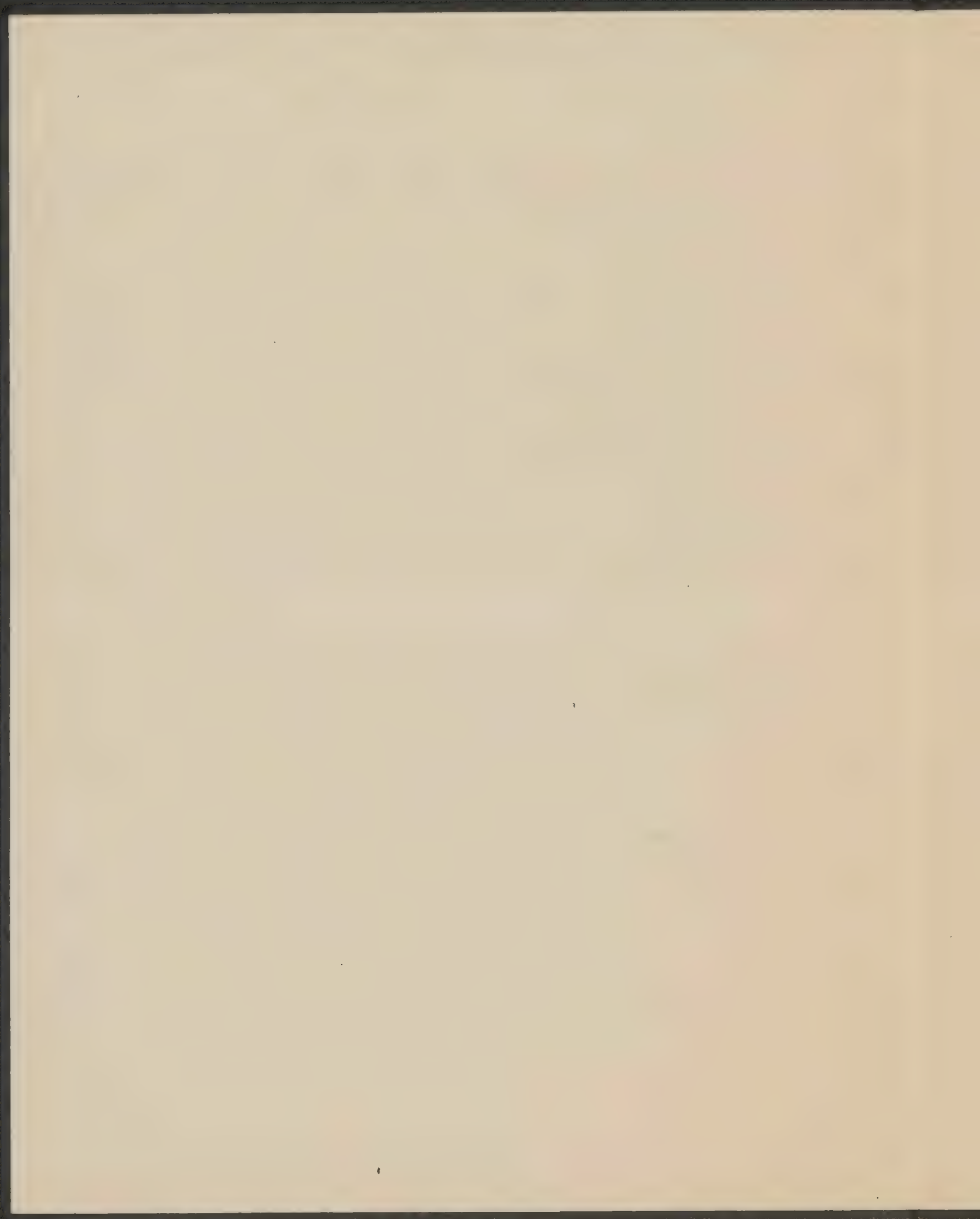
327

Wielce Honorowy Panie Profesorze i Kolego,

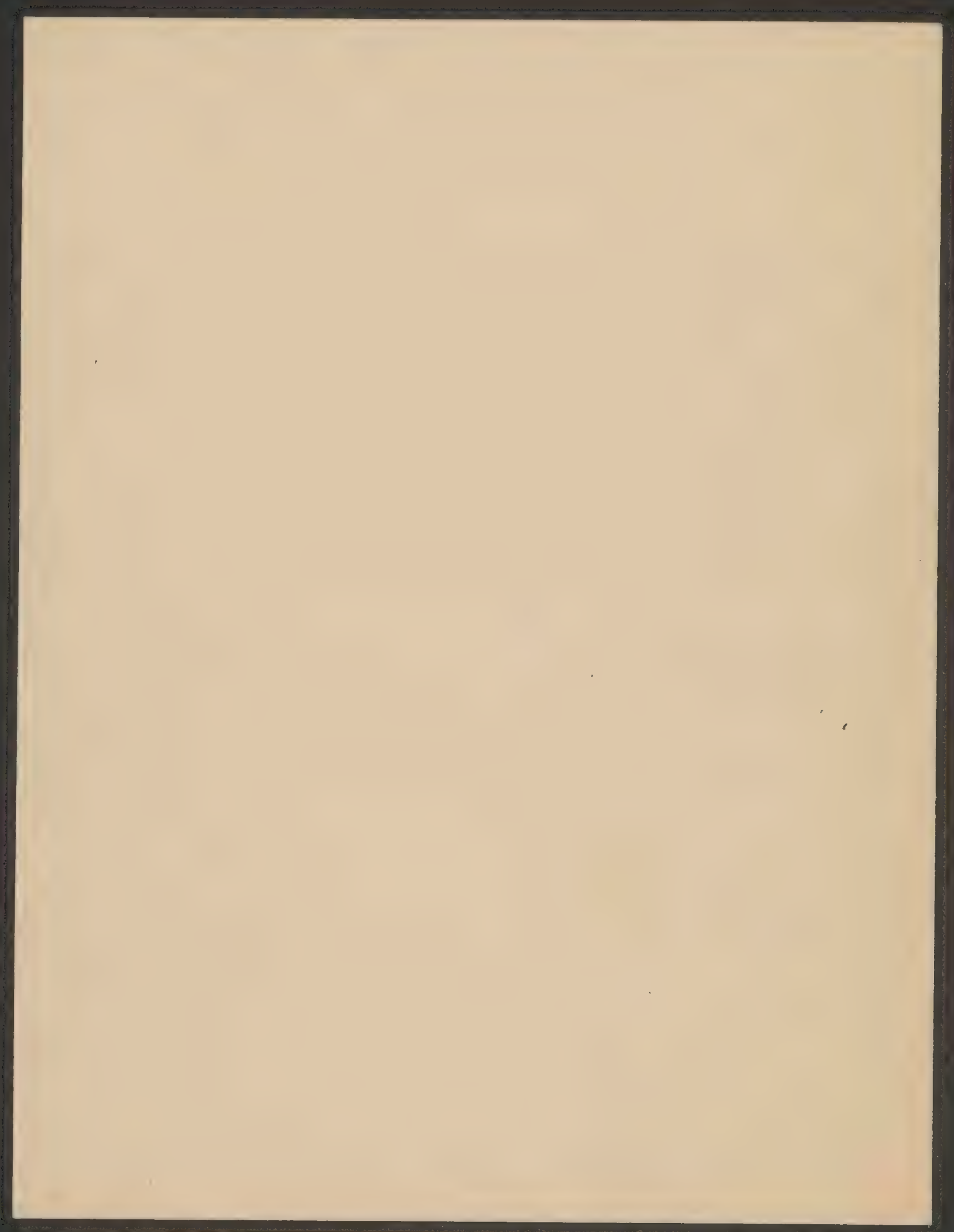
W przeddzień Imienin Wielce Honorowego Pana Profesora
zwracam Mu serdeczne życzenia wyjątkowo najlepszego, co tylko
dać może to życie, a pamiętam wielu doznanych od Niego aktów
życzliwości i pomocy, także przytem wyrazu czci, przyjaźni i prawdziwej
wdzięczności

Ludwik Borkiewicz

Wielmożny Panie Rektore,

Nie jestem zdolna wyrzucić
 słowami głębokie, i szerokie, wdzięku,
 jaka stale żywi serce moje Pana Tego,
 którego ś.p. Mat. mój zwyczaj był nary-
 sować swoim Dobrociwem i wdziękiem
 którego aż do zgony przeżyty był uci-
 śniami najżyliwszej i najoddańszej
 pomyślności.... Wielekroć wyrzwała się
 z ust Jego — przez cały szereg lat — go-
 rga prośba do Stwórcy, by razysłał
 najobficiej błogosławieństwo Swoje
 na Czcigodnego Pana Rektora i wyua-

grodził Mu, w tem i w przyszłym życiu,
wszystko, co sta nas unyknąć...

Nie miał Biedak mój wprowadzić tu
na ziemi sposobności odwrócenia się
znowu - ale za to tam w Górze nie
ustanie On niesamodzielnie w tej codziennej
nieomal modlitwie swojej, która obecnie
skuteczniejszą się stanie...

Za prędkość mi, tak cenne sta
niem wyrany współczesia w strasie, któ-
rej rozumiarów odwrócić umysł mój
ogarnąć jeszcze nie potrafi, niech również
Cierpiącym Państwu Państwu Państwu Państwu
najhojniejszej miłostki wynagrodzi!

Z wyrzuceniem najgłębszego szacunku
i pokorzenia

Wdzięczna Drogoci

Z. Birkenmajerowa.

s,

tu

p

ej
mieto
eto.

ien

w

u

ra.

